

**UNIVERSITATEA DE STUDII POLITICE ȘI ECONOMICE EUROPENE
„CONSTANTIN STERE”**

Cu titlu de manuscris
CZU 343.6(043.3)

PAVLIUC Ghenadie

**RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU AMENINȚAREA SAU
VIOLENȚA SĂVÂRȘITĂ ASUPRA PERSOANEI CU
FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE SAU CARE ÎȘI EXERCITĂ
DATORIA OBȘTEASCĂ**

Specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal

Teză de doctor în drept

Conducător științific:

MAIMESCU Sava,
doctor în drept

Autorul:

Chișinău, 2017

© PAVLIUC Ghenadie, 2017

CUPRINSUL

ADNOTARE	5
LISTA ABREVIERILOR.....	8
INTRODUCERE	9
1. ANALIZA SITUAȚIEI ÎN DOMENIUL RĂSPUNDERII PENTRU INFRAȚIUNILE DE AMENINȚARE SAU VIOLENȚĂ SĂVÂRȘITĂ ASUPRA PERSOANEI CU FUNȚIE DE RĂSPUNDERE SAU CARE ÎȘI EXERCITĂ DATORIA OBȘTEASCĂ	16
1.1. Analiza materialelor științifice publicate în Republica Moldova.....	16
1.2. Analiza materialelor științifice publicate în alte state	28
1.3. Concluzii la Capitolul 1	35
2. OBIECTUL INFRAȚIUNILOR DE AMENINȚARE SAU VIOLENȚĂ SĂVÂRȘITĂ ASUPRA PERSOANEI CU FUNȚIE DE RĂSPUNDERE SAU CARE ÎȘI EXERCITĂ DATORIA OBȘTEASCĂ.....	39
2.1. Obiectul juridic și obiectul material	39
2.1.1. Obiectul juridic generic	39
2.1.2. Obiectul juridic special	49
2.1.3. Obiectul material	60
2.2. Victima.....	69
2.3. Concluzii la Capitolul 2	73
3. LATURA OBIECTIVĂ A INFRAȚIUNILOR DE AMENINȚARE SAU VIOLENȚĂ SĂVÂRȘITĂ ASUPRA PERSOANEI CU FUNȚIE DE RĂSPUNDERE SAU CARE ÎȘI EXERCITĂ DATORIA OBȘTEASCĂ.....	75
3.1. Fapta prejudiciabilă	75
3.2. Urmările prejudiciabile și legătura cauzală.....	106
3.3. Mijloacele speciale de săvârșire a infracțiunii	112
3.4. Concluzii la Capitolul 3	116
4. ELEMENTELE CONSTITUTIVE SUBIECTIVE ALE INFRAȚIUNILOR DE AMENINȚARE SAU VIOLENȚĂ SĂVÂRȘITĂ ASUPRA PERSOANEI CU FUNȚIE DE RĂSPUNDERE SAU CARE ÎȘI EXERCITĂ DATORIA OBȘTEASCĂ	119
4.1. Subiectul	119

4.2. Latura subiectivă	123
4.2.1. Vinovăția	123
4.2.2. Semnele secundare ale laturii subiective	127
4.3. Concluzii la Capitolul 4	137
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	139
BIBLIOGRAFIA	143
ANEXE.....	169
Anexa 1. Demersul Facultății de Drept a USPEE din 17.04.2015 / Răspunsul Ministerului Afacerilor Interne din 16.09.2015	169
Anexa 2. Demersul Facultății de Drept a USPEE din 26.05.2016 / Răspunsul Ministerului Afacerilor Interne din 21.06.2016	183
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII	185
CV AL AUTORULUI.....	186

ADNOTARE

Pavliuc Ghenadie, „Răspunderea penală pentru amenințarea sau violența săvârșită asupra persoanei cu funcție de răspundere sau care își exercită datoria obștească”, teză de doctor în drept la Specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal, Chișinău, 2017

Teza cuprinde: Introducere, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 393 titluri, 142 pagini text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 9 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: amenințare; violență; nimicire; persoană cu funcție de răspundere; rudă apropiată; autoritate publică; activitate de serviciu; datorie obștească.

Domeniul de studiu. Această lucrare este axată pe una dintre cele mai complexe și actuale probleme ale Părții Speciale a Dreptului penal: răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Scopul tezei de doctorat constă în aprofundarea concepției de interpretare și aplicare a prevederilor art.349 C. pen. RM, în condițiile în care devine îngrijorătoare tendința de a trata fără respect și cu recalcitrantă activitatea de serviciu sau obștească a persoanelor învestite cu o anumită autoritate sau responsabilitate, ca parte componentă a ordinii de drept instituite, precum și în identificarea vulnerabilităților sistemului actual de protecție penală a ordinii de drept împotriva infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, urmând a fi punctate și propuse măsuri concrete menite să eficientizeze cadrul reglementar penal.

Obiectivele: stabilirea conținutului obiectului juridic și a obiectului material ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; relevarea caracteristicilor victimei infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM etc.

Noutatea științifică și originalitatea rezultatelor obținute. Caracterul novator al lucrării este determinat de faptul că teza de față se numără printre primele încercări de a trata profund problemele stabilirii elementelor constitutive ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Originalitatea rezultatelor obținute de autor constă în investigarea celor mai controversate probleme ale științei și practicii dreptului penal privitoare la respectivele infracțiuni.

Problema științifică importantă soluționată constă în elaborarea instrumentarului de interpretare a prevederilor art. 349 C. pen. RM, precum și a regulilor de încadrare juridică a faptelor în baza acestui articol, în vederea atât a clarificării naturii juridice a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, cât și a eficientizării procesului de aplicare a acestui articol.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Studiul efectuat a permis constatarea existenței unor deficiențe ale prevederilor art. 349 C. pen. RM. Acestea împiedică aplicarea și interpretarea corectă a reglementărilor în cauză. În vederea înlăturării acestor neajunsuri, comunității științifice îi sunt înaintate concluzii și recomandări menite să contribuie la perfecționarea cadrului normativ.

Implementarea rezultatelor științifice. Acestea sunt aplicabile în activitatea organelor de drept, în special în ce privește calificarea corectă a faptelor în conformitate cu art. 349 C. pen. RM. De asemenea, ele pot fi utile la elaborarea de publicații științifice cu caracter de îndrumare pentru cadrele didactice, studenți, masteranzi, doctoranzi.

РЕЗЮМЕ

Павлюк Геннадий, «Уголовная ответственность за угрозу или насилие в отношении должностного лица или лица, выполняющего общественный долг».

Диссертация на соискание ученой степени доктора права,

Специальность 554.01 – Уголовное право и уголовно-исполнительное право, Кишинэу, 2017

Диссертация содержит: Введение, 4 главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 393 наименований, 142 страницы основного текста. Полученные результаты опубликованы в 9 научных работах.

Ключевые слова: угроза; насилие; уничтожение; должностное лицо; близкий родственник; публичная власть; служебная деятельность; общественный долг.

Область исследования. Данная работа посвящена изучению одной из самых сложных и актуальных проблем Особенной части Уголовного права: уголовной ответственности за деяния, предусмотренные ст. 349 УК РМ.

Цель исследования состоит в углублении концепции толкования и применения ст. 349 УК РМ, учитывая становящуюся тревожной тенденцию неуважительного отношения к служебной и общественной деятельности лиц, наделенных полномочиями и ответственностью в рамках установленного правопорядка, а также в выявлении уязвимостей существующей системы уголовно-правовой охраны правопорядка от деяний, указанных в ст. 349 УК РМ, ввиду необходимости предложения мер по упорядочению соответствующей нормативно-правовой базы.

Задачи исследования: установление объема и содержания объекта и предмета преступлений, предусмотренных ст. 349 УК РМ; выявление характерных черт потерпевших от деяний, предусмотренных ст. 349 УК РМ и т.д.

Научная новизна и оригинальность полученных результатов. Новизна полученных результатов обусловлена тем, что применение предложенных выводов и рекомендаций будет способствовать улучшению положений ст. 349 УК РМ. Оригинальность результатов, полученных автором, состоит в решении самых дискуссионных вопросов науки и практики уголовного права относительно деяний, предусмотренных ст. 349 УК РМ.

Научная задача особой важности нашедшая решение состоит в разработке необходимого правового инструментария для толкования положений ст. 349 УК РМ, а также правил юридической квалификации деяний по данной статье, в целях как уточнения правовой природы деяний, предусмотренных ст. 349 УК РМ, так и совершенствования процесса применения данной статьи.

Теоретическая значимость и практическая применяемость. Ценность диссертации состоит в предложенных выводах и рекомендациях, ориентированных на оптимизацию деятельности по установлению и применению уголовной ответственности за преступления, предусмотренные ст. 349 УК РМ.

Апробация результатов диссертационного исследования. Полученные результаты используются в учебном процессе, могут быть применены в практической деятельности правовых органов, особенно при квалификации деяний, предусмотренных ст. 349 УК РМ.

ANNOTATION

Pavlyuk Gennady, "The Penal liability for threats or violence against an official or a person performing a civic duty", PhD Thesis, Specialty – 554.01 – Criminal Law and law of penal execution, Chisinau, 2017

The thesis contains: Introduction, 4 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 393 titles, 142 basic text pages. The obtained results are published in 9 scientific papers.

Keywords: threat; violence; destruction; official; close relative; public authority; official duties; civic duty.

The field of study. This paper focuses on one of the most complex and actual issues of the Special Part of the Penal Law: the penal liability for threats or violence against an official or a person performing a civic duty.

The PhD thesis goal consists in deepening of the concept of interpretation and application of the provisions set forth by art. 349 of the PC RM, given the context in which the tendency to treat without due respect and with defiance the professional or civic activity of persons empowered by certain authority or responsibilities becomes disquieting, as an integral part of the established legal order, as well as in identification of weaknesses of the current system of legal order against the criminal offense set forth by art. 349 of the PC RM, and, as a consequence, the necessity to establish and introduce specific measures meant to increase the efficiency of the body of criminal law.

The objectives: the assessing of extension and content of the legal and material objects of the offenses specified in art. 349 PC RM; revealing the features that characterize the victim of the offenses under art. 349 PC RM etc.

The scientific novelty and originality of the obtained results. The novelty of the paper is determined by the within terms, theses, concepts, that put in a new light some of the most controversial issues concerning the application of penal liability for offenses specified in art. 349 PC RM. The originality of obtained results emerges in the need to investigate the most controversial issues of science and practice of the Penal law related to the offenses in question.

The important scientific problem solved consists in elaboration of the fundament for the interpretation of the provisions of art. 349 PC RM and the rules of the qualification of deeds under this article in order to clarify the legal nature of the offenses specified in art. 349 PC RM.

The theoretical importance and practical value of the paper. Based on the performed investigations, the author found the existence of normative weaknesses and lack of scientific work matter dedicated to the respective research field. This situation prevents the correct application and interpretation of the provisions of art. 349 PC RM. In order to eliminate these drawbacks, before scientific community are advanced conclusions and recommendations to improve the regulatory framework.

The implementation of the scientific results. These are applicable in practice activity of the Law Institutions, especially with regard to the interpretation and correct application of the provisions of art. 349 PC RM. These also can be useful in developing scientific publications of guidance nature for teachers, students, graduate and postgraduate students.

LISTA ABREVIERILOR

alin.	– alineat
lit.	– literă
art.	– articol
C. contr. RM	– Codul contravențional al Republicii Moldova
C. pen. RM	– Codul penal al Republicii Moldova din 18.04.2002
C. pen. RM din 1961	– Codul penal al Republicii Moldova din 24.03.1961
n.a.	– nota autorului
parag.	– paragraf
pct.	– punct
Proiectul nr. 2127/2015	– Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul contravențional și Codul penal)
subpct.	– subpunct

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța problemei abordate

În Republica Moldova, numărul de infracțiuni contra autorităților publice, înregistrate în ultimii ani, se cifrează la: 2098 – în anul 2010; 1807 – în anul 2011; 1544 – în anul 2012; 1666 – în anul 2013; 1511 – în anul 2014; 1449 – în anul 2015; 567 – în primele cinci luni ale anului 2016 [113-119]. Potrivit datelor din Registrul informației criminalistice și criminologice al Republicii Moldova, în perioada 2010-2016, numărul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova, este de: 44 – în anul 2010; 74 – în anul 2011; 88 – în anul 2012; 131 – în anul 2013; 139 – în anul 2014; 147 – în anul 2015; 78 – în primele cinci luni ale anului 2016 (a se vedea *Anexele*). De cele mai dese ori, victimele infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM devin polițiștii. În context, în Nota informativă la Proiectul de lege prin care se urmărește modificarea art. 349 din Codul penal (în continuare – Proiectul nr. 2127/2015) se accentuează: „În societate s-a format stereotipul că profesia de polițist este una care nu lasă loc de încredere și respect, deseori cetățenii nesubordonându-se cu rea-voință dispoziției sau cererii legitime a acestora, opunând rezistență, jignind onoarea și demnitatea, sau chiar amenințând cu omor ori cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății, fiind admise situații în care se aplică și violența în privința polițiștilor” [145].

Din cele menționate mai sus, rezultă că, în cadrul măsurilor de politică penală, prevenirea și combaterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM trebuie să ocupe locul cuvenit. Săvârșirea acestor infracțiuni subminează încrederea cetățenilor față de purtătorii autorității publice: dacă sunt atacați chiar și cei care au obligația să apere ordinea de drept, atunci sunt oare capabili aceștia să protejeze drepturile și interesele legitime ale cetățenilor? Or, protejarea drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor constituie una dintre funcțiile primordiale ale oricărui stat. Societatea poate exista doar într-o formă etatizată. Relațiile interpersonale nu degenerază în anarhie și haos numai datorită funcționării unui mecanism de stat care asigură ordinea de drept.

Astfel, pericolul social al faptelor incriminate la art. 349 C. pen. RM se caracterizează prin aceea că – pe calea atingerii aduse libertății psihice (morale), integrității corporale, sănătății sau vieții purtătorilor autorității publice, ori integrității, substanței și potențialului de utilizare a bunurilor acestora – se atentează la activitatea normală a autorităților publice centrale sau locale. Gradul de eficacitate a activității autorităților publice depinde de gradul de protecție oferită purtătorilor autorității publice. De aceea, reacția statului împotriva infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM trebuie să fie energică și promptă. Valorile sociale, care reprezintă obiectul

acestor infracțiuni, trebuie apărute cu implicarea tuturor mijloacelor juridice, dar în primul rând – pe calea aplicării mijloacelor dreptului penal.

Analiza practicii de aplicare a art. 349 C. pen. RM demonstrează existența unor curenți și disfuncționalități care îngreunează apărarea eficientă a valorilor sociale ce constituie obiectul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. În special, aceste probleme vizează concursul de infracțiuni și concurența de norme în contextul calificării faptelor în baza art. 349 C. pen. RM. Pentru ca asemenea probleme să-și poată găsi soluționarea, este necesar ca toate aspectele ce țin de calificarea faptelor în baza art. 349 C. pen. RM să fie analizate minuțios prin prisma științei dreptului penal. În acest scop, în teza de față ne propunem să prezentăm soluții eficiente și funcționale. Aplicarea acestora va facilita identificarea mijloacelor de depășire a curenților și disfuncționalităților care îngreunează interpretarea precisă a dispozițiilor art. 349 C. pen. RM, precum și calificarea corectă a faptelor în baza acestui articol.

Scopul și obiectivele tezei

Scopul prezentei teze rezidă în aprofundarea concepției de interpretare și aplicare a prevederilor art. 349 C. pen. RM, în condițiile în care devine îngrijorătoare tendința de a trata fără respect și cu recalitrantă activitatea de serviciu sau obștească a persoanelor învestite cu o anumită autoritate sau responsabilitate, ca parte componentă a ordinii de drept instituite, precum și în identificarea vulnerabilităților sistemului actual de protecție penală a ordinii de drept împotriva infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, urmând a fi punctate și propuse măsuri concrete menite să eficientizeze cadrul reglementar penal

Atingerea scopului propus presupune realizarea următoarelor obiective:

- studierea experienței pozitive a altor state în vederea identificării asemănărilor și deosebirilor în raport cu modelul de reglementare a răspunderii pentru infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM;
- stabilirea conținutului obiectului juridic și a obiectului material ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM;
- relevarea caracteristicilor victimei infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM;
- stabilirea conținutului faptei prejudiciabile din cadrul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM;
- caracterizarea urmărilor prejudiciabile și a legăturii cauzale în ipoteza infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM;
- stabilirea conținutului vinovăției pe care făptuitorul o manifestă la comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM;

- identificarea trăsăturilor caracteristice ale motivului și scopului infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM;
- sintetizarea asemănarilor și deosebirilor dintre infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM și faptele conexe penale sau contravenționale;
- soluționarea problemelor privind concursul de infracțiuni și concurența de norme în contextul calificării faptelor în baza art. 349 C. pen. RM;
- atestarea deficiențelor de ordin tehnico-juridic ale dispozițiilor art. 349 C. pen. RM, precum și formularea de recomandări menite să contribuie la perfecționarea acestor dispoziții.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute. Caracterul novator al rezultatelor obținute este determinat de faptul că lucrarea de față se numără printre primele încercări de a efectua o investigare a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Pe acest suport, au fost formulate concluzii și recomandări teoretice în vederea perfecționării continue a legislației.

Contribuția noastră la ridicarea gradului de investigație a celor mai controversate probleme ale științei și practicii dreptului penal privind infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM constă în: stabilirea cu exactitate a conținutului obiectului juridic generic, al obiectului juridic special și al obiectului material în cazul infracțiunilor analizate; definirea noțiunilor „persoană cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice”, „persoană care își îndeplinește datoria obștească” și „rudă apropiată”, în vederea circumstanțierii caracteristicilor victimei infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; identificarea conținutului noțiunilor care desemnează obiectul juridic secundar al respectivelor infracțiuni; examinarea problemei privind pluralitatea de victime în contextul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; explicarea rolului pe care legătura dintre comiterea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei îl are în planul aplicabilității acestui articol; examinarea trăsăturilor individualizante ale urmărilor prejudiciabile produse în rezultatul comiterii acestor infracțiuni; identificarea criteriilor de disociere a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM în raport cu alte fapte (de exemplu, cu cele prevăzute la lit. d) alin. (2) art. 145, lit. c) alin. (2) art. 151, lit. d) alin. (2) art. 152, art. 155, lit. c) alin. (2) art. 197, art. 287, 303, 328, 365, 367, 368 sau altele din Codul penal ori la art. 78, 104, alin. (3) art. 224, alin. (16) art. 287, art. 336, 353 sau altele din Codul contravențional) etc.

În scopul perfecționării legislației, au fost formulate următoarele recomandări *de lege ferenda*: 1) modificarea denumirii Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal; 2) modificarea și completarea art. 349 C. pen. RM.

Problema științifică importantă soluționată constă în elaborarea instrumentarului de interpretare a prevederilor art. 349 C. pen. RM, precum și a regulilor de încadrare juridică a faptelor în baza acestui articol, în vederea atât a clarificării naturii juridice a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, cât și a eficientizării procesului de aplicare a acestui articol.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării

Importanța teoretică a tezei de față se exprimă în: definirea bazelor conceptuale ale studiului de drept penal privind răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM; acumularea unui vast material teoretic și practic pentru dezvoltarea unor direcții actuale și complexe ale investigării infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; sistematizarea abordărilor teoretice referitoare la stabilirea elementelor constitutive și a circumstanțelor agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; trasarea unor noi perspective asupra cadrului teoretico-metodologic al temeiului real și al temeiului juridic ale răspunderii penale pentru infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Caracterul aplicativ al prezentei teze constă în următoarele:

1) interpretarea, sub noi aspecte, a prevederilor art. 349 C. pen. RM va contribui la dezvoltarea discuției științifice pe marginea calificării corecte a faptelor incriminate în acest articol;

2) analiza în plan istoric și comparativ a reglementărilor ce se referă la faptele de amenințare sau violență săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească, are o semnificație cognitivă în vederea perceperii esenței juridice a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM;

3) elementele cu relevanță juridică ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, tălmăcirea conceptelor și a termenilor ce apar în acest articol, precum și criteriile de delimitare a faptelor conexe prezintă o importanță considerabilă atât pentru aplicarea corectă a art. 349 C. pen. RM în practica judiciară și cea de urmărire penală, cât și pentru dezvoltarea ulterioară a concepțiilor științifice asupra problemei vizate;

4) critica imperfecțiunilor de care suferă dispozițiile art. 349 C. pen. RM poate fi luată în considerare de către legiuitor în procesul de îmbunătățire calitativă continuă a legii penale;

5) concluziile și recomandările formulate în cadrul tezei sunt aplicabile în activitatea practică a organelor de drept, precum și în procesul de instruire în cadrul instituțiilor de învățământ mediu și superior cu profil juridic.

Aprobarea rezultatelor. Concepțiile și concluziile de bază ale tezei au fost expuse în cadrul a 9 publicații științifice. De asemenea, ele au constituit subiectul discuțiilor purtate la ședințele Catedrei Drept public a Facultății de Drept a Universității de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere” în anii 2014-2016. În același timp, unele idei ce constituie

rezultatul cercetării au fost prezentate la: Conferința științifico-practică internațională „Problemele realizării și asigurării eficacității reformelor juridice” (Kiev, 16.06.2016); Conferință științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare” (Chișinău, 28.09.2016-29.09.2016).

Sumarul compartimentelor tezei

În **Capitolul 1** „*Analiza situației în domeniul răspunderii pentru infracțiunile de amenințare sau violență săvârșită asupra persoanei cu funcție de răspundere sau care își exercită datoria obștească*” este efectuată analiza materialelor științifice la tema tezei publicate în țară și peste hotare. O atenție deosebită se acordă publicațiilor din ultimii ani. Examinarea se face în consecutivitate cronologică. La concret, au fost analizate lucrările următorilor autori: P. Dungan, E. Neață, M. Rotaru (*România*); A.R. Abutalipov, M.G. Fetisov, A.A. Ilidjev, A.Iu. Kizilov, A.B. Melnicenko, I.E. Suleimanova (*Federația Rusă*); I.I. Davidovici, D. Golovin, Iu.D. Ismailov, A.M. Udod (*Ucraina*) etc. Un spațiu aparte se acordă analizei materialelor științifice la tema tezei publicate în Republica Moldova. Acestea aparțin autorilor: A. Borodac, S. Brînza, M. Gheorghită, L. Gîrla, C. Gurschi, V. Stati, X. Ulianovschi.

În concluzie la analiza efectuată, se afirmă că problema privind răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM deocamdată nu este îndeajuns cercetată în știința dreptului penal, iar gradul de elaborare a concepției privind răspunderea pentru aceste infracțiuni nu poate fi recunoscut pe deplin evoluat.

Capitolul 2 „*Obiectul infracțiunilor de amenințare sau violență săvârșită asupra persoanei cu funcție de răspundere sau care își exercită datoria obștească*” este dedicat examinării obiectului juridic generic, a obiectului juridic special, a obiectului material și a victimei infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Printre altele, se argumentează că victimele infracțiunilor prevăzute în Capitolul XVII din Partea specială a Codului penal ar trebui să reprezinte doar autoritățile publice centrale sau locale. Ele nu ar trebui să reprezinte instituții publice, întreprinderi de stat sau municipale etc. Cu atât mai puțin, victimele acestor infracțiuni nu ar trebui să reprezinte o instituție privată sau o întreprindere privată. Se arată că obiectul juridic principal al respectivelor infracțiuni îl constituie relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice. Se stabilește că obiectul juridic secundar al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM îl formează, după caz, relațiile sociale cu privire la: libertatea psihică (morală) a persoanei; integritatea corporală a persoanei ori integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor a căror valoare nu atinge proporțiile mari; sănătatea persoanei; integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor a căror valoare atinge proporțiile mari; sănătatea sau viața persoanei.

Se ajunge la concluzia că doar bunurile care urmează a fi nimicite (distrușe) de făptuitor pot reprezenta obiectul material al infracțiunilor prevăzute la alin. (1¹) sau la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Nu pot constitui obiectul material al acestor infracțiuni bunurile sustrate, dobândite, primite, fabricate, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală sau supuse unei alte asemenea influențări. Se demonstrează că victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM este, după caz: a) persoana cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice; b) persoana care își îndeplinește datoria obștească; c) ruda apropiată a persoanei cu funcție de răspundere sau a persoanei care își îndeplinește datoria obștească. Se relevă că pluralitatea de victime nu implică necesarmente pluralitatea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, aflate în concurs.

Capitolul 3 „Latura obiectivă a infracțiunilor de amenințare sau violență săvârșită asupra persoanei cu funcție de răspundere sau care își exercită datoria obștească” este consacrat investigării faptei prejudiciabile în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, a urmărilor prejudiciabile și a legăturii cauzale în ipoteza acestor infracțiuni, precum și a mijloacelor speciale menționate la lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Se argumentează că între alin. (1) art. 349 și art. 155 C. pen. RM există o relație de concurență între o normă specială și o normă generală (în sensul art. 116 C. pen. RM), nu o relație de concurență între o parte și un întreg (în sensul art. 118 C. pen. RM). Se arată că forma pasivă a conduitei infracționale, alături de caracterul nonviolent al acesteia, constituie criteriile principale care permit delimitarea faptelor prevăzute la alin. (3) art. 224, alin. (16) art. 287 și art. 336 C. contr. RM de opunerea de rezistență prevăzută la alin. (2) art. 349 C. pen. RM în accepțiunea Proiectului nr. 2127/2015.

Se ajunge la concluzia că, în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, legătura dintre comiterea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei are un caracter obligatoriu. Se demonstrează că, de fiecare dată, la calificare urmează să se verifice dacă au fost încălcate sau nu reglementările care stabilesc condițiile și limitele îndeplinirii de către victimă a obligațiilor de serviciu sau obștești. Doar în lipsa unor asemenea încălcări poate fi aplicat alin. (1) art. 349 C. pen. RM.

În **Capitolul 4 „Elementele constitutive subiective ale infracțiunilor de amenințare sau violență săvârșită asupra persoanei cu funcție de răspundere sau care își exercită datoria obștească”** analiza este axată pe subiectul și latura subiectivă ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Se arată că subiect al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM poate fi, printre altele, persoana cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice. Se argumentează că răzburarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a datoriei obștești poate determina comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Însă,

răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a activității de serviciu nu poate determina comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Se ajunge la concluzia că motivele care stau la baza infracțiunii prevăzute la art. 287 C. pen. RM și motivele care stau la baza infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM sunt incompatibile. Drept urmare, nu este posibil ca o singură acțiune să intre concomitent sub incidența art. 287 și art. 349 C. pen. RM. Respectând regula stabilită la art. 115 C. pen. RM, în funcție de motivul care-l ghidează pe făptuitor, va trebui să reținem la calificare fie art. 287 C. pen. RM, fie art. 349 C. pen. RM.

1. ANALIZA SITUAȚIEI ÎN DOMENIUL RĂSPUNDERII PENTRU INFRAȚIUNILE DE AMENINȚARE SAU VIOLENȚĂ SĂVÂRȘITĂ ASUPRA PERSOANEI CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE SAU CARE ÎȘI EXERCITĂ DATORIA OBȘTEASCĂ

În acest capitol unei analize temeinice vor fi supuse materialele științifice la tema tezei publicate în țară și peste hotare. O atenție deosebită se va acorda publicațiilor din ultimii ani.

1.1. Analiza materialelor științifice publicate în Republica Moldova

Efectuând investigarea materialelor în ordine cronologică, vom începe cu lucrarea elaborată în 2003 sub redacția lui A. *Barbăneagră* [35]. Comentariul art. 349 C. pen. RM aparține lui M. Gheorghică.

În opinia acestui autor, nu un singur obiect juridic special, ci două sunt apărute împotriva infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Astfel, obiectul juridic principal al acestor infracțiuni îl constituie relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice; obiectul juridic secundar al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM îl formează, după caz, relațiile sociale cu privire la: libertatea psihică (morală) a persoanei (alin. (1) art. 349 C. pen. RM); integritatea corporală a persoanei ori integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor a căror valoare nu atinge proporțiile mari (alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM); sănătatea persoanei (lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM); integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor a căror valoare atinge proporțiile mari (lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM); sănătatea sau viața persoanei (lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM).

Nu pot fi trecute cu vederea nici definițiile noțiunilor care desemnează fapta prejudiciabilă în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM: „amenințare”; „violență”; „nimicirea (distrugerea) bunurilor” etc. În special, definiția noțiunii „nimicirea (distrugerea) bunurilor” este formulată de o manieră care permite delimitarea acesteia de definiția noțiunii complementare „deteriorarea bunurilor”.

Drept urmare, putem concluziona că doar bunurile care urmează a fi nimicite (distruse) de făptuitor pot reprezenta obiectul material al infracțiunilor prevăzute la alin. (1¹) sau la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Nu pot constitui obiectul material al acestor infracțiuni bunurile care urmează a fi deteriorate de făptuitor. Considerăm că alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM nu este aplicabil în cazul deteriorării bunurilor fie ale persoanei cu funcție de răspundere sau ale rudelor

ei apropiate în scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere ori al schimbării caracterului acestei activități în interesul făptuitorului sau al altei persoane, fie ale persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale. În astfel de ipoteze, după caz, se aplică art. 104 C. contr. RM sau art. 197 C. pen. RM.

Continuăm exegeza noastră cu lucrarea lui A. Borodac, care datează din 2004 [6]. Un interes deosebit pentru investigația de față prezintă compartimentul 8.2 „Amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească” din § 8 „Infracțiuni contra reprezentanților serviciului de stat sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească” din Capitolul XVIII „Infracțiuni contra autorităților publice și a securității de stat” al lucrării examinate.

Printre altele, A. Borodac consideră că „autoritatea publică a oricărui stat își extinde puterea supremă și nelimitată, independentă, absolută, asupra unui anumit teritoriu, inclusiv asupra populației, și nu admite în niciun caz ca o altă autoritate să exercite atribuțiile specifice puterii de stat asupra aceluiași teritoriu și a populației aflate pe el”.

Această părere concordă cu opinia noastră, potrivit căreia, în sensul denumirii Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal, sintagma „autoritățile publice” desemnează entitățile care administrează treburile publice pe un teritoriu în ale cărui limite un stat își exercită suveranitatea. Întru dezvoltarea acestei idei, conchidem că victimele infracțiunilor prevăzute în Capitolul XVII din Partea specială a Codului penal ar trebui să reprezinte doar autoritățile publice centrale sau locale. Ele nu ar trebui să reprezinte instituții publice, întreprinderi de stat sau municipale etc. Cu atât mai puțin, victimele acestor infracțiuni nu ar trebui să reprezinte o instituție privată sau o întreprindere privată.

Prezintă valoare științifică incontestabilă următoarea opinie exprimată de A. Borodac: „Deși legiuitorul nu specifică categoria persoanelor cu funcție de răspundere care pot fi păgubite, credem că acestea pot fi numai reprezentanții autorităților publice investiți cu dreptul de a înainta cerințe obligatorii pentru executare de către cetățeni și de către persoane juridice, indiferent de subordonarea lor departamentală”.

Cu adevărat, sintagma „autoritățile publice” din denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal denotă că victimele infracțiunilor ce atentează la activitatea normală a autorităților publice ar trebui să reprezinte doar autoritățile publice centrale sau locale. Ele nu ar trebui să reprezinte instituții publice, întreprinderi de stat sau municipale etc. Cu atât mai puțin, victimele respectivelor infracțiunilor nu ar trebui să reprezinte o instituție privată sau o întreprindere privată. Oricare altă interpretare: 1) ar lipsi de sens utilizarea sintagmei „autoritățile

publice” în denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal; 2) ar veni în contradicție cu alin. (2) art. 3 C. pen. RM, potrivit căruia este interzisă, printre altele, interpretarea extensivă defavorabilă a legii penale.

Caracterizând scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere, A. Borodac afirmă: „Toate acestea urmăresc înlăturarea victimei de la satisfacerea legitimă a obligațiilor (de exemplu, împiedicarea reținerii unui infractor, opunerea ridicării sau confiscării obiectelor de pescuit sau de vânat ilegal, împiedicarea prevenirii unei infracțiuni etc.), precum și forțarea, obligarea acesteia ca ea însăși să săvârșească acțiuni ilegale (de exemplu, eliberarea persoanelor reținute ilegal, nimicirea probelor materiale, oferirea de arme infractorilor, punerea la dispoziție a mijloacelor de transport etc.)”.

Așadar, putem concluziona că, în prezența scopului sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere, făptuitorul urmărește să fie suspendată sau încetată activitatea de serviciu a victimei, care este în desfășurare sau care se preconizează a fi desfășurată. Când privește scopul schimbării caracterului activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere în interesul făptuitorului sau al altei persoane, făptuitorul nu urmărește să fie suspendată sau încetată activitatea de serviciu a victimei. Acesta urmărește doar să determine transformări ale caracterului activității de serviciu a victimei.

Din 2005 datează lucrarea elaborată de S. Brînza, X. Ulianovschi, V. Stati, I. Țurcan și V. Grosu [21]. Pentru prezenta teză comportă interes § 2 „Amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească” din Secțiunea a VIII-a „Infracțiuni ce atentează la activitatea normală a organelor puterii de stat” a Capitolului XVIII „Infracțiuni contra autorităților publice și securității de stat” al lucrării pe care o examinăm. Respectivul compartiment este elaborat de X. Ulianovschi.

Acest autor afirmă, printre altele, că infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM aduc atingere în principal relațiilor sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice și a persoanelor care își îndeplinesc datoria obștească în legătură cu prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale.

Este adevărat că, atunci când participă la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale, persoanele care își îndeplinesc datoria obștească (și care evoluează ca victime ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM) susțin direct sau indirect autoritățile publice în eforturile acestora de a menține ordinea publică, de a preveni și a curma infracțiunile sau faptele antisociale. Participând la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale, persoanele care își îndeplinesc datoria obștească sunt obligate să respecte normele stabilite de autoritățile publice. Aceste persoane nu pot acționa pe cont propriu, asumându-și

rolul de justițieri în afara cadrului legal. Respectând normele stabilite de autoritățile publice la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale, persoanele care își îndeplinesc datoria obștească fac nu altceva decât asigură activitatea normală a autorităților publice.

Suntem solidari cu opinia lui X. Ulianoschi, conform căreia infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM se consideră consumată din momentul percepției adecvate a amenințării de către victimă. Această opinie diferă de cea, potrivit căreia infracțiunea în cauză se consideră consumată din momentul expunerii amenințării. De fapt, această ultimă părere se referă la tentativa de infracțiune, nu la infracțiunea consumată. Or, într-un astfel de caz, relațiile sociale cu privire la libertatea psihică (morală) a persoanei vor fi doar periclitate, nu și vătămăte efectiv.

Nu în ultimul rând, X. Ulianoschi menționează just că, atunci când sunt formale, infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM pot fi comise doar cu intenție directă. Această opinie diferă de cea, potrivit căreia infracțiunile respective pot fi săvârșite cu intenție directă sau indirectă. Totuși, odată ce sunt formale, aceste infracțiuni nu implică producerea unor urmări prejudiciabile. Deci, săvârșindu-le, făptuitorul poate doar să dorească să le comită. Ar fi împotriva logicii ca, săvârșindu-le, făptuitorul să și admită săvârșirea lor.

Din 2005 datează lucrarea ai cărei autori sunt A. Barbăneagră, V. Berliba, C. Gurschi, V. Holban, T. Popovici, Gh. Ulianoschi, X. Ulianoschi și N. Ursu [3]. Comentariul art. 349 C. pen. RM aparține lui C. Gurschi.

Din punctul de vedere al acestui autor, „amenințarea prevăzută la art. 155 C. pen. RM nu presupune un anumit cerc de victime, pe când în art. 349 C. pen. RM victima căreia îi este adresată amenințarea trebuie să fie colaborator al poliției, persoană cu funcție de răspundere, persoană care participă la prevenirea sau curmarea infracțiunii sau a faptei antisociale ori rudă apropiată a acestora. Prin urmare, acțiunea făptuitorului este cuprinsă în totalitate de art. 349 C. pen. RM și nu necesită o calificare prin concurs cu art. 155 C. pen. RM”.

Așadar, între alin. (1) art. 349 și art. 155 C. pen. RM există o relație de concurență între o normă specială și o normă generală (în sensul art. 116 C. pen. RM), nu o relație de concurență între o parte și un întreg (în sensul art. 118 C. pen. RM). Articolul 155 C. pen. RM poate fi aplicat împreună cu art. 349 C. pen. RM doar în acele situații când amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății este îndreptată nu doar asupra victimelor menționate în art. 349 C. pen. RM, ci și asupra acelor persoane care nu posedă calitățile speciale ale respectivelor victime.

În legătură cu un alt aspect, C. Gurschi menționează: „Prin „persoană care participă la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale” se înțelege persoanele care, fie

conform legii ori la indicația organelor de urmărire penală, au fost încadrate (atrase) în acțiuni de prevenire, de curmare a infracțiunilor, fie au întreprins din proprie inițiativă asemenea acțiuni”.

Astfel, putem conchide că îndeplinirea obligațiilor obștești poate presupune realizarea din proprie inițiativă a acțiunilor în interesele societății sau ale unor cetățeni aparte (acțiunile de legitimă apărare a altei persoane sau a unui interes public, de reținere a infractorului (a contravenientului), de denunțare a infractorului (a contravenientului), de criticare a neajunsurilor la adunarea colectivului de muncă, de renunțare de a participa la săvârșirea infracțiunii (a contravenției) etc.). Astfel de acțiuni socialmente utile pot să nu constituie obiectul unei reglementări normative. Cu toate acestea, ele trebuie să fie conforme cu cadrul legal, să nu implice depășirea limitelor care despart licitul de ilicit.

Prezintă valoare și reflecțiile autorului precitat cu privire la semnele laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM: „Motivul infracțiunii poate fi diferit: nemulțumire; răzbunare; eschivare de la răspundere etc. ... Amenințarea cu omor, cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății ori cu nimicirea bunurilor, fără scop de sistare a activității victimei sau de schimbare a caracterului acesteia, se va califica conform art. 155 C. pen. RM”.

Analizând aceste idei, putem deduce că răzbunarea, care nu are legătură cu activitatea de serviciu sau obștească a victimei, nu poate constitui motivul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a datoriei obștești poate determina comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Însă, răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a activității de serviciu nu poate determina comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Totodată, lipsa scopului infracțiunii prevăzute la art. 349 C. pen. RM – scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere ori al schimbării caracterului ei în interesul făptuitorului sau al altei persoane – condiționează aplicarea normei generale, și anume – a art. 78 sau 104 C. contr. RM ori a art. 152, 155 sau 197 C. pen. RM.

O altă lucrare ce prezintă pentru noi interes este elaborată de *L. Gîrla și Iu. Tabarcea*, aceasta datând din 2010 [254]. Acordăm atenție compartimentului 9.1 „Amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească” din § 9 „Infracțiuni săvârșite asupra reprezentanților autorităților publice și a activității normale a autorităților publice” din Capitolul XVIII „Infracțiuni contra autorităților publice și securității de stat” al respectivei lucrări.

Potrivit acestor autori, infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM sunt pluriobiectuale. Suntem solidari cu părerea lor. Caracterizând obiectul juridic principal al acestor infracțiuni, *L. Gîrla și Iu. Tabarcea* consideră că acesta îl constituie „relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice, a organizațiilor obștești sau a reprezentanților acestora”.

Totuși, trebuie să recunoaștem că persoanele care își îndeplinesc datoria obștească nu reprezintă autoritățile publice. Sintagma „autoritățile publice” din denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal nu trebuie privită ca un element de decor. Ea are o conotație foarte precisă, și anume – denotă că victimele infracțiunilor ce atentează la activitatea normală a autorităților publice ar trebui să reprezinte doar autoritățile publice. Ele nu ar trebui să reprezinte instituții publice, întreprinderi de stat sau municipale etc. Oricare altă interpretare ar lipsi de sens utilizarea sintagmei „autoritățile publice” în denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal. De asemenea, s-ar admite o contradicție cu alin. (2) art. 3 C. pen. RM, potrivit căruia este interzisă, printre altele, interpretarea extensivă defavorabilă a legii penale. În concluzie, considerăm că obiectul juridic principal al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM îl constituie relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice.

În alt context, în opinia lui L. Gîrla și Iu. Tabarcea, prin „amenințare”, în sensul alin. (1) art. 349 C. pen. RM, se înțelege „acea formă a violenței psihice, care presupune influențarea asupra psihicului victimei cu scopul de a-i provoca frica”.

Această opinie este apropiată de a noastră, potrivit căreia, în sensul aceleiași norme, prin „amenințare” se înțelege influențarea asupra psihicului victimei, care constă în a i se aduce la cunoștință că va fi supusă unui rău în cazul în care nu se va conforma voinței făptuitorului. Astfel, se poate concluziona că amenințarea prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM nu se poate exprima în influențarea energetică asupra organismului victimei, care presupune contactul dintre corpul victimei, pe de o parte, și forțele animate sau neanimate antrenate de către făptuitor, pe de altă parte.

La tema investigată se referă o altă lucrare, apărută de sub tipar în 2011; autorii acesteia sunt S. Brînza și V. Stati [22, vol. II]. La tema tezei de față se referă § 1 „Amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească” din Secțiunea a VIII-a „Infracțiuni ce atentează la activitatea normală a autorităților publice” a Capitolului XVIII „Infracțiuni contra autorităților publice și securității de stat” al lucrării examinate.

În comparație cu autorii sus-menționați, S. Brînza și V. Stati dezvoltă ideea pluralității de obiecte apărute împotriva infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Ei menționează că „obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la alin. (1), (1¹), lit. a), c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM are un caracter multiplu”. În cazul acestor infracțiuni, „fapta prejudiciabilă este alcătuită dintr-o singură acțiune care aduce atingere celor două valori sociale distincte (și relațiilor sociale aferente), care constituie obiectul juridic special” [8, p. 115].

În acest mod, putem considera că obiectul juridic special al infracțiunilor examinate nu este nici simplu, nici complex. El nu este simplu, deoarece infracțiunile prevăzute la alin. (1), (1¹), lit. a), c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM lezează nu o singură valoare socială (și relațiile sociale aferente). Obiectul juridic special al infracțiunilor analizate nu este complex, întrucât infracțiunile prevăzute la alin. (1), (1¹), lit. a), c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM nu sunt infracțiuni complexe. Unica excepție de la această regulă rezultă din dispoziția de la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În această ipoteză, complexitatea infracțiunii este condiționată de lezarea atât a valorilor sociale (și a relațiilor sociale aferente) care se referă la urmările grave produse, cât și a valorilor sociale (și a relațiilor sociale aferente) care vizează fapta prejudiciabilă ce se află în legătura cauzală cu aceste urmări.

Referitor la caracteristicile laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, S. Brînza și V. Stati subliniază că infracțiunea trebuie săvârșită „anume în legătură cu participarea victimei la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale. În lipsa acestei legături, art. 349 C. pen. RM este inaplicabil”.

Într-adevăr, în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, legătura dintre comiterea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei are un caracter obligatoriu. În ipoteza în care victimă este persoana care își îndeplinește datoria obștească sau ruda ei apropiată, infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM poate fi săvârșită: a) până la îndeplinirea datoriei obștești; b) în momentul îndeplinirii datoriei respective; c) după îndeplinirea datoriei obștești. În ipoteza în care victimă este persoana cu funcție de răspundere sau ruda ei apropiată, infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM poate fi săvârșită: a) până la îndeplinirea activității de serviciu; b) în momentul îndeplinirii activității de serviciu. În plus, de fiecare dată, la calificare urmează să se verifice dacă au fost încălcate sau nu reglementările care stabilesc condițiile și limitele îndeplinirii de către victimă a obligațiilor de serviciu sau obștești. Doar în lipsa unor asemenea încălcări poate fi aplicat alin. (1) art. 349 C. pen. RM.

Examinând obiectul material al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, S. Brînza și V. Stati afirmă: „Bunurile aparținând victimei, caracterizate prin proporții mari, constituie obiectul material al infracțiunii specificate la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM (sublinierea ne aparține – *n.a.*)”.

Așadar, la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM este prevăzută o infracțiune, nu o circumstanță agravantă a unei infracțiuni. Doar la prima vedere această normă ar stabili o circumstanță care are efect agravant în raport cu infracțiunea prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, atunci când aceasta presupune nimicirea bunurilor fie ale persoanei cu funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate în scopul sistării activității acelei persoane cu funcție de răspundere ori al

schimbării caracterului activității în cauză în interesul celui care aplică violența sau al altei persoane, fie ale persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acelei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale. Aparența prezenței unei agravante la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM o sugerează formularea de la alin. (2) art. 349 C. pen. RM: „Acțiunile prevăzute la alin...(1¹) însoțite de... daune materiale în proporții mari...”. Această formulare este defectuoasă. Or, nimicirea unor bunuri nu se reduce la comiterea unei fapte prejudiciabile. Ea presupune inerent producerea unor urmări prejudiciabile. Bunurile nimicite, care reprezintă obiectul material al infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, se caracterizează prin anumiți parametri valorici. Chiar dacă legiuitorul nu specifică expres acești parametri, ne dăm seama că valoarea bunurilor, care constituie obiectul material al infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, nu poate depăși 2500 de unități convenționale.

O altă lucrare, la care ne vom referi, aparține lui *D. Golovin* [249] și datează din 2015.

Această publicație științifică prezintă interes sub aspectul dreptului penal comparat, întrucât conține analiza trăsăturilor individualizante ale uneia dintre victimele infracțiunilor prevăzute la art. 350 din Codul penal al Ucrainei [286]. Acest articol stabilește răspunderea pentru amenințarea sau violența aplicată asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească. În multe privințe, acest articol se aseamănă cu art. 349 C. pen. RM.

Suntem solidari cu concluzia principală pe care o formulează *D. Golovin*: „Victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM poate fi nu doar cetățeanul care acordă suport reprezentanților organelor de drept în scopul menținerii ordinii publice și a asigurării securității publice”. În art. 349 C. pen. RM se utilizează expresia „în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale”. Formularea în cauză se referă la persoana care își îndeplinește datoria obștească. O expresie similară este folosită în art. 350 din Codul penal al Ucrainei. Din cea reprodusă mai sus reiese că îndeplinirea obligațiilor obștești poate presupune realizarea din proprie inițiativă a acțiunilor în interesele societății sau ale unor cetățeni aparte. Ne referim la: legitima apărare a altei persoane sau a unui interes public; reținerea infractorului sau a contravenientului; denunțarea infractorului sau a contravenientului; criticarea neajunsurilor la adunarea colectivului de muncă; renunțarea de a participa la săvârșirea infracțiunii sau a contravenției etc. În astfel de cazuri, victima poate să nu acorde suport reprezentanților organelor de drept în scopul menținerii ordinii publice și a asigurării securității publice. Important este ca acțiunile pe care le comite victima să fie legitime, să nu depășească limitele dincolo de care acestea vor fi catalogate ca nelegitime.

Încheiem analiza materialelor la tema tezei publicate în Republica Moldova cu o lucrare elaborată de S. Brînza și V. Stati în 2015 [23]. La tema tezei de față se referă § 1 „Amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească” din Secțiunea a VIII-a „Infrațiuni ce atentează la activitatea normală a autorităților publice” a Capitolului XVIII „Infrațiuni contra autorităților publice și securității de stat” al respectivei lucrări.

În cadrul acestei lucrări autorii relevă oportunitatea incriminării la art. 349 C. pen. RM a faptelor reunite sub denumirea marginală de amenințare sau violență săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească: „Ocrotirea activității normale a autorităților publice presupune, în primul rând, ocrotirea persoanelor care participă, direct sau indirect, la exercitarea funcțiilor autorității publice. Orice atingere adusă libertății psihice (morale), integrității corporale, sănătății sau altor atribute ale acestor persoane, pentru fapte îndeplinite în exercițiul funcției, constituie o manifestare a lipsei de respect față de autoritatea de stat ai cărei titulari sunt respectivele persoane. Pe cale de consecință, urmărind să asigure prestigiul autorității de stat și al persoanelor care o exercită direct sau indirect, legiuitorul incriminează în art. 349 C. pen. RM faptele reunite sub denumirea marginală de amenințare sau violență săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească”.

Considerăm că, în cadrul măsurilor de politică penală, prevenirea și combaterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM trebuie să ocupe locul cuvenit. Or, protejarea drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor constituie una dintre funcțiile primordiale ale oricărui stat. Societatea poate exista doar într-o formă etatizată. Relațiile interpersonale nu degenerază în anarhie și haos numai datorită funcționării unui mecanism de stat care asigură ordinea de drept. Pericolul social al faptelor incriminate la art. 349 C. pen. RM se caracterizează prin aceea că – pe calea atingerii aduse libertății psihice (morale), integrității corporale, sănătății sau vieții purtătorilor autorității publice, ori integrității, substanței și potențialului de utilizare a bunurilor acestora – se atentează la activitatea normală a autorităților publice centrale sau locale. Gradul de eficacitate a activității autorităților publice depinde de gradul de protecție oferită purtătorilor autorității publice. De aceea, reacția statului împotriva infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM trebuie să fie energică și promptă. Valorile sociale, care reprezintă obiectul acestor infracțiuni, trebuie apărate cu implicarea tuturor mijloacelor juridice, dar în primul rând – pe calea aplicării mijloacelor dreptului penal.

În continuare, S. Brînza și V. Stati argumentează de ce în art. 349 C. pen. RM sub aceeași denumire marginală de amenințare sau violență săvârșită asupra unei persoane cu funcție de

răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească sunt reunite patru variante-tip de infracțiuni și două variante agravate de infracțiune: „La lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM este prevăzută o infracțiune de sine stătătoare, nu o circumstanță agravantă a infracțiunii specificate la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, atunci când aceasta presupune nimicirea bunurilor aparținând persoanei cu funcție de răspundere ori rudelor ei apropiate, în scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere ori al schimbării caracterului ei în interesul celui care aplică violența sau al altei persoane, ori când aceeași faptă este săvârșită împotriva persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale. Argumentele în favoarea acestei teze sunt următoarele: nu există o componentă „de bază” care ar consta în nimicirea bunurilor aparținând persoanei cu funcție de răspundere ori rudelor ei apropiate, în scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere ori al schimbării caracterului ei în interesul celui care aplică violența sau al altei persoane ori în aceeași faptă săvârșită împotriva persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale, componentă care: 1) nu ar presupune producerea unui prejudiciu patrimonial efectiv având o mărime concretă și 2) pe care s-ar greșa în calitate de circumstanță agravantă producerea unui prejudiciu patrimonial efectiv în proporții mari. Iată de ce cauzarea de daune materiale în proporții mari nu poate fi privită în calitate de circumstanță agravantă pentru infracțiunea prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, infracțiune care presupune producerea unui prejudiciu patrimonial efectiv a cărui mărime nu depășește limitele de 2500 unități convenționale”.

Întru dezvoltarea acestei argumentări, considerăm defectuoasă și formularea de la alin. (2) art. 349 C. pen. RM: „Acțiunile prevăzute la alin...(1¹) însoțite de... aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanelor menționate la alin. (1)...”. Violența periculoasă pentru viață sau sănătate nu poate însoți violența nepericuloasă pentru viață sau sănătate. Or, nu este posibil ca un prejudiciu fizic să se caracterizeze concomitent atât prin, de exemplu, vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, cât și, de exemplu, prin leziuni corporale care nu implică un prejudiciu pentru sănătate. Excluzându-se reciproc, asemenea prejudicii fizice nu se pot completa unul pe altul.

În altă ordine de idei, cu referire la latura subiectivă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, S. Brînza și V. Stati menționează: „De cele mai multe ori, motivul infracțiunii analizate constă în răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către persoana cu funcție de răspundere sau de către persoana care își îndeplinește datoria obștească a obligațiilor (datoriei) de serviciu sau obștești”.

În Subsecțiunea 4.2.2 a tezei de față vom argumenta că doar în situația comiterii infracțiunii după îndeplinirea datoriei obștești răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a datoriei obștești poate determina comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Însă răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a activității de serviciu nu poate determina comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Nu o permite constatarea „în scopul sistării activității ei de serviciu ori al schimbării caracterului ei în interesul celui care amenință sau al altei persoane”, utilizată în art. 349 C. pen. RM. Această constatare exclude posibilitatea comiterii infracțiunii după îndeplinirea de către persoana cu funcție de răspundere a activității de serviciu. Or, nu este cu putință a exista o activitate care deja s-a încheiat, tot așa cum nu e cu putință a schimba caracterul unei activități care deja s-a încheiat.

Suntem solidari cu poziția lui S. Brînza și V. Stati, în corespundere cu care „dacă gradul de intensitate al violenței corespunde celui pe care-l are vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, aceasta aplicându-se în legătură cu îndeplinirea de către victimă a obligațiilor de serviciu sau obștești, la calificare trebuie reținută numai prevederea de la lit. c) alin. (2) art. 151 C. pen. RM. Nu este necesară calificarea suplimentară conform lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În caz contrar, va fi încălcat principiul de neadmitere a sancționării duble a aceleiași fapte”. Așadar, lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM constituie o normă specială față de alin. (3) art. 78 C. contr. RM sau art. 152 C. pen. RM. O asemenea relație de concurență nu poate exista între lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM și art. 151 C. pen. RM. Or, sancțiunea pentru fapta incriminată la alin. (2) art. 349 C. pen. RM este pedeapsa cu închisoare de la 4 la 8 ani; sancțiunea pentru infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 151 C. pen. RM este pedeapsa cu închisoare de la 5 la 10 ani. Comparând aceste cifre (care, implicit, reflectă gradul de pericol social al infracțiunilor corespunzătoare), ajungem la concluzia că vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății nu se încadrează în noțiunea „violență periculoasă pentru viață sau sănătate” din dispoziția de la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM.

În altă ordine de idei, printre victimele infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM se numără persoana care își îndeplinește datoria obștească. S. Brînza și V. Stati caracterizează cele două tipuri ale îndeplinirii datoriei obștești: 1) îndeplinirea în baze obștești a obligațiilor obștești special încredințate; 2) îndeplinirea din proprie inițiativă a acțiunilor în interesele societății sau ale unor cetățeni aparte. Astfel, primul tip presupune „participarea victimei la activitatea gărzii populare, a comitetului de imobil (de stradă), a mișcării obștești, a organizației pacifiste, a organizației de apărare a drepturilor omului, a organizației de femei, de veterani, de invalizi, de tineret sau de copii, a societății științifice, tehnice, ecologiste, cultural-educative, sportive, a altei societăți benevole, a uniunii de creație, a comunității național-culturale, a altei asociații obștești.

Nu este obligatoriu ca victima să fie membru al unei asociații obștești. Important este să nu presteze muncă salariată în cadrul unei asemenea asociații. Prestând munca salariată, victima își îndeplinește obligațiile de serviciu, nu cele obștești”. Cel de-al doilea tip al îndeplinirii datoriei obștești presupune „îndeplinirea din proprie inițiativă a acțiunilor în interesele societății sau ale unor cetățeni aparte. Se au în vedere acțiunile de legitimă apărare a altei persoane sau a unui interes public, de reținere a infractorului (a contravenientului), de denunțare a infractorului (a contravenientului), de criticare a neajunsurilor la adunarea colectivului de muncă, de renunțare de a participa la săvârșirea infracțiunii (a contravenției) etc.”

Nu se poate face abstracție nici de următoarea părere exprimată de S. Brînza și V. Stati: „Acțiunea de violență ar trebui să presupună neapărat producerea unor urmări prejudiciabile, ar însemna că prin „violență periculoasă pentru viață sau sănătate” nu s-ar mai avea în vedere violența care nu a cauzat o vătămare a sănătății, însă care comportă la momentul aplicării sale, datorită metodei de operare, un pericol real pentru viața sau sănătatea victimei. Cu alte cuvinte, sub incidența noțiunii „violență periculoasă pentru viață sau sănătate” nu ar mai intra cazurile de: a) compresiune a gâtului cu mâinile sau cu ajutorul unui șnur; b) ținere îndelungată a capului victimei sub apă; c) îmbrăcare pe capul victimei a unei pungi de polietilenă; d) aruncare a victimei de la înălțime ori dintr-un mijloc de transport aflat în mișcare etc. Probabil, în opinia promotorilor tezei pe care o criticăm, în aceste cazuri ar trebui să atestăm „tentativa de violență periculoasă pentru viață sau sănătate”. Însă, o asemenea construcție himerică nu este cunoscută teoriei dreptului penal”.

Într-adevăr, nu momentul producerii prejudiciului adus sănătății este cel care marchează consumarea infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Acest moment marchează epuizarea infracțiunii în cauză. Cu toate acestea, în cazul infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, etapa de tentativă este posibilă. Or, din art. 27 C. pen. RM reiese: tentativa de infracțiune presupune că, din cauze independente de voința făptuitorului, intenția infracțională nu se realizează integral. Ea se realizează doar în parte. Partea nerealizată a intenției infracționale poate viza nu doar urmările prejudiciabile ale infracțiunii, ci și alte semne constitutive ale infracțiunii, care se referă la obiectul infracțiunii, la latura obiectivă a infracțiunii sau la subiectul infracțiunii.

1.2. Analiza materialelor științifice publicate în alte state

Începem examinarea respectivelor materiale cu lucrarea care a fost elaborată de *M.G. Fetisov* [342] în 1999.

În art. 349 C. pen. RM, ca și în normele corespondente din legea penală rusă, este utilizată sintagma „rude apropiate”. Ca și *M.G. Fetisov*, considerăm că această sintagmă urmează a fi substituită prin sintagma „persoane apropiate”. Or, nu întotdeauna relația de rudenie dintre două persoane poate fi dovada existenței unei afecțiuni dintre acestea, de care să poată profita făptuitorul. Aproximarea reală dintre două persoane este condiționată de caracterul relațiilor dintre acestea, de factorii sociali, nu de factorii biologici (în cazul rudeniei de sânge) sau de factorii juridici (în cazul rudeniei care-și are originea în actul de adopție). Din acest punct de vedere, merită atenție opinia exprimată de *M.G. Fetisov*: „În vederea stabilirii faptului dacă o persoană este apropiată de altă persoană sau nu, instanța de judecată trebuie să evalueze caracterul relațiilor dintre acestea”. Așadar, apropierea reală dintre două persoane reprezintă o împrejurare cu încărcătură factologică, care ar urma să fie stabilită în fiecare caz aparte. Cu toate acestea, ar trebui să existe un suport juridic pentru stabilirea acestei împrejurări. Ne referim la definiția noțiunii „persoane apropiate”, care ar trebui să fie formulată în textul legii penale.

Printre publicațiile științifice la tema tezei se numără cea al cărei autor este *A.Iu. Kizilov* [268], datând din 2002.

Referindu-se la conținutul obiectului juridic principal al infracțiunilor din legea penală rusă care sunt corespondente cu infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM, acest autor afirmă că obiectul respectiv este format din „relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice”.

Ne alăturăm acestei opinii. Considerăm că nu este întâmplătoare incriminarea faptelor prevăzute la art. 349 C. pen. RM tocmai în Capitolul XVII al Părții speciale a Codului penal. În acest mod, legiuitorul a luat în considerare că prin aceste fapte atingere se aduce libertății psihice (morale), integrității corporale, sănătății etc. nu a unei persoane oarecare. Atingere se aduce libertății psihice (morale), integrității corporale, sănătății etc. fie a unei persoane cu funcție de răspundere sau a rudelor ei apropiate, în scopul sistării activității de serviciu a acelei persoane cu funcție de răspundere ori al schimbării caracterului ei în interesul făptuitorului sau al altei persoane, fie a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească sau a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale. O astfel de circumstanță nu poate fi ignorată. Calitatea specială a victimei, alături de scopul infracțiunii și legătura dintre săvârșirea infracțiunii și activitatea legitimă a

victimei, reprezintă acei factori care conferă statutul de obiect juridic principal relațiilor sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice.

În alt context, din punctul de vedere al lui A.Iu. Kizilov, „lezarea onoarei și demnității persoanei constă în evaluarea negativă a acesteia, în discreditarea persoanei în ochii publicului sau în subminarea prestigiului moral al acesteia”. Acest punct de vedere prezintă valoare în eventualitatea incriminării la alin. (1) art. 349 C. pen. RM a lezării intenționate a onoarei și demnității persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice sau a persoanelor care îi sunt apropiate, în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcționale, exprimată verbal, în scris sau prin alte mijloace de comunicare. Opinia exprimată de A.Iu. Kizilov concordă cu următoarea idee pe care o promovăm: esența infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM trebuie să exprime obiectul juridic principal alături de obiectul juridic secundar. În cazul în care în condițiile prevăzute în varianta proiectată a alin. (1) art. 349 C. pen. RM se lezează onoarea și demnitatea, atunci, luând în considerare calitatea specială a victimei, se aduce atingere: în primul rând – relațiilor sociale cu privire la activitatea normală a autorității publice; în al doilea rând – relațiilor sociale cu privire la onoarea și demnitatea persoanei.

În cele ce urmează, va fi analizată publicația științifică avându-l ca autor pe *A.B. Melnicenko* [292], ieșită de sub tipar în 2009.

După cum se cunoaște, infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM au ca obiect juridic generic relațiile sociale cu privire la autoritățile publice și securitatea de stat. Noțiunea „securitatea de stat” este subsidiară față de noțiunea „securitatea națională”. Definind noțiunea „securitatea națională”, A.B. Melnicenko consideră că se are în vedere „starea de protejere a națiunii, ca titular al suveranității și ca unică sursă de putere în stat, împotriva pericolelor interne sau externe și a cauzării de prejudicii fizice, materiale, morale, ecologice, informaționale sau politice, stare care este asigurată prin eforturile și mijloacele politice, juridice, social-economice sau de alt gen, care urmăresc: păstrarea și dezvoltarea sistemului de valori materiale și spirituale ale națiunii; asigurarea integrității teritoriale și a suveranității; lipsa de amenințări la adresa orânduirii constituționale a statului; reducerea la minim a pericolelor specificate mai sus”. Analiza acestei opinii ne permite să conchidem că securitatea națională reprezintă un sistem ale cărui elemente sunt securitatea de stat, securitatea publică și securitatea oricărei persoane fizice, sistem a cărui funcționalitate este asigurată împotriva unor pericole de natură militară, economică, energetică, ecologică, informațională etc.

Formulând definiția noțiunii „securitatea de stat”, același autor consideră că această noțiune desemnează „acea stare a statului, în care sunt asigurate condițiile necesare pentru menținerea orânduirii constituționale, a suveranității și a integrității teritoriale a statului”. În opinia

noastră, respectiva definiție nu se deosebește principial de definiția noțiunii „securitatea statului” din art. 1 și 3 ale Legii securității statului, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 31.10.1995 [122]. Aceasta denotă că A.B. Melnicenko confundă securitatea de stat cu securitatea statului. Or, definind noțiunea „securitatea de stat”, acest autor îi atribuie înțelesul pe care-l are noțiunea „securitatea statului”. Această confuzie ne determină să propunem modificarea denumirii Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal, astfel încât sintagma „de stat” să fie substituită prin termenul „statului”.

Din 2009 datează lucrarea elaborată de P. Dungan [90].

În opinia lui P. Dungan, „termenul „răzbunare” are înțelesul de a-ți face singur dreptate pedepsind pe cel care ți-a făcut (sublinierea ne aparține – *n.a.*) ceva pe care îl consideri nedrept, un rău”. Așadar, sintagma „a făcut” indică timpul trecut al activității victimei, care constituie cauza răzbunării. Nu te poți răzbuna pentru ceea ce deocamdată nu a fost îndeplinit sau pentru ceea ce este încă în proces de îndeplinire.

Drept urmare – în situațiile de comitere a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM înainte de îndeplinirea de către victimă a activității de serviciu sau obștești sau în timpul îndeplinirii acesteia – răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a activității de serviciu sau obștești nu poate determina comiterea infracțiunii. În astfel de situații, motivul infracțiunii poate fi: năzuința făptuitorului de a nu se conforma cerințelor legale ale victimei; năzuința făptuitorului de a evita răspunderea; invidia; ura; interesul material (presupunând săvârșirea infracțiunii la comandă, în schimbul unei remunerații materiale) etc. Doar în cazul în care infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM sunt săvârșite după îndeplinirea de către victimă a activității corespunzătoare, răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a datoriei obștești poate determina comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Totodată, răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a activității de serviciu nu poate determina comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Nu o permite constatarea „în scopul sistării activității ei de serviciu ori al schimbării caracterului ei în interesul celui care amenință sau al altei persoane”, utilizată în art. 349 C. pen. RM. Această constatare exclude posibilitatea comiterii infracțiunii după îndeplinirea de către persoana cu funcție de răspundere a activității de serviciu. Or, nu este cu putință a sista o activitate care deja s-a încheiat, tot așa cum nu poate fi schimbat caracterul unei activități care deja s-a încheiat.

În alt context, P. Dungan prezintă argumente în sprijinul oportunității incriminării în legea penală română a faptelor care sunt corespondente cu infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM: „Încălcarea autorității statului prin diverse metode și mijloace prezintă un grad de pericol social ridicat, împrejurare ce presupune protejarea sa prin normele dreptului penal. De aceea, respectul

datorat autorității statului și, implicit, celor ce sunt investiți cu această autoritate se impune a fi apărat prin toate mijloacele și aceasta cu atât mai mult cu cât valorile sociale apărate sunt duale, pe de o parte, cele privind autoritatea de stat, iar, pe de altă parte, cele referitoare la valorile sociale privind purtătorii acestei autorități”. Considerăm că, din aceste rațiuni, în cadrul măsurilor de politică penală, prevenirea și combaterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM trebuie să ocupe locul cuvenit. Or, protejarea drepturilor și intereselor legitime ale cetățenilor constituie una dintre funcțiile primordiale ale oricărui stat. Societatea poate exista doar într-o formă etatizată. Relațiile interpersonale nu degenerază în anarhie și haos numai datorită funcționării unui mecanism de stat care asigură ordinea de drept.

Continuăm analiza materialelor științifice la tema tezei noastre cu publicația elaborată de E. Neață [143] în 2010.

Printre altele, acest autor afirmă: „Ultrajul în formularea consacrată în alin. (1) art. 257 din noul Cod penal (se are în vedere art. 257 „Ultrajul” din Codul penal al României din 2009 [38] (articol care corespunde cu art. 349 C. pen. RM) – *n.a.*) absoarbe în conținutul său, pe lângă infracțiunile de amenințare, lovire sau alte violențe, vătămare corporală, loviri sau vătămări cauzatoare de moarte, săvârșite împotriva funcționarului public aflat în exercițiul funcțiunii, și infracțiunea de omor (omor simplu, omor calificat). Se justifică un asemenea mod de a raționa atâta vreme cât mobilul infracțiunii de omor este în legătură cu activitatea funcționarului public investit cu autoritate de stat și aflat în exercițiul funcțiunii”.

În primul rând, infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM (ca și infracțiunile corespunzătoare prevăzute de legea penală română) nu sunt infracțiuni complexe. Din această cauză, infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM nu poate absorbi, de exemplu, infracțiunea prevăzută la art. 155 C. pen. RM. Între aceste două norme există o relație de concurență dintre o normă specială și o normă generală (în sensul art. 116 C. pen. RM), nu o relație de concurență dintre o parte și un întreg (în sensul art. 118 C. pen. RM).

În al doilea rând, accentuăm că omorul nu se încadrează în noțiunea „violență periculoasă pentru viață sau sănătate” din dispoziția de la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Depășind gradul de intensitate a violenței prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, omorul săvârșit în legătură cu îndeplinirea de către victimă a obligațiilor de serviciu sau obștești atrage răspunderea conform lit. d) alin. (2) art. 145 C. pen. RM. În plan comparativ, alin. (1) art. 257 „Ultrajul” din Codul penal al României din 2009 prevede răspunderea, printre altele, pentru omorul săvârșit împotriva unui funcționar public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat, aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu exercitarea acestor atribuții.

O altă publicație notabilă este articolul științific avându-l ca autor pe *Iu.D. Ismailov*, care a apărut în 2011 [264].

Referindu-se la ipotezele din legea penală rusă și din cea azeră, care sunt similare cu ipoteza descrisă în art. 349 C. pen. RM, *Iu.D. Ismailov* afirmă: „În cazul în care persoanele care au vârsta între 14 și 16 ani comit vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății asupra reprezentanților autorităților publice sau a rudelor apropiate ale acestora, în legătură cu îndeplinirea de către reprezentanții autorităților publice a atribuțiilor funcționale, răspunderea se va aplica potrivit art. 127 „Vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății” din Codul penal al Federației Ruse [337] sau în baza art. 127 „Vătămarea intenționată nu prea gravă a integrității corporale sau a sănătății” din Codul penal al Azerbaidjanului [362]”.

În principiu, ideea exprimată de acest autor urmează a fi susținută. Totuși, ea necesită anumite ajustări, pentru a corespunde prevederilor legii penale autohtone. Astfel, putem afirma: în cazul în care persoanele care au vârsta între 14 și 16 ani comit faptele descrise în art. 349 C. pen. RM, acestea pot răspunde pentru infracțiunile prevăzute la alin. (2) art. 152 sau la alin. (2) art. 197 C. pen. RM.

Într-o altă ordine de idei, este de reținut articolul elaborat de *M. Rotaru* [164] în 2012.

Acest autor se pronunță împotriva dezincriminării în legea penală română a insultei din conținutul infracțiunilor care corespund infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Suntem de acord cu această opinie. Mai mult, susținem incriminarea în art. 349 C. pen. RM a faptei de lezare intenționată a onoarei și demnității persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice sau a persoanelor apropiate ei, în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcționale, exprimată verbal, în scris sau prin alte mijloace de comunicare. Considerăm că valorile sociale ce caracterizează persoana victimelor infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM nu trebuie apărate într-un mod selectiv, în baza unor criterii neclare. Din acest punct de vedere, nu poate fi neglijată nici tradiția juridică (de exemplu, art. 205¹ C. pen. RM din 1961 prevedea răspunderea pentru ultragierea colaboratorului poliției, adică jignirea premeditată a onoarei și demnității lui, ultragierea altui lucrător din organele afacerilor interne sau a unei persoane aflate în exercițiul datoriei de serviciu sau obștești pentru menținerea ordinii publice și combaterea criminalității, exprimată prin acțiune, verbal sau în scris).

Următoarea lucrare relevantă pentru teza de față este cea aparținând lui *I.I. Davidovici* [256], care datează din 2013.

Abordând problema privind eroarea asupra calității speciale a victimei infracțiunii, acest autor examinează o ipoteză din legea penală ucraineană care este apropiată de ipoteza ce poate fi

reliefată în contextul aplicării art. 349 C. pen. RM: „Săvârșirea infracțiunii asupra persoanei, pe care făptuitorul a perceput-o eronat în calitate de reprezentant al administrației publice sau de apropiat al acestuia, trebuie calificată ca tentativă la infracțiunea pe care intenționa să o comită făptuitorul”. Adaptând acest punct de vedere conjuncturii legii penale a Republicii Moldova, conchidem: vom fi în prezența tentativei la una din infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM în cazul în care, în prezența tuturor celorlalte condiții cerute de acest articol, făptuitorul consideră eronat că săvârșește infracțiunea asupra unei persoane cu funcție de răspundere, a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească sau a rudei apropiate a acestora.

Această concluzie se sprijină pe dispoziția de la art. 27 C. pen. RM: „Se consideră tentativă de infracțiune acțiunea sau inacțiunea intenționată îndreptată nemijlocit spre săvârșirea unei infracțiuni dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, aceasta nu și-a produs efectul”. Or, sub imperiul erorii cu privire la calitatea specială a victimei infracțiunii, acțiunea făptuitorului este îndreptată nemijlocit spre săvârșirea unei infracțiuni asupra unei persoane cu funcție de răspundere, a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească sau a rudei apropiate a acestora. Însă, din cauze independente de voința făptuitorului, această infracțiune nu-și produce efectul. Or, efectul scontat (săvârșirea infracțiunii asupra unei persoane cu funcție de răspundere, a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească sau a rudei apropiate a acestora) nu coincide cu ceea ce relevă realitatea obiectivă (săvârșirea infracțiunii asupra celui care nu are calitatea de persoană cu funcție de răspundere, de persoană care își îndeplinește datoria obștească sau de rudă apropiată a acestora).

În altă ordine de idei, luăm în vizor publicația științifică avându-l ca autor pe *A.M. Udod*, ce datează din 2013 [341].

În legătură cu infracțiunile prevăzute de legea penală ucraineană care sunt corespondente cu infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM, acest autor critică, just, opinia altor autori [310; 344; 320]. Aceștia consideră că, „în comparație cu relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice, mai multă valoare prezintă relațiile sociale cu privire la libertatea psihică (morală), integritatea corporală, sănătatea sau viața persoanei, ori cu privire la integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor. De aceea, răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM ar trebui prevăzută în capitolele legii penale care sunt dedicate infracțiunilor contra persoanei și contra patrimoniului”. Totuși, așa cum afirmă *A.M. Udod*, nu întotdeauna valoarea socială mai importantă (din punctul de vedere al interesului public) este cea care reprezintă obiectul juridic principal. Contează ca obiectul juridic principal să fie reprezentat de valoarea socială care în cea mai mare măsură să determine orientarea antisocială a infracțiunii respective.

Este utilă și propunerea lui A.M. Udod de a modifica art. 345 din Codul penal al Ucrainei [286] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM): sintagma „rude apropiate” să fie substituită prin sintagma „persoane apropiate”. Considerăm că o asemenea modificare ar fi oportună și în cazul art. 349 C. pen. RM: nu întotdeauna relația de rudenie dintre două persoane poate fi dovada existenței unei afecțiuni dintre acestea, de care să poată profita făptuitorul. Apropierea reală dintre două persoane este condiționată de caracterul relațiilor dintre acestea, de factorii sociali, nu de factorii biologici (în cazul rudeniei de sânge) sau de factorii juridici (în cazul rudeniei care-și are originea în actul de adopție).

Din 2014 datează lucrarea elaborată de A.R. Abutalipov și A.A. Ilidjev [231].

Obiectul juridic principal al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM îl constituie relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice. În opinia lui A.R. Abutalipov și A.A. Ilidjev, „activitatea normală a autorităților publice presupune, pe de o parte, exercitarea de către aceste autorități în strictă corespundere cu legea a funcțiilor dispozitive sau administrative cu care sunt abilitate, iar, pe de altă parte, respectarea de către cetățeni a dispozițiilor și deciziilor legitime ale autorităților publice”.

Această constatare diferă de opinia mai multor autori, potrivit căreia infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM aduc atingere în principal relațiilor sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice și a persoanelor care își îndeplinesc datoria obștească în legătură cu prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale [21, p. 711; 254, vol. 2, p. 454-455; 338, p. 661; 287, p. 1033; 296, p. 792].

Or, în cazul în care participă la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale, persoanele care își îndeplinesc datoria obștească (și care evoluează ca victime ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM) susțin direct sau indirect autoritățile publice în eforturile acestora de a menține ordinea publică, de a preveni și a curma infracțiunile sau faptele antisociale. Participând la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale, persoanele care își îndeplinesc datoria obștească sunt obligate să respecte normele stabilite de autoritățile publice. Aceste persoane nu pot acționa pe cont propriu, asumându-și rolul de justițieri în afara cadrului legal. Respectând normele stabilite de autoritățile publice la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale, persoanele care își îndeplinesc datoria obștească fac nu altceva decât asigură activitatea normală a autorităților publice.

În cele ce urmează, vom lua în atenție lucrarea elaborată de I.E. Suleimanova [318] în 2015.

Printre altele, dânsa evidențiază în calitate de valori sociale distincte „onoarea persoanei cu funcție de răspundere și demnitatea persoanei cu funcție de răspundere”. Nu considerăm oportună o asemenea evidențiere. În eventualitatea incriminării în alin. (1) art. 349 C. pen. RM a

lezării intenționate a onoarei și demnității persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice sau a persoanelor care îi sunt apropiate, în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcționale, exprimată verbal, în scris sau prin alte mijloace de comunicare, obiectul juridic secundar al infracțiunii corespunzătoare l-ar forma relațiile sociale cu privire la onoarea și demnitatea persoanei, nu cu privire la onoarea și demnitatea persoanei cu funcție de răspundere, a persoanei publice sau a rudelor apropiate ale acestora. În caz contrar, s-ar reduce la zero semnificația pe care o are obiectul juridic principal al fiecăreia dintre infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Nu este posibil ca una din componentele obiectului juridic special al infracțiunilor în cauză să exprime întreaga esență a acestora. Esența infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM o exprimă obiectul juridic principal alături de obiectul juridic secundar.

În alt context, suntem solidari cu I.E. Suleimanova că „amenințarea trebuie delimitată de alte forme de influențare asupra psihicului victimei: hipnoza; stimularea electronică a creierului victimei în vederea supunerii acesteia voinței făptuitorului; alte asemenea forme de violență psihică”. Această opinie contează în vederea delimitării infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM de fapte conexe. Or, nu oricare atingere adusă libertății psihice (morale) a persoanei intră sub incidența acestei norme. Doar amenințarea cu omor, cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății ori cu nimicirea bunurilor victimei atrage răspunderea conform alin. (1) art. 349 C. pen. RM.

Sub un alt aspect, I.E. Suleimanova menționează: „Motivul și scopul nu sunt semne obligatorii ale laturii subiective a infracțiunii. Important este ca intenția să cuprindă legătura dintre săvârșirea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei”. În opinia noastră, faptul că intenția cuprinde legătura dintre săvârșirea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei nu trebuie să conducă la ideea că prezența motivului și scopului ar fi de prisos în contextul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Dimpotrivă, aceste semne secundare ale laturii subiective vin să completeze conținutul intenției manifestate la comiterea acestor infracțiuni.

1.3. Concluzii la Capitolul 1

Făcând o concluzie generală pe marginea materialelor științifice examinate în secțiunile 1.1 și 1.2 ale capitolului de față al tezei, *deducem*:

1) Printre oamenii de știință care au examinat problema răspunderii penale pentru amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane

care își îndeplinește datoria obștească, se numără: A. Borodac, S. Brînza, M. Gheorghită, L. Gîrla, C. Gurschi, V. Stati, X. Ulianovschi etc. (*Republica Moldova*); P. Dungan, E. Neață, M. Rotaru etc. (*România*); A.R. Abutalipov, M.G. Fetisov, A.A. Ilidjev, A.Iu. Kizilov, A.B. Melnicenko, I.E. Suleimanova etc. (*Federația Rusă*); I.I. Davidovici, D.Golovin, Iu.D. Ismailov, A.M. Udod etc. (*Ucraina*) etc. Lucrările acestor autori reputați reprezintă baza teoretică a investigației. Prezenta teză vine să întregască studiile întreprinse anterior în domeniu, în ea fiind evidențiate unele tendințe și aspecte noi, specifice pentru etapa actuală de dezvoltare a societății.

2) Aportul adus de autorii specificați se evidențiază sub aspectul formulării mai multor concluzii care prezintă semnificație pentru investigația de față: a) victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM este, după caz: i) persoana cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice; ii) persoana care își îndeplinește datoria obștească; iii) ruda apropiată a persoanei cu funcție de răspundere sau a persoanei care își îndeplinește datoria obștească; b) în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, legătura dintre comiterea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei are un caracter obligatoriu; c) de fiecare dată, la calificare urmează să se verifice dacă au fost încălcate sau nu reglementările care stabilesc condițiile și limitele îndeplinirii de către victimă a obligațiilor de serviciu sau obștești. Doar în lipsa unor asemenea încălcări poate fi aplicat art. 349 C. pen. RM; d) urmările menționate la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM se pot afla în legătură cauzală doar cu faptele prejudiciabile prevăzute la alin. (1) sau (1¹) art. 349 C. pen. RM; e) subiect al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM poate fi, printre altele, persoana cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice. Într-un asemenea caz, nu este aplicabil art. 328 C. pen. RM; f) răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a datoriei obștești poate determina comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Totodată, răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a activității de serviciu nu poate determina comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; g) nu este posibil concursul ideal dintre infracțiunea prevăzută la art. 287 C. pen. RM și infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM; h) infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM nu pot fi săvârșite din motive huliganice; i) art. 349 C. pen. RM este o normă specială în raport cu art. 78 sau 104 C. contr. RM ori cu art. 152, 155 sau 197 C. pen. RM etc.

3) Cu toate acestea, în doctrina de specialitate autohtonă și în cea străină problemelor privind răspunderea penală pentru amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească nu întotdeauna li s-a acordat o atenție corespunzătoare, iar materialele științifice publicate la tema tezei încă sunt reduse ca număr, având o natură mai mult exegetică și critică.

4) În rezultatul monitorizării gradului de investigare a temei tezei de față, se poate afirma că nivelul de elaborare a concepției privind răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM nu satisface plenar necesitățile științei și practicii dreptului penal. Această stare de lucruri își are cauzele în următoarele: nu au fost stabilite cu exactitate conținutul obiectului juridic și a obiectului material ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; nu au fost relevate pe deplin caracteristicile victimei infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; nu a fost stabilit de o manieră satisfăcătoare conținutul faptei prejudiciabile din cadrul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; nu au fost suficient caracterizate urmările prejudiciabile și legătura cauzală în ipoteza infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; nu a fost stabilit cu precizie conținutul vinovăției pe care făptuitorul o manifestă la comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; nu au fost identificate toate trăsăturile caracteristice ale motivului și scopului infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; nu au fost sintetizate satisfăcător asemănările și deosebirile dintre infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM și faptele conexe penale sau contravenționale; nu au fost soluționate în întregime problemele privind concursul de infracțiuni și concurența de norme în contextul calificării faptelor în baza art. 349 C. pen. RM; nu au fost atestate pe deplin deficiențele de ordin tehnico-juridic ale dispozițiilor art. 349 C. pen. RM; nu au fost formulate recomandări menite să contribuie la perfecționarea prevederilor art. 349 C. pen. RM etc.

5) Problema științifică importantă soluționată constă în elaborarea instrumentarului de interpretare a prevederilor art. 349 C. pen. RM, precum și a regulilor de încadrare juridică a faptelor în baza acestui articol, în vederea atât a clarificării naturii juridice a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, cât și a eficientizării procesului de aplicare a acestui articol.

6) Direcțiile de soluționare a acestei probleme sunt orientate spre aprofundarea concepției de interpretare și aplicare a prevederilor art. 349 C. pen. RM, în condițiile în care devine îngrijorătoare tendința de a trata fără respect și cu recalcitrantă activitatea de serviciu sau obștească a persoanelor investite cu o anumită autoritate sau responsabilitate, ca parte componentă a ordinii de drept instituite, precum și spre identificarea vulnerabilităților sistemului actual de protecție penală a ordinii de drept împotriva infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, urmând a fi punctate și propuse măsuri concrete menite să eficientizeze cadrul reglementar penal.

În acest sens, ne propunem să realizăm următoarele: studierea experienței pozitive a altor state în vederea identificării asemănărilor și deosebirilor în raport cu modelul de reglementare a răspunderii pentru infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM; stabilirea conținutului obiectului juridic și a obiectului material ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; relevarea caracteristicilor victimei infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; stabilirea conținutului

faptei prejudiciabile din cadrul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; caracterizarea urmărilor prejudiciabile și a legăturii cauzale în ipoteza infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; stabilirea conținutului vinovăției pe care făptuitorul o manifestă la comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; identificarea trăsăturilor caracteristice ale motivului și scopului infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM; sintetizarea asemănarilor și deosebirilor dintre infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM și faptele conexe penale sau contravenționale; soluționarea problemelor privind concursul de infracțiuni și concurența de norme în contextul calificării faptelor în baza art. 349 C. pen. RM; atestarea deficiențelor de ordin tehnico-juridic ale dispozițiilor art. 349 C. pen. RM, precum și formularea de recomandări susceptibile să contribuie la perfecționarea acestor dispoziții etc.

2. OBIECTUL INFRAȚIUNILOR DE AMENINȚARE SAU VIOLENȚĂ SĂVÂRȘITĂ ASUPRA PERSOANEI CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE SAU CARE ÎȘI EXERCITĂ DATORIA OBȘTEASCĂ

2.1. Obiectul juridic și obiectul material

2.1.1. Obiectul juridic generic

În opinia lui V. Dongoroz, „în toate infracțiunile vom găsi: un interes ocrotit în special, de care norma incriminatoare s-a preocupat direct, și un interes ocrotit în general, de care norma incriminatoare s-a preocupat în mod indirect” [89, p. 201].

Pornind în analiza noastră de la general spre particular, menționăm că obiectul juridic general al tuturor infracțiunilor prevăzute de Partea specială a Codului penal este reprezentat de relațiile sociale cu privire la valorile sociale enunțate în alin. (1) art. 2 C. pen. RM: „persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, orânduirea constituțională, suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, pacea și securitatea omenirii, precum și întreaga ordine de drept”. Așadar, ordinea de drept este acel interes ocrotit în general, de care oricare normă incriminatoare din Partea specială a Codului penal se preocupă în mod indirect. Sintagma de încheiere „precum și întreaga ordine de drept” din alin. (1) art. 2 C. pen. RM indică asupra faptului că nu toate valorile sociale fundamentale ocrotite de legea penală sunt nominalizate expres în această normă.

Printre valorile sociale fundamentale, care nu sunt specificate expres în alin. (1) art. 2 C. pen. RM, se numără cele ce reprezintă obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Din denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal putem deduce că obiectul juridic generic al acestor infracțiuni (și al tuturor celorlalte infracțiuni prevăzute în capitolul respectiv) îl formează relațiile sociale cu privire la autoritățile publice și securitatea de stat.

Vom analiza pe rând cele două componente ale valorii sociale fundamentale apărute împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul XVII din Partea specială a Codului penal: 1) autoritățile publice; 2) securitatea de stat.

După părerea lui B.B. Suleimanov, „noțiunile „autoritate publică” și „autoritate de stat” nu sunt identice. Prin „autoritate publică” se are în vedere acel tip al autorității sociale, care se distinge prin capacitatea de a exercita competențe din numele statului sau al unei unități administrativ-teritoriale [316].

Conform art. 4 al Legii privind administrația publică locală, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 28.12.2006 [126], „unitatea administrativ-teritorială este persoană juridică de drept public și dispune, în condițiile legii, de un patrimoniu distinct de cel al statului și al altor unități administrativ-teritoriale”. Totodată, potrivit alin. (2) art. 3 al Legii privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 27.12.2001 [125], „...în totalitatea lor, unitățile administrativ-teritoriale formează unitatea teritorială a țării...”.

M.I. Baitin consideră: „Constituind unul dintre tipurile autorității sociale, autoritatea publică fie este exercitată nemijlocit de către stat, fie este delegată de către acesta” [238, p. 436]. Așadar, statul este cel care decide: 1) să cedeze sau nu o parte din competențele sale privind administrarea treburilor publice; 2) care să fie proporția competențelor cedate.

Sub acest aspect, devine mai clar mesajul transmis prin următoarele puncte de vedere: „Autoritatea publică a oricărui stat își extinde puterea supremă și nelimitată, independentă, absolută, asupra unui anumit teritoriu, inclusiv asupra populației, și nu admite în niciun caz ca o altă autoritate să exercite atribuțiile specifice puterii de stat asupra aceluiași teritoriu și a populației aflate pe el” [6, p. 518]; „În Republica Moldova statul constituie nucleul societății noastre, în jurul căruia se coagulează toate autoritățile publice... Chintesența autorităților publice – autoritatea de stat – se exercită prin organele puterii de stat... Autoritatea de stat este un atribut al statului, decurgând din suveranitatea națională, de a organiza și dirija, în limitele prevăzute de Constituție, desfășurarea vieții sociale prin dispoziții și măsuri cu caracter obligatoriu și de a asigura aducerea acestora la îndeplinire, inclusiv prin forța coercitivă a statului” [23, vol. II, p. 982,985]; „Încălcarea autorității organelor statului subminează încrederea de care aceste organe trebuie să se bucure, slăbește capacitatea de acționare a acestor organe, diminuează credibilitatea de care trebuie să se bucure în fața cetățenilor acțiunile acestor organe” [144, p. 237].

Din aceste opinii deducem că, în sensul denumirii Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal, sintagma „autoritățile publice” desemnează entitățile care administrează treburile publice pe un teritoriu în ale cărui limite un stat își exercită suveranitatea. În principiu, aceeași concluzie rezultă din art. 2 al Legii contenciosului administrativ, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 10.02.2000 [124]. Potrivit acestei norme, autoritate publică este structura organizatorică sau organul, instituite prin lege sau printr-un alt act administrativ normativ, care acționează în regim de putere publică în scopul realizării unui interes public.

Din titulatura Capitolului XVII al Părții speciale a Codului penal nu este clar dacă legiuitorul a avut în vedere doar autoritățile publice din Republica Moldova. Analiza unor norme din acest capitol demonstrează posibilitatea evoluării autorităților publice străine ca valoare

socială apărută de legea penală a Republicii Moldova. De exemplu, art. 347 C. pen. RM prevede răspunderea pentru profanarea simbolurilor de stat (drapel, stemă, imn) ale Republicii Moldova sau ale altui stat arborate, utilizate sau intonate public. În același timp, trebuie de precizat că, în cazul altor norme din Capitolul XVII din Partea specială a Codului penal, această posibilitate este limitată sau lipsește cu desăvârșire. De exemplu, art. 362 C. pen. RM stabilește răspunderea pentru trecerea frontierei de stat a Republicii Moldova prin eludarea sau sustragerea de la controlul efectuat la trecerea acesteia.

Potrivit opiniei exprimate de Gh. Nistoreanu și A. Boroș, „ocrotirea penală are în vedere, firește, numai acele organe care reprezintă în sens juridic o autoritate oficială, recunoscută, având potrivit legii și anumite competențe care îi conferă dreptul de a-și impune voința și de a emite acte producătoare de consecințe juridice” [144, p. 237]. Din acest punct de vedere, nu constituie autorități publice organele care sunt constituite și/sau activează în afara cadrului stabilit de Constituția Republicii Moldova, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 29.07.1994 [39]. Bineînțeles, legea penală a Republicii Moldova nu poate oferi protecție unor asemenea „autorități publice”. Mai mult, constituirea și/sau activitatea unor astfel de „autorități publice” trebuie considerată atingere adusă orânduirii constituționale, suveranității, independenței sau integrității teritoriale a Republicii Moldova, fiind calificată conform art. 337, 339, 340 sau 341 C. pen. RM.

Cele mai multe dintre autoritățile publice centrale sau locale (însă nu toate), care activează în Republica Moldova, sunt nominalizate în anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind punerea în aplicare a unor acte legislative, nr. 1001 din 26.12.2011 [100]. În una dintre lucrările sale, R. Popov observă, pe bună dreptate, că lista de autorități publice din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind punerea în aplicare a unor acte legislative, nr. 1001 din 26.12.2011, nu cuprinde denumirile unor autorități publice: Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică; Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației; Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale; Serviciul de Supraveghere de Stat a Sănătății Publice, etc. [160, p. 111]. În afară de aceasta, remarcăm că lista de autorități publice din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind punerea în aplicare a unor acte legislative, nr. 1001 din 26.12.2011, nu cuprinde denumirile următoarelor autorități publice: Guvern; Guvernatorul (Bașkanul) U.T.A. Găgăuzia.

În orice caz, indiferent de denumirea autorității publice, modul de constituire și activitatea acesteia trebuie să fie reglementate printr-un act normativ.

Considerăm că utilizarea de către legiuitor a sintagmei „autoritățile publice” în denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal are un impact direct asupra caracteristicilor obiectului juridic special, ale obiectului material sau imaterial și ale victimei în cazul infracțiunilor

prevăzute în acest capitol. Acest impact se evidențiază cel mai pregnant în legătură cu victimele infracțiunilor prevăzute în Capitolul XVII din Partea specială a Codului penal. Deloc întâmplător, în legătură cu infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM, A. Borodac accentuează: „Deși legiuitorul nu specifică categoria persoanelor cu funcție de răspundere care pot fi păgubite, credem că acestea pot fi numai reprezentanții autorităților publice investiți cu dreptul de a înainta cerințe obligatorii pentru executare de către cetățeni și de către persoane juridice, indiferent de subordonarea lor departamentală” [6, p. 552].

Ideea cu privire la impactul direct al sintagmei „autoritățile publice” din denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal asupra unor semne ale infracțiunii trece ca un fir roșu în una dintre deciziile Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție: „*Instanța de recurs a constatat că adeverința de salarizare confecționată de către inculpat nu reprezintă un document oficial fals, deoarece aceasta nu constituie obiectul material al infracțiunii prevăzute de art. 361 C. pen. RM (acest articol face parte din Capitolul XVII din Partea specială a Codului penal – n.a.), adică nu atentează contra autorităților publice (sublinierea ne aparține – n.a.) și a securității de stat... Plenul consideră că certificatul (adeverința) de salarizare poate apărea ca obiect material al infracțiunii prevăzute de art. 361 C. pen. RM, în cazul în care este eliberat sau prezentat la o autoritate publică (sublinierea ne aparține – n.a.)... În cazul când certificatul (adeverința) de salarizare eliberat de orice organ, instituție, întreprindere sau organizație, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, de persoana fizică sau persoana juridică, a fost înaintat la o autoritate publică (sublinierea ne aparține – n.a.) și care generează drepturi sau eliberează de obligații, el se convertește și capătă statutul de document oficial” [82].*

Așadar, sintagma „autoritățile publice” din denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal denotă că victimele infracțiunilor ce atentează la activitatea normală a autorităților publice ar trebui să reprezinte doar autoritățile publice centrale sau locale. Ele nu ar trebui să reprezinte instituții publice, întreprinderi de stat sau municipale etc. Cu atât mai puțin, victimele infracțiunilor ce atentează la activitatea normală a autorităților publice nu ar trebui să reprezinte o instituție privată sau o întreprindere privată. Oricare altă interpretare: 1) ar lipsi de sens utilizarea sintagmei „autoritățile publice” în denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal; 2) ar veni în contradicție cu alin. (2) art. 3 C. pen. RM, potrivit căruia este interzisă, printre altele, interpretarea extensivă defavorabilă a legii penale. Din aceste rațiuni, nu putem fi de acord cu aplicarea art. 349 C. pen. RM pentru infracțiunea în care victimă este *gardianul public superior al grupului operativ al Întreprinderii de Stat „Servicii de Pază”* [166; 171].

Fără a întrerupe firul logic, venim cu următoarea recomandare *de lege ferenda*: denumirea art. 349 C. pen. RM să fie modificată din „Amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească” în „Ultrajul”. Termenul „ultraaj” este preferabil și în comparație cu formularea „Ultragierea, opunerea de rezistență sau aplicarea violenței față de persoana cu funcție de răspundere sau persoana publică”, propusă ca denumire a art. 349 C. pen. RM în Proiectul nr. 2127/2015 [162]. Termenul „ultraaj” este optim sub aspect lingvistic și juridic: conform Dicționarului explicativ al limbii române, acesta are semnificația de „ofensă, insultă, amenințare, act de violență împotriva unui reprezentant al autorității publice (sublinierea ne aparține – *n.a.*) aflat în exercițiul funcției (și care constituie o infracțiune)” [85, p. 582]. Observăm astfel că tocmai calitatea specială a victimei – reprezentant al autorității publice – este nota esențială a acestei definiții, este diferența specifică ce permite delimitarea noțiunii de ultraaj de noțiunile conexe: ofensă; insultă; amenințare; act de violență. În plus, revenirea la termenul „ultraaj” ar exprima și un tribut adus tradiției istorice: termenul „ultraaj” era folosit ca titlatură a Secțiunii a III-a din Capitolul II al Titlului III din Cartea a II-a a Codului penal al României din 1936 [36], dar și în denumirea art. 205 C. pen. RM din 1961.

Mai sus am analizat noțiunea „autoritățile publice”, care vizează prima din cele două componente ale valorii sociale fundamentale apărate împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul XVII din Partea specială a Codului penal. În continuare, obiectul investigației îl va forma noțiunea „securitatea de stat”, care desemnează cea de-a doua dintre componentele în cauză.

Parcurgând analiza de la general la particular, în primul rând este necesar să examinăm conținutul noțiunii „securitate”. Această noțiune este generică nu doar pentru noțiunea „securitatea de stat”, utilizată în titulatura Capitolul XVII din Partea specială a Codului penal. Ea este generică și pentru noțiunea „securitatea publică” din denumirea Capitolul XIII din Partea specială a Codului penal. Așadar, ce este comun pentru noțiunile „securitatea de stat” și „securitatea publică”?

A.B. Kacinski consideră că securitatea constituie starea de protejare a intereselor de maximă importanță ale persoanei, ale societății și ale statului împotriva unor pericole interne sau externe [266]. În opinia lui O.A. Ciuvakov, securitatea reprezintă acea stare în care relațiile sociale se desfășoară într-o anumită ordine, iar această ordine presupune realizarea intereselor primordiale ale persoanei, ale societății și ale statului [349]. V.N. Reabciuk susține că prin „securitate” se are în vedere starea de protejare a intereselor vitale ale persoanei, ale societății și ale statului, în sfera politică, economică, socială, militară, informațională, ecologică etc., împotriva unor factori reali care dăunează acestor interese, precum și împotriva unor pericole interne

sau externe, stare ce se caracterizează prin lipsa riscului inadmisibil legat de posibilitatea aducerii atingerii intereselor vitale sus-menționate [315, p. 319-320].

Sintetizând aceste opinii, putem afirma că securitatea reprezintă starea care implică desfășurarea netulburată a relațiilor sociale, în a cărei prezență realizarea intereselor primordiale ale persoanei, ale societății și ale statului este asigurată împotriva oricăror pericole interne sau externe.

Noțiunea „securitatea de stat” (ca și noțiunea „securitatea publică”) este subsidiară nu doar în raport cu noțiunea „securitate”, ci și în raport cu noțiunea „securitatea națională”.

În adevăr, potrivit art. 1 al Legii securității statului, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 31.10.1995 [122], securitatea statului este parte integrantă a securității naționale. În anexa la Legea pentru aprobarea Concepției securității naționale a Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 22.05.2008 [127], se stabilește, printre altele, că securitatea națională reprezintă condiția fundamentală a existenței poporului din Republica Moldova, a statului moldovenesc și este un obiectiv al țării. Obiectivele securității naționale a Republicii Moldova sunt: asigurarea și apărarea independenței, suveranității, integrității teritoriale, ordinii constituționale, dezvoltării democratice, securității interne; consolidarea statalității Republicii Moldova. Securitatea națională a Republicii Moldova se realizează prin măsuri adecvate de natură politică, economică, diplomatică, socială, juridică, educativă, administrativă și militară, prin activitate de informații, contrainformații, precum și prin depășirea eficientă a crizelor, în conformitate cu legislația în vigoare și cu dreptul internațional.

În literatura de specialitate sunt exprimate păreri variate cu privire la înțelesul noțiunii „securitatea națională”. Astfel Z.D. Ciuiiko consideră că „securitatea națională constituie acel regim politico-juridic, a cărui finalitate se exprimă în apărarea intereselor naționale împotriva diverselor pericole, regim care este menținut datorită activității coordonate a autorităților statului și a reprezentanților societății civile, în scopul protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, precum și al ocrotirii orânduirii constituționale” [350]. Din punctul de vedere al lui Ia.O. Lantinov, „securitatea națională constituie un sistem care include, pe de o parte: securitatea statului; securitatea unor comunități de persoane; securitatea unei persoane fizice; pe de altă parte: securitatea militară; securitatea economică; securitatea energetică; securitatea ecologică; securitatea informațională etc.” [290]. Nu în ultimul rând, A.B. Melnicenko este de părere că, prin „securitatea națională” se are în vedere „starea de protejare a națiunii, ca titular al suveranității și ca unică sursă de putere în stat, împotriva pericolelor interne sau externe și a cauzării de prejudicii fizice, materiale, morale, ecologice, informaționale sau politice, stare care este asigurată prin eforturile și mijloacele politice, juridice, social-economice sau de alt gen, care urmăresc: păstrarea și dezvoltarea sistemului de valori materiale și spirituale ale națiunii; asigurarea

integrității teritoriale și a suveranității; lipsa de amenințări la adresa orânduirii constituționale a statului; reducerea la minim a pericolelor specificate mai sus” [292, p. 12].

Analiza acestor opinii ne permite să conchidem că securitatea națională reprezintă un sistem ale cărui elemente sunt securitatea de stat, securitatea publică și securitatea oricărei persoane fizice, sistem a cărui funcționalitate este asigurată împotriva unor pericole de natură militară, economică, energetică, ecologică, informațională etc.

După examinarea noțiunilor „securitate” și „securitate națională”, este necesar să stabilim conținutul noțiunii „securitatea de stat”.

În Legea securității statului, la articolele 1 și 3, se prevede: prin „securitatea statului” se înțelege protecția suveranității, independenței și integrității teritoriale a țării, a regimului ei constituțional, a potențialului economic, tehnico-științific și defensiv, a drepturilor și libertăților legitime ale persoanei împotriva activității informative și subversive a serviciilor speciale și a organizațiilor străine, împotriva atentatelor criminale ale unor grupuri sau indivizi aparte; securitatea statului se asigură prin stabilirea și aplicarea de către stat a unui sistem de măsuri cu caracter economic, politic, juridic, militar, organizatoric și de altă natură, orientate spre descoperirea, prevenirea și contracararea la timp a amenințărilor la adresa securității statului.

Nu putem să nu remarcăm o anumită deosebire dintre noțiunile „securitatea de stat” și „securitatea statului”. Este oare această deosebire una de formă sau de conținut?

După părerea lui E.V. Kim, A.V. Kim și K.A. Zueva, aceste noțiuni nu sunt echivalente: „Securitatea de stat este o parte componentă a securității statului, deoarece securitatea statului înglobează securitatea militară, securitatea economică, securitatea informațională etc.” [269]. Fără a intra în detalii, și S.V. Diakov consideră că noțiunea „securitatea de stat” se află într-o relație de subsecvență față de noțiunea „securitatea statului” [259, p. 25]. În opinia noastră, acești autori confundă securitatea statului cu securitatea națională, iar securitatea de stat – cu securitatea statului. Securitatea statului, pe de o parte, și securitatea militară, securitatea economică, securitatea informațională etc., pe de altă parte, nu pot fi puse la același nivel. Ele fac parte din sisteme de referință diferite. Securitatea statului face parte din sistemul de referință care mai cuprinde securitatea unor comunități de persoane și securitatea unei persoane fizice aparte. Securitatea statului, alături de securitatea unor comunități de persoane și securitatea unei persoane fizice aparte, reprezintă elemente constitutive ale securității naționale. Din ansamblul de elemente ale securității naționale, însă nu din punct de vedere ierarhic, ci din punct de vedere domenal, fac parte securitatea militară, securitatea economică, securitatea informațională etc. De exemplu, putem vorbi despre securitatea informațională a statului, a unei comunități de persoane sau a unei persoane fizice aparte. Însă, nu putem trata egalitar securitatea informațională și, de

exemplu, securitatea statului. Or, securitatea informațională și securitatea statului aparțin de sisteme de referință diferite.

Definind noțiunea „securitatea de stat”, unii autori îi atribuie înțelesul pe care-l are noțiunea „securitatea statului”. Astfel, V.G. Pilipciuk înțelege prin „securitatea de stat” starea de protejare a suveranității de stat, a orânduirii constituționale, a integrității teritoriale, a potențialului economic, tehnico-științific și defensiv, împotriva pericolelor interne sau externe, precum și a atentatelor subversive, informative sau de alt gen ale serviciilor speciale ale statelor străine, ale altor organizații sau persoane fizice, împotriva intereselor de maximă importanță ale statului [300, p. 32-33]. La rândul său, A.B. Melnicenko este de părere că securitatea de stat reprezintă acea stare a statului, în care sunt asigurate condițiile necesare pentru menținerea orânduirii constituționale, a suveranității și a integrității teritoriale a statului [292, p. 11].

Considerăm că aceste definiții nu se deosebesc principial de definiția noțiunii „securitatea statului” din art. 1 și 3 ale Legii securității statului. Aceasta denotă că V.G. Pilipciuk și A.B. Melnicenko confundă securitatea de stat cu securitatea statului.

Suntem de părere că nu sintagma „securitatea de stat”, dar sintagma „securitatea statului” (consacrată în Legea securității statului) trebuie să fie folosită în denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal. Din perspectiva identificării obiectului apărării penale, este relevant nu faptul dacă securitatea este asigurată de stat. Până la urmă, statul asigură apărarea penală a tuturor valorilor sociale menționate în alin. (1) art. 2 C. pen. RM. Însă, nu toate aceste valori sociale sunt apărate împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul XVII din Partea specială a Codului penal. Ceea ce contează cu adevărat este că, prin normele care alcătuiesc acest capitol, securitatea i se asigură statului. Anume statul (nu o comunitate oarecare de persoane, nu o persoană fizică aparte) este beneficiarul securității. Așadar, din denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal ar trebui să rezulte concluzia că securitatea i se asigură statului, nu altor beneficiari. Însă, *de lege lata*, din denumirea respectivă nu rezultă o asemenea concluzie.

În afară de aceasta, observăm că sintagma „securitatea de stat” din titulatura Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal nu este decât rezultatul unei traduceri nereușite din limba rusă. Dovada o constituie faptul că în varianta în limba rusă a denumirii acestui capitol este utilizată sintagma «безопасность государства», nu «государственная безопасность».

Pe cale de consecință, formulăm următoarea propunere *de lege ferenda*: să fie modificată denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal, astfel încât sintagma „de stat” să fie substituită prin termenul „statului”. Până la această eventuală modificare, vom fi nevoiți să folosim sintagma defectuoasă „securitatea de stat”.

2.1.2. Obiectul juridic special

Înainte de a trece la analiza propriu-zisă a obiectului juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, ne vom referi la aspectele tehnico-legislative ale dispozițiilor acestui articol. Or, înainte de a vorbi despre obiectul juridic special al respectivelor infracțiuni, este necesar să stabilim care sunt aceste infracțiuni.

Din punctul de vedere al lui S. Brînza și V. Stati, în art. 349 C. pen. RM, sub aceeași denumire marginală de amenințare sau violență săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească sunt reunite patru variante-tip de infracțiuni și două variante agravate de infracțiuni. Astfel, variantele-tip de infracțiuni sunt prevăzute la alin. (1), (1¹), lit. a) și c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. La rândul lor, variantele agravate de infracțiuni sunt prevăzute la lit. b) și d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM [23, vol. II, p. 1063].

Argumentele prezentate în favoarea acestor afirmații sunt: „La lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM este prevăzută o infracțiune de sine stătătoare, nu o circumstanță agravantă a infracțiunii specificate la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, atunci când aceasta presupune nimicirea bunurilor aparținând persoanei cu funcție de răspundere ori rudelor ei apropiate, în scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere ori al schimbării caracterului ei în interesul celui care aplică violența sau al altei persoane, ori când aceeași faptă este săvârșită împotriva persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale... Nu există o componentă „de bază” care ar consta în nimicirea bunurilor aparținând persoanei cu funcție de răspundere ori rudelor ei apropiate, în scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere ori al schimbării caracterului ei în interesul celui care aplică violența sau al altei persoane, ori în aceeași faptă săvârșită împotriva persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale, componentă care: 1) nu ar presupune producerea unui prejudiciu patrimonial efectiv având o mărime concretă și 2) pe care s-ar grefa în calitate de circumstanță agravantă producerea unui prejudiciu patrimonial efectiv în proporții mari. Iată de ce cauzarea de daune materiale în proporții mari nu poate fi privită în calitate de circumstanță agravantă pentru infracțiunea prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, infracțiune care presupune producerea unui prejudiciu patrimonial efectiv a cărui mărime nu depășește limitele a 2500 de unități convenționale” [23, vol. II, p. 1063].

Susținem aceste argumente: la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM este utilizată expresia „daune materiale în proporții mari”. La prima vedere, această normă ar stabili o circumstanță

care are efect agravant în raport cu infracțiunea prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, atunci când aceasta presupune nimicirea bunurilor fie ale persoanei cu funcție de răspundere ori a rudelor ei apropiate în scopul sistării activității acelei persoane cu funcție de răspundere ori al schimbării caracterului activității în cauză în interesul celui care aplică violența sau al altei persoane, fie ale persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale. Aparența prezenței unei agravante la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM o sugerează formularea de la alin. (2) art. 349 C. pen. RM: „Acțiunile prevăzute la alin...(1¹) însoțite de... daune materiale în proporții mari...”. Această formulare este defectuoasă. Or, nimicirea unor bunuri nu se reduce la comiterea unei fapte prejudiciabile. Ea presupune inerent producerea unor urmări prejudiciabile. Bunurile nimicite, care reprezintă obiectul material al infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, se caracterizează prin anumiți parametri valorici. Chiar dacă legiuitorul nu specifică expres acești parametri, ne dăm seama că valoarea bunurilor, care constituie obiectul material al infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, nu poate depăși 2500 de unități convenționale. După părerea lui V. Stati, „literalmente, o circumstanță este o împrejurare (particulară) care însoțește o întâmplare, un fapt, o acțiune sau un fenomen. Pe cale de consecință, o circumstanță agravantă prevăzută de legea penală îndeplinește rolul de apendice, de adaos, de supliment, de anexă la componența de bază a infracțiunii” [223, p. 22]. Valoarea care depășește 2500 de unități convenționale nu poate însoți valoarea care nu depășește 2500 de unități convenționale. Nu este posibil ca valoarea unui bun să se caracterizeze concomitent atât prin proporții mari, cât și prin proporții care nu sunt mari. O valoare exprimată în bani ori există, ori nu există. Ea nu poate însoți o altă valoare exprimată în bani. În concluzie, infracțiunea prevăzută la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM este de sine stătătoare în raport cu infracțiunea prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM.

Considerăm defectuoasă și formularea de la alin. (2) art. 349 C. pen. RM: „Acțiunile prevăzute la alin...(1¹) însoțite de... aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanelor menționate la alin. (1)...”. Violența periculoasă pentru viață sau sănătate nu poate însoți violența nepericuloasă pentru viață sau sănătate. Or, nu este posibil ca un prejudiciu fizic să se caracterizeze concomitent atât, de exemplu, prin vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, cât și, de exemplu, prin leziuni corporale care nu implică un prejudiciu pentru sănătate. Excluzându-se reciproc, asemenea prejudicii fizice nu se pot completa unul pe altul.

După ce ne-am convins că în art. 349 C. pen. RM sunt descrise patru infracțiuni distincte și două circumstanțe agravante, ne vom concentra atenția asupra analizei propriu-zise a obiectului juridic special al infracțiunilor prevăzute la acest articol.

Vorbind despre structura obiectului juridic special al acestor infracțiuni (chiar dacă nu întotdeauna utilizează expres noțiunea „infracțiuni pluriobiectuale”), doctrinarii relevă prezența obiectului juridic principal și a obiectului juridic secundar [6, p. 520-521; 35, p. 740; 21, p. 711; 254, T. 2, p. 454-455; 22, p. 1034; 23, vol. II, p. 1064; 91, p. 10; 325, p. 473; 233, p. 684; 313, p. 528; 271, p. 466; 272, p. 356; 273, p. 440; 277, p. 299; 332, p. 697; 279, p. 312; 333, p. 501; 281, p. 925,929; 311; 283; 322, p. 3,18; 268, p. 9; 354, p. 7; 294, p. 722; 287, p. 1033; 242; 264; 246; 278, p. 547].

S. Brînza și V. Stati menționează că obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la alin. (1), (1¹), lit. a), c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM are un caracter multiplu [22, p. 1034; 23, vol. II, p. 1064]. Așadar, obiectul juridic special al infracțiunilor examinate nu este nici simplu, nici complex. El nu este simplu, deoarece infracțiunile prevăzute la alin. (1), (1¹), lit. a), c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM lezează nu o singură valoare socială (și relațiile sociale aferente). Obiectul juridic special al infracțiunilor analizate nu este complex, întrucât infracțiunile prevăzute la alin. (1), (1¹), lit. a), c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM nu sunt infracțiuni complexe. Singura excepție de la această regulă rezultă din dispoziția de la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În această ipoteză, complexitatea infracțiunii este condiționată de lezarea atât a valorilor sociale (și a relațiilor sociale aferente) care se referă la urmările grave produse, cât și a valorilor sociale (și a relațiilor sociale aferente) ce vizează fapta prejudiciabilă care se află în legătura causală cu aceste urmări.

Însă, de regulă, obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM are un caracter multiplu. În opinia lui I. Botezatu, pluriobiectuale sunt nu doar infracțiunile complexe. Pluriobiectuale sunt și infracțiunile cu obiect juridic multiplu necomplex. În cazul acestor infracțiuni, fapta prejudiciabilă este alcătuită dintr-o singură acțiune care aduce atingere celor două valori sociale distincte (și relațiilor sociale aferente), care constituie obiectul juridic special [8, p. 115].

Într-adevăr, din art. 28 C. pen. RM reiese că infracțiunea complexă reprezintă un sistem de acțiuni (inacțiuni) care se califică conform dispoziției unei singure norme a legii penale. Din art. 349 C. pen. RM nu deducem că vreuna dintre infracțiunile prevăzute de acest articol ar reprezenta un sistem de acțiuni. Din aceste considerente, nu putem fi de acord cu autorii români care menționează că obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 257 „Ultrajul” din Codul penal al României din 2009 [38] (articol care corespunde cu art. 349 C. pen. RM) are un caracter complex [161, p. 230; 111, p. 1201]. Dincolo de nuanțe, aceste infracțiuni (ca și infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM) presupun săvârșirea unei singure acțiuni.

Infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM sunt pluriobiectuale datorită plasării lor în Capitolul XVII din Partea specială a Codului penal. Să nu uităm că obiectul juridic generic al

acestor infracțiuni îl formează relațiile sociale cu privire la autoritățile publice și securitatea de stat. În cazul infracțiunilor plurobiectuale, este obligatoriu ca obiectul juridic principal să se afle într-o relație de derivație descendentă cu obiectul juridic generic. Valoarea socială principală, apărută împotriva infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, derivă descendent din autoritățile publice, nu din securitatea de stat. Or, aceste infracțiuni (de rând cu infracțiunile prevăzute la art. 351, 352, 352¹ și 357 C. pen. RM) fac parte din subgrupul infracțiunilor ce atentează la autoritățile publice. Deci, este necesar ca obiectul juridic principal al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM să derive descendent din relațiile sociale cu privire la autoritățile publice.

Referindu-se la conținutul *obiectului juridic principal* al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, o parte din doctrinari afirmă că acesta este format din relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice [325, p. 473; 313, p. 528; 271, p. 466; 279, p. 312; 281, p. 925,929; 333, p. 501; 268, p. 9; 322, p. 18; 354, p. 7; 283; 294, p. 722; 242; 275, p. 547]. După părerea lui A.R. Abutalipov și A.A. Ilidjev, activitatea normală a autorităților publice presupune, pe de o parte, exercitarea de către aceste autorități în strictă corespundere cu legea a funcțiilor dispozitive sau administrative cu care sunt abilitate, iar, pe de altă parte, respectarea de către cetățeni a dispozițiilor și deciziilor legitime ale autorităților publice [231].

În opinia altor autori, infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM aduc atingere în principal relațiilor sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice și a persoanelor care își îndeplinesc datoria obștească în legătură cu prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale [21, p. 711; 254, p. 454-455; 338, p. 661; 287, p. 1033; 296, p. 792].

Este adevărat că, atunci când participă la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale, persoanele care își îndeplinesc datoria obștească (și care evoluează ca victime ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM) susțin direct sau indirect autoritățile publice în eforturile acestora de a menține ordinea publică, de a preveni și a curma infracțiunile sau faptele antisociale. Participând la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale, persoanele care își îndeplinesc datoria obștească sunt obligate să respecte normele stabilite de autoritățile publice. Aceste persoane nu pot acționa pe cont propriu, asumându-și rolul de justițieri în afara cadrului legal. Respectând normele stabilite de autoritățile publice la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale, persoanele care își îndeplinesc datoria obștească fac nu altceva decât asigură activitatea normală a autorităților publice.

Totuși, trebuie să recunoaștem că persoanele care își îndeplinesc datoria obștească nu reprezintă autoritățile publice. Sub acest aspect, raportarea de către legiuitor a unor asemenea persoane la cercul de victime ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM nu face decât să compromită ideea că aceste infracțiuni sunt, în ultimă instanță, infracțiuni contra autorităților

publice. Din acest punct de vedere, considerăm salutar faptul că în Proiectul nr. 2127/2015 [162] se propune ca persoana care își îndeplinește datoria obștească să nu mai fie considerată victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Ipoteza săvârșirii infracțiunii în legătură cu îndeplinirea obligațiilor obștești este specificată la lit. d) alin. (2) art. 145, lit. c) alin. (2) art. 151, lit. d) alin. (2) art. 152 și la lit. c) alin. (2) art. 197 C. pen. RM. De asemenea, circumstanța privind săvârșirea infracțiunii asupra unei persoane, în legătură cu îndeplinirea de către ea a obligațiilor de serviciu sau obștești, este nominalizată la lit. f) alin. (1) art. 77 C. pen. RM printre circumstanțele agravante care se iau în considerare la stabilirea pedepsei. Considerăm că aceste norme asigură eficient apărarea penală a relațiilor sociale la care participă persoanele care își îndeplinesc datoria obștească.

În concluzie, obiectul juridic principal al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM îl constituie relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice.

În afară de obiectul juridic principal, din structura obiectului juridic special al infracțiunilor analizate face parte *obiectul juridic secundar*. Analizând prevederile art. 349 C. pen. RM, ajungem la concluzia că obiectul juridic secundar al infracțiunilor prevăzute la acest articol îl formează, după caz, relațiile sociale cu privire la: libertatea psihică (morală) a persoanei (alin. (1) art. 349 C. pen. RM); integritatea corporală a persoanei ori integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor a căror valoare nu atinge proporțiile mari (alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM); sănătatea persoanei (lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM); integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor a căror valoare atinge proporțiile mari (lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM); sănătatea sau viața persoanei (lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM) [299].

Unii autori consideră că, în comparație cu relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice, mai multă valoare prezintă relațiile sociale cu privire la libertatea psihică (morală), integritatea corporală, sănătatea sau viața persoanei, ori cu privire la integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor. De aceea, răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM ar trebui prevăzută în capitolele legii penale care sunt dedicate infracțiunilor contra persoanei și contra patrimoniului [310; 344; 320]. Nu putem susține o asemenea abordare.

Privitor la problema privind temeinicia includerii unor infracțiuni într-un grup sau altul de fapte infracționale, S. Brînza a menționat, pe bună dreptate: „Drept criteriu al temeiniciei unei atare includeri nu poate fi întotdeauna admisă importanța comparativă a valorilor și relațiilor sociale care sunt vătămate prin săvârșirea infracțiunii. O asemenea abordare ar fi neștiințifică, subiectivistă și doar ar genera confuzie la clasificarea infracțiunilor. Reieșind dintr-un asemenea criteriu, așa infracțiune ca, de exemplu, favorizarea infractorului ar trebui raportată de fiecare

dată la grupul acelor infracțiuni, în legătură cu care a avut loc favorizarea” [11, p. 358]. Nu diferă esențial de această opinie punctul de vedere enunțat de A.M. Udod [341].

Suntem solidari cu aceste opinii. Considerăm că nu este întâmplătoare incriminarea faptelor prevăzute la art. 349 C. pen. RM tocmai în Capitolul XVII al Părții speciale a Codului penal. Astfel, legiuitorul a luat în considerare că prin aceste fapte atingere se aduce libertății psihice (morale), integrității corporale, sănătății etc. nu a unei persoane oarecare. Atingere se aduce libertății psihice (morale), integrității corporale, sănătății etc. fie a unei persoane cu funcție de răspundere sau a rudelor ei apropiate, în scopul sistării activității de serviciu a acestei persoane ori al schimbării caracterului ei în interesul făptuitorului sau al altei persoane, fie a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească sau a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale. O astfel de circumstanță nu poate fi ignorată. Calitatea specială a victimei, alături de scopul infracțiunii și legătura dintre săvârșirea infracțiunii și activitatea legitimă a victimei, reprezintă acei factori care conferă relațiilor sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice statutul de obiect juridic principal.

În afară de aceasta, nu putem face abstracție de următorul aspect: obiectul juridic secundar al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM are un caracter alternativ, în funcție de varianta-tip de care aparține; obiectul juridic principal este neschimbat în cazul fiecăreia dintre infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Este și firesc să fie așa. Or, datorită conexiunii dintre obiectul juridic generic și obiectul juridic principal al acestor infracțiuni, la infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM pot fi raportate numai acele fapte pe care legiuitorul le-a declarat infracționale în virtutea pericolului lor deosebit tocmai în raport cu valoarea socială fundamentală specificată în denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal. Cu alte cuvinte, se au în vedere faptele, a căror săvârșire lezează relațiile sociale cu privire la autoritățile publice în condiții de inevitabilitate.

În continuare, urmează să caracterizăm valorile sociale ce reprezintă obiectul juridic secundar al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM: libertatea psihică (morală) a persoanei; integritatea corporală a persoanei ori integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor a căror valoare nu atinge proporțiile mari; sănătatea persoanei; viața persoanei; integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor a căror valoare atinge proporțiile mari.

Astfel, relațiile sociale cu privire la libertatea psihică (morală) a persoanei formează obiectul juridic secundar al infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM. Această infracțiune se exprimă fie în amenințarea cu omorul, cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății ori cu nimicirea bunurilor persoanei cu funcție de răspundere sau a rudelor ei apropiate, în scopul

sistării activității de serviciu a acestei persoane ori al schimbării caracterului ei în interesul celui care amenință sau al altei persoane, fie în aceeași amenințare împotriva persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale.

Încă cu peste 100 de ani în urmă I.Ia. Foinițki și S.V. Poznășev raportau amenințarea la categoria infracțiunilor contra libertății persoanei [343, p. 84; 302, p. 136]. La rândul său, M.A. Djangurazov menționează că amenințarea suprimă sau restrânge libertatea psihică [257]. Nu diferă mult de această părere opinia exprimată de S.V. Șeveleva [353].

A. Eșanu menționează: „Libertatea psihică a persoanei este posibilitatea ființei umane de a se autodetermina de sine stătător, fără careva presiuni exercitate din exterior” [93, p. 73]. La rândul său, A. Tănase precizează: „Libertatea psihică nu este legată de activitatea persoanei, de actele fizice ale acesteia. Ea este legată de actele cu caracter psihic ale persoanei, presupunând deliberarea și hotărârea ei asupra realizării actelor fizice... Atingerea adusă libertății psihice a victimei presupune influențarea asupra psihicului acesteia, având scopul înfrângerii, dominării sau corectării voinței persoanei date. Altfel spus, făptuitorul urmărește ca victima să delibereze și să hotărască așa cum își dorește el. Nu putem afirma că, în acest caz, el își dorește ca victima să se comporte, să se miște, să circule, să se deplaseze așa cum și-ar dori-o făptuitorul (caz în care ne-am afla în prezența atingerii aduse libertății fizice a persoanei)” [225].

Într-adevăr, în ipoteza infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM, amenințarea nu este un scop în sine. Amenințând victima, făptuitorul urmărește: 1) fie sistarea activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere, fie schimbarea caracterului acestei activități în interesul făptuitorului sau al altei persoane (în cazul în care victimă este persoana cu funcție de răspundere sau ruda ei apropiată); 2) neadmiterea, reprimarea sau pedepsirea persoanei care își îndeplinește datoria obștească, în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale (în cazul în care victimă este persoana care își îndeplinește datoria obștească sau ruda ei apropiată). În ambele cazuri menționate mai sus, în esență, făptuitorul urmărește să înfrângă, să domine sau să corecteze voința victimei, acționând asupra libertății psihice a acesteia.

În alt context, printre altele, relațiile sociale cu privire la integritatea corporală a persoanei constituie obiectul juridic secundar al infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. Atingerea acestei valori sociale (și a relațiilor sociale aferente) are loc în ipoteza fie a aplicării violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate asupra persoanei cu funcție de răspundere ori a rudelor ei apropiate, în scopul sistării activității de serviciu a acestei persoane ori al schimbării caracterului ei în interesul făptuitorului sau al altei persoane, fie a aceleiași acțiuni aplicate

împotriva persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale.

Fără a intra în detalii (care vor fi analizate cu ocazia examinării laturii obiective a infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM), vom menționa că violența nepericuloasă pentru viață sau sănătate nu poate implica producerea unui prejudiciu sănătății persoanei. Este și firesc, odată ce violența în cauză este nepericuloasă pentru viață sau sănătate. Din acest punct de vedere, suntem solidari cu părerea exprimată de S. Brînza: „Sferele celor două noțiuni – „sănătatea persoanei” și „integritatea corporală a persoanei” – nu se intersectează. Aceste noțiuni sunt complementare. Așa cum există complementaritate între noțiunile „sănătatea persoanei” și „viața persoanei”. Noțiuni care de asemenea nu se intersectează” [15]. Nu diferă mult de această opinie punctul de vedere al lui V. Manea [139].

De asemenea, integritatea corporală a persoanei trebuie deosebită de integritatea fizică sau psihică a persoanei (care constituie valoarea socială lezată în plan secundar de infracțiunile prevăzute la art. 166¹ C. pen. RM). N. Gordilă și V. Stati menționează: „Nu trebuie confundate noțiunile „integritatea fizică sau psihică” și „integritatea corporală”. Integritatea corporală este lezată ca urmare a producerii leziunilor corporale (fără cauzarea de prejudiciu sănătății), specificate în Partea V a Regulamentului Ministerului Sănătății al Republicii Moldova de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale, nr. 99 din 27.06.2003 [163]. În opoziție, integritatea fizică sau psihică este lezată ca urmare a cauzării unei dureri sau a suferinței fizice ori psihice” [158, p. 593].

Din cele evocate mai sus rezultă că integritatea corporală a persoanei constituie valoarea socială care este complementară față de sănătatea persoanei și care este diferită față de integritatea fizică sau psihică a persoanei, valoare care: 1) exprimă un *statu-quo* de felul său, o stare psihosomatică, oricare ar fi gradul de morbiditate, a unei persoane; 2) suferă atingere ca urmare a aplicării violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate.

În altă ordine de idei, relațiile sociale cu privire la sănătatea persoanei formează obiectul juridic secundar al infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Această infracțiune se exprimă în aplicarea violenței periculoase pentru viață sau sănătate fie asupra persoanei cu funcție de răspundere ori a rudelor ei apropiate, în scopul sistării activității de serviciu a acestei persoane ori al schimbării caracterului ei în interesul făptuitorului sau al altei persoane, fie asupra persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale. De asemenea, în ipoteza prevăzută la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, relațiile sociale

cu privire la sănătatea persoanei (alături de relațiile sociale cu privire la viața persoanei) constituie obiectul juridic secundar al infracțiunii.

În viziunea autoarei E. Visterniceanu, „este corectă opinia, conform căreia sănătatea persoanei este „starea fiziologică determinată a organismului unei alte persoane” [261, p. 9]. Această definiție este mai exact formulată și mai acceptabilă pentru perceperea noțiunii de infracțiune decât definiția dată de alți autori: „Prin „sănătate” se înțelege activitatea vitală normală a organismului uman, care funcționează corect” [258, p. 9-10]” [230]. Într-adevăr, la momentul comiterii infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM nu are importanță în ce măsură victima este sănătoasă. Împotriva infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM legea penală apără sănătatea persoanelor cu funcție de răspundere, a persoanelor care își îndeplinesc datoria obștească sau a rudelor apropiate ale acestora, care pot suferi de anomalii, disfuncționalități sau deficiențe de ordin fizic sau psihic. Chiar dacă starea sănătății unor asemenea persoane este foarte precară, legea penală va apăra relațiile sociale cu privire la sănătatea persoanei. Sănătatea persoanei (și relațiile sociale aferente) sunt apărute penalmente până la moartea cerebrală a victimei. O altă abordare nu este cu putință, pentru că ar echivala cu discriminarea persoanei în funcție de starea sănătății acesteia.

În alt context, în ipoteza prevăzută la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, relațiile sociale cu privire la viața persoanei (alături de relațiile sociale cu privire la sănătatea persoanei) formează obiectul juridic secundar al infracțiunii.

O. Pop menționează că „viața, ca formă de mișcare, este un fenomen complex având la bază procese biologice și psihice care subordonează procesele inferioare (chimice, fizice, mecanice)” [159, p. 22]. În opinia expusă de L.O. Krasavcikova, „viața persoanei reprezintă o unitate complexă ce întrunește existența fiziologică și existența socială a individului” [284].

Este necesar să amintim că relațiile sociale cu privire la viața persoanei au fost apărute și împotriva infracțiunilor prevăzute la art. 350 „Atentarea la viața colaboratorului poliției” din Codul penal. Acest articol a fost exclus din legea penală prin Legea pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 18.12.2008 [128]. Prin aceeași lege din Codul penal a fost exclus articolul 305 „Atentarea la viața judecătorului, a persoanei care efectuează urmărirea penală ori contribuie la înfăptuirea justiției”. În Nota informativă la Proiectul acestei legi se menționează că art. 305 și 350 C. pen. RM au devenit inutile, deoarece ipotezele prevăzute de aceste articole intră sub incidența lit. d) alin. (2) art. 145 C. pen. RM, care stabilește răspunderea pentru omorul săvârșit în legătură cu îndeplinirea de către victimă a obligațiilor de serviciu sau obștești [146].

Însă, motive similare puteau fi invocate vis-à-vis, de exemplu, de art. 342 C. pen. RM. Acest articol stabilește răspunderea pentru atentarea la viața Președintelui Republicii Moldova, a Președintelui Parlamentului sau a Prim-ministrului, săvârșită în scopul sistării activității lor de stat sau a altei activități politice ori din răzbunare pentru asemenea activitate. Totuși, art. 342 C. pen. RM nu a fost exclus din legea penală. În acest mod, putem observa că, pe de o parte, s-a renunțat la apărarea într-o normă specială a vieții colaboratorului poliției, a altui lucrător din organele afacerilor interne sau a unei persoane în exercițiul funcțiunii sau al datoriei obștești de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității, precum și a vieții judecătorului, a persoanei care efectuează urmărirea penală ori contribuie la înfăptuirea justiției, sau a rudelor apropiate ale acestora. Pe de altă parte, nu s-a renunțat la apărarea într-o normă specială a vieții Președintelui Republicii Moldova, a Președintelui Parlamentului sau a Prim-ministrului.

În același timp, nu putem face abstracție de faptul că lipsește un corespondent al art. 349 C. pen. RM, în care s-ar apăra alte valori sociale decât viața persoanei, în cazul în care victime sunt Președintele Republicii Moldova, Președintele Parlamentului sau Prim-ministrul.

Lipsită de continuitate și coerență, o asemenea protejare selectivă a valorilor sociale, ce caracterizează persoana reprezentanților autorităților publice, nu poate să nu ridice semne de întrebare privind rațiunile de politică penală.

În altă ordine de idei, printre altele, relațiile sociale cu privire la integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor a căror valoare nu atinge proporțiile mari constituie obiectul juridic secundar al infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. Atingerea acestei valori sociale (și a relațiilor sociale aferente) are loc în ipoteza fie a nimicirii bunurilor persoanei cu funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate, în scopul sistării activității de serviciu a acestei persoane ori al schimbării caracterului ei în interesul făptuitorului sau al altei persoane, fie a aceleiași acțiuni săvârșite asupra bunurilor persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale. În ipoteza infracțiunii prevăzute la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, obiectul juridic secundar al infracțiunii îl formează relațiile sociale cu privire la integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor a căror valoare atinge proporțiile mari.

Integritatea bunului reprezintă însușirea acestuia de a fi sau de a rămâne intact, întreg. Substanța bunului presupune însușirea acestuia de a nu suferi schimbări din punctul de vedere al formei, al structurii și al compoziției sale. În fine, potențialul de utilizare a bunului implică prezența condițiilor care permit folosirea bunului conform destinației sale.

Într-un alt context, în teoria dreptului penal rus a fost exprimată opinia, potrivit căreia obiectul juridic secundar al infracțiunilor prevăzute la art. 318 C. pen. RM (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM), în cazul în care acestea presupun aplicarea violenței, îl pot forma relațiile sociale cu privire la libertatea fizică a persoanei [327, p. 227-228; 312, p. 657].

Înainte de a ne pronunța asupra acestei probleme, este necesar să stabilim conținutul noțiunii „libertatea fizică a persoanei”. Astfel, potrivit opiniei lui Gh. Nistoreanu și A. Boroi, libertatea fizică a persoanei constă în posibilitatea acesteia de a se mișca, de a circula, de a acționa după voința sa și în limitele admise de lege [144, p. 127]. După părerea lui S. Brînza, libertatea fizică a persoanei este legată de activitatea persoanei, în condițiile unei libere manifestări de voință. Ea reprezintă posibilitatea persoanei de a se mișca, de a circula și de a activa după voința sa, în limitele statornicite de normele juridice [13].

Într-o speță din practica judiciară, *alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM a fost aplicat, printre altele, pentru limitarea libertății fizice a victimei prin imobilizarea acesteia* [304]. Considerăm că o asemenea faptă depășește sfera de aplicare a alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM și necesită calificare conform art. 166 C. pen. RM.

Argumentele în favoarea unei asemenea abordări rezultă din următoarele opinii: „Limitarea libertății victimei nu poate forma acțiunea adiacentă în cadrul tâlhăriei... Privarea ilegală de libertate depășește cadrul laturii obiective a tâlhăriei... Reglementarea dată infracțiunii de tâlhărie, prin prevederile de la art. 188 C. pen. RM, nu presupune absorbirea în conținutul ei a infracțiunii de privațiune ilegală de libertate, care are, în orice ipoteză, existență juridică de sine stătătoare” [230]; „În cazul în care acțiunea adiacentă din alcătuirea infracțiunilor prevăzute la art. 171 și 172 C. pen. RM constă în constrângerea fizică, obiectul juridic secundar al infracțiunii îl formează relațiile sociale cu privire la integritatea corporală sau sănătatea persoanei. Dacă în legătură cu una dintre aceste infracțiuni se aduce atingere libertății fizice a persoanei, respectiva atingere depășește latura obiectivă a violului sau a acțiunilor violente cu caracter sexual. Deci, necesită calificare suplimentară conform art. 164 sau 166 C. pen. RM” [19]; „Asemenea infracțiuni ca violul, acțiunile violente cu caracter sexual, jaful, tâlhăria etc. nu pot absorbi privarea de libertate. Deși în aparență privarea de libertate se raportează la etapa de pregătire de asemenea infracțiuni, în realitate oricare manifestare a privării de libertate (inclusiv cea caracteristică răpirii unei persoane) trebuie să-și găsească o calificare distinctă. Ca valoare socială specifică, libertatea fizică a persoanei nu este deloc inferioară sănătății, cinstei și demnității, inviolabilității și libertății sexuale sau altor asemenea valori ce caracterizează un anumit atribut al persoanei” [13].

Din rațiunile prezentate mai sus, relațiile sociale cu privire la libertatea fizică a persoanei nu pot constitui obiectul juridic secundar al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Rămânând în aria de investigare a obiectului juridic secundar al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, nu putem trece cu vederea perspectiva *de lege ferenda*. Avem în vedere că în Proiectul nr. 2127/2015 [162] se propune ca la alin. (1) art. 349 C. pen. RM să fie incriminată fapta de „ultragiere a persoanei cu funcție de răspundere, a persoanei publice sau a rudelor apropiate ale acestora, manifestată prin jignirea premeditată a onoarei și demnității acestora, în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcționale, exprimată verbal, în scris sau prin alte mijloace de comunicare”.

Chiar în textul acestei norme proiectate sunt nominalizate valorile sociale care ar reprezenta obiectul juridic secundar al infracțiunii: onoarea și demnitatea persoanei.

În conformitate cu pct. 5 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la aplicarea legislației despre apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale a persoanelor fizice și juridice”, nr. 8 din 09.10.2006 [109], „onoarea reprezintă aprecierea pozitivă care reflectă calitatea persoanei în conștiința socială”; „demnitatea reprezintă autoaprecierea persoanei întemeiată pe aprecierea societății”. Definițiile formulate în literatura de specialitate nu se deosebesc mult de aceste definiții cu vocație de interpretare oficială [278, p. 714; 314, p. 26; 232, p. 9; 241; 239; 282].

Menționăm că în Codul penal al Republicii Moldova din 1961 răspunderea pentru ultragierea colaboratorului poliției era prevăzută la articolul 205¹: „Ultragierea colaboratorului poliției, adică jignirea premeditată a onoarei și demnității lui, ultragierea altui lucrător din organele afacerilor interne sau a unei persoane aflate în exercițiul datoriei de serviciu sau obștești pentru menținerea ordinii publice și combaterea criminalității, exprimată prin acțiune, verbal sau în scris...”. Din perspectivă istorică, nu este de prisos să amintim că norme penale cu conținut asemănător au existat în legiurile penale aplicate anterior pe teritoriul Republicii Moldova (de exemplu, în alin. 1 art. 182 din Codul penal al României din 1865 [95, p. 1232] și în art. 253 din Codul penal al României din 1936 [36]).

Actualmente, alin. (1) art. 353 C. contr. RM stabilește răspunderea pentru ultragierea colaboratorului organelor de ocrotire a normelor de drept, adică pentru „jignirea premeditată a onoarei și demnității procurorului, ofițerului de urmărire penală, ofițerului de informații și securitate, angajatului cu statut special al Ministerului Afacerilor Interne, altei persoane aflate în exercițiul funcțiunii sau al datoriei obștești de asigurare a securității statului, de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității, exprimată prin acțiune, verbal sau în scris”. De exemplu, această normă a fost aplicată pentru că, *la 23.11.2014, aproximativ la ora 01.55, pe bd. Decebal, G.A. i-a adresat expresii licențioase polițistului A.R., care deținea funcția de ofițer superior de sector* [104].

Sub anumite aspecte, onoarea și demnitatea persoanelor cu funcție de răspundere mai este apărată de: art. 366 C. pen. RM, care incriminează fapta de insultă adusă șefului de către subaltern, precum și subalternului de către șef, în timpul îndeplinirii obligațiilor legate de serviciul militar; alin. (16) art. 287 C. contr. RM care sancționează insultarea persoanei cu funcție de răspundere din organul vamal; art. 352 C. contr. RM (care poate fi privit ca o normă de rezervă față de art. 366 C. pen. RM), care sancționează ultragierea militarului, adică jignirea premeditată a onoarei, demnității sau reputației profesionale a acestuia în exercițiul obligațiilor de serviciu militar, alte acțiuni (inacțiuni) care lezează dreptul militarului.

În legile penale ale altor state, răspunderea pentru ultragierea persoanelor cu funcție de răspundere este prevăzută de: art. 154 din Codul penal al Cehiei [390]; art. 290 din Codul penal al Lituaniei [370]; art. 239 din Codul penal al Albaniei [369] etc.

O asemenea dispoziție incriminatoare a existat în Codul penal al României din 1968 [37], la alin. 1 art. 239 „Ultrajul”. Însă, această prevedere a fost exclusă prin Legea României nr. 160 din 30.05.2005 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58 din 23.05.2002 privind modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal referitoare la infracțiunile contra demnității și infracțiunile contra autorității, precum și a unor dispoziții din Codul de procedură penală [138]. Această modificare a legii penale a fost criticată de către unii teoreticieni români. De exemplu, C. Dobre este de părere că dezincriminarea insultei din conținutul ultrajului este „o măsură inoportună, cu consecințe dăunătoare în funcționarea autorităților publice” [86].

În Decizia Curții Constituționale a României referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor alin. 1 art. 239 din Codul penal, nr. 26 din 23.02.1999 [81], se explică: „Autorul excepției susține că această incriminare (se are în vedere alin. 1 art. 239 din Codul penal al României din 1968 – *n.a.*) contravine prevederilor și tratatelor internaționale la care România este parte, referitoare la libertatea de exprimare, precum și dispozițiilor constituționale care consacră egalitatea în drepturi a cetățenilor... Curtea constată că reglementarea legală atacată, prin excepția care face obiectul acestei cauze, nu încalcă libertatea de exprimare a ideilor și opiniilor, prevăzută în actele internaționale invocate de autorul excepției... Curtea constată că art. 205... din Codul penal incriminează insulta..., faptă care aparține categoriei de infracțiuni contra demnității unei persoane... Spre deosebire de aceasta, obiectul juridic al infracțiunii de ultraj nu vizează în exclusivitate insulta... De această dată, valoarea socială ocrotită prin incriminarea faptei de insultă... o reprezintă exercitarea autorității de stat... Protecția penală asigurată autorității reprezintă o garanție a exercitării atribuțiilor ce îi revin și nicidecum un privilegiu, iar legitimitatea sa derivă din însăși legitimitatea existenței autorității. Prin urmare, tratamentul juridic diferit aplicat unor condiții diferite este justificat și admisibil tocmai de necesitatea ca

egalitatea în fața legii să nu creeze stări privilegiate sau discriminatorii. Acestea sunt argumentele care stau la baza constituționalității prevederilor alin. 1 art. 239 din Codul penal”.

În mod regretabil, în Codul penal al României din 2009 [38], în art. 257 „Ultrajul”, nu se regăsește fapta de insultă.

Cu toate acestea, argumentele în favoarea incriminării unei asemenea fapte, formulate mai sus, sunt perfect valabile și merită a fi luate în considerare în vederea modificării proiectate a art. 349 C. pen. RM.

Pe lângă aceste argumente, nu pot fi neglijate nici cele expuse în Nota informativă la Proiectul nr. 2127/2015: „În cazul când o persoană jignește premeditat onoarea și demnitatea angajaților cu statut special al Ministerului Afacerilor Interne (polițiștilor), aceasta este trasă la răspundere în conformitate cu alin. (1) art. 353 CC RM, fapt ce se sancționează cu amendă în mărime de la 10 la 25 unități convenționale (de la 200 la 500 de lei) sau cu arest contravențional de la 10 la 15 zile. În situația în care se aplică amenda în mărime de 10 unități convenționale (200 de lei), contravenientul este în drept să o achite în decurs de 72 de ore, suma constituind 100 de lei, respectiv jumătate din amenda stabilită, conform prevederilor alin. (3) art. 34 CC RM. Drept urmare, sancțiunile menționate sunt cu mult mai mici în raport cu alte sancțiuni din Codul contravențional, de exemplu art. 69 „Injuria”, care prevede că injuria adusă în public, vorbele sau faptele care înjosesc onoarea și demnitatea persoanei se sancționează cu amendă de la 20 la 60 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de până la 60 de ore. Or, demnitatea unui angajat al organelor de ocrotire a normelor de drept nu este cu nimic mai prejos decât demnitatea unui alt cetățean” [145].

Suntem de acord cu aceste argumente. În concluzie, susținem incriminarea în art. 349 C. pen. RM a faptei de ultrajiere a persoanei cu funcție de răspundere sau a rudelor ei apropiate.

2.1.3. Obiectul material

Dintre infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM doar cea de la alineatul (1) nu presupune prezența unui obiect material. După părerea lui C. Bulai și B.N. Bulai, nu toate infracțiunile au obiect material; el există numai în cazul în care valoarea socială ocrotită, asupra căreia atentează făptuitorul, se proiectează într-o entitate materială, astfel încât relațiile sociale sunt vătămate sau amenințate prin intermediul acestei entități [24, p. 196; 26, p. 198].

S. Brînza evidențiază trei variante ale „mecanismului” de atingere infracțională asupra obiectului apărării penale: a) infracțiunea poate influența în mod nemijlocit asupra facultății sociale ocrotite de legea penală; b) infracțiunea se poate exprima în influențarea nemijlocită

asupra obiectului material al infracțiunii; c) infracțiunea poate fi realizată pe calea influențării nemijlocite asupra victimei [11, p. 89]. Infracțiunile prevăzute la alin. (1¹) și lit. a), c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM sunt cele care se exprimă în influențarea nemijlocită asupra obiectului material al infracțiunii. La concret, obiectul material îl reprezintă, după caz: corpul victimei sau bunurile victimei a căror valoare nu atinge proporțiile mari (în cazul infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM); corpul victimei (în cazul infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM); bunurile victimei a căror valoare se exprimă în proporții mari (în cazul infracțiunii prevăzute la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM).

Așa cum se poate vedea, corpul victimei constituie obiectul material în cazul infracțiunilor prevăzute la alin. (1¹) și lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Precizăm că, în cazul infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, corpul victimei apare ca obiect material doar în prezența modalității normative de aplicare a violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate fie asupra persoanei cu funcție de răspundere ori a rudelor ei apropiate, în scopul sistării activității de serviciu a acestei persoane ori al schimbării caracterului ei în interesul făptuitorului sau al altei persoane, fie asupra persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale.

În literatura de specialitate se menționează: „Deoarece viața unei persoane nu poate exista decât în corpul persoanei, există o unitate organică între obiectul juridic și obiectul material al infracțiunii de omor” [25, p. 284]; „prin „corpul persoanei” înțelegem expresia corporală a vieții sau a sănătății persoanei, adică ansamblul de funcții și procese organice care asigură individului prezența biologică și care, odată distruse, suprimă calitatea de ființă vie și sănătoasă a persoanei” [23, vol. I, p. 149].

Adaptând aceste puncte de vedere caracteristicilor obiectului juridic special al infracțiunilor prevăzute la alin. (1¹) și lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, ajungem la concluzia că obiectul material al acestor infracțiuni îl reprezintă corpul persoanei, privit ca expresie corporală a integrității corporale sau a sănătății persoanei.

Este necesar să precizăm: 1) obiectul material al infracțiunilor prevăzute la alin. (1¹) și lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM îl reprezintă corpul unei persoane în viață; 2) corpul făptuitorului nu poate constitui obiectul material al infracțiunilor examinate.

În alt context, bunurile victimei constituie obiectul material în cazul infracțiunilor prevăzute la alin. (1¹) și lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Precizăm că, în cazul infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, bunurile victimei apar ca obiect material doar în prezența modalității normative de nimicire a bunurilor fie ale persoanei cu funcție de răspundere ori ale

rudelor ei apropiate, în scopul sistării activității de serviciu a acestei persoane ori al schimbării caracterului ei în interesul făptuitorului sau al altei persoane, fie ale persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale.

Este necesar să amintim că valoarea bunurilor care constituie obiectul material al infracțiunii reprezintă criteriul care deosebește infracțiunea prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM de cea prevăzută la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Astfel, obiectul material al infracțiunii îl constituie: bunurile a căror valoare nu atinge proporțiile mari (alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM); bunurile a căror valoare atinge proporțiile mari (lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM).

Pentru calificarea faptelor în baza alin. (1¹) sau lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM nu contează dacă bunurile care reprezintă obiectul material sunt: mobile sau imobile; divizibile sau indivizibile; principale sau accesorii; fungibile sau nefungibile; determinate individual sau determinate generic; consumptibile sau neconsumptibile; care fac parte din domeniul public sau din domeniul privat etc. De asemenea, nu are importanță dacă bunurile respective aparțin victimei cu drept de proprietate sau nu.

Contează ca bunurile care reprezintă obiectul material al infracțiunilor prevăzute la alin. (1¹) sau lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM să fie străine pentru făptuitor. Dar, ceea ce este mai important, astfel de bunuri trebuie să aparțină unei persoane cu funcție de răspundere, unei persoane care își îndeplinește datoria obștească sau rudelor apropiate ale acestora. Așadar, calitatea specială a victimei infracțiunii este determinantă în vederea stabilirii obiectului material al infracțiunilor prevăzute la alin. (1¹) sau lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM.

În afară de aceasta, trebuie să menționăm că doar bunurile care urmează a fi nimicite de făptuitor pot reprezenta obiectul material al infracțiunilor prevăzute la alin. (1¹) sau lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Nu pot constitui obiectul material al acestor infracțiuni bunurile sustrate, dobândite, primite, fabricate, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală sau supuse unei alte asemenea influențări. Astfel de bunuri vor reprezenta obiectul material al altor infracțiuni, care, eventual, ar putea forma concurs cu infracțiunile prevăzute la alin. (1¹) sau lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM.

În acest context, aducem ca exemplu următoarea speță: *V.R., C.S., C.V. și C.O. au fost condamnați în baza lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 26.10.2007, aproximativ la ora 22.00, aceștia se aflau în incinta barului „H.” de pe str. Petru Zadnipru, mun. Chișinău. Fiind în stare de ebrietate, V.R., C.S., C.V. și C.O. au ieșit în curtea barului unde au inițiat un conflict cu persoane neidentificate. În acest timp de ei s-au apropiat A.R., B.S. și V.A. – colaboratori de poliție din cadrul Comisariatului de poliție al sectorului Ciocana, mun. Chișinău.*

Conform dispoziției comisarului de poliție al sectorului Ciocana, mun. Chișinău, din 26.10.2007, A.R., B.S. și V.A. erau antrenați în serviciu pe timp de noapte pentru contracararea infracțiunilor de stradă. Legitimându-se și urmărind scopul aplanării conflictului, A.R., B.S. și V.A. le-au propus celor implicați în ceartă să înceteze tulburarea ordinii și liniștii publice. Știind cu certitudine că conversează cu colaboratori de poliție, acționând în scopul sistării activității legale a acestora, V.R. i-a aplicat lui A.R. o lovitură puternică cu pumnul în față. După aceasta, la actele de violență ale lui V.R. au aderat C.S., C.V. și C.O. Acționând de comun acord, cei patru făptuitori au aplicat violență față de cei trei colaboratori de poliție. În timpul altercației, în scopul curmării actelor de violență, A.R. și B.S. au făcut uz de armele din dotare, efectuând fiecare câte 4-5 focuri în plan vertical. Însă, făptuitorii și-au continuat acțiunile, extinzându-le asupra lui B.S. și V.A. În timpul în care C.V. și C.O. îl băteau pe B.S., care căzuse la pământ, V.R. i-a smuls lui B.S. din teacă pistolul din dotare [70].

Bineînțeles, sustragerea unei arme de foc nu poate fi absorbită de infracțiunea prevăzută la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Sustragerea unei arme de foc depășește cadrul acestei infracțiuni. De aceea, în speța pe care am prezentat-o cu titlu de exemplu calificarea urma să fie făcută în baza lit. b) alin. (2) art. 290 și lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM.

2.2. Victima

Luând în considerare argumentele invocate de R. Popov, vom analiza victima infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM nu în contextul examinării subiectului acestor infracțiuni, ci în contextul investigării obiectului acestora: „În Codul penal al Republicii Moldova, articolul 21 se numește „Subiectul infracțiunii”. Însă, din analiza acestui articol se desprinde că el se referă numai la persoana care săvârșește infracțiunea, nu și la persoana asupra căreia se îndreaptă infracțiunea... În niciun articol din Partea specială a Codului penal nu se utilizează noțiunile, „subiectul activ al infracțiunii” și „subiectul pasiv al infracțiunii”. În schimb, pentru desemnarea persoanei asupra căreia se îndreaptă infracțiunea se folosește noțiunea „victima infracțiunii” (de exemplu, în art. 145, 146, 148, 150-152, 156, 159, 163, 164-166, 169, 171, 172, 174, 175, 192¹, 201¹, 214, 217⁶, 280, 284, 362 și 370 C. pen. RM). Și atunci, se impune întrebarea: dacă legiuitorul operează în cadrul legii penale cu noțiunile „subiectul infracțiunii” și „victima infracțiunii”, de ce trebuie căutați substituenți pentru aceste noțiuni și creată confuzie atât în plan teoretic, cât și în plan practic? Pentru că oricine este în drept să se întrebe: au oare același conținut noțiunile „subiectul infracțiunii” și „victima infracțiunii”, utilizate în art. 21 C. pen. RM, și noțiunile

„subiectul activ al infracțiunii” și „subiectul pasiv al infracțiunii”, folosite de unii doctrinari autohtoni? Dacă răspunsul este afirmativ, atunci nu este clar de ce acești doctrinari preferă să utilizeze noțiuni care, probabil, își au suportul în legile penale ale altor state, nu și în legea penală a Republicii Moldova. Dacă răspunsul este negativ, atunci respectivii doctrinari ar trebui să explice în ce constă diferența dintre noțiunile confruntate” [160, p. 58-59].

Așa cum rezultă din dispoziția art. 349 C. pen. RM, victimă a acestor infracțiuni mai poate fi: persoana care își îndeplinește datoria obștească; ruda apropiată a persoanei cu funcție de răspundere sau a persoanei care își îndeplinește datoria obștească.

În cele ce urmează vor fi analizate caracteristicile *persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice*, ca victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Din alin. (1) art. 123 C. pen. RM rezultă că persoană cu funcție de răspundere, care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice, este persoana căreia, într-o autoritate publică centrală sau locală, i se acordă, permanent sau provizoriu, prin stipularea legii, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice. Această concluzie a noastră își găsește dezvoltarea în Hotărârea Curții Constituționale privind controlul constituționalității dispozițiilor art. 183 din Codul penal, nr. 1 din 11.01.2001 [96]: „Persoana cu funcție de răspundere în autoritățile publice este investită, în numele statului, cu împuterniciri legale; abilitată cu dreptul de a îndeplini acțiuni care comportă consecințe juridice pentru toți sau pentru majoritatea cetățenilor; acțiunile ei pe linie de serviciu nefiind limitate la cadrul unui anumit departament, sistem etc.”

Urmând firul logic al analizei, este necesar să menționăm că, în practica judiciară, victime ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM sunt considerate persoanele având statutul de: *judecător* [196]; *procuror* [207]; *inspector inferior de patrulare din cadrul Inspectoratului Național de Patrulare al Inspectoratului General de Poliție* [46; 165; 189; 190]; *soldat din cadrul trupelor de carabinieri ale Ministerului Afacerilor Interne* [44; 214; 216; 218]; *polițist de frontieră* [176]; *inspector vamal* [188; 309]; *inspector fiscal* [112]; *executor judecătoresc* [306].

Vom încerca să stabilim dacă persoanele care au astfel de statute pot avea calitatea cerută victimei infracțiunii de art. 349 C. pen. RM: persoană cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice.

Astfel, potrivit alin. (2) art. 14 al Legii cu privire la statutul judecătorului, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 20.07.1995 [121], cerințele și dispozițiile judecătorilor legate de îndeplinirea activității judecătorești sunt obligatorii pentru toate persoanele fizice și juridice. Prevederi asemănătoare găsim în: art. 6 al Legii cu privire la Procuratură, adoptate de

Parlamentul Republicii Moldova la 25.12.2008 [129]; alin. (2) art. 25 al Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 27.12.2012 [136]; art. 19 al Legii cu privire la trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 12.12.1991 [120]; alin. (1) art. 7 al Legii cu privire la Poliția de Frontieră, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 28.12.2011 [132]; alin. (1) art. 313 din Codul vamal, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 20.07.2000 [31]; alin. (4) art. 134 din Codul fiscal, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 24.04.1997 [30]; alin. (1) art. 2, art. 3, alin. (1) și (2) art. 36, alin. (2) și (3) art. 37 din Legea privind executorii judecătorești, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 17.06.2010 [131].

În condițiile descrise în actele legislative menționate mai sus au calitatea de persoană cu funcție de răspundere, care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice, persoanele având statutul de: judecător; procuror; inspector inferior de patrulare din cadrul Inspectoratului Național de Patrulare al Inspectoratului General de Poliție; soldat din cadrul trupelor de carabinieri ale Ministerului Afacerilor Interne; polițist de frontieră; inspector vamal; inspector fiscal; executor judecătoresc. Bineînțeles, lista unor asemenea persoane este mult mai largă. Ea nu se reduce la exemplele din practica judiciară prezentate mai sus. Important este ca, de fiecare dată, să existe prevederi normative din care să rezulte că persoanelor respective, într-o autoritate publică centrală sau locală, li se acordă, permanent sau provizoriu, prin stipularea legii, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice. În lipsa unor astfel de prevederi normative făptuitorul nu poate avea calitatea de persoană cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice.

În altă ordine de idei, în Proiectul nr. 2127/2015 [162] se propune ca, în dispoziția art. 349 C. pen. RM, în locul sintagmei „persoană cu funcție de răspundere” să fie folosită sintagma „persoană cu funcție de răspundere, persoană publică”.

Considerăm inoportună o asemenea modificare. Urmărind să fim consecvenți, venim cu următoarea propunere *de lege ferenda*: în art. 349 C. pen. RM, sintagma „persoană cu funcție de răspundere” să fie substituită prin sintagma „persoană cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice”. În acest fel, sintagma „autoritățile publice” (care este utilizată în denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal și care desemnează componenta relevantă a valorii sociale fundamentale căreia îi aduc atingere infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM) se va regăsi în cel mai concludent mod în descrierea calității speciale a victimei infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. În plus, ar fi prevenite speculațiile privind posibilitatea evoluării persoanei cu funcție de răspundere, care nu-și desfășoară

activitatea în cadrul unei autorități publice, ca victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Revenind la propunerea din proiectul enunțat mai sus, sesizăm maniera defectuoasă în care sunt asociate noțiunile „persoană cu funcție de răspundere” și „persoană publică”. În acest context, R. Popov afirmă, just, că noțiunea „persoană cu funcție de răspundere”, definită în alin. (1) art. 123 C. pen. RM, și noțiunea „persoană publică”, definită în alin. (2) art. 123 C. pen. RM, se află într-o relație de tip „parte-întreg”: „Așa cum e concepută în alin. (2) art. 123 C. pen. RM, noțiunea „persoană publică” este într-atât de cuprinzătoare, încât nu considerăm că există vreun exemplu când persoana are statut de persoană cu funcție de răspundere, dar nu are statutul de persoană publică. Să nu uităm că în pct. 27 al Raportului explicativ la Convenția penală a Consiliului Europei privind corupția [372] se explică: „Definind noțiunea „agent public”, autorii proiectului Convenției penale a Consiliului Europei privind corupția au urmărit să acopere toate categoriile posibile de agenți publici, în scopul de a evita, pe cât posibil, lacunele în incriminarea actelor de corupție în sectorul public”. Considerăm că, în mod similar, în cazul defnirii noțiunii „persoană publică” din alin. (2) art. 123 C. pen. RM, intenția legiuitorului moldovean a fost de a acoperi toate categoriile posibile de funcționari publici și de persoane asimilate funcționarilor publici, în scopul de a evita, pe cât posibil, lacunele în incriminarea faptelor prevăzute la art. 324, 327-329 și 332 C. pen. RM” [160, p. 121,127]. De asemenea, V. Stati și R. Popov menționează: „În sensul alin. (1) art. 123 C. pen. RM, nu este persoană cu funcție de răspundere cel care realizează acțiuni relevante sub aspect juridic, însă care nu exercită nici acțiuni administrative de dispoziție sau organizatorico-economice, nici funcții ale autorității publice. Totodată, nimic nu împiedică a-l considera pe acesta persoană publică în sensul alin. (2) art. 123 C. pen. RM” [224].

Din aceste argumente rezultă cu claritate că noțiunea „persoană cu funcție de răspundere” este o noțiune subsecventă față de noțiunea „persoană publică”. Asocierea noțiunilor „persoană cu funcție de răspundere” și „persoană publică” reprezintă asocierea părții cu întregul, ceea ce sfidează regulile logicii.

Sub un alt aspect, atragem atenția asupra faptului că sferile de incidență a noțiunilor „persoană publică străină” (în sensul alin. (1) art. 123¹ C. pen. RM) și „funcționar internațional” (în sensul alin. (1) art. 123¹ C. pen. RM) nu interferează cu sfera de incidență a noțiunii „persoană publică”, deci, nici cu sfera de incidență a noțiunii „persoană cu funcție de răspundere”. Sub acest aspect, R. Popov argumentează: „Noțiunile „persoană publică străină” și „funcționar internațional” sunt noi pentru cadrul normativ al Republicii Moldova. Ele au devenit aplicabile numai odată cu intrarea în vigoare a amendamentelor operate la 02.12.2011. Până la acest moment,

noțiunile „persoană publică străină” și „funcționar internațional” pur și simplu au lipsit în Codul penal al Republicii Moldova” [160, p. 278]. Așadar, nici persoanele publice străine, nici funcționarii internaționali nu pot fi victime ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

În plan comparativ, menționăm că, potrivit alin. (1) art. 310 din Codul penal al Ungariei [355] (articol ce corespunde cu art. 349 C. pen. RM), victimă a infracțiunii poate fi persoana publică străină. La fel, conform alin. 2 § 128 din Codul penal al Norvegiei [261] (articol ce corespunde cu art. 349 C. pen. RM), victimă a infracțiunii poate fi funcționarul public care reprezintă fie autoritatea publică dintr-un stat străin, fie o organizație interguvernamentală.

În contextul examinat, nu este de prisos să subliniem că infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM trebuie delimitate de infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 142 C. pen. RM: săvârșirea unui act de violență asupra oficiului, locuinței sau mijlocului de transport al persoanei care beneficiază de protecție internațională, dacă acest act poate periclita viața, sănătatea sau libertatea persoanei în cauză. Așadar, persoana care beneficiază de protecție internațională (în sensul art. 122 C. pen. RM) nu poate fi victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

În continuare, vor fi examinate caracteristicile *persoanei care își îndeplinește datoria obștească*, ca victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Într-o speță din practica judiciară, calitatea de persoană care își îndeplinește datoria obștească i-a fost atribuită victimei care, de fapt, se găsea în postura de persoană cu funcție de răspundere. Or, din această speță, aflăm că *victima își îndeplinea datoria obștească de menținere a ordinii publice, fiind angajată a Serviciului de menținere a ordinii publice din cadrul Inspectoratului de poliție al sectorului Râșcani, mun. Chișinău* [217]. Considerăm că, în condițiile descrise, victima a acționat în calitate de persoană cu funcție de răspundere, nu în calitate de persoană care își îndeplinește datoria obștească. Această concluzie rezultă din alin. (4) art. 24 al Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 27.12.2012 [136]: „Fiecare polițist, pe tot teritoriul țării, indiferent de funcția pe care o deține, de locul în care se află în timpul sau în afara orelor de program, în cazul în care sesizează existența unor circumstanțe sau fapte care periclitizează ordinea de drept, viața sau sănătatea persoanelor ori alte valori sociale, este obligat să comunice despre aceasta celei mai apropiate subdiviziuni de poliție și să întreprindă măsurile posibile pentru prevenirea și curmarea infracțiunii sau contravenției, acordarea primului ajutor persoanelor aflate în pericol, reținerea și identificarea făptuitorilor, depistarea martorilor oculari și pentru paza locului în care s-a produs evenimentul”. Prevederi apropiate găsim la lit. e) pct. 6 din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Codului de etică și deontologie al polițistului, nr. 481 din 10.06.2006 [98].

Pentru a stabili caracteristicile persoanei care își îndeplinește datoria obștească, este necesar să stabilim conținutul noțiunii „îndeplinirea datoriei obștești”. Conform pct. 5.3 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art. 145-148 C. pen. RM)”, nr. 11 din 24.12.2012 [110], „prin „îndeplinirea obligațiilor obștești” se are în vedere îmfăptuirea de către cetățeni a unor îndatoriri publice cu care aceștia au fost însărcinați sau săvârșirea altor acțiuni în interesul societății sau al unor persoane aparte. Astfel, îndeplinirea obligațiilor obștești poate fi de două tipuri: 1) îndeplinirea în baze obștești a obligațiilor obștești special încredințate; 2) îndeplinirea din proprie inițiativă a acțiunilor în interesele societății sau ale unor cetățeni aparte”.

Deschizând parantezele și referindu-se la aceste două tipuri, S. Brînza afirmă: „Privitor la primul tip, se are în vedere participarea victimei la activitatea gărzii populare, a comitetului de imobil (de stradă), a mișcării obștești, a organizației pacifiste, a organizației de apărare a drepturilor omului, a organizației de femei, de veterani, de invalizi, de tineret sau de copii, a societății științifice, tehnice, ecologiste, cultural-educative, sportive, a altei societăți benevole, a uniunii de creație, a comunității național-culturale, a altei asociații obștești. Nu este obligatoriu ca victima să fie membru al unei asociații obștești. Important este să nu presteze muncă salariată în cadrul unei asemenea asociații. Prestând munca salariată, victima își îndeplinește obligațiile de serviciu, nu cele obștești. Cel de-al doilea tip al îndeplinirii obligațiilor obștești presupune îndeplinirea din proprie inițiativă a acțiunilor în interesele societății sau ale unor cetățeni aparte. Se au în vedere acțiunile de legitimă apărare a altei persoane sau a unui interes public, de reținere a infractorului (a contravenientului), de denunțare a infractorului (a contravenientului), de criticare a neajunsurilor la adunarea colectivului de muncă, de renunțare de a participa la săvârșirea infracțiunii (a contravenției) etc.” [14]. Într-un mod apropiat, C. Gurschi menționează: „Prin „persoană care participă la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale” se înțelege persoanele care, fie conform legii ori la indicația organelor de urmărire penală, au fost încadrate (atrase) în acțiuni de prevenire, de curmare a infracțiunilor, fie au întreprins din proprie inițiativă asemenea acțiuni” [3, p. 560]. După părerea lui V.G. Goncareenko, prin „persoană care își îndeplinește obligațiile obștești” se are în vedere persoanele care execută însărcinări sau realizează acțiuni socialmente utile legate fie de menținerea ordinii publice în timpul desfășurării unor demonstrații, mitinguri, marșuri sau a altor asemenea manifestații în masă, ori al lichidării consecințelor unor avarii sau calamități, fie de contracararea încălcărilor ordinii publice, fie de alte asemenea activități. Astfel, persoane care își îndeplinesc obligațiile obștești pot fi considerate: colaboratorii confidențiali antrenați în efectuarea măsurilor speciale de investigații; membrii

gărzii populare; membrii comitetului de imobil (de stradă); alte persoane, inclusiv cele care nu fac parte din nicio asociație” [294, p. 722].

Aceste opinii își găsesc confirmarea în reglementările din unele acte normative, de exemplu, în: art. 1 și alin. (1) art. 9 ale Legii cu privire la gărzile populare, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 06.02.1997 [123]; alin. (1)-(3) art. 15 al Legii privind activitatea specială de investigații, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 29.03.2012 [133]; alin. (1) art. 15 al Legii securității statului, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 31.10.1995 [122]; alin. (1) art. 11 din anexa la Legea pentru aprobarea Regulamentului de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 25.10.2013 [137]; pct. 2 din Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind avertizorii de integritate, nr. 707 din 09.09.2013 [101], etc.

Așa cum s-a putut vedea mai sus, îndeplinirea obligațiilor obștești poate presupune realizarea din proprie inițiativă a acțiunilor în interesele societății sau ale unor cetățeni aparte (acțiunile de legitimă apărare a altei persoane sau a unui interes public, de reținere a infractorului (a contravenientului), de denunțare a infractorului (a contravenientului), de criticare a neajunsurilor la adunarea colectivului de muncă, de renunțare de a participa la săvârșirea infracțiunii (a contravenției) etc.).

Astfel de acțiuni socialmente utile pot să nu constituie obiectul unei reglementări normative. Cu toate acestea, ele trebuie să fie conforme cu cadrul legal, să nu implice depășirea limitelor care despart licitul de ilicit. De exemplu: în cazul legitimei apărări, aceste limite sunt stabilite de art. 36 C. pen. RM, de art. 21 C. contr. RM și de alte asemenea prevederi normative; în ipoteza reținerii infractorului, limitele dintre licit și ilicit sunt conturate în art. 37 C. pen. RM etc.

În următoarea speță din practica judiciară s-a stabilit că, îndeplinind obligația obștească, victima nu a depășit limitele care despart licitul și ilicit: *P.O. și P.A. au fost condamnați în baza lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 05.02.2009, în timpul zilei, aceștia se aflau pe una din străzile satului Gordineștii Vechi, raionul Edineț. P.O. și P.A. l-au întâlnit pe B.A. și au început să-l maltrateze. Observând aceasta, A.C. a intervenit pentru a curma acțiunile lui P.O. și P.A. Reacționând, P.O. și P.A. i-au aplicat lui A.C. mai multe lovituri în cap cu un cablu de tensiune înaltă. În rezultat, victima a suferit o vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății [71].* Într-o altă speță, se arată că victima, șofer în cadrul Serviciului Piscicol de pe lângă Ministerul Mediului, își îndeplinea datoria obștească de curmare a unei fapte antisociale, acționând împreună cu un inspector din cadrul aceleiași serviciu [182]. În altă speță, alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM a fost aplicat pentru agresarea cetățeanului care a încercat să nu admită părăsirea locului faptei de către persoanele care săvârșise o pungășie [213].

Cu această ocazie, menționăm că, de exemplu, potrivit art. 240 din Codul penal al Argentinei [365] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM), persoana particulară, care a reținut sau a încercat să rețină un infractor în momentul comiterii vădite a unei infracțiuni, este asimilată unei persoane cu funcție de răspundere. O prevedere similară există în Codul penal al Cehiei [390], în art. 157 (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM). Nu considerăm că asemenea dispoziții ar trebui să completeze art. 349 C. pen. RM. Reiterăm ideea pe care am formulat-o mai sus: considerăm salutar faptul că în Proiectul nr. 2127/2015 [162] se propune ca persoana care își îndeplinește datoria obștească să nu mai fie considerată victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

În cele ce urmează vor fi analizate caracteristicile *rudei apropiate a persoanei cu funcție de răspundere sau a persoanei care își îndeplinește datoria obștească*, ca victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Până la modificarea art. 349 C. pen. RM, operată prin Legea pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 18.12.2008 [128], doar ruda apropiată a persoanei cu funcție de răspundere (nu și a persoanei care își îndeplinește datoria obștească) era considerată victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Într-o speță, în care se aplică lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, se menționează că victime sunt atât F.C., ofițer operativ de sector al postului de poliție Molovata Nouă, cât și rudele acestuia. Însă, nu se precizează gradul de rudenie a acestora cu F.C. [180] Între timp, nu oricare rudă a persoanei cu funcție de răspundere sau a persoanei care își îndeplinește datoria obștească poate fi considerată victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Din alin. (4) art. 134 C. pen. RM rezultă că rude apropiate se consideră următoarele categorii corelative de persoane: 1) părinții în raport cu copiii, sau invers; 2) înfietorii în raport cu copiii înfiați, sau invers; 3) frații în raport cu surorile, sau invers; 4) bunicii în raport cu nepoții lor, sau invers. De exemplu, într-o speță, *calitatea de victimă a infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM a avut-o nu doar C.Gh., șeful Secției investigații operative a Direcției investigarea fraudelor a Departamentului poliție al Ministerului Afacerilor Interne, ci și copiii, părinții și soția acestuia* [194].

Alte categorii de persoane decât cele nominalizate în alin. (4) art. 134 C. pen. RM nu pot alcătui conținutul noțiunii „rude apropiate”. Sub incidența acestei noțiuni intră copiii și părinții lui C.Gh., însă nu și soția lui C.Gh. Aceasta nu este rudă, mai ales apropiată, cu C.Gh. (și nici nu poate fi). De aceea, în speța analizată mai sus răspunderea trebuia aplicată conform regulilor concursului de infracțiuni: în baza alin. (1) art. 349 (în ceea ce privește amenințarea cu omorul și

cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății asupra lui C.Gh., a copiilor și părinților acestuia) și art. 155 (în ceea ce privește amenințarea cu omorul și cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății asupra soției lui C.Gh.) din Codul penal.

Sub aspectul examinat mai sus, este de notat că, de exemplu, potrivit alin. (3) art. 257 „Ultrajul” din Codul penal al României din 2009 [38], „cu aceeași pedeapsă se sancționează faptele comise în condițiile alin. (2), dacă privesc un membru de familie al funcționarului public”. O dispoziție asemănătoare se conține la art. 243 din Codul penal al Albaniei [369] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM). Considerăm că nu aceste modele străine ar trebui recepționate de legiuitorul autohton. Astfel, din art. 189 din Codul penal al Bruneiului [380] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM) rezultă că victimă a infracțiunii este persoana de a cărei soartă este cu bună știință interesat funcționarul public. Aceeași concepție este promovată în art. 321 din Codul penal al Kazahstanului [336] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM).

Ca și în art. 349 C. pen. RM, în art. 345 din Codul penal al Ucrainei [286] este utilizată sintagma „rude apropiate”. Mai mulți doctrinari ucraineni au propus ca această sintagmă să fie substituită prin sintagma „persoane apropiate” [293, p. 600; 297, p. 110; 298, p. 19; 250; 251; 243; 253; 351; 352; 339; 340]. Într-adevăr, nu întotdeauna relația de rudenie dintre două persoane poate fi dovada existenței unei afecțiuni dintre acestea, de care să poată profita făptuitorul. Apropierea reală dintre două persoane este condiționată de caracterul relațiilor dintre acestea, de factorii sociali, nu de factorii biologici (în cazul rudeniei de sânge) sau de factorii juridici (în cazul rudeniei care-și are originea în actul de adopție) [156].

Merită atenție opinia exprimată de M.G. Fetisov: „În vederea stabilirii faptului dacă o persoană este apropiată de altă persoană sau nu, instanța de judecată trebuie să evalueze caracterul relațiilor dintre acestea” [342, p. 74-75]. Așadar, apropierea reală dintre două persoane reprezintă o împrejurare cu încărcătură factologică, care ar urma să fie stabilită în fiecare caz aparte. Cu toate acestea, ar trebui să existe un suport juridic pentru stabilirea acestei împrejurări. Ne referim la definiția noțiunii „persoane apropiate”, care ar trebui să fie formulată în textul legii penale.

În literatura de specialitate sunt propuse astfel de definiții: „Persoane apropiate de colaboratorul organului de ocrotire a dreptului sunt persoanele ale căror viață, sănătate și bunăstare sunt importante pentru colaboratorul organului de ocrotire a dreptului, în virtutea relațiilor personale stabilite” [334, p. 347]; „Persoane apropiate sunt acele persoane de a căror securitate este interesată persoana cu funcție de răspundere” [338, p. 662]. Prima din aceste definiții este foarte apropiată de cea formulată la pct. 6 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj”, nr. 16 din 07.11.2005 [107]: „Prin „apropiați”

se are în vedere persoanele, ale căror viață, sănătate și bunăstare sunt importante pentru destinatarul cererii, în virtutea relațiilor personale care s-au creat între el și acele persoane”.

Totuși, considerăm mai reușită definiția formulată în art. 1 al Legii Ucrainei cu privire la elementele de bază de prevenire și combatere a corupției, nr. 1506 din 11.06.2009: „persoane apropiate – soții, copiii, părinții, frații, surorile, bunicii, nepoții, adoptatorii, copiii adoptați, precum și persoanele care locuiesc împreună, sunt legate printr-un mod de viață comun și au drepturi și obligații reciproce cu subiectul menționat la articolul 4 din prezenta lege” [263]. Spre deosebire de definițiile precedente, aceasta din urmă se caracterizează prin previzibilitate mai pronunțată. În acest mod, devine posibilă identificarea mai facilă a celor care intră sub incidența noțiunii „persoane apropiate”, fără a fi încălcată regula stabilită de alin. (2) art. 3 C. pen. RM.

Nu putem încheia investigarea problemelor legate de victima infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM fără a aborda chestiunea privind eroarea în calitatea specială a victimei infracțiunii. Referindu-se la o ipoteză din legea penală ucraineană care este apropiată de cea reliefată în art. 349 C. pen. RM, I.I. Davidovici menționează: „Săvârșirea infracțiunii asupra persoanei, pe care făptuitorul a perceput-o eronat în calitate de reprezentant al administrației publice sau de apropiat al acestuia, trebuie calificată ca tentativă la infracțiunea pe care intenționa să o comită făptuitorul” [256]. Adaptând acest punct de vedere conjuncturii legii penale a Republicii Moldova, conchidem: vom fi în prezența tentativei la una dintre infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM în cazul în care, în prezența tuturor celorlalte condiții cerute de acest articol, făptuitorul consideră eronat că săvârșește infracțiunea asupra unei persoane cu funcție de răspundere, a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească sau a unei rude apropiate a acestora. Această concluzie se sprijină pe dispoziția art. 27 C. pen. RM: „Se consideră tentativă de infracțiune acțiunea sau inacțiunea intenționată îndreptată nemijlocit spre săvârșirea unei infracțiuni dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, aceasta nu și-a produs efectul”. Or, sub imperiul erorii cu privire la calitatea specială a victimei infracțiunii, acțiunea făptuitorului este îndreptată nemijlocit spre săvârșirea unei infracțiuni asupra unei persoane cu funcție de răspundere, a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească sau a unei rude apropiate a acestora. Însă, din cauze independente de voința făptuitorului, această infracțiune nu-și produce efectul. Or, efectul scontat (săvârșirea infracțiunii asupra unei persoane cu funcție de răspundere, a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească sau a unei rude apropiate a acestora) nu coincide cu ceea ce relevă realitatea obiectivă (săvârșirea infracțiunii asupra celui care nu are calitatea de persoană cu funcție de răspundere, de persoană care își îndeplinește datoria obștească sau de rudă apropiată a acestora).

2.3. Concluzii la Capitolul 2

Analiza obiectului infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM ne permite să formulăm următoarele *concluzii*:

1) obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM (și al tuturor celorlalte infracțiuni prevăzute în Capitolul XVII din Partea specială a Codului penal) îl formează relațiile sociale cu privire la autoritățile publice și securitatea de stat;

2) sintagma „autoritățile publice” din denumirea Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal denotă că victimele infracțiunilor ce atentează la activitatea normală a autorităților publice ar trebui să reprezinte doar autoritățile publice centrale sau locale. Ele nu ar trebui să reprezinte instituții publice, întreprinderi de stat sau municipale etc. Cu atât mai puțin, victimele infracțiunilor ce atentează la activitatea normală a autorităților publice, nu ar trebui să reprezinte o instituție privată sau o întreprindere privată;

3) securitatea națională reprezintă un sistem ale cărui elemente sunt securitatea de stat, securitatea publică și securitatea oricărei persoane fizice, sistem a cărui funcționalitate este asigurată împotriva unor pericole de natură militară, economică, energetică, ecologică, informațională etc.;

4) de regulă, obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM are un caracter multiplu;

5) obiectul juridic principal al acestor infracțiuni îl constituie relațiile sociale cu privire la activitatea normală a autorităților publice;

6) obiectul juridic secundar al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM îl formează, după caz, relațiile sociale cu privire la: libertatea psihică (morală) a persoanei (alin. (1) art. 349 C. pen. RM); integritatea corporală a persoanei ori integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor a căror valoare nu atinge proporțiile mari (alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM); sănătatea persoanei (lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM); integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor a căror valoare atinge proporțiile mari (lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM); sănătatea sau viața persoanei (lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM);

7) relațiile sociale cu privire la libertatea fizică a persoanei nu pot constitui obiectul juridic secundar al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM;

8) ca obiect material al infracțiunilor prevăzute la alin. (1¹) și lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, corpul persoanei reprezintă expresia corporală a integrității corporale sau a sănătății persoanei;

9) doar bunurile care urmează a fi nimicite de făptuitor pot reprezenta obiectul material al infracțiunilor prevăzute la alin. (1¹) sau lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Nu pot constitui

obiectul material al acestor infracțiuni bunurile sustrase, dobândite, primite, fabricate, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală sau supuse unei alte asemenea influențări;

10) persoană cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice este persoana căreia, într-o autoritate publică centrală sau locală, i se acordă, permanent sau provizoriu, prin stipularea legii, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice;

11) în cazul unor persoane cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice, este important de fiecare dată să existe prevederi normative din care să rezulte că persoanelor respective, într-o autoritate publică centrală sau locală, li se acordă, permanent sau provizoriu, prin stipularea legii, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice. În lipsa unor astfel de prevederi normative, făptuitorul nu poate avea calitatea de persoană cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice;

12) în sensul art. 349 C. pen. RM, îndeplinirea obligațiilor obștești poate presupune realizarea din proprie inițiativă a acțiunilor în interesele societății sau ale unor cetățeni aparte (acțiunile de legitimă apărare a altei persoane sau a unui interes public, de reținere a infractorului (a contravenientului), de denunțare a infractorului (a contravenientului), de criticare a neajunsurilor la adunarea colectivului de muncă, de renunțare de a participa la săvârșirea infracțiunii (a contravenției) etc.). Astfel de acțiuni socialmente utile pot să nu constituie obiectul unei reglementări normative. Cu toate acestea, ele trebuie să fie conforme cu cadrul legal, să nu implice depășirea limitelor care despart licitul de ilicit.

3. LATURA OBIECTIVĂ A INFRAȚIUNILOR DE AMENINȚARE SAU VIOLENȚĂ SĂVÂRȘITĂ ASUPRA PERSOANEI CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE SAU CARE ÎȘI EXERCITĂ DATORIA OBȘTEASCĂ

3.1. Fapta prejudiciabilă

Pe parcursul acestei secțiuni vor fi analizate pe rând faptele prejudiciabile din cadrul infracțiunilor prevăzute la alin. (1), (1¹), lit. a) și c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM.

Astfel, în cazul infracțiunii prevăzute la **alin. (1) art. 349 C. pen. RM**, fapta prejudiciabilă se exprimă fie în amenințarea cu moartea (*a se citi* – cu omor), cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății ori cu nimicirea bunurilor persoanei cu funcție de răspundere sau ale rudelor ei apropiate, fie în aceeași amenințare împotriva persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale.

Din textul dispoziției alin. (1) art. 349 C. pen. RM rezultă că fapta prejudiciabilă corespunzătoare presupune prezența următoarelor modalități normative cu caracter alternativ: 1) amenințarea cu omor; 2) amenințarea cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății; 3) amenințarea cu nimicirea bunurilor.

Toate aceste trei modalități reprezintă forme ale amenințării. Dincolo de nuanțe, elementul de convergență al acestor modalități îl constituie noțiunea de amenințare. La pct. 5 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj”, nr. 16 din 07.11.2005 [107], se explică: „amenințarea se exprimă prin influențarea psihică a victimei, care o determină să adopte o conduită cerută de făptuitor”.

După părerea lui V. Manea, amenințarea presupune recurgerea făptuitorului la anumiți factori psihici: cuvinte; gesturi; demonstrarea armei etc. Pentru comparație, violența (fizică) implică influențarea energetică asupra organismului victimei, care presupune contactul dintre corpul victimei, pe de o parte, și corpul făptuitorului sau forțele animate sau neanimate, antrenate de către făptuitor, pe de altă parte [140]. Din perspectiva necesității de a diferenția amenințarea de violență (fizică), considerăm că în exemplele din practica judiciară pe care le vom prezenta mai jos a lipsit temeiul aplicării alin. (1) art. 349 C. pen. RM: *încercarea de a lovi victima cu un cuțit de bucătărie, încercare nereușită datorită evitării loviturii* [202]; *încercarea de a lovi victimele cu o țevă de metal, încercare nereușită datorită evitării loviturii* [201]; *încercarea de a lovi victima cu cuțitul, încercare nereușită datorită imobilizării prompte a făptuitorului de către victimă* [209; 203]; *încercarea de a lovi victima cu toporul în față, încercare nereușită*

datorită imobilizării prompte a făptuitorului de către victimă [179]; încercarea de a lovi victima cu furca în cutia toracică, încercare nereușită datorită imobilizării prompte a făptuitorului de către victimă [181]; aruncarea cuțitului în direcția victimei [191]; încercarea de a tampona victima cu automobilul [305].

În aceste exemple, săvârșirea infracțiunii s-a concretizat în influențarea energetică asupra organismului victimei, care presupune contactul dintre corpul victimei, pe de o parte, și forțele neanimate antrenate de către făptuitor (cuțitul de bucătărie; țeava de metal; cuțitul; toporul; furca; automobilul), pe de altă parte. Faptul că realizarea intenției făptuitorului a eșuat nu înseamnă că trebuie să tratăm asemenea acțiuni ca exemple de amenințare. Periclitarea sănătății victimei nu poate echivala cu vătămarea efectivă a libertății psihice (morale) a victimei. Este adevărat că amenințarea poate presupune aplicarea de către făptuitor a unor mijloace sau instrumente (de exemplu, demonstrarea armei). Însă, aceste mijloace sau instrumente sunt aplicate în scop de influențare asupra psihicului victimei, nu asupra organismului (fizicului) acesteia. În caz contrar, se va admite confuzia dintre violența psihică și violența fizică. În cazul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, consecințele unei astfel de confuzii se exprimă în stabilirea incorectă a soluției de calificare. În exemplele reproduse mai sus, cel mai probabil, calificarea trebuia făcută în baza lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Or, procedeele de aplicare a violenței fizice, la care au recurs făptuitorii, demonstrează pericolul pentru viața sau sănătatea victimelor. Totuși, dacă intenția făptuitorilor a constat în lipsirea victimelor de viață, nu ar fi exclusă posibilitatea aplicării răspunderii pentru tentativa la infracțiunea prevăzută la lit. d) alin. (2) art. 145 C. pen. RM [155].

Sub un alt aspect, P. Dungan, T. Medeanu și V. Pașca sunt de părere că „acțiunea de amenințare poate fi săvârșită fie în mod nemijlocit, fie prin mijloace de comunicare directă. Amenințarea este nemijlocită când funcționarul este prezent fizic la locul și în timpul comiterii acțiunii ultragiante..., iar săvârșirea faptei prin mijloace de comunicare directă presupune utilizarea de către făptuitor a unor mijloace tehnice de natură a realiza o comunicare, fără a fi necesară prezența fizică a funcționarului (de exemplu, folosirea telefonului, email-ului, scrisorilor, înregistrărilor audio-video etc.)” [91, p. 12]. Astfel, într-o speță, *alin. (1) art. 349 C. pen. RM a fost aplicat deoarece făptuitorul a folosit telefonul mobil pentru a amenința victima cu omorul și cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății* [194]. Împrejurarea expunerii directe sau indirecte a amenințării nu are niciun impact asupra calificării faptei conform alin. (1) art. 349 C. pen. RM, însă poate fi luată în considerare la individualizarea pedepsei.

În altă ordine de idei, amenințarea trebuie delimitată de alte forme de influențare asupra psihicului victimei. Astfel, I.E. Suleimanova afirmă că nu constituie amenințare: hipnoza;

stimularea electronică a creierului victimei în vederea supunerii acesteia voinței făptuitorului; alte asemenea forme de violență psihică [318, p. 88]. Nu constituie exemple de amenințare nici unele forme de exercitare a amestecului în activitatea victimei, care apar în contextul infracțiunilor prevăzute la art. 303 C. pen. RM. În opinia lui S. Brînza și V. Stati, asemenea forme constituie: 1) exercitarea, în condiții de ilegalitate, de orice influențe, îndrumări sau control; 2) exercitarea, în condiții de ilegalitate, de restricții, presiuni sau ingerințe; 3) acordarea de informații sau sfaturi din partea oricăror persoane, structuri de stat sau instituții publice ori mijloace de informare în masă; 4) influențarea pe calea invocării unor interese de partid, interese publice, doctrine politice, sentimente etc. [23, vol. II, p. 729].

Pentru comparație, în legile penale ale altor state, în articolele care corespund cu art. 349 C. pen. RM, pe lângă amenințare, sunt nominalizate și alte forme de influențare asupra psihicului victimei (de exemplu, la: lit. a) art. 1 al Secțiunii 13A-10-2 din Codul penal al statului Alabama [359]; § 162.235 din Codul penal al statului Oregon [392]; art. 242 din Codul penal al Republicii Belize [371]).

Din perspectiva *de lege ferenda*, amintim că în Proiectul nr. 2127/2015 [162] se propune ca la alin. (1) art. 349 C. pen. RM să fie incriminată fapta de „ultragiere a persoanei cu funcție de răspundere, a persoanei publice sau a rudelor apropiate, manifestată prin jignirea premeditată a onoarei și demnității acestora, în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcționale, exprimată verbal, în scris sau prin alte mijloace de comunicare”.

Bineînțeles, amenințarea prevăzută de varianta în vigoare a alin. (1) art. 349 C. pen. RM trebuie delimitată de fapta prevăzută de varianta proiectată a aceleiași norme. Or, lezarea onoarei și demnității persoanei aduce atingere relațiilor sociale cu privire la onoarea și demnitatea persoanei, nu relațiilor sociale cu privire la libertatea psihică (morală) a persoanei.

Opiniile doctrinare privind conținutul noțiunii „lezarea onoarei și demnității persoanei” nu diferă mult una de alta. De exemplu, din punctul de vedere al lui A.Iu. Kizilov, lezarea onoarei și demnității persoanei constă în evaluarea negativă a acesteia, în discreditarea persoanei în ochii publicului sau în subminarea prestigiului moral al acesteia [267, p. 133]. După părerea lui L.L. Kruglikov, lezarea onoarei și demnității persoanei se exprimă în evaluarea negativă a acesteia, ceea ce subminează atât sentimentul de stimă a persoanei față de ea însăși, cât și prestigiul ei în ochii altora [288, p. 16]. În opinia lui N.I. Vetrov, lezarea onoarei și demnității persoanei constă în discreditarea acesteia și în subminarea prestigiului moral al persoanei în ochii altora și în raport cu sine însăși [323, p. 117]. O notă de originalitate caracterizează punctul de vedere al lui N.B. Gulieva, care comportă un interes mai pronunțat pentru tema tezei de față: insultarea reprezentantului autorității publice se concretizează în evaluarea negativă a persoanei

lui și a activității pe care o desfășoară, acestea reprezentând pentru făptuitor expresia sistemului de constrângere etatizată, nu a persoanei victimei în ansamblu [252]. Acest punct de vedere se sprijină pe ideea pe care am susținut-o în Subsecțiunea 2.1.2 a prezentei lucrări: esența infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM trebuie să exprime obiectul juridic principal alături de obiectul juridic secundar. În cazul în care în condițiile prevăzute în varianta proiectată a alin. (1) art. 349 C. pen. RM se lezează onoarea și demnitatea, atunci, luând în considerare calitatea specială a victimei, se aduce atingere: în primul rând – relațiilor sociale cu privire la activitatea normală a autorității publice; în al doilea rând – relațiilor sociale cu privire la onoarea și demnitatea persoanei.

Din punctul de vedere al lui Iu.V. Ganja, pentru a constitui insulta (injuria), nu este obligatoriu ca lezarea onoarei și demnității persoanei să se exprime într-o formă obscenă. Insulta poate îmbrăca o formă decentă în cazul în care lezarea onoarei și demnității persoanei se realizează într-un mod politicos și amabil [248, p. 19]. De altă părere este T. Vertepova: forma obscenă este indispensabilă în vederea calificării faptei ca insultă. Spre deosebire de calomnie, care presupune răspândirea unor informații cu bună știință false, în cazul insultei evaluarea victimei poate să corespundă realității, însă are o formă obscenă [245].

În această polemică, susținem poziția lui Iu.V. Ganja. Nici din prevederile art. 69, alin. (16) art. 287 și alin. (1) art. 353 CC RM, nici din ale art. 366 C. pen. RM, nici din varianta proiectată a alin. (1) art. 349 C. pen. RM nu rezultă că lezarea onoarei și demnității persoanei ar trebui să adopte exclusiv o formă obscenă. Nu rezultă o asemenea concluzie nici din dispozițiile Legii cu privire la libertatea de exprimare, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 23.04.2010 [130]: „injurie – exprimare verbală, scrisă sau nonverbală care ofensează intenționat persoana și care contravine normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică” (art. 2); „se consideră injurie exprimarea care cumulează următoarele condiții: a) exprimarea intenționată verbală, scrisă sau nonverbală nu corespunde normelor de conduită general acceptate într-o societate democratică; b) permite identificarea persoanei vizate” (alin. (6) art. 7).

În cele ce urmează vom examina cele trei modalități normative ale faptei prejudiciabile prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM.

După părerea lui V. Manea, „în cazul amenințării cu violența, nu este dificil a nuanța într-o consecutivitate ascendentă/descendentă gradul de pericol social al amenințării. Dacă luăm ca criteriu de ordonare a elementelor acestui sistem gradul de pericol social al violenței cu care se amenință, atunci, de exemplu, în ascendență, ordinea trebuie să fie următoarea: 1) amenințarea cu cauzarea unor leziuni corporale fără un prejudiciu adus sănătății; 2) amenințarea cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății; 3) amenințarea cu vătămarea medie a integrității

corporale sau a sănătății; 4) amenințarea cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății; 5) amenințarea cu omor” [140].

Dintre aceste forme de amenințare cu violență, doar ultima (și anume – amenințarea cu omor) este nominalizată expres în alin. (1) art. 349 C. pen. RM. Cealaltă formă a amenințării cu violența – amenințarea cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății – este prezentată de legiuitor într-o manieră generică. Prin deducție, ajungem la concluzia că prin „amenințarea cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății” se are în vedere, după caz: a) amenințarea cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății; b) amenințarea cu vătămarea medie a integrității corporale sau a sănătății; c) amenințarea cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății. Diferențierea acestor forme de amenințare cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății nu este relevantă în planul calificării faptei în baza alin. (1) art. 349 C. pen. RM, însă poate fi luată în considerare la individualizarea pedepsei. Relevanță similară comportă diferențierea dintre amenințarea cu omor și amenințarea cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății. Nu intră sub incidența alin. (1) art. 349 C. pen. RM amenințarea cu cauzarea unor leziuni corporale fără un prejudiciu adus sănătății.

În alt context, V. Dobrinoiu și N. Neagu menționează: „Infrațiunea de ultraj, fiind o infrațiune complexă caracterizată prin calitatea specială a victimei, absoarbe în conținutul său alte infrațiuni îndreptate împotriva persoanei sau patrimoniului (amenințare (sublinierea ne aparține – *n.a.*), lovire sau alte violențe, vătămare corporală, distrugere etc.)” [88, p. 328]. Infrațiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM (ca și infrațiunile corespondente prevăzute de legea penală română) nu sunt infrațiuni complexe. Argumentele de rigoare au fost prezentate în Subsecțiunea 2.1.2 a tezei. Din această cauză, infrațiunea prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM nu poate absorbi infrațiunea prevăzută la art. 155 C. pen. RM. Între aceste două norme există o relație de concurență între o normă specială și o normă generală (în sensul art. 116 C. pen. RM), nu o relație de concurență între o parte și un întreg (în sensul art. 118 C. pen. RM).

Regula fixată la art. 116 C. pen. RM nu a fost respectată în următoarele spețe: *A.M. a fost învinuit de comiterea infrațiunilor prevăzute la art. 155 și la alin. (1) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 29.09.2010, aproximativ la ora 16.00, acesta se afla pe malul râului Nistru, în apropierea satului Dubăsarii Vechi, raionul Criuleni. În acel moment, în locul respectiv se găsea V.I. Acesta se afla în exercițiul funcției de șef de post, ofițer operativ de sector al postului de poliție Dubăsarii Vechi al Comisariatului de poliție al raionului Criuleni. Pornind motorul unui motoferestrău cu lanț pe care-l avea asupra sa, A.M. s-a îndreptat spre V.I. Urmărindu-l cu motoferestrăul în funcțiune pe o distanță de aproximativ 55 de metri, A.M. l-a amenințat pe V.I. cu omorul. Această amenințare a fost percepută de V.I. ca fiind una reală [53]; • B.L. a fost*

învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 155 și la alin. (1) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 11.05.2012, aproximativ la ora 20.00, acesta se afla pe un drum de țară din apropierea satului Copăceni, raionul Sângerei. În același loc, în acel moment se afla S.R., Comisarul interimar al Comisariatului de poliție al raionului Sângerei. Acesta exercita atribuțiile de examinare a comunicării parvenite din partea lui R.N., cu privire la distrugerea unor semănături. Pentru a sista activitatea de serviciu a lui S.R., B.L. a urcat în automobilul său și l-a îndreptat intenționat cu viteză sporită în direcția acestuia. Amenințarea în cauză a fost percepută de S.R. ca fiind una reală [60].

Considerăm că art. 155 C. pen. RM poate fi aplicat împreună cu art. 349 C. pen. RM doar în acele situații când amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății este îndreptată nu doar asupra victimelor menționate în art. 349 C. pen. RM, ci și asupra acelor persoane care nu posedă calitățile speciale ale victimelor în cauză. O asemenea ipoteză a fost stabilită într-un caz din practica judiciară [174]. În mod regretabil, într-o altă speță, aspectul analizat nu a fost luat în considerare: *E.E. a fost condamnat în baza lit. a), b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 25.02.2009, aproximativ la ora 01.25, având asupra sa o armă de foc de model „IJ-58”, acesta a pătruns în magazinul „L.” din or. Ungheni. După declanșarea alarmei, pătrunderea ilegală a lui E.E. a fost descoperită de către colaboratorii de poliție. La solicitarea acestora de a se preda, E.E. a efectuat o împușcătură în direcția lor. Totodată, E.E. i-a amenințat cu omorul pe paznicii veniți la fața locului [52].*

În alt context, fapta prejudiciabilă prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM cunoaște nu doar modalitățile normative de amenințare cu omor și de amenințare cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății. Cea de-a treia modalitate normativă a acestei fapte o constituie amenințarea cu nimicirea bunurilor.

Spre deosebire de celelalte două forme de amenințare specificate în alin. (1) art. 349 C. pen. RM, aceasta presupune amenințarea cu un rău îndreptat împotriva bunurilor victimei, nu împotriva victimei însăși. Despre conținutul noțiunii „amenințare cu nimicirea bunurilor” ne putem da seama din explicația formulată la pct. 9 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj”, nr. 16 din 07.11.2005 [107]: „Amenințarea cu distrugerea... bunurilor constituie insuflarea victimei a temerii că... bunurile vor fi aduse într-o asemenea stare, încât ele își vor pierde completamente calitatea și valoarea, neputând fi utilizate conform destinației chiar după efectuarea reparației”.

Este necesar a preciza că amenințarea cu deteriorarea bunurilor nu intră sub incidența alin. (1) art. 349 C. pen. RM. Deosebirea dintre noțiunile „nimicirea (distrugerea) bunurilor” și

„deteriorarea bunurilor” va fi analizată mai jos cu ocazia investigării faptei prejudiciabile din cadrul infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM.

Amenințarea în sensul alin. (1) art. 349 C. pen. RM nu poate include alte forme decât cele care sunt nominalizate în această normă. Din acest punct de vedere, avem rezerve față de temeinicia aplicării într-o speță a *alin. (1) art. 349 C. pen. RM pentru amenințarea cu răfuiala fizică și cu concedierea din organele Ministerului Afacerilor Interne* [206]. În acest caz, nu este clar dacă răfuiala fizică presupune: 1) omorul victimei, 2) vătămarea integrității corporale ori a sănătății acesteia sau 3) cauzarea unor leziuni corporale fără un prejudiciu adus sănătății. Cât privește amenințarea cu concedierea din organele Ministerului Afacerilor Interne, aceasta nu se regăsește sub nicio formă în dispoziția alin. (1) art. 349 C. pen. RM.

În plan comparativ-istoric, vom menționa că, de exemplu, în art. 206 C. pen. RM din 1961 se stabilea răspunderea pentru „amenințarea cu omor, cu pricinuirea unor leziuni corporale sau cu nimicirea bunurilor, ori cu săvârșirea unor acțiuni nelegale (sublinierea ne aparține – *n.a.*) asupra unei persoane oficiale sau a rudelor ei apropiate, acțiuni în scopul de a-i contracara activitatea de serviciu sau obștească ori de a-i schimba caracterul ei în interesul celui care amenință, precum și aceeași amenințare sau aceleași acțiuni săvârșite ilegal asupra unui cetățean sau asupra rudelor lui apropiate în legătură cu participarea lui la prevenirea, curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale”. O sintagmă similară cu cea subliniată mai sus a fost folosită în art. 384 „Amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unui cetățean care îndeplinește datoria obștească” din proiectul Codului penal al Republicii Moldova [28]. De asemenea, o concepție asemănătoare (care presupune oricare amenințare a victimei, indiferent de forma acesteia) a fost consacrată în alin. 2 art. 182 și în art. 183 din Codul penal al României din 1865 [95, p. 1232]: „ultragiul făcut prin amenințări...”.

Sub aspect comparativ-juridic, menționăm că, de exemplu, în Codul penal al Japoniei [382], în conformitate cu art. 95 (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM), răspunderea se aplică pentru oricare amenințare asupra unei persoane cu funcție de răspundere. Concepții asemănătoare sunt promovate în: alin. 1 art. 277 din Codul penal al Chinei [373]; alin. (1) art. 136 din Codul penal al Coreii de Sud [386]; art. 189 din Codul penal al Bruneiului [380]; art. 158 din Codul penal al Laosului [388].

Totodată, de exemplu, în art. 255 din Codul penal al României din 1936 [36] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM) se utiliza sintagma „amenințări grave”. O sintagmă asemănătoare este folosită în art. 550 din Codul penal al Spaniei [366] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM).

Schimbând vectorul investigației, ne vom concentra atenția asupra unui alt aspect ce caracterizează fapta prejudiciabilă prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM.

Referindu-se la acest aspect, S. Brînza și V. Stati afirmă: „În ipoteza în care victima infracțiunii este persoana care își îndeplinește datoria obștească sau ruda ei apropiată, este important ca amenințarea (în oricare din cele trei modalități normative ale sale) să fie expusă anume în legătură cu participarea persoanei, care își îndeplinește datoria obștească, la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale. În lipsa acestei legături, alin. (1) art. 349 C. pen. RM este inaplicabil” [23, vol. II, p. 1067].

Considerăm că o legătură asemănătoare există în ipoteza în care victime sunt: 1) persoana cu funcție de răspundere; 2) ruda apropiată a persoanei cu funcție de răspundere. Despre aceasta ne vorbește sintagma „în scopul sistării activității ei (adică, a persoanei cu funcție de răspundere – *n.a.*) de serviciu ori schimbării caracterului ei în interesul celui care amenință sau al altei persoane”, folosită în alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. Așadar, și în această ipoteză făptuitorul săvârșește infracțiunea tocmai în legătură cu activitatea de serviciu a victimei, nu în legătură cu o altă activitate a acesteia. Referitor la o situație apropiată menționată în legea penală rusă, este exprimat următorul punct de vedere: „Scopul infracțiunii constă în împiedicarea victimei să-și îndeplinească obligațiile de serviciu. Drept urmare, trebuie stabilită legătura cauzală dintre acțiunea făptuitorului și activitatea de serviciu a victimei” [301, p. 213-214]. Nu diferă mult de această părere opiniile altor autori [324, p. 431; 326, p. 570; 327, p. 228; 273, p. 401; 274, p. 531; 255, p. 5].

Precizăm că în cadrul acestei secțiuni a tezei vor fi analizate doar aspectele privitoare la legătura dintre comiterea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei, care țin de latura obiectivă a infracțiunii.

De menționat că în legile penale ale unor state, în normele similare cu art. 349 C. pen. RM, nu se prevede obligativitatea legăturii dintre comiterea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei. De exemplu, potrivit alin. (3) art. 147.2 din Codul penal al Australiei, victimă a amenințării cu cauzarea unor prejudicii poate fi chiar și o persoană care anterior a deținut o funcție de răspundere, indiferent dacă există sau nu o legătură cu activitatea de serviciu a acesteia [367]. Referitor la infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM (și celelalte infracțiuni prevăzute la art. 349 C. pen. RM), remarcăm că o asemenea legătură nu poate fi facultativă.

În pct. 5.3 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art. 145-148 C. pen. RM)”, nr. 11 din 24.12.2012 [110], se explică: „Expresia „în legătură cu” de la lit. d) alin. (2) art. 145 C. pen. RM se va interpreta în sensul că omorul poate fi săvârșit: 1) până la îndeplinirea obligațiilor de serviciu sau obștești (în scopul neadmiterii lor); 2) în momentul îndeplinirii obligațiilor respective (în scopul reprimării lor); 3) după îndeplinirea acelor obligații (din răzbunare pentru

îndeplinirea lor)”. Considerăm că, sub acest aspect de consecuție temporală, aceleași trei ipoteze pot fi identificate în cazul infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM atunci când victima acesteia este persoana care își îndeplinește datoria obștească sau ruda ei apropiată. Nu același lucru se poate menționa vis-à-vis de cazul în care victima infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM este persoana cu funcție de răspundere sau ruda ei apropiată. Or, sintagma „în scopul sistării activității ei de serviciu ori schimbării caracterului ei în interesul celui care amenință sau al altei persoane”, care se referă la acest caz, exclude posibilitatea comiterii infracțiunii după îndeplinirea de către persoana cu funcție de răspundere a activității de serviciu. Nu este cu putință a sista o activitate care deja s-a încheiat, tot așa cum nu e cu putință a schimba caracterul unei activități care deja s-a încheiat. Pentru comparație, în Codul penal al Elveției [364], în art. 285 (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM), se arată că infracțiunea poate fi comisă doar în timpul îndeplinirii de către funcționarul public a unei acțiuni în exercitarea funcției sale.

Se impune o concretizare privitoare la ipotezele nr. 1 și 2 din explicația reprodusă mai sus, conținută la pct. 5.3 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art. 145-148 C. pen. RM)”, nr. 11 din 24.12.2012 [110]: luând în considerare conținutul dispoziției alin. (1) art. 349 C. pen. RM, scopul infracțiunii prevăzute la această normă îl constituie nu pur și simplu scopul neadmiterii îndeplinirii obligațiilor de serviciu sau obștești ori al reprimării acestora, ci scopul sistării activității de serviciu sau obștești a victimei ori al schimbării caracterului acestei activități în interesul celui care amenință sau al altei persoane.

Cât privește ipoteza nr. 3 specificată mai sus – săvârșirea infracțiunii după îndeplinirea obligațiilor de serviciu sau obștești – nu poate fi trecută cu vederea următoarea opinie: decalajul în timp dintre îndeplinirea de către victimă a obligațiilor de serviciu sau obștești și comiterea infracțiunii nu influențează asupra calificării faptei [323, p. 675; 329, p. 470]. Susținem această opinie. Termenul în cauză nu este pasibil de prescripție, singura limitare firească fiind condiționată de durata vieții victimei și a făptuitorului.

Referitor la cazul în care victima infracțiunii este persoană cu funcție de răspundere sau rudă apropiată a acesteia, în literatura de specialitate se menționează: infracțiunea este comisă în legătură cu oricare activitate de serviciu a victimei, nu doar cu cea care ține de ocrotirea ordinii publice sau de asigurarea securității publice [272, p. 357; 331, p. 695]. Această idee este valabilă în cazul infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM: 1) legiuitorul folosește sintagma „activitatea de serviciu” fără a preciza caracteristicile acesteia; 2) în cazul examinat, victimă poate fi oricare persoană cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice, nu doar persoana cu funcție de răspundere în ale cărei atribuții intră ocrotirea

ordinii publice sau asigurarea securității publice. Trebuie să menționăm că sintagma „atribuții funcționale” din Proiectul nr. 2127/2015 [162] (care ar veni să substituie sintagma „activitatea de serviciu” din varianta în vigoare a alin. (1) art. 349 C. pen. RM) nu schimbă în esență concepția în cauză. Or, atribuții funcționale sunt cele care alcătuiesc funcția de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere.

Considerăm că în următoarea speță lipsește legătura dintre activitatea de serviciu sau obștească a victimei și comiterea infracțiunii: *M.S. a fost învinuit de săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art. 155 și la alin. (1) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 06.12.2006, Judecătoria Economică a emis titlul executoriu privind demolarea unui gard de pe str. Colina Pușkin, mun. Chișinău. Acest gard a fost construit fără autorizație de către M.S., directorul întreprinderii „P.C.” S.R.L., pe terenul aparținând întreprinderii „S.” S.R.L., al cărei director era O.C. La 03.07.2009, în baza titlului executoriu sus-menționat, pentru executarea hotărârii instanței de judecată privind demolarea gardului, la fața locului s-au deplasat reprezentanții Preturii sectorului Râșcani, mun. Chișinău. În aceeași zi, în jurul orei 10.00, M.S. se afla în apropiere de gardul care urma să fie demolat. Urmărind sistarea demolării gardului respectiv, acesta a îndreptat arma din dotare de model „ČZ 75” în direcția lui O.C. și V.C. (ultimul fiind consilier în Consiliul municipal Chișinău), care asistau la procesul demolării. M.S. i-a amenințat pe aceștia cu omor și cu vătămarea gravă a integrității corporale, existând pericolul realizării acestei amenințări [59].*

În acest exemplu O.C. nu are calitatea de persoană cu funcție de răspundere. În același timp, nu există niciun temei de a considera că infracțiunea a fost comisă în legătură cu participarea lui O.C. (ca persoană care își îndeplinește datoria obștească) la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale. La rândul său, V.C. are calitatea de persoană cu funcție de răspundere. Însă, V.C. doar a asistat la procesul demolării, nu a luat parte la acest proces (și nici nu avea competența să participe la un asemenea proces). Nu există niciun temei de a considera că infracțiunea a fost săvârșită în scopul sistării activității de serviciu a lui V.C. sau în scopul schimbării caracterului acestei activități în interesul lui M.S. sau al altei persoane. Drept urmare, învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM a fost lipsită de temei. Urma să fie aplicat numai art. 155 C. pen. RM. În afară de aceasta, în exemplul analizat, calificarea faptei în baza alin. (1) art. 349 C. pen. RM vine în contradicție cu regula stabilită la art. 116 C. pen. RM. În context, avem rezerve față de opinia exprimată de Iu.P. Certihina, care se referă la o ipoteză similară cu cea enunțată la alin. (1) art. 349 C. pen. RM: „Amenințarea cu violența, care nu este legată de activitatea de serviciu sau obștească desfășurată de victimă, nu are un caracter penal” [347]. Lipsa legăturii dintre comiterea infracțiunii și

activitatea de serviciu sau obștească a victimei nu poate constitui o cauză care înlătură caracterul penal al faptei. O asemenea cauză nu este și nici nu poate fi prevăzută în Capitolul III din Partea generală a Codului penal. Soluția admisibilă este aplicarea normei generale, adică – a art. 155 C. pen. RM. Pur și simplu, în cazul infracțiunii prevăzute la acest articol, legătura dintre comiterea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei nu poartă un caracter obligatoriu.

În alt context, în doctrina penală, în calitate de condiție obligatorie este menționat caracterul legitim – după formă și după conținut – al activității desfășurate de victimă, în legătură cu care este săvârșită infracțiunea [84, p. 342; 91, p. 13; 148, p. 345; 323, p. 675; 354, p. 7; 295, p. 414; 240, p. 296; 331, p. 695; 278, p. 714; 319, p. 3]. Așadar, activitatea desfășurată de victima infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM trebuie să corespundă ordinii stabilite de lege și să nu constituie un abuz sau o depășire a atribuțiilor conferite victimei. De exemplu, conform alin. (1)-(3) art. 25 al Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 27.12.2012 [136], polițistul își exercită atribuțiile, dispune de drepturile și îndeplinește obligațiile, care îi revin potrivit legii, în limitele competenței și conform funcției deținute. Cerințele legale ale polițistului înaintate în procesul exercitării atribuțiilor de serviciu sunt obligatorii pentru executare de către toate persoanele fizice și juridice. Neîndeplinirea cerințelor legale ale polițistului, precum și alte acțiuni sau inacțiuni ce împiedică exercitarea atribuțiilor sale atrag după sine răspunderea stabilită de legislație.

Prevederi apropiate există în alte acte normative care reglementează statutul persoanelor cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice. De asemenea, dispoziții similare există în actele normative care reglementează activitatea persoanelor care își îndeplinesc datoria obștească (de exemplu, alin. (4) art. 9 al Legii cu privire la gărzile populare, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 06.02.1997 [123]).

Nu trebuie trecute cu vederea nici prevederile normative care stabilesc condițiile și limitele în care pot fi aplicate forța, mijloacele speciale sau arma de foc: alin. (3) art. 4 al Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 27.12.2012 [136]; pct. 204-231 din anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, nr. 583 din 26.05.2006 [97]; Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Nomenclatorului mijloacelor speciale, al tipurilor de arme de foc și al munițiilor aferente, precum și a regulilor de aplicare a acestora, nr. 474 din 19.06.2014 [102], etc.

În orice caz, de fiecare dată, la calificare urmează să se verifice dacă au fost încălcate sau nu reglementările care stabilesc condițiile și limitele îndeplinirii de către victimă a obligațiilor de serviciu sau obștești. Doar în lipsa unor asemenea încălcări poate fi aplicat alin. (1) art. 349 C. pen. RM.

Considerăm că în următoarea speță nu a fost încălcată nicio normă care statuează caracterul legitim al îndeplinirii de către victime a obligațiilor de serviciu: *S.N. a fost condamnat potrivit alin. (1) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 12.12.2006, în cadrul efectuării acțiunilor de urmărire penală într-o cauză penală, prin încheierea judecătorului de instrucție al Judecătoriei sectorului Râșcani, mun. Chișinău, a fost autorizată percheziția la domiciliul lui S.N. Efectuarea acesteia a fost pusă în sarcina colaboratorilor de poliție din cadrul Comisariatului de poliție al sectorului Râșcani, mun. Chișinău, T.V., C.A. și O.I., precum și a ofițerului de urmărire penală C.I. În aceeași zi, T.V., C.A., O.I. și C.I. s-au prezentat la domiciliul lui S.N. La sosire, aceștia au solicitat să le fie permis accesul în apartament. Însă, S.N. a refuzat să deschidă ușa apartamentului, amenințându-i că va aplica arma de foc în cazul în care vor încerca să intre [49].* Din analiza prevederilor Codului de procedură penală, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 14.03.2003 [33] (și anume – a alin. (7) art. 11, alin. (2) art. 12, pct. 3) art. 41, pct. 6) alin. (2) art. 57, alin. (3) art. 125, alin. (2) și (5) art. 127, alin. (2) art. 128 etc.), rezultă caracterul legitim al îndeplinirii de către victime a obligațiilor de serviciu. Deci, a fost justificată aplicarea alin. (1) art. 349 C. pen. RM pentru fapta săvârșită de S.N.

Făcând o paralelă cu ipotezele relevante menționate în legile penale ale altor state, menționăm că, de exemplu, în Codul penal al Germaniei [385], în alin. (3) § 113 (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM), se stabilește că pedeapsa nu se aplică în ipoteza în care victima fie cu bună știință a manifestat un comportament nelegitim față de făptuitor, fie a considerat eronat că acționează legitim în raport cu făptuitorul. La alin. (4) art. 317 din Codul penal al Croației [377] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM) se prevede că, dacă săvârșirea infracțiunii este provocată de tratamentul ilegal, nechibzuit sau nepoliticos din partea funcționarului sau a persoanei autorizate să-l ajute, instanța de judecată poate să nu aplice pedeapsa. În condiții similare, potrivit alin. (5) art. 382 din Codul penal al Macedoniei [285] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM), făptuitorul este liberat de pedeapsă. În Codul penal al Poloniei [391], în § 2 art. 222 (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM), se prevede că făptuitorul poate fi liberat de pedeapsă sau i se poate atenua pedeapsa în cazul în care infracțiunea pe care a comis-o a avut drept cauză comportamentul nelegitim al victimei. (Cu această ocazie, menționăm că lit. g) alin. (1) art. 76 C. pen. RM conține următoarea dispoziție: „La stabilirea pedepsei se consideră circumstanță atenuantă... ilegalitatea sau imoralitatea acțiunilor victimei, dacă ele au provocat infracțiunea”). În Codul penal al Norvegiei [361], la alineatul 2 al § 127 (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM) se prevede răspunderea pentru persoana cu funcție de răspundere care a provocat comiterea infracțiunii împotriva sa, prin comportamentul nelegitim pe care l-a manifestat.

În contextul legii penale autohtone, dacă amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății are drept cauză comportamentul nelegitim al victimei, răspunderea nu poate fi aplicată conform alin. (1) art. 349 C. pen. RM. În acest caz, poate fi aplicată norma generală, și anume – art. 155 C. pen. RM. În afară de aceasta, pedeapsa aplicată făptuitorului poate fi atenuată în corespundere cu lit. g) alin. (1) art. 76 C. pen. RM. Soluția de aplicare a art. 155 C. pen. RM rezultă implicit din explicația care privește o ipoteză asemănătoare legată de săvârșirea omorului: „Dacă omorul este săvârșit în legătură cu activitatea nelegitimă a victimei (de exemplu, în legătură cu excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu), un atare omor se va califica în baza art. 145 (cu excepția lit. d) alin. (2) al acestui articol) C. pen. RM” (pct. 5.3 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art. 145-148 C. pen. RM)”, nr. 11 din 24.12.2012 [110]).

Încheind examinarea problemei ce ține de legătura dintre comiterea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei, este necesar să menționăm dispoziția de la alin. (2) art. 77 C. pen. RM: „Dacă circumstanțele menționate la alin. (1) sunt prevăzute la articolele corespunzătoare din Partea specială a prezentului Cod în calitate de semne ale acestor componente de infracțiuni, ele nu pot fi concomitent considerate drept circumstanțe agravante”. La lit. f) alin. (1) art. 77 C. pen. RM se prevede: „La stabilirea pedepsei se consideră circumstanțe agravante... săvârșirea infracțiunii asupra unei persoane în legătură cu îndeplinirea de către ea a obligațiilor de serviciu sau obștești”. Luând în considerare dispoziția de la alin. (2) art. 77 C. pen. RM, circumstanța agravantă de la lit. f) alin. (1) art. 77 C. pen. RM nu va avea relevanță la stabilirea pedepsei aplicate pentru infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

În altă ordine de idei, va fi examinat momentul de consumare a infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM.

Referitor la infracțiunea corespondentă prevăzută de legea penală rusă, S.A. Razumov afirmă că aceasta se consideră consumată din momentul expunerii amenințării [277, p. 299]. Considerăm că, într-un astfel de caz, relațiile sociale cu privire la libertatea psihică (morală) a persoanei vor fi doar periclitare, nu vătămăte efectiv. S.M. Kisiev menționează, just: dacă amenințarea nu ajunge la destinatar, vom fi în prezența tentativei de infracțiune [270]. De aceea, suntem solidari cu autorii care consideră că infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM se consideră consumată din momentul perceperii adecvate a amenințării de către victimă [21, p. 712; 22, vol. II, p. 1037; 23, vol. II, p. 1068].

La fel, suntem de acord cu părerea că pentru consumarea infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM nu are importanță dacă, în rezultatul acțiunii făptuitorului, victima a reușit

sau nu să desfășoare activitatea de serviciu ori să-și îndeplinească sau nu datoria obștească [273, p. 440; 277, p. 299]. O asemenea împrejurare poate fi luată în considerare la individualizarea pedepsei.

Precizăm că după consumarea infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM nu mai este posibilă prelungirea activității infracționale prevăzute la această normă. Activitatea infracțională desfășurată după acest moment ar putea necesita calificare de sine stătătoare. Din aceste considerente, avem rezerve față de soluția de calificare din următoarea speță: *C.Gh. a fost condamnat în baza lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 10.02.2013, aproximativ la ora 00.15, acesta se afla la postul de poliție amplasat în incinta clădirii Primăriei din satul Molovata Nouă, raionul Dubăsari. Fiind în stare de ebrietate, C.Gh. l-a amenințat pe ofițerul operativ de sector al acestui post de poliție, F.C., care se afla în exercitarea atribuțiilor de serviciu, cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății. Motivul amenințării l-a constituit întocmirea de către F.C., la 28.12.2012, a două procese contravenționale în privința lui C.Gh. Ulterior, în aceeași zi, aproximativ la ora 01.00, utilizând substanțe inflamabile, în scopul sistării activității de serviciu a lui F.C., C.Gh. a incendiat încăperea postului de poliție susmenționat. În rezultat, au fost distruse bunuri în valoare de 32.716,84 de lei [58].* În cazul examinat, calificarea urma să fie făcută în baza alin. (1) art. 349 și alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. Nu este posibil ca o singură infracțiune să aibă două momente de consumare. După consumarea infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM, C.Gh. a săvârșit infracțiunea prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. Nu este posibil ca cele săvârșite de C.Gh. să fi avut la bază o singură intenție infracțională. Conținutul prevederilor alin. (1) și (1¹) art. 349 C. pen. RM nu lasă loc pentru o asemenea posibilitate.

Încheind analiza faptei prejudiciabile din cadrul infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM, este necesar a menționa că în Proiectul nr. 2127/2015 [162], se propune dezincriminarea acestei fapte. Nu considerăm oportună o asemenea modificare. Inițiativa de incriminare a insultei în cadrul ultrajului nu trebuie să implice dezincriminarea amenințării din cadrul ultrajului. Valorile sociale care caracterizează persoana victimelor infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM nu trebuie apărute într-un mod selectiv, în baza unor criterii neclare. Aceasta ar contraveni sensului literar al termenului „ultraj”: „ofensă, insultă, amenințare, act de violență împotriva unui reprezentant al autorității publice aflat în exercițiul funcției (și care constituie o infracțiune)” [85, p. 582]. La fel, aceasta ar neglija tradiția juridică și experiența legislativă relevantă a altor state. Nu în ultimul rând, alin. (1) art. 349 C. pen. RM este o normă care se aplică relativ frecvent în practică. Deci, și sub acest aspect praxiologic nu există temeiuri de a dezincrimina fapta prevăzută de norma în cauză.

În continuare, obiectul analizei îl va constitui fapta prejudiciabilă prevăzută la **alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM.**

Din dispoziția de la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM reiese că fapta prejudiciabilă analizată se concretizează în oricare din următoarele două modalități normative: 1) fie în aplicarea violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate față de persoana cu funcție de răspundere ori față de rudele ei apropiate sau în aplicarea unei asemenea violențe față de persoana care își îndeplinește datoria obștească ori față de rudele ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale; 2) fie în nimicirea bunurilor persoanei cu funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate sau în nimicirea bunurilor persoanei care își îndeplinește datoria obștească ori ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale.

Cu referire la prima din aceste modalități, potrivit pct. 5.1 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii”, nr. 37 din 22.11.2004, „violența nepericuloasă pentru viața sau sănătatea persoanei constă fie în cauzarea intenționată a leziunilor corporale, care nu au drept urmare dereglarea de scurtă durată a sănătății sau o pierdere neînsemnată, dar stabilă a capacității de muncă, fie în aplicarea intenționată a loviturilor sau săvârșirea altor acte de violență care au cauzat o durere fizică dacă acestea nu au creat un pericol pentru viața sau sănătatea victimei” [106]. O definiție asemănătoare cu vocație de interpretare oficială găsim în pct. 5 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor”, nr. 23 din 28.06.2004 [105]. Asemenea definiții sunt potrivite pentru a caracteriza conținutul noțiunii omonime utilizate la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM.

Așa cum reiese din dispoziția acestei norme, violența nepericuloasă pentru viață sau sănătate trebuie să fie îndreptată împotriva persoanei victimei, nu împotriva bunurilor acesteia. Din această cauză, avem rezerve față de soluția de calificare din următoarea speță: *M.E. a fost condamnat în baza alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 04.03.2015, aproximativ la ora 15.05, acesta se afla la intrarea în sediul Inspectoratului de Poliție al mun. Bender. Întâlnindu-se cu S.S., ofițer operativ de serviciu din cadrul acestui inspectorat, și cu R.D., ofițer de urmărire penală din cadrul Serviciului de urmărire penală al Inspectoratului de Poliție al mun. Bender, M.E. a aplicat asupra acestora violență exprimată în ruperea a câte un epolet de la uniforma de serviciu* [168]. În cazuri similare, s-a considerat că violența în sensul alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM se exprimă în „*tragerea de sacoul de la uniforma de serviciu, urmată de ruperea nasturilor și epoleților de la uniforma de serviciu*” [167]; „*deteriorarea unui epolet și a fermoarului de la*

uniforma de serviciu” [212]; „*ruperea scurtei de la uniforma de serviciu*” [183]. Bineînțeles, în niciunul din aceste cazuri nu putea fi aplicat alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM.

Dintr-o altă cauză, această normă nu putea fi aplicată nici în următoarea speță: *F.M. a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 03.07.2010, acesta l-a lovit lateral cu automobilul pe M.A., șef al Secției supraveghere și securitate internă a Direcției Investigații și Securitate Internă a MAI. Drept urmare, victima a fost agățată și târâtă de automobil pe o distanță de aproximativ 50 de metri. Ulterior, M.A. a fost îmbrâncit de către F.M. din automobil în timpul deplasării acestuia. În rezultat, M.A. a suferit o vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății* [62]. În cazul examinat, posibilitatea aplicării alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM este infirmată atât de procedeele aplicate de făptuitor, care demonstrează că violența aplicată este periculoasă pentru viață sau sănătate (lovirea victimei cu automobilul; agățarea și târârea acesteia; îmbrâncirea victimei din automobilul aflat în mișcare), cât și de gradul de gravitate a urmărilor produse (vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății). Drept urmare, fapta lui F.M. urma a fi calificată conform lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, nu în baza alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. O concluzie similară se impune în legătură cu următoarea speță: *C.I. a fost condamnat potrivit alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 29.06.2012, aproximativ la ora 13.30, acesta se deplasa, nefiind cuplat cu centura de siguranță, cu un automobil care avea geamuri fumurii pe str. Lenin, or. Comrat. Ignorând indicatorul rutier care interzicea virajul, C.I. a virat pe str. Trețiacov. În consecință, automobilul lui C.I. a fost stopat de către B.A., colaborator al poliției rutiere. Acesta i-a solicitat lui C.I. să prezinte permisul de conducere și actele privitoare la automobil. Însă, C.I. a refuzat să le prezinte. Ulterior, de B.A. și C.I. s-a apropiat S.O., colaborator al poliției rutiere. Și acesta i-a solicitat lui C.I. să prezinte permisul de conducere și actele privitoare la automobil. În scopul sistării activității de serviciu a lui S.O., C.I. a demarat și l-a lovit pe acesta cu automobilul în coapsă. Căzând, S.O. a fost agățat de automobil. Continuându-și deplasarea, C.I. l-a târât pe S.O. pe o anumită distanță. În cele din urmă, S.O. a căzut pe asfalt, suferind o vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății* [65].

În următoarea speță, gradul de gravitate a urmărilor produse denotă lipsa temeiului aplicării răspunderii potrivit alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM: *C.P. a fost condamnat în baza alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, acesta a fost citat de către M.V., șeful postului de poliție C. al Comisariatului de poliție al raionului Soroca, în scopul de a prezenta explicații în legătură cu contravenția săvârșită de către C.P. Însă C.P. a ignorat citația în cauză. La 01.08.2012, aproximativ la ora 13.45, acesta se afla pe str. Dimitrie Bolinteanu din or. Soroca. În acel moment, în locul respectiv se afla și M.V., care exercita atribuțiile de serviciu privind menținerea ordinii publice*

și combaterea criminalității. M.V. i-a solicitat lui C.P. să-l urmeze la sediul Comisariatului de poliție al raionului Soroca, pentru a prezenta explicații legate de cauza contravențională aflată în gestiunea lui M.V. Însă, C.P. a refuzat să se conformeze. Opunând rezistență, acesta i-a răsucit lui M.V. degetul mare de la mâna stângă. În rezultat, lui M.V. i-a fost cauzată o vătămare ușoară a integrității corporale sau a sănătății [79]. O concluzie asemănătoare se impune în legătură cu alte spețe în care alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM a fost aplicat, deși victima a suferit o dereglare a sănătății de scurtă durată [187; 308].

Într-un exemplu de altă natură, *alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM a fost aplicat pentru lovirea victimei în piept* [199]. Însă, nu a fost stabilit niciun indiciu care ar confirma că violența aplicată pe această cale a fost nepericuloasă pentru viață sau sănătate. Nu este clar de ce fapta a fost calificată conform alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, și nu potrivit lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM? Or, putem cel puțin prezuma că lovitura (chiar și singulară), aplicată într-o regiune vitală a corpului, poate prezenta pericol pentru viață sau sănătate.

În altă ordine de idei, într-o speță, *alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM a fost aplicat pentru lovirea victimei cu palma peste față, în rezultat fiindu-i cauzate dureri fizice* [219]. Totuși, în opinia lui S. Brînza, palmuirea poate constitui și o formă de insultă (injurie) [20]. Iar insulta nu intră sub incidența variantei în vigoare a art. 349 C. pen. RM. Așadar, care este criteriul ce permite delimitarea palmuirii ca formă a violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate de palmuirea ca formă a insultei? S.V. Tasakov afirmă, just, că acest criteriu îl reprezintă orientarea intenției făptuitorului: „Insulta care adoptă forma palmuirii trebuie deosebită de acțiunea de violență exprimată în palmuire. Astfel, în cazul acțiunii de violență exprimate în palmuire intenția făptuitorului este îndreptată spre cauzarea durerii, nu spre lezarea onoarei și demnității victimei” [321]. Prin prisma acestei opinii, avem rezerve privind temeinicia aplicării într-o speță a *alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM pentru cauzarea unor suferințe psihice ca urmare a împroșcării victimei în față cu soluție de verde de briliant* [196]. Cel mai probabil, în această situație intenția făptuitorului a constat în a leza onoarea și demnitatea victimei. Deci, se impunea aplicarea răspunderii potrivit alin. (1) art. 353 C. contr. RM.

În alt context, pentru calificarea faptei conform alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM este irelevant dacă făptuitorul a activat direct și personal asupra victimei ori a recurs la un mijloc sau instrument indirect. De exemplu, într-o speță, *alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM a fost aplicat pentru asmuțirea unui câine care a mușcat victima de câteva ori, provocându-i leziuni corporale fără a i se aduce prejudiciu sănătății* [184]. De regulă, pentru calificarea faptei conform alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, nu importă dacă mijloacele sau instrumentele aplicate sunt: animate sau neanimate; apte să lezeze integritatea corporală a victimei prin ele însele (idonee) sau prin

întrebuințarea lor în anumite moduri, împrejurări sau condiții. Asemenea împrejurări pot fi luate în considerare doar la individualizarea pedepsei. În cazul de excepție prevăzut la lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, aplicarea mijloacelor periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane are un efect de agravare a răspunderii penale.

În alt context, în Proiectul nr. 2127/2015 [162] se propune ca, alături de aplicarea violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate, să fie incriminată opunerea de rezistență. Actualmente, alin. (2) art. 353 C. contr. RM prevede răspunderea pentru opunerea de rezistență procurorului, ofițerului de urmărire penală, ofițerului de informații și securitate, angajatului cu statut special al Ministerului Afacerilor Interne, unei alte persoane, aflate în exercițiul funcției sau al datoriei obștești de asigurare a securității statului, de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității. Anterior, la art. 204¹ C. pen. RM din 1961 se stabilea răspunderea pentru: opunerea de rezistență colaboratorului poliției, altui lucrător din organele afacerilor interne sau unei persoane aflate în exercițiul datoriei de serviciu sau obștești pentru menținerea ordinii publice și combaterea criminalității, săvârșită în mod repetat în decursul unui an după aplicarea sancțiunilor administrative pentru acțiuni similare (alin. 1); opunerea de rezistență colaboratorului poliției, altui lucrător din organele afacerilor interne sau unei persoane în exercițiul funcției sau al datoriei obștești de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității, însoțită de violență sau de amenințarea cu aplicarea forței (alin. 2).

Susținem incriminarea opunerii de rezistență persoanei cu funcție de răspundere, în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcționale, care este propusă în Proiectul nr. 2127/2015 [162]. Această oportunitate este dictată și de unele exemple din practica judiciară, când nu alin. (2) art. 353 C. contr. RM, ci art. 349 C. pen. RM este aplicat pentru opunerea de rezistență persoanei aflate în exercițiul funcției sau al datoriei obștești de asigurare a securității statului, de menținere a ordinii publice și de combatere a criminalității [177; 201; 205]. Nu poate fi ignorat nici argumentul invocat de V.T. Batâciko: „De regulă, rezistență se opune în cazul încercării reprezentantului autorității publice de a preveni sau curma acțiunile ilicite, al reținerii infractorului sau contravenientului etc. Nu întotdeauna, aplicarea violenței asupra reprezentantului autorității publice presupune rezistența opusă acestuia. Violența poate fi aplicată și în alte situații (de exemplu, pentru a-l constrânge pe reprezentantul autorității publice să renunțe la îndeplinirea obligațiilor de serviciu)” [240, p. 296]. Până la urmă, rezultă că nu este atât de esențială deosebirea dintre aplicarea violenței în lipsa opunerii de rezistență și opunerea de rezistență. Nu atât de esențială, încât într-un caz să fie aplicată răspunderea penală, iar în alt caz – răspunderea contravențională.

În plan comparativ, menționăm că opunerea de rezistență în cadrul ultrajului este incriminată în: alin. (1) art. 270 din Codul penal al Letoniei [378]; alin. (2) art. 356 din Codul penal al Nigeriei [368]; lit. b) art. 253 din Codul penal al Kenyei [381]; lit. b) art. 240 din Codul penal al Republicii Kiribati [383]. Considerăm mai potrivit pentru recepționare modelul oferit de legiuitorul eston. La art. 182 din Codul penal al Estoniei [376] se utilizează sintagma „opunerea de rezistență... însoțită de violență”. Sintagme similare se folosesc în art. 285, 287 și 365 C. pen. RM. Să nu uităm că, înainte de adoptarea de către Parlamentul Republicii Moldova, la 18.12.2008, a Legii pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova [128], în art. 285, 287 și 365 C. pen. RM lipsea remarca privind caracterul violent al opunerii de rezistență. În Nota informativă la Proiectul acestei legi se menționează punctul de vedere al experților Consiliului Europei cu privire la oportunitatea invocării remarcii respective: „Sintagma „opunerea de rezistență reprezentanților autorităților” va fi compatibilă cu Convenția europeană pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului [40] doar dacă este vorba despre opunerea de rezistență însoțită de violență. Altfel, rezistența pașnică poate fi considerată doar o exprimare sau o manifestare, fără violență, a opoziției față de autorități, ceea ce constituie un drept garantat de art. 10 și 11 din Convenție” [146]. În consecință, susținem incriminarea la art. 349 C. pen. RM a opunerii de rezistență violentă persoanei cu funcție de răspundere.

În același timp, considerăm că această faptă ar trebui incriminată nu alături de aplicarea violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate, așa cum se propune în Proiectul nr. 2127/2015 [162]. Or, în cazul opunerii de rezistență violentă, violența care însoțește opunerea de rezistență poate fi nu doar nepericuloasă pentru viață sau sănătate. Ea poate fi și periculoasă pentru viață sau sănătate. Acest aspect este luat în considerare în art. 316 din Codul penal al Armeniei [335] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM). În acest articol, opunerea de rezistență violentă este incriminată în alineatul (2), aparte de alineatele (1) și (3) care se referă la violența nepericuloasă pentru viață sau sănătate, și, respectiv, la violența periculoasă pentru viață sau sănătate.

În alt context, opunerea de rezistență în accepțiunea Proiectului nr. 2127/2015 trebuie deosebită de unele fapte prevăzute de alin. (3) art. 224, alin. (16) art. 287 și art. 336 C. contr. RM, care implică nesupunerea sau nesubordonarea dispozițiilor sau cerințelor legale ale unei persoane cu funcție de răspundere.

Avem rezerve față de soluția aplicării într-o speță a art. 336 C. contr. RM, printre altele, *pentru aplicarea loviturilor asupra colaboratorului de poliție* [103]. Cu certitudine, o asemenea faptă depășește sfera de aplicare a art. 336 C. contr. RM, intrând sub incidența alin. (1¹) sau lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM.

Caracterizând manifestările de nesupunere sau nesubordonare dispozițiilor sau cerințelor legale ale unei persoane cu funcție de răspundere, doctrinarii utilizează noțiunea „opunere pasivă”, care presupune comiterea de către făptuitor a unei inacțiuni ce nu poate fi însoțită de violență [240, p. 296; 345, p. 4; 237; 247; 348]. Aceeași idee (deși se referă la o altă infracțiune) rezultă din explicația formulată la pct. 3 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale despre huliganism”, nr. 4 din 19.06.2006 [108]: „Prin „opunere de rezistență reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice” se înțelege săvârșirea unor acțiuni fizice active de opunere de rezistență, care se realizează în procesul comiterii actelor de huliganism. Ignorarea cerințelor persoanelor indicate de a înceta activitatea huliganică nu constituie opunere de rezistență. Numai intervenția fizică, folosirea forței pentru curmarea acțiunilor fizice se consideră opunere de rezistență”. Adaptând această explicație temei investigației de față, conchidem că forma pasivă a conduitei infracționale, alături de caracterul nonviolent al acesteia, constituie criteriile principale care permit delimitarea faptelor prevăzute la alin. (3) art. 224, alin. (16) art. 287 și art. 336 C. contr. RM de opunerea de rezistență în accepțiunea Proiectului nr. 2127/2015 [162].

În alt context, așa cum am afirmat mai sus, cea de-a doua modalitate normativă a faptei prejudiciabile prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM se exprimă fie în nimicirea bunurilor persoanei cu funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate, fie în nimicirea bunurilor persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale. Același conținut îl are fapta prejudiciabilă din cadrul infracțiunii prevăzute la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM.

Noțiunea „nimicirea bunurilor” din alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM este similară cu noțiunea „distrugerea bunurilor” care este utilizată, printre altele, la lit. e) alin. (2) art. 189 C. pen. RM. Din pct. 9 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj”, nr. 16 din 07.11.2005 [107], reiese că prin „distrugerea bunurilor” se înțelege aducerea bunurilor „într-o asemenea stare, încât ele își vor pierde completamente calitatea și valoarea, neputând fi utilizate conform destinației chiar după efectuarea reparației”.

Noțiunea „nimicirea (distrugerea) bunurilor” urmează a fi delimitată de noțiunea complementară „deteriorarea bunurilor”. Din pct. 9 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj”, nr. 16 din 07.11.2005 [107], putem deduce că prin „deteriorarea bunurilor” se înțelege aducerea bunurilor într-o asemenea stare „încât li se va înrăutăți calitatea și va fi exclusă sau limitată utilizarea acestor bunuri fără o reparație prealabilă”.

În următoarea speță, deteriorarea bunurilor a fost confundată cu nimicirea bunurilor: *M.V. a fost condamnat conform alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 06.11.2009, între orele 17.00 și 17.30, acesta se afla în centrul satului Bădragii Noi, raionul Edineț. În scopul sistării activității de serviciu a lui C.L., ofițer operativ de sector din cadrul Comisariatului de poliție al raionului Edineț, M.V. a comis nimicirea bunurilor lui C.L. Această „nimicire” s-a exprimat în deteriorarea ușii automobilului lui C.L., ca urmare a loviturilor aplicate cu piciorul de către M.V. [73].* În cazuri asemănătoare, „nimicire” este considerată: *smulgerea epoleților de la uniformă de serviciu a victimei [172]; ruperea bluzei de la uniformă de serviciu [215]; lovirea automobilului de serviciu cu toporul și încercarea de a incendia automobilul respectiv [185].*

Cu această ocazie, precizăm că varianta în vigoare a alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM nu este aplicabilă în cazul deteriorării bunurilor fie ale persoanei cu funcție de răspundere sau ale rudelor ei apropiate în scopul sistării activității de serviciu a acestei persoane ori al schimbării caracterului acestei activități în interesul făptuitorului sau al altei persoane, fie ale persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale. În astfel de ipoteze se aplică, după caz, art. 104 C. contr. RM sau art. 197 C. pen. RM.

Drept urmare, considerăm incompletă soluția de calificare din următoarele spețe: *M.V. și M.I. au fost condamnați în baza alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 20.04.2013, aproximativ la ora 19.30, aceștia se aflau la intersecția traseului Chișinău-Ungheni cu str. Serghei Lazo din or. Strășeni. Urmărind sistarea activității de serviciu a lui V.M., polițist șofer în Batalionul de reacționare operativă al Direcției de Poliție a mun. Chișinău, M.V. și M.I. i-au aplicat lui V.M. multiple lovituri cu pumnii și picioarele în diferite regiuni ale corpului. În rezultat, i-au provocat victimei dureri fizice și i-au deteriorat uniformă de serviciu [63]; • C.I. a fost condamnat conform alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 11.07.2010, aproximativ la ora 02.00, C.I., P.I. și A.R. se aflau pe strada centrală a satului Cobusca Veche, raionul Anenii Noi. Aceștia le-au aplicat lovituri în diferite părți ale corpului lui D.Z., A.P., L.P. și O.C., colaboratori de poliție în componența grupei operative din cadrul Comisariatului de poliție al raionului Anenii Noi, care se aflau în exercițiul funcțiunii. În rezultat, lui D.Z., L.P. și O.C. le-au fost cauzate leziuni corporale care nu implică prejudiciu adus sănătății. Lui A.P. i-a fost deteriorată uniformă de serviciu [170].* Fapta de deteriorare a uniformei de serviciu a victimei nu poate fi absorbită de infracțiunea prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. Deteriorarea uniformei de serviciu depășește cadrul acestei infracțiuni, intrând sub incidența art. 104 C. contr. RM sau a art. 197 C. pen. RM.

Asemenea exemple din practica judiciară demonstrează oportunitatea completării art. 349 C. pen. RM, astfel încât acesta să fie aplicabil în ipoteza deteriorării bunurilor victimei, în scopul

sistării activității de serviciu sau în scopul schimbării caracterului ei în interesul făptuitorului sau al altei persoane. Cu această ocazie, menționăm că în Proiectul nr. 2127/2015 [162] se propune ca la alin. (2) art. 349 C. pen. RM să fie stabilită răspunderea pentru deteriorarea sau nimicirea bunurilor persoanei cu funcție de răspundere, ale persoanei publice sau ale rudelor apropiate ale acestora, în scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere ori a persoanei publice sau în scopul schimbării caracterului acestei activități în interesul făptuitorului sau al altei persoane. În acest mod, se va reveni la concepția care a fost promovată în alin. 1 art. 206² C. pen. RM din 1961: „deteriorarea sau nimicirea premeditată a bunurilor unui colaborator al poliției, ale altui lucrător din organele afacerilor interne sau ale rudelor lor, săvârșită în legătură cu exercitarea de către ei a îndatoririlor de serviciu sau obștești pentru menținerea ordinii publice și combaterea criminalității”. În principiu, aceeași concepție este consacrată în alin. (2) art. 257 „Ultrajul” din Codul penal al României din 2009 [38]: „săvârșirea unei infracțiuni împotriva unui funcționar public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat ori asupra bunurilor acestuia (sublinierea ne aparține – *n.a.*), în scop de intimidare sau de răzbunare, în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu”. Modele asemănătoare găsim în alte dispoziții care corespund cu art. 349 C. pen. RM: lit. (A) art. 2921.03 din Codul penal al statului Ohio [389]; art. 5 din Capitolul 11.56 al Codului penal al statului Alaska [360].

În alt context, accentuăm că are un caracter obligatoriu legătura dintre săvârșirea infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM și activitatea de serviciu sau obștească a victimei. De exemplu, într-o speță, *infracțiunea prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM a fost săvârșită în legătură cu încercarea cetățeanului P.D. de a curma comiterea de către G.S. și G.V. a unei pungășii, precum și de a-i împiedica pe aceștia să părăsească locul săvârșirii faptei* [45]. În lipsa legăturii dintre săvârșirea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei, alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM nu poate fi reținut la calificare. În asemenea cazuri, la calificare se va reține norma generală: alin. (2) art. 78 sau art. 104 C. contr. RM ori art. 197 C. pen. RM.

De fiecare dată, la calificare urmează să se verifice dacă au fost încălcate sau nu reglementările care stabilesc condițiile și limitele îndeplinirii de către victimă a obligațiilor de serviciu sau obștești.

În legătură cu acest aspect, prezintă interes argumentele prezentate de Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție: „*Este greșită concluzia instanței de apel privind inaplicabilitatea alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. Potrivit alin. (5) art. 25 al Legii cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 27.12.2012 [136], în realizarea atribuțiilor de serviciu polițistul are următoarele împuterniciri: să oprească în trafic și să efectueze controlul permiselor de conducere ale conducătorilor de vehicule, al certificatelor de*

înmatriculare (înregistrare) a vehiculelor, al altor acte cu caracter permisiv în cazul încălcării regulilor de circulație, existenței probelor de încălcare a legislației sau desfășurării unei operațiuni speciale, precum și în vederea verificării legalității transporturilor de mărfuri și persoane, identificării persoanelor și a vehiculelor aflate în căutare, interzicerii exploatării vehiculelor a căror stare tehnică prezintă pericol pentru siguranța traficului (pct. 15); să gestioneze registre informaționale instituționale, fișiere de date și sisteme informaționale și registre de stat conținând informația necesară pentru îndeplinirea atribuțiilor Poliției, cu respectarea legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal și cu privire la registre (pct. 16). Totodată, extrasul din baza de date a unităților de transport aflate în căutare confirmă că, la momentul săvârșirii infracțiunii, colaboratorii de poliție S.V. și O.S., care au stopat automobilul făptuitorului B.I., cunoșteau cu certitudine că automobilul respectiv se află în căutare și că asupra acestuia a fost aplicat un sechestr. În textul sentinței, instanța de fond a menționat corect: acționând în limitele atribuțiilor de serviciu, colaboratorii de poliție S.V. și O.S. au stopat automobilul lui B.I. și, constatând că acesta se afla în căutare, i-au solicitat lui B.I. să-i urmeze către parcare specială din or. Ialoveni. Însă, B.I. nu s-a conformat cerinței enunțate și, după ce a aplicat violență asupra lui S.V. și O.S., a părăsit locul infracțiunii... Sentința instanței de fond trebuie menținută, având în vedere că fapta lui B.I. intră sub incidența alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM” [78].

În aceeași ordine de idei, comportă interes argumentele invocate în următoarea speță: „Potrivit Legii privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 19.10.2012 [134], în exercițiul funcției, subiecții legii aplică mijloace speciale, conform nomenclatorului, pentru respingerea atacurilor asupra oamenilor, asupra propriei persoane și a altor persoane antrenate în asigurarea ordinii și siguranței publice și în combaterea criminalității (lit. a) alin. (1) art. 7); se interzice aplicarea mijloacelor speciale împotriva minorilor, în cazul când vârsta acestora este evidentă sau este cunoscută, împotriva femeilor, a persoanelor în etate și a persoanelor cu semne vizibile de invaliditate, cu excepția cazurilor când acestea atacă subiectul legii ori altă persoană, inclusiv în grup ori cu utilizarea armelor, când opun rezistență periculoasă pentru viața și sănătatea oamenilor, dacă acțiunile de acest gen nu pot fi curmate pe alte căi și cu alte mijloace (lit. a) alin. (1) art. 8). Colaboratorii de poliție C.A. și T.V. i-au aplicat cătușele lui C.L. după ce aceasta l-a mușcat pe T.V. de mână și după ce nu a reacționat la solicitarea colaboratorilor de poliție să nu mai manifeste un comportament neadecvat. În aceste condiții, C.A. și T.V. au avut dreptul să aplice cătușele pentru a respinge atacul asupra lor” [43].

În următoarea speță, motivarea soluției de calificare nu mai conține astfel de argumente normative: Ș.S. și C.I. au fost învinuiți de comiterea infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349

C. pen. RM. În fapt, în seara zilei de 24.01.2010, colaboratorii Comisariatului de poliție al raionului Râșcani, ofițerul operativ de sector C.M. și șeful poliției criminale B.C., fiind în exercițiul atribuțiilor funcționale, au întreprins anumite acțiuni operative de investigație. În rezultatul acestora au apărut dubii rezonabile în legătură cu faptul că C.I., locuitorul satului Pârjota, raionul Râșcani, ar fi săvârșit o infracțiune. În scopul descoperirii infracțiunii și al întreprinderii măsurilor care nu suferă amânare, în aceeași zi, aproximativ la ora 21.20, C.M. și B.C. au hotărât să efectueze cercetarea la fața locului a domiciliului lui C.I. Intrând în casa acestuia, C.M. și B.C. s-au prezentat și au explicat scopul prezenței lor. În acel moment, în vizită la C.I. se afla Ș.S. Fiind în stare de ebrietate, C.I. și Ș.S. nu au permis efectuarea cercetării la fața locului. Aplicând forța fizică asupra lui C.M. și B.C., C.I. și Ș.S. i-au alungat în stradă. În rezultat, victimele au suferit leziuni corporale fără a li se aduce prejudiciu sănătății [54]. În legătură cu fapta descrisă în această speță, urma să se verifice dacă au fost încălcate sau nu dispozițiile Codului de procedură penală, care stabilesc condițiile și limitele îndeplinirii de către victimă a obligațiilor legate de efectuarea acțiunii procesuale de cercetare la fața locului, și anume: alin. (7) art. 11, alin. (2) art. 12, pct. 6) alin. (2) art. 57, art. 118 etc. Numai în situația în care s-ar fi stabilit că – după formă și după conținut – acțiunea procesuală în cauză a fost efectuată în strictă corespundere cu aceste dispoziții, nu ar fi existat nicio îndoială privind temeinicia aplicării alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM pentru fapta comisă de Ș.S. și C.I.

Observații similare pot fi făcute în legătură cu motivarea soluției de calificare din următoarea speță: *R.E. a fost condamnată potrivit alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 03.07.2013, aproximativ la ora 13.40, aceasta se afla în apropiere de intersecția str. Armenească și str. Mitropolit Varlaam, mun. Chișinău. R.E. comercializa fructe și legume în fața automobilului său personal, care era parcat neregulamentar în raza de acțiune a indicatorului rutier „Oprire interzisă”. Aflat în exercițiul funcțiunii, de acest automobil s-a apropiat C.I., ofițer de serviciu din cadrul Inspectoratului de poliție al sectorului Centru, mun. Chișinău. Acesta a început să demonteze placa de înmatriculare a automobilului lui R.E. Urmărind să sisteze activitatea de serviciu a lui C.I., R.E. l-a mușcat de brațul stâng. În rezultat, victimei i-au fost provocate leziuni corporale care nu implică prejudiciu sănătății [211]. În acest caz, în motivarea soluției de calificare ar fi trebuit să se invoce prevederile: 1) Capitolului III din anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Regulamentului circulației rutiere, nr. 357 din 13.05.2009 [99]: indicatorul rutier 3.31 „Oprire interzisă” interzice oprirea și staționarea vehiculelor; 2) art. 238 C. contr. RM: oprirea în locurile interzise se sancționează cu avertisment sau cu amendă de 5 unități convenționale (alin. (1)); staționarea sau parcarea în locurile interzise se sancționează cu amendă de până la 10 unități convenționale cu aplicarea a 2*

puncte de penalizare (alin. (2)); 3) art. 385 C. contr. RM: agentul constatator este reprezentantul autorității publice care soluționează, în limitele competenței sale, cauza contravențională în modul prevăzut de Codul contravențional (alin. (1)); este desemnat ca agent constatator funcționarul din autoritățile indicate la art. 400-423⁷ C. contr. RM, împuternicit cu atribuții de constatare a contravenției și/sau de sancționare (alin. (2)); 4) art. 400 C. contr. RM: contravențiile prevăzute la art. 238 C. contr. RM se examinează de poliție (alin. (1)); sunt în drept să examineze cauze contravenționale și să aplice sancțiuni în limitele competenței șefii de direcții și adjuncții lor, șefii inspectoratelor de poliție și adjuncții lor, șefii secțiilor de poliție, șefii sectoarelor de poliție, șefii posturilor de poliție, ofițerii principali de sector, ofițerii superiori de sector, ofițerii de sector, angajații secțiilor securitate publică, angajații serviciilor patrulare, angajații secțiilor supraveghere transport și circulație rutieră, angajații serviciilor supraveghere tehnică și accidente rutiere ale inspectoratelor de poliție, angajații Inspectoratului național de patrulare și ai Inspectoratului național de investigații din cadrul Inspectoratului General al Poliției (alin. (2)); 5) lit. e) art. 432 C. contr. RM: agentul constatator este în drept să aplice, în limitele competenței, măsura procesuală de constrângere de reținere a vehiculului; 6) art. 439 C. contr. RM: vehiculul poate fi adus la stația de parcare specială sau pe teritoriul subdiviziunii de poliție în cazul în care a fost lăsat într-un loc interzis pentru parcare (lit. b) alin. (2)); în cazul indicat la lit. b) alin. (2) art. 439 C. contr. RM, folosirea vehiculului poate fi interzisă și prin ridicarea tăblițelor cu numărul de înmatriculare (alin. (7)).

În altă ordine de idei, pentru a nu ne repeta, referitor la celelalte aspecte care țin de problema privind legătura dintre activitatea de serviciu sau obștească a victimei și săvârșirea infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, facem trimitere la analiza problemei similare pe care am efectuat-o mai sus, cu ocazia examinării faptei prejudiciabile prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM (desigur, ținând cont de nuanțele ce diferențiază cele două infracțiuni).

Trecând la investigarea altor aspecte legate de fapta prejudiciabilă prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, ne vom referi la momentul de consumare a infracțiunii corespunzătoare. Atunci când este materială, infracțiunea prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM se consideră consumată din momentul producerii urmărilor prejudiciabile. La această ipoteză ne vom referi aparte în Secțiunea 3.2 a prezentei teze. În secțiunea de față vom analiza ipoteza în care infracțiunea prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM este una formală. În această ipoteză, infracțiunea se consideră consumată din momentul aplicării violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate. O asemenea opinie este susținută în literatura de specialitate [22, vol. I, p. 709; 23, vol. II, p. 1069; 233, p. 685; 328, p. 627; 280, p. 226; 296, p. 793].

Menționăm că în art. 184 din Codul penal al României din 1865 [95, p. 1032] (care corespunde cu alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM) se utiliza sintagma „și chiar fără a rezulta rănire”. Astfel,

producerea sau neproducerea leziunilor corporale era lipsită de relevanță sub aspectul consumării infracțiunii. Cât privește infracțiunea prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, leziunile corporale produse întotdeauna depășesc cadrul acesteia, marcând momentul de epuizare a infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM.

În continuare, va fi examinată fapta prejudiciabilă prevăzută la *lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM.*

Aceasta rezidă fie în aplicarea violenței periculoase pentru viață sau sănătate față de persoana cu funcție de răspundere ori rudele ei apropiate, fie în aplicarea unei asemenea violențe asupra persoanei care își îndeplinește datoria obștească ori rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale.

Potrivit pct. 6 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor”, nr. 23 din 28.06.2004: „Prin „violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei” (alin. (1) art. 188 C. pen. RM) se are în vedere violența care s-a soldat cu vătămare medie sau ușoară a integrității corporale sau a sănătății ori care, deși nu a cauzat aceste urmări, comportă la momentul aplicării sale, datorită metodei de operare, un pericol real pentru viață și sănătate. Sub incidența noțiunii „violență periculoasă pentru viață și sănătate” nimeresc și cazurile: de compresiune a gâtului cu mâinile sau cu ajutorul unui șnur; de ținere îndelungată a capului victimei sub apă; de îmbrăcare pe capul victimei a unei pungi de polietilenă; de aruncare a victimei de la înălțime ori dintr-un mijloc de transport etc. Deși asemenea acțiuni violente pot să nu provoace nici moartea victimei, nici vătămarea medie sau ușoară a integrității corporale sau a sănătății acesteia, totuși, datorită caracterului lor, ele creează un pericol real pentru viață și sănătate” [105]. Conform pct. 13 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj”, nr. 16 din 07.11.2005 [107], „violență periculoasă pentru viață sau sănătate (lit. c) alin. (3) art. 189 C. pen. RM) presupune aplicarea intenționată a violenței care s-a soldat cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății”. Potrivit pct. 5.3 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii”, nr. 37 din 22.11.2004 [106], „prin „violență periculoasă pentru viață sau sănătatea persoanei” se înțelege vătămarea intenționată gravă, medie ori ușoară a integrității corporale sau a sănătății...”. Astfel, observăm că în toate aceste trei explicații conținutul noțiunii „violență periculoasă pentru viață sau sănătatea persoanei” este diferit. Considerăm firesc ca gradul de intensitate a violenței periculoase pentru viață sau sănătate să varieze de la caz la caz, în funcție de specificul infracțiunii care presupune aplicarea unei asemenea violențe.

Într-o speță din practica judiciară se consideră că vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății se încadrează în noțiunea „violență periculoasă pentru viață sau sănătate” din dispoziția lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM: *B.V. a fost condamnat în baza lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 10.09.2013, aproximativ la ora 02.43, acesta conducea motocicleta de model „Suzuki”, fără numere de înmatriculare, pe str. Alexandru cel Bun din or. Călărași. În același loc, la acel moment, A.I., inspector de supraveghere tehnică și accidente rutiere în cadrul Inspectoratului de poliție al raionului Călărași, care își exercita obligațiunile de serviciu în componența unei grupe operative a acestui Inspectorat. A.I. i-a solicitat lui B.V. să se oprească pentru a-i verifica actele. În scopul sistării activității de serviciu a lui A.I., B.I. l-a tamponat intenționat pe acesta cu motocicleta. În rezultat, lui A.I. i-a fost cauzată o vătămare gravă periculoasă pentru viață, exprimată în: traumă craniocerebrală; plagă în regiunea capului; fractura bolții și bazei craniului; contuzie cerebrală [69].*

După părerea lui S. Brînza și V. Stati, „dacă gradul de intensitate al violenței corespunde celui pe care-l are vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, aceasta aplicându-se în legătură cu îndeplinirea de către victimă a obligațiilor de serviciu sau obștești, la calificare trebuie reținută numai prevederea de la lit. c) alin. (2) art. 151 C. pen. RM. Aplicarea răspunderii în baza lit. c) alin. (2) art. 151 C. pen. RM exclude calificarea suplimentară conform lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM... În cazul infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, prin „violență periculoasă pentru viață sau sănătate” se are în vedere violența al cărei grad de intensitate corespunde vătămării intenționate medii sau ușoare a integrității corporale sau a sănătății” [22, vol. I, p. 1039; 23, vol. II, p. 1070]. Suntem solidari cu această opinie: sancțiunea de la alin. (2) art. 349 C. pen. RM stabilește pedeapsa cu închisoare de la 4 la 8 ani; sancțiunea de alin. (1) art. 151 C. pen. RM stabilește pedeapsa cu închisoare de la 5 la 10 ani. Comparând aceste cifre (care, implicit, reflectă gradul de pericol social al infracțiunilor corespunzătoare), ajungem la concluzia că vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății nu se încadrează în noțiunea „violență periculoasă pentru viață sau sănătate” din dispoziția lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM.

Așadar, lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM constituie o normă specială față de alin. (3) art. 78 C. contr. RM sau art. 152 C. pen. RM. În aceste condiții, nu este clar de ce nu a fost aplicată lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM în următoarea speță: *B.V. a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la lit. d) alin. (2) art. 152 C. pen. RM, adică a vătămării intenționate medii a integrității corporale sau a sănătății, săvârșite asupra unei persoane în legătură cu îndeplinirea de către ea a obligațiilor de serviciu sau obștești. În fapt, la 10.12.2006, aproximativ la ora 00.30, acesta se afla în fața Primăriei satului Pepeni, raionul Sângerei. Pentru săvârșirea unei*

contravenții, B.V. a fost reținut de către Ș.O., inspector în Secția poliția criminală a Comisariatului de poliție al raionului Sângerei. În legătură cu aceasta, B.V. i-a cauzat lui Ș.O. o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății [48]. Fapta descrisă în această speță se exprimă în aplicarea violenței periculoase pentru viață sau sănătate asupra persoanei cu funcție de răspundere în scopul sistării activității de serviciu a acestei persoane sau al schimbării caracterului acestei activități în interesul celui care aplică violența sau al altei persoane. Drept urmare, considerăm că B.V. trebuia să fie învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În cazul tragerii acestuia la răspundere în baza lit. d) alin. (2) art. 152 C. pen. RM nu se ia în considerare regula de calificare fixată la art. 116 C. pen. RM.

În cazul în care gradul de intensitate a violenței periculoase pentru viață sau sănătate corespunde vătămării intenționate medii a integrității corporale sau a sănătății, care sunt criteriile de delimitare a infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM de infracțiunea prevăzută la lit. d) alin. (2) art. 152 C. pen. RM?

Considerăm că aceste criterii sunt: 1) în cazul celor două infracțiuni comparate, sunt diferite obiectele juridice generice; 2) ceea ce constituie obiectul juridic principal al infracțiunii prevăzute la lit. d) alin. (2) art. 152 C. pen. RM reprezintă obiectul juridic secundar al infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM; 3) victimă a infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM poate fi nu oricare persoană care își îndeplinește obligațiile de serviciu. Aceasta poate fi doar persoana cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice; 4) în cazul în care victima infracțiunii prevăzute la lit. d) alin. (2) art. 152 C. pen. RM este persoana care își îndeplinește obligațiile obștești, această infracțiune se comite nu neapărat în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale; 5) în cazul în care victima infracțiunii prevăzute la lit. d) alin. (2) art. 152 C. pen. RM este persoana care își îndeplinește obligațiile de serviciu, această infracțiune poate fi comisă și după îndeplinirea de către victimă a obligațiilor respective; 6) în cazul în care victima infracțiunii prevăzute la lit. d) alin. (2) art. 152 C. pen. RM este persoana care își îndeplinește obligațiile de serviciu, scopul acestei infracțiuni nu se reduce doar la scopul sistării activității de serviciu a victimei ori al schimbării caracterului ei în interesul făptuitorului sau al altei persoane; 7) în cazul celor două infracțiuni comparate, este diferită vârsta minimă a răspunderii penale: 14 ani – în ipoteza infracțiunii prevăzute la lit. d) alin. (2) art. 152 C. pen. RM; 16 ani – în ipoteza infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM.

Precizăm că omorul nu se încadrează în noțiunea „violență periculoasă pentru viață sau sănătate” din dispoziția de la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Depășind gradul de intensitate a violenței prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, omorul săvârșit în legătură cu

îndeplinirea de către victimă a obligațiilor de serviciu sau obștești atrage răspunderea conform lit. d) alin. (2) art. 145 C. pen. RM. În plan comparativ, este de menționat că alin. (1) art. 257 „Ultrajul” din Codul penal al României din 2009 [38] prevede răspunderea, printre altele, pentru omorul săvârșit împotriva unui funcționar public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat, aflat în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu exercitarea acestor atribuții. În dispoziția similară din art. 188 din Codul penal al României din 1865 [95, p. 1033] era utilizată sintagma „cu cuget de a omori”.

În alt context, în plan comparativ, potrivit art. 237 din Codul penal al Albaniei [369] (care corespunde cu lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM), fapta prejudiciabilă se exprimă într-un atac sau în alte acțiuni violente. Menționăm că, în cazul infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, în mod firesc violența presupune, de cele mai dese ori, atacarea victimei. În acest context, în unele spețe, la descrierea faptei, se utilizează termenul „atac” („atacare”) sau derivatele acestuia: *B.I. a fost condamnat în baza lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 08.08.2013, aproximativ la ora 04.00, acesta se afla pe traseul Telenești-Cucioaia, la ieșirea din satul Mihălașa, raionul Telenești. Fiind în stare de ebrietate, B.I. l-a atacat pe C.V. Deținând funcția de inspector de supraveghere tehnică și accidente rutiere în cadrul Inspectoratului de Poliție Telenești, la acel moment C.V. se afla în exercițiul funcțiunii în cadrul unei grupe operative. În scopul sistării activității de serviciu a lui C.V., B.I. i-a aplicat multiple lovituri cu pumnii și cu capul în față, în piept și în alte părți ale corpului. În rezultat, lui C.V. i-a fost provocată o dereglare a sănătății de lungă durată [66]; • D.E. a fost învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 03.11.2009, între orele 15.30 și 16.30 acesta a fost surprins în flagrant delict. În vederea stabilirii circumstanțelor faptei comise, D.E. a fost adus într-un birou al Secției poliției orășenești a Comisariatului de poliție al raionului Râșcani. În scopul sistării activității de serviciu a lui E.V., inspector operativ de sector din cadrul aceluiași Comisariat, în a cărui competență se afla stabilirea circumstanțelor faptei comise de către D.E., acesta din urmă l-a atacat pe E.V. La concret, D.E. i-a aplicat victimei o lovitură cu pumnul în cap, a izbit-o de perete și a asmuțit asupra victimei un câine [41]; • B.I. a fost condamnat în baza lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 08.08.2013, aproximativ la ora 04.00, acesta se afla pe traseul Telenești-Cucioaia, la ieșirea din satul Mihălașa, raionul Telenești. În același loc, în momentul respectiv se găsea T.Gh., inspector de supraveghere tehnică și accidente rutiere din cadrul Inspectoratului de poliție al raionului Telenești. Acesta se afla în exercițiul funcțiunii în componența unei grupe operative. În scopul sistării activității de serviciu a lui T.Gh., B.I. l-a atacat, aplicându-i multiple lovituri cu capul și cu pumnii în față, în*

piept și în alte părți ale corpului. Ca urmare, victima a suferit o dereglare a sănătății de lungă durată [204].

Cu toate acestea, nu putem exclude cu totul posibilitatea aplicării lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM în ipotezele în care violența nu implică recurgerea la atac, adică nu implică fie caracterul agresiv al acțiunii făptuitorului, fie caracterul surprinzător pentru victimă al acțiunii făptuitorului, fie ambele aceste aspecte.

În altă ordine de idei, atragem atenția asupra formulării defectuoase cu care începe dispoziția de la alin. (2) art. 349 C. pen. RM: „Acțiunile prevăzute la alin...(1¹) însoțite de... aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanelor menționate la alin. (1)”. În legătură cu aceasta, reiterăm ideea pe care am argumentat-o în Subsecțiunea 2.1.2 a tezei de față: la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM nu este prevăzută o circumstanță agravantă a infracțiunii specificate la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. Pentru ca această idee a noastră să-și găsească configurarea adecvată, propunem recepționarea modelului consacrat în articolele corespondente din Codul penal al Federației Ruse [337] (art. 318) și din Codul penal al Kazahstanului [275] (art. 321). Acest model presupune incriminarea nu la o literă a unui alineat, dar la un alineat distinct a faptei care presupune aplicarea violenței periculoase pentru viață sau sănătate.

În ce privește problema legăturii dintre activitatea de serviciu sau obștească a victimei și săvârșirea infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, pentru a nu ne repeta, facem trimitere la analiza problemei similare pe care am efectuat-o mai sus, cu ocazia examinării faptelor prejudiciabile prevăzute la alin. (1) și (1¹) art. 349 C. pen. RM (desigur, ținându-se cont de nuanțele care diferențiază infracțiunile prevăzute de aceste norme).

Trecând la investigarea altor aspecte legate de fapta prejudiciabilă prevăzută la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, ne vom referi la momentul de consumare a infracțiunii corespunzătoare.

Considerăm că infracțiunea prevăzută la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM se consideră consumată din momentul aplicării violenței periculoase pentru viață sau sănătate. Această teză este susținută în practica judiciară: *infracțiunea prevăzută la lit. a) alin. (2) art. 349 Cod penal se consideră consumată din momentul aplicării violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei, indiferent dacă au survenit sau nu urmările prejudiciabile care implică prejudiciul adus sănătății* [56].

Argumentele în sprijinul unei atare interpretări sunt prezentate de S. Brînza și V. Stati: „Dacă legiuitorul ar fi dorit ca infracțiunea în cauză să fie materială, ar fi utilizat sintagma de genul „cu vătămarea ușoară sau medie a integrității corporale sau a sănătății”. Sintagme de o asemenea factură sunt folosite la lit. c) alin. (3) art. 188, lit. d) alin. (2) art. 278, lit. a) alin. (2) art. 278¹, lit. b) alin. (3) art. 280 și la lit. c) alin. (5) art. 295 C. pen. RM. În toate aceste exemple

infracțiunea este materială. În contrast, la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM termenul „violență” desemnează o acțiune. Pentru calificarea acestei acțiuni, nu este obligatorie survenirea urmărilor prejudiciabile. Teza contrară ar conduce la efecte nebănuite. Să exemplificăm doar două asemenea efecte: 1) la alin. (3) art. 36 „Legitima apărare” din Codul penal se menționează: „Este în legitimă apărare și persoana care săvârșește fapta, prevăzută la alineatul (2), pentru a împiedica pătrunderea, însoțită de violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei ori de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, într-un spațiu de locuit sau într-o altă încăpere”. Reiese oare că, în ipoteza aplicării violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei, această prevedere ar trebui să fie aplicată numai dacă violența în cauză s-a soldat cu urmări prejudiciabile?; 2) dacă violența ar fi indiciul unei infracțiuni materiale, înseamnă oare că, de exemplu, infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 188 C. pen. RM este o infracțiune materială?” [23, vol. II, p. 1071].

Fiind de acord cu acest punct de vedere, venim cu o observație în legătură cu o altă opinie exprimată vis-à-vis de o ipoteză descrisă în legea penală rusă, similară cu cea descrisă la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM: „Aplicare a violenței trebuie considerată și acțiunea care este săvârșită într-un volum parțial în comparație cu intenția făptuitorului. De exemplu, constituie violență periculoasă pentru viață sau sănătate încercarea făptuitorului de a lovi polițistul cu cuțitul, încercare de jucată datorită dezarmării făptuitorului” [278, p. 714]. În cazul infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, intenția făptuitorului este de a aplica violența periculoasă pentru viață sau sănătate. Nu momentul producerii prejudiciului adus sănătății este cel care marchează consumarea infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Acest moment marchează epuizarea infracțiunii în cauză. Producerea sau neproducerea prejudiciului adus sănătății poate fi luată în considerare la individualizarea pedepsei. Neproducerea prejudiciului sănătății nu echivalează cu întreruperea activității infracționale la etapa de tentativă [154].

Sub aspectul pe care îl analizăm, în plan comparat prezintă interes modelul consacrat în art. 155 din Codul penal al Cehiei [390] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM): prejudiciul adus sănătății este privit ca circumstanță agravantă a faptei de violență săvârșite asupra funcționarului public.

Cele menționate mai sus nu trebuie să conducă la ideea că etapa de tentativă nu este în genere posibilă în cazul infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Posibilitatea existenței acesteia o confirmă următoarea speță: *M.M. a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 27 și la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În fapt, acesta executa pedeapsa cu închisoarea în Penitenciarul nr. 2 din or. Lipcani. La 10.10.2010, aproximativ la ora 21.00, M.M. se afla în sectorul pentru mături din acest penitenciar. În acel moment, în locul respectiv*

era și V.O., supraveghetor care se afla în exercițiul funcției la postul nr. 2, conform orarului de serviciu. Urmărind sistarea activității de serviciu a lui V.O., M.M. a încercat să-l lovească cu o țevă metalică peste corp. Însă, nu a reușit să realizeze această acțiune până la capăt din cauza că a intervenit un alt supraveghetor, L.V., care a luat din mâna lui M.M. țeava [74]. În condiții similare, întreruperea activității infracționale la etapa de tentativă a fost stabilită în alte spețe [173; 175].

Așadar, tentativa este posibilă nu doar în cazul infracțiunilor materiale. Ea este posibilă și în cazul infracțiunilor formale. Posibilitatea existenței tentativei o confirmă neproducerea urmărilor prejudiciabile, neproducerea efectului infracțiunii. Noțiunile „urmările prejudiciabile ale infracțiunii” și „efectul infracțiunii” nu sunt echivalente. Între aceste noțiuni există un raport de tipul „parte-întreg”. Conform art. 27 C. pen. RM, „se consideră tentativă de infracțiune acțiunea sau inacțiunea intenționată îndreptată nemijlocit spre săvârșirea unei infracțiuni dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, aceasta nu și-a produs efectul (sublinierea ne aparține – *n.a.*)”. Tentativa de infracțiune presupune că, din cauze independente de voința făptuitorului, intenția infracțională nu se realizează integral. Ea se realizează doar în parte. Partea nerealizată a intenției infracționale poate viza nu doar urmările prejudiciabile ale infracțiunii, ci și alte semne constitutive ale infracțiunii, care se referă la obiectul infracțiunii, la latura obiectivă a infracțiunii sau la subiectul infracțiunii.

3.2. Urmările prejudiciabile și legătura causală

În cazul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, prezența urmărilor prejudiciabile devine obligatorie atunci când acestea adoptă forma unei infracțiuni materiale.

Prima dintre asemenea ipoteze este prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM și presupune fie nimicirea bunurilor persoanei cu funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate, fie nimicirea bunurilor persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale, care cauzează daune materiale ce nu ating proporțiile mari. Cea de-a doua din ipotezele respective este prevăzută la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM și presupune fie nimicirea bunurilor persoanei cu funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate, fie nimicirea bunurilor persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale, care cauzează daune materiale în proporții mari. Ultima dintre asemenea ipoteze este

prevăzută la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM și presupune producerea altor urmări grave (altor decât cele nominalizate la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM) – consecința săvârșirii faptelor prejudiciabile prevăzute la alin. (1) sau (1¹) art. 349 C. pen. RM.

Primele două dintre ipotezele sus-menționate implică producerea unor daune materiale. Relevând caracterul material al daunelor cauzate, legiuitorul previne din start eventualele speculații privind posibilitatea evoluării daunelor morale ca urmări prejudiciabile ale infracțiunilor prevăzute la alin. (1¹) și lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Despre conținutul noțiunii „daune materiale” ne putem da seama din dispoziția alin. (1) art. 126 C. pen. RM: „Se consideră proporții deosebit de mari, proporții mari valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane (sublinierea ne aparține – *n.a.*), care, la momentul săvârșirii infracțiunii, depășește 5000 și, respectiv 2500 unități convenționale de amendă”. Coroborat cu această normă, pct. 32) art. 6 din Codul de procedură penală conține următoarea definiție: „prejudiciu – pagubă... materială, care poate fi evaluată în expresie bănească”.

Potrivit alin. (2) art. 14 din Codul civil, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 06.06.2002 [32], „se consideră prejudiciu cheltuielile pe care persoana lezată într-un drept al ei le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului încălcat, pierderea sau deteriorarea bunurilor sale (prejudiciu efectiv), precum și beneficiul neobținut prin încălcarea dreptului (venitul ratat)”.

Considerăm că doar prejudiciul material efectiv poate alcătui conținutul daunelor materiale cauzate prin infracțiunile prevăzute la alin. (1¹) și lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Referindu-se la o asemenea percepere a conținutului daunelor materiale în cazul infracțiunilor săvârșite prin sustragere, I. Botezatu afirmă: „Este un efect firesc al respectării regulii previzibilității legii penale. În acest sens, în literatura de specialitate se afirmă: fosta Comisie Europeană a Drepturilor Omului a decis că, atunci când un act este privit ca infracțiune, modul în care judecătorul va defini elementele constitutive ale infracțiunii trebuie să fie previzibil pentru orice persoană sfătuită de un „om de specialitate”” [5, p. 574]. Venitul ratat nu poate fi prevăzut la momentul săvârșirii sustragerii, fiind în afara vinovăției infracționale. Deci, s-ar încălca regula previzibilității legii penale, dacă s-ar lua în considerare în procesul de evaluare a urmărilor prejudiciabile ale sustragerii [8, p. 209-210]. Cu adaptările de rigoare, aceste idei sunt perfect valabile și pentru infracțiunile prevăzute la alin. (1¹) și lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM.

În principal, mărimea daunelor materiale este ceea ce deosebește infracțiunea prevăzută la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM de infracțiunea prevăzută la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM (în

ipoteza în care aceasta presupune nimicirea bunurilor persoanei cu funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate, fie nimicirea bunurilor persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale). Din alin. (1) art. 126 C. pen. RM, reiese că, la momentul săvârșirii infracțiunii prevăzute la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, valoarea pagubei pricinuite de o persoană sau de un grup de persoane trebuie să depășească 2500 de unități convenționale de amendă. Având în vedere dispoziția de la alin. (2) art. 64 C. pen. RM („Unitatea convențională de amendă este egală cu 20 de lei”), mărimea daunei materiale cauzate prin infracțiunea prevăzută la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM trebuie să depășească 50.000 de lei. Respectiv, în cazul infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, mărimea daunei materiale cauzate nu trebuie să depășească această limită, situându-se în diapazonul 1 ban-50.000 de lei inclusiv. Bineînțeles, atunci când mărimea daunei materiale cauzate prin infracțiunea prevăzută la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM este foarte redusă, poate opera prevederea alin. (2) art. 14 C. pen. RM: „Nu constituie infracțiune acțiunea sau inacțiunea care, deși, formal, conține semnele unei fapte prevăzute de prezentul Cod, dar, fiind lipsită de importanță, nu prezintă gradul prejudiciabil al unei infracțiuni”. Mărimea redusă a daunei materiale cauzate nu poate fi un temei pentru aplicarea art. 104 C. contr. RM. Producerea de daune materiale în proporții deosebit de mari (care depășesc 100.000 de lei) se cuprinde de noțiunea „proporții mari” de la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Depășirea acestui barem poate fi luată în considerare la stabilirea pedepsei aplicate pentru infracțiunea prevăzută de această normă.

În altă ordine de idei, lit. c) alin. (2) art. 197 C. pen. RM prevede răspunderea, printre altele, pentru distrugerea intenționată a bunurilor, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari, săvârșită asupra unei persoane în legătură cu îndeplinirea de către aceasta a obligațiilor de serviciu sau obștești. Care sunt criteriile de delimitare a acestei infracțiuni de infracțiunea prevăzută la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, concretizată în nimicirea bunurilor fie ale persoanei cu funcție de răspundere în scopul sistării activității de serviciu a acesteia ori al schimbării caracterului ei în interesul făptuitorului sau al altei persoane, fie ale persoanei care își îndeplinește datoria obștească în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale? Pentru a nu ne repeta, vom menționa că aceste criterii sunt similare cu cele pe care le-am stabilit în Secțiunea 3.1 a prezentei lucrări, în legătură cu delimitarea infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM de infracțiunea prevăzută la lit. d) alin. (2) art. 152 C. pen. RM.

Din alt punct de vedere, mai sus am afirmat că ipoteza prevăzută la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM presupune producerea altor urmări grave ca urmare a săvârșirii faptelor prejudiciabile prevăzute la alin. (1) sau (1¹) art. 349 C. pen. RM.

Sintagme de genul „alte urmări grave” au fost utilizate și în normele cu caracter de precedent legislativ pentru lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM: art. 186 din Codul penal al României din 1865 [95, p. 1033] și alin. 2 art. 255 din Codul penal al României din 1936 [36].

Noțiunea „alte urmări grave” din dispoziția de la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM face parte din categoria așa-numitelor noțiuni estimabile. Cu privire la astfel de noțiuni, A. Eșanu afirmă, just, că prezența acestora în legea penală vine în dezacord cu cerințele de accesibilitate, precizie și calitate a legii penale [92]. În acest context, menționăm că în parag. 1 art. 7 „Nicio pedeapsă fără lege” din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului [40] este utilizat termenul „drept”. Referitor la acesta, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în repetate rânduri că termenul „drept” corespunde termenului „lege” și presupune îndeplinirea unor „condiții calitative, și anume – a celor de accesibilitate și previzibilitate” [358; 357; 356].

În aceeași ordine de idei, D. Bărcănescu evocă: „Prevederea exactă prin lege a tuturor condițiilor necesare pentru existența infracțiunii, chiar dacă ridică serioase dificultăți de adaptare la situații noi, este de preferat normelor de incriminare vagi, imprecise, care, deși flexibile, pot duce la încălcarea legalității incriminării” [4, p. 152]. Altfel spus, utilizarea în legea penală a sintagmelor de genul „alte urmări grave” pune în pericol respectarea principiului legalității stabilit la art. 3 C. pen. RM. Potrivit alineatului (2) al acestui articol, printre altele, interpretarea extensivă defavorabilă a legii penale este interzisă. Pentru ca această regulă să nu fie încălcată, se impune interpretarea cât mai restrictivă a noțiunii „alte urmări grave”.

Ca urmare, S. Brînza și V. Stati propun ca această noțiune, utilizată la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, să fie interpretată în felul următor: „Prin „alte urmări grave” se are în vedere vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății ori decesul victimei” [22, vol. I, p. 1040; 23, vol. II, p. 1073]. Considerăm acceptabilă o astfel de interpretare: formularea „alte (sublinierea ne aparține) urmări grave” demonstrează că daunele materiale în proporții mari (prevăzute la o altă normă, și anume – la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM) nu intră sub incidența noțiunii utilizate la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Din cauza insuficienței gravității, nu pot intra sub incidența acestei noțiuni nici vătămarea ușoară sau medie a integrității corporale sau a sănătății. Dată fiind insuficiența gravității urmărilor produse, avem rezerve față de aplicarea lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM în cazul urmărilor exprimate în: *1) lezarea imaginii Procuraturii ca instituție independentă în cadrul autorității judecătorești, care reprezintă*

interesele generale ale societății, apără ordinea de drept, drepturile și libertățile cetățenilor, și
2) *cauzarea prejudiciului moral procurorului M.I.* [76] O astfel de interpretare lasă fără sens
dezideratul de accesibilitate și previzibilitate a legii penale.

De exemplu, într-o speță din practica judiciară, *vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății a reprezentat urmarea gravă în sensul lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Această urmare se află în legătură cauzală cu violența periculoasă pentru viață sau sănătate* [303]. În legătură cu soluția de calificare stabilită în această speță, reproducem următoarea opinie: „Precizăm că urmările menționate la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM se află în legătură cauzală cu fapta prejudiciabilă prevăzută la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM” [22, vol. I, p. 1040; 23, vol. II, p. 1073]. În ce ne privește, considerăm că urmările menționate la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM nu se pot afla în legătură cauzală cu fapta prejudiciabilă prevăzută la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Această imposibilitate este condiționată de formularea din alin. (2) art. 349 C. pen. RM: „Acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (1¹) însoțite de... alte urmări grave”. Altfel spus, urmările menționate la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM se pot afla în legătură cauzală doar cu faptele prejudiciabile prevăzute la alin. (1) sau (1¹) art. 349 C. pen. RM.

Considerăm foarte redusă posibilitatea ca astfel de urmări ca vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății ori ca decesul victimei să fie cauzate în rezultatul comiterii faptei de amenințare cu omorul, cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății ori cu nimicirea bunurilor, sau a faptei de aplicare a violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate. Singura posibilitate reală este cea de cauzare a altor urmări grave (sub formă de vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății ori de deces al victimei) ca urmare a comiterii faptei de nimicire a bunurilor. Apropos, la lit. d) alin. (2) art. 197 C. pen. RM este specificată o ipoteză asemănătoare: distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari, care au provocat din imprudență decesul persoanei. De asemenea, la alin. (2) art. 379 C. pen. RM se stabilește răspunderea pentru distrugerea sau deteriorarea intenționată a armamentului, munițiilor, mijloacelor de locomoție, tehnicii militare sau a unui alt patrimoniu militar, soldată cu urmări grave.

În concluzie, suntem de acord că, în sensul lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, prin „alte urmări grave” se are în vedere vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății ori decesul victimei; de regulă, aceste urmări se află în legătură cauzală cu nimicirea bunurilor fie ale persoanei cu funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate în scopul sistării activității de serviciu a acestei persoane ori al schimbării caracterului activității în cauză în interesul făptuitorului, fie ale persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale.

Din perspectiva *de lege ferenda*, propunem modificarea art. 349 C. pen. RM: 1) ipotezele de la lit. a) și d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM trebuie separate în alineate diferite. Astfel, va fi posibil ca urmările grave să fie în legătură cauzală și cu fapta de violență periculoasă pentru viață sau sănătate; 2) sintagma „alte urmări grave” să fie substituită prin cuvintele „vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății ori decesul victimei din imprudență”. Cât privește această a doua propunere, ca model de inspirație a servit art. 153 din Codul penal al Cehiei [390] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM).

În altă ordine de idei, în Secțiunea 3.1 a prezentei lucrări am analizat legătura cauzală dintre comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM și activitatea de serviciu sau obștească a victimei. În cadrul secțiunii de față ne vom referi la legătura cauzală (raportul de cauzalitate) dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile în contextul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Prezența acestei legături este indispensabilă în aceleași situații în care este obligatorie producerea urmărilor prejudiciabile (adică, în situațiile prevăzute la alin. (1¹) (atunci când se comite fie nimicirea bunurilor persoanei cu funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate, fie nimicirea bunurilor persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale), precum și la lit. c), d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM).

Imputarea urmărilor prejudiciabile cauzate prin infracțiunile prevăzute la aceste norme presupune stabilirea legăturii cauze dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile. În alți termeni, pentru a imputa cuiva săvârșirea infracțiunilor în cauză, este necesar a stabili că daunele materiale sau alte urmări grave reprezintă efectul tocmai al comiterii faptelor prejudiciabile prevăzute la alin. (1¹), lit. c) sau d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM.

În context, este util să-l cităm pe V. Stati: „Despre legătura cauzală în cazul infracțiunii prevăzute la art. 264 C. pen. RM, menționăm că această legătură este prezentă dacă: 1) încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport a precedat producerea urmărilor prejudiciabile; 2) încălcarea respectivă a fost cauza necesară a producerii urmărilor prejudiciabile; 3) încălcarea regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport a creat un pericol real de producere a urmărilor prejudiciabile; 4) încălcarea respectivă a transformat posibilitatea producerii urmărilor prejudiciabile în realitate” [222]. Adaptând acest punct de vedere temei prezentului studiu, considerăm că legătura cauzală este prezentă dacă: 1) săvârșirea faptelor prejudiciabile prevăzute la alin. (1¹), lit. c) sau d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM a precedat producerea daunelor materiale sau a altor urmări grave; 2) săvârșirea acestor fapte a fost cauza necesară a producerii daunelor materiale sau a altor urmări grave;

- 3) săvârșirea faptelor prejudiciabile prevăzute la alin. (1¹), lit. c) sau d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM a creat un pericol real de producere a daunelor materiale sau a altor urmări grave;
- 4) săvârșirea acestor fapte a transformat posibilitatea producerii daunelor materiale sau a altor urmări grave în realitate.

Cu referire la infracțiunile din legea penală română care sunt corespondente cu infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM, O. Predescu și A. Hărăstășanu afirmă că legătura cauzală este *ex re*, adică reiese din materialitatea faptei [161, p. 231]. Vis-à-vis de aceleași infracțiuni, M.A. Hotca consideră că legătura cauzală rezultă *ex re* sau trebuie dovedită în concret [148, p. 346]. Considerăm mai flexibilă ultima din aceste opinii. Or, „în majoritatea cazurilor, stabilirea legăturii cauzale – în timpul urmăririi penale și al examinării cauzei în judecată – nu prezintă dificultăți. Aceasta deoarece adesea cauza producerii urmărilor prejudiciabile este evidentă. Totuși, se atestă și cazuri, când stabilirea legăturii cauzale nu este atât de facilă” [222]. În concluzie, atunci când cauza producerii urmărilor prejudiciabile nu este evidentă, dovedirea legăturii cauzale devine obligatorie.

3.3. Mijloacele speciale de săvârșire a infracțiunii

Din dispoziția de la lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM reiese că mijloacele periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane constituie un semn secundar obligatoriu cu caracter alternativ (și, în același timp, cu efect agravant) al infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM (în cazul în care această infracțiune presupune fie nimicirea bunurilor persoanei cu funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate, fie nimicirea bunurilor persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale). Ipoteza descrisă la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM amintește de una dintre ipotezele prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 197 C. pen. RM: distrugerea intenționată a bunurilor, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari, săvârșită prin incendiere, explozie sau prin o altă modalitate periculoasă.

Termenul „distrugerea” din dispoziția lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM denotă că circumstanța agravantă prevăzută de această normă este atașabilă doar infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM (în cazul în care această infracțiune presupune fie nimicirea bunurilor persoanei cu funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate, fie nimicirea bunurilor persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale).

Această versiune rezultă și din precedentul legislativ al dispoziției lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM: alin. 2 art. 206² C. pen. RM din 1961 (deteriorarea sau nimicirea premeditată a bunurilor unui colaborator al poliției, ale altui lucrător din organele afacerilor interne sau ale rudelor lor, săvârșită în legătură cu exercitarea de către ei a îndatoririlor de serviciu sau obștești pentru menținerea ordinii publice și combaterea criminalității, prin incendiere, explozie ori prin altă metodă socialmente periculoasă).

Sintagma „Acțiunile prevăzute la alin. (1) sau (1¹) însoțite de...” din partea introductivă a alin. (2) art. 349 C. pen. RM infirmă posibilitatea atașării circumstanței agravante analizate infracțiunii prevăzute la lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM.

Așa cum am afirmat mai sus, mijloacele periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane constituie un semn secundar obligatoriu cu caracter alternativ. Explicația acestui fapt constă în aceea că, dacă făptuitorul aplică mijloace oarecare (ce nu prezintă pericol pentru viața sau sănătatea mai multor persoane), răspunderea se va aplica în baza alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. Dacă însă făptuitorul recurge la mijloace periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane, se va aplica soluția alternativă, și anume – lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM.

Din punctul de vedere al lui S. Brînza și V. Stati, „în sensul lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, noțiunea „mijloace periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane” are înțelesul pe care-l cunoaștem din analiza agravantei consemnate la lit. m) alin. (2) art. 145 C. pen. RM” [22, vol. I, p. 1040; 23, vol. II, p. 1073]. Practic, aceeași concluzie rezultă din opiniile altor autori [6, p. 554; 35, p. 741-742; 3, p. 560; 21, p. 712-713; 254, vol. II, p. 457; 2, p. 769].

În legătură cu circumstanța agravantă prevăzută la lit. m) alin. (2) art. 145 C. pen. RM, în pct. 5.12 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art. 145-148 C. pen. RM)”, nr. 11 din 24.12.2012 [110], se explică: „Circumstanța agravantă în cauză trebuie să îndeplinească următoarele trei condiții: 1) mijloacele aplicate în scopul săvârșirii omorului trebuie să prezinte un real pericol pentru viața sau sănătatea mai multor persoane; 2) făptuitorul trebuie să conștientizeze pericolozitatea mijloacelor aplicate; 3) făptuitorul trebuie să manifeste intenție în raport cu lipsirea de viață a victimei vizate”. Cu adaptările de rigoare, aceleași condiții sunt valabile pentru circumstanța agravantă prevăzută la lit. b) alin. (2) art. 145 C. pen. RM.

În următoarea speță, nu este clar în ce constă pericolul pentru viața sau sănătatea mai multor persoane: *C.Gh. a fost condamnat în baza lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 28.12.2012, acesta a comis faptele prevăzute la alin. (2) art. 353 și art. 354 C. contr. RM. Ca urmare, F.C., ofițer operativ de sector al postului de poliție Molovata Nouă, a întocmit două procese contravenționale în privința lui C.Gh. La 10.02.2013, aproximativ la ora 01.00, utilizând*

substanțe inflamabile, în scopul sistării activității de serviciu a lui F.C., C.Gh. a incendiat încăperea postului de poliție Molovata Nouă. În rezultat, au fost distruse bunuri în valoare de 32716,84 de lei [180; 58]. Putem doar prezuma că: 1) aproximativ la ora 01.00, în încăperea respectivă s-ar fi putut afla cel puțin două persoane; 2) C.Gh. a conștientizat prezența pericolului real pentru viața sau sănătatea acestor persoane. Însă, aceste prezumții nu pot fi suficiente în vederea aplicării răspunderii conform lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Or, în pct. 5.12 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art. 145-148 C. pen. RM)”, nr. 11 din 24.12.2012 [110], se menționează: „Mijloacele aplicate... trebuie să prezinte un real pericol pentru viața sau sănătatea nu doar a victimei vizate, dar și a încă cel puțin unei singure persoane. Este necesar ca la locul faptei să fi fost prezente cel puțin două persoane, una dintre care era victima vizată... Se exclude agravarea răspunderii..., dacă făptuitorul, aplicând asemenea mijloace, a conștientizat lipsa pericolului real pentru viața sau sănătatea altor persoane”. Accentuăm că prevederea de la lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM nu ar putea fi operantă în cazul în care în locul și în momentul specificate în speță s-ar fi aflat doar F.C. În legătură cu acest aspect, privitor la ipoteze similare cu cea descrisă la lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, S. Brînza menționează, just: „Cerința agravantei analizate nu va fi îndeplinită, dacă, deși mijlocul aplicat ar putea în mod obiectiv să creeze pericol pentru viața sau sănătatea mai multor persoane, posibilitatea producerii unui asemenea rezultat ar fi exclusă în împrejurările concrete ale comiterii infracțiunii. De exemplu, dacă se provoacă un incendiu... într-un loc în care nu este prezentă decât victima vizată (fiind exclusă prezența oricăror altor persoane), nu se poate agrava răspunderea în baza lit. f) alin. (2) art. 151 și lit. g) alin. (2) art. 152 C. pen. RM” [16].

În următoarele spețe au fost aplicate mijloace (care, probabil, sunt) periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane. Însă, aceste mijloace au fost aplicate nu pentru distrugerea bunurilor victimei. Ele au fost aplicate în scop de violență sau de amenințare cu aplicarea violenței: *F.M. a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 03.07.2010, în timpul reținerii lui F.M., acesta a fost somat de către colaboratorii Direcției Investigații și Securitate Internă a Ministerului Afacerilor Interne de a se supune cerințelor organului de urmărire penală. Însă, F.M. nu s-a supus acestei somații. Aflându-se la volanul unui automobil de model „Land Rover Freelander”, făptuitorul a aplicat violență asupra șefului Secției supraveghere și securitate internă a Direcției Investigații și Securitate Internă a Ministerului Afacerilor Interne, M.A. Această violență s-a exprimat în lovirea laterală exercitată asupra lui M.A. cu automobilul, urmată de agățarea și târârea acestuia pe o distanță de aproximativ 50 de metri. Ulterior, M.A. a fost îmbrâncit de către F.M. din automobil în timpul deplasării*

acestui [62]; • N.I. a fost condamnat conform lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 20.12.2006, aproximativ la ora la 16.00, acesta se afla la stația de transport public în apropiere de intersecția bd. Mircea cel Bătrân cu str. Petru Zadnipru, mun. Chișinău. B.D., care coborâse împreună cu N.I. din troleibuz, a declarat că N.I. i-a sustras din geantă mai multe bunuri. Ca urmare, B.D. a solicitat ajutorul colaboratorului de poliție, G.I. Fiind în ținută de serviciu, G.I. s-a legitimat și i-a cerut lui N.I. să-l urmeze la Comisariatul de poliție al sectorului Ciocana, mun. Chișinău. În scopul sistării activității de serviciu a lui G.I., N.I. i-a pulverizat lui G.I. în față spray lacrimogen. Apoi N.I. a încercat să părăsească locul faptei. Însă, G.I. l-a urmărit și l-a ajuns din urmă. Atunci N.I. i-a pulverizat repetat lui G.I. în față spray lacrimogen. În afară de aceasta, N.I. i-a aplicat lui G.I. lovituri cu pumnul și cu piciorul. În rezultat, G.I. a suferit o vătămare medie a integrității corporale sau a sănătății [47]; • M.M. a fost condamnat conform alin. (1) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 20.04.2008 acesta se afla la intersecția str. Paris cu str. Tudor Vladimirescu, mun. Chișinău. În scopul eschivării de la urmărirea pentru comiterea unor infracțiuni, M.M. a aruncat o grenadă de luptă de tip „RDG-5” în direcția unor colaboratori ai Secției poliția criminală a Comisariatului General de Poliție al mun. Chișinău [51]. Astfel, soluțiile de calificare, stabilite în cele trei spețe exemplificate mai sus, corespund literei legii. Or, la lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM este utilizată sintagma „distrugerea bunurilor prin mijloace periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane”, nu „prin mijloace periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane”. În prezența certitudinii privind pericolul social sporit al mijloacelor aplicate, în spețele respective, la stabilirea pedepsei, poate fi luată în calcul circumstanța agravantă „săvârșirea infracțiunii prin mijloace care prezintă un pericol social sporit” (prevăzută la lit. i) alin. (1) art. 77 C. pen. RM).

În următoarea speță, mijloacele aplicate sunt periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane. Însă, aceste mijloace sunt aplicate nu pentru a distruge bunurile victimelor, ci pentru a le deteriora: E.E. a fost condamnat în baza lit. a), b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 25.02.2009, aproximativ la ora 01.25, având asupra sa arma de foc de model „IJ-58” (cu două țevi), acesta a pătruns în magazinul „L.” din or. Ungheni. După declanșarea alarmei, pătrunderea ilegală a lui E.E. a fost descoperită de către colaboratorii de poliție. La solicitarea colaboratorilor de poliție de a se preda, E.E. a efectuat o împușcătură dublă în direcția acestora, deteriorându-le automobilul de serviciu [52]. Această soluție de calificare este conformă cu cadrul legal. Or, așa cum am menționat în Secțiunea 3.1 a prezentei teze, noțiunea „nimicirea (distrugerea) bunurilor” din art. 349 C. pen. RM trebuie deosebită de noțiunea „deteriorarea bunurilor”, care nu este folosită în acest articol. Deci, în sensul lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM,

mijloacele periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane nu pot fi aplicate pentru a deteriora bunurile victimei.

Totuși, din perspectiva *de lege ferenda*, nu este clar de ce în Proiectul nr. 2127/2015 [162] se propune ca la lit. b) alin. (3) art. 349 C. pen. RM să fie utilizată în continuare sintagma „distrugerea bunurilor prin mijloace periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane”. Propunem ca această sintagmă să fie modificată, după cum urmează: „prin mijloace periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane”. Or, în varianta de proiect a alin. (2) art. 349 C. pen. RM se folosește sintagma „deteriorarea sau nimicirea bunurilor”, nu cuvintele „nimicirea bunurilor”, ca în varianta în vigoare a alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În acest mod, consecvența obligă ca ideea conturată în varianta de proiect a alin. (2) art. 349 C. pen. RM să-și găsească dezvoltare în varianta de proiect a lit. b) alin. (3) art. 349 C. pen. RM. În plus, sintagma „prin mijloace periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane” ar contribui la extinderea sferei de aplicare a art. 349 C. pen. RM asupra aplicării violenței. În astfel de ipoteze, gradul de pericol social nu este deloc mai redus decât în cazul deteriorării sau nimicirii bunurilor prin mijloace periculoase pentru viață sau sănătate.

3.4. Concluzii la Capitolul 3

Analiza laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM ne permite să formulăm următoarele concluzii:

1) între alin. (1) art. 349 și art. 155 C. pen. RM există o relație de concurență între o normă specială și o normă generală (în sensul art. 116 C. pen. RM), nu o relație de concurență între o parte și un întreg (în sensul art. 118 C. pen. RM);

2) art. 155 C. pen. RM poate fi aplicat împreună cu art. 349 C. pen. RM doar în acele situații când amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății este îndreptată nu doar asupra victimelor menționate în art. 349 C. pen. RM, ci și asupra acelor persoane care nu posedă calitățile speciale ale victimelor în cauză;

3) în ipoteza în care victimă este persoana care își îndeplinește datoria obștească sau ruda apropiată a acesteia, infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM poate fi săvârșită: a) până la îndeplinirea datoriei obștești; b) în momentul îndeplinirii datoriei respective; c) după îndeplinirea datoriei obștești;

4) în ipoteza în care victima este persoană cu funcție de răspundere sau rudă apropiată a acesteia, infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM poate fi săvârșită: a) până la îndeplinirea activității de serviciu; b) în momentul îndeplinirii activității de serviciu;

5) dacă amenințarea cu omor ori cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății are drept cauză comportamentul nelegitim al victimei, poate fi aplicată norma generală, și anume – art. 155 C. pen. RM;

6) forma pasivă a conduitei infracționale, alături de caracterul nonviolent al acesteia, constituie criteriile principale care permit delimitarea faptelor prevăzute la alin. (3) art. 224, alin. (16) art. 287 și art. 336 C. contr. RM de opunerea de rezistență prevăzută la alin. (2) art. 349 C. pen. RM în accepțiunea Proiectului nr. 2127/2015;

7) alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM nu este aplicabil în cazul deteriorării bunurilor fie ale persoanei cu funcție de răspundere sau ale rudelor ei apropiate în scopul sistării activității de serviciu a acestei persoane ori al schimbării caracterului acestei activități în interesul făptuitorului sau al altei persoane, fie ale persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale. În astfel de ipoteze se aplică, după caz, art. 104 C. contr. RM sau art. 197 C. pen. RM;

8) în cazul infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM, leziunile corporale produse depășesc cadrul acesteia, marcând momentul de epuizare a infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM;

9) vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății nu se încadrează în noțiunea „violență periculoasă pentru viață sau sănătate” din dispoziția lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM;

10) lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM constituie o normă specială față de alin. (3) art. 78 C. contr. RM sau art. 152 C. pen. RM;

11) nu putem exclude cu totul posibilitatea aplicării lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM în ipotezele în care violența nu implică recurgerea la atac, adică nu implică fie caracterul agresiv al acțiunii făptuitorului, fie caracterul surprinzător pentru victimă al acțiunii făptuitorului, fie ambele aceste aspecte;

12) nu momentul producerii prejudiciului adus sănătății este cel care marchează consumarea infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Acest moment marchează epuizarea infracțiunii în cauză;

13) în cazul infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, etapa de tentativă este posibilă;

14) doar prejudiciul material efectiv poate alcătui conținutul daunelor materiale cauzate prin infracțiunile prevăzute la alin. (1¹) și lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM;

15) utilizarea în legea penală a sintagmelor de genul „alte urmări grave” pune în pericol respectarea principiului legalității stabilit la art. 3 C. pen. RM;

16) daunele materiale în proporții mari nu intră sub incidența noțiunii utilizate la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Din cauza insuficienței gravității, nu pot intra sub incidența acestei noțiuni nici vătămarea ușoară sau medie a integrității corporale sau a sănătății;

17) de regulă, alte urmări grave (prevăzute la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM) se află în legătură causală cu nimicirea bunurilor fie ale persoanei cu funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate în scopul sistării activității de serviciu a acestei persoane ori al schimbării caracterului activității în cauză în interesul făptuitorului, fie ale persoanei care își îndeplinește datoria obștească ori ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale;

18) în sensul lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, mijloacele periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane constituie un semn secundar obligatoriu cu caracter alternativ (și, în același timp, cu efect agravant) al infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM (în cazul în care această infracțiune presupune fie nimicirea bunurilor persoanei cu funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate, fie nimicirea bunurilor persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale);

19) în sensul lit. b) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, mijloacele periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane nu pot fi aplicate pentru a deteriora bunurile victimei.

4. ELEMENTELE CONSTITUTIVE SUBIECTIVE ALE INFRAȚIUNILOR DE AMENINȚARE SAU VIOLENȚĂ SĂVÂRȘITĂ ASUPRA PERSOANEI CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE SAU CARE ÎȘI EXERCITĂ DATORIA OBȘTEASCĂ

4.1. Subiectul

Din art. 21 C. pen. RM rezultă că subiect al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM este persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani.

Persoana juridică nu poate fi subiect al infracțiunilor analizate. Legiuitorul a decis ca, în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, destinat al obligației de conformare în cadrul raportului juridic de drept penal să fie doar persoana fizică. Această persoană fizică trebuie să se caracterizeze prin două condiții generale: 1) vârsta de 16 ani ca vârstă minimă a răspunderii penale; 2) responsabilitate.

Din definiția noțiunii de infracțiune formulate la alin. (1) art. 14 C. pen. RM cunoaștem că infracțiunea este o faptă săvârșită, printre altele, cu vinovăție. Din punctul de vedere al lui V. Dobrinoiu, „vinovăția implică acțiunea a doi factori inerenți vieții psihice a persoanei: pe de o parte, conștiința sau factorul intelectual, iar, pe de altă parte, voința sau factorul volitiv” [87, p. 115]. Pentru a exista vinovăție, făptuitorul trebuie să aibă „dezvoltarea psihofizică necesară care să-i permită să stăpânească și să dirijeze în mod conștient actele sale de conduită, precum și să-și dea seama de posibilele urmări prejudiciabile ale faptelor sale” [226].

După părerea lui S.S. Lohanski, „fiecare vârstă se caracterizează întotdeauna printr-o conduită conștientizată și volitivă” [291]. Totuși, nu oricare vârstă a făptuitorului poate condiționa aplicarea răspunderii penale. În opinia lui S. Brînza, „teoria dreptului penal nu pune problema unei limite maxime de vârstă, dincolo de care persoana să nu poată fi recunoscută drept subiect al infracțiunii, ci numai problema unei vârste de la care există capacitate penală” [7, p. 87]. Idei apropiate sunt exprimate de A. Ungureanu: „Omul dobândește facultățile psihice, care îi dau posibilitatea de a fi conștient de acțiunile sale și de a le putea stăpâni, numai la o anumită vârstă” [228, p. 76]. De asemenea, V. Păvăleanu afirmă: „Omul dobândește la o anumită vârstă facultățile psihice care-i dau posibilitatea de a-și da seama de acțiunile sale și de a le putea stăpâni” [157, p. 127].

În cazul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, se prezumă că minorul care a atins vârsta de 16 ani are capacitate penală. Vârsta sub 16 ani a făptuitorului este o cauză care exclude răspunderea penală în baza art. 349 C. pen. RM. Nici chiar persoanele care au vârsta între 14 și

16 ani nu sunt pasibile de răspundere în baza art. 349 C. pen. RM. Legiuitorul a considerat că persoanele cu o asemenea vârstă nu sunt capabile să conștientizeze semnificația pe care o comportă: 1) activitatea normală a autorităților publice, alături de 2) libertatea psihică (morală), integritatea corporală, sănătatea sau viața persoanei, ori integritatea, substanța și potențialul de utilizare a bunurilor. În acest plan, A.M. Lazarev menționează, just: „În perioadele diferite ale vieții sale, în virtutea particularităților ce caracterizează procesele psihice sau fiziologice care decurg în organismul persoanei, aceasta poate avea o atitudine diferită față de realitatea înconjurătoare. De aceea, legiuitorul soluționează problema vârstei minime a răspunderii penale nu aleatoriu, ci luând în considerare legitățile de dezvoltare a persoanei” [289, p. 14].

Referindu-se la ipotezele din legea penală rusă și din cea azeră, care sunt similare cu ipoteza descrisă în art. 349 C. pen. RM, Iu.D. Ismailov afirmă: în cazul în care persoanele care au vârsta între 14 și 16 ani comit vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății asupra reprezentanților autorităților publice sau a rudelor apropiate ale acestora, în legătură cu îndeplinirea de către reprezentanții autorităților publice a atribuțiilor funcționale, răspunderea se va aplica potrivit art. 127 „Vătămarea intenționată medie a integrității corporale sau a sănătății” din Codul penal al Federației Ruse [337] sau în baza art. 127 „Vătămarea intenționată nu prea gravă a integrității corporale sau a sănătății” din Codul penal al Azerbaidjanului [362]. [264]. În principiu, ideea exprimată de acest autor urmează a fi susținută. Totuși, ea necesită anumite ajustări, pentru a corespunde prevederilor legii penale autohtone. Astfel, putem afirma: în cazul în care persoanele care au vârsta între 14 și 16 ani comit faptele descrise în art. 349 C. pen. RM, acestea pot răspunde pentru infracțiunile prevăzute la alin. (2) art. 152 sau la alin. (2) art. 197 C. pen. RM.

În alt context, art. 22 C. pen. RM prevede: „Responsabilitatea este starea psihologică a persoanei care are capacitatea de a înțelege caracterul prejudiciabil al faptei, precum și capacitatea de a-și manifesta voința și a-și dirija acțiunile”.

Dacă persoanei fizice care a atins vârsta de 16 ani îi lipsește responsabilitatea, ea nu poate fi subiect al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Sub acest aspect, art. 23 C. pen. RM stabilește: „Nu este pasibilă de răspundere penală persoana care, în timpul săvârșirii unei fapte prejudiciabile, se afla în stare de iresponsabilitate, adică nu putea să-și dea seama de acțiunile ori inacțiunile sale sau nu putea să le dirijeze din cauza unei boli psihice cronice, a unei tulburări psihice temporare sau a altei stări patologice. Față de o asemenea persoană, în baza hotărârii instanței de judecată, pot fi aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical, prevăzute de prezentul Cod” (alin. (1)); „nu este pasibilă de pedeapsă persoana care, deși a săvârșit infracțiunea în stare de responsabilitate, înainte de pronunțarea sentinței de către instanța de judecată s-a îmbolnăvit de o boală psihică care a lipsit-o de posibilitatea de a-și da seama de acțiunile ori

inaacțiunile sale sau de a le dirija. Față de o asemenea persoană, în baza hotărârii instanței de judecată, pot fi aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical, iar după însănătoșire – ea poate fi supusă pedepsei” (alin. (2)).

La ipoteza prevăzută la alin. (1) art. 23 C. pen. RM se referă următoarele exemple din practica judiciară: *F.I. a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În cadrul examinării cauzei, instanța de judecată a stabilit că F.I. a săvârșit infracțiunea în stare de iresponsabilitate. La concret, acesta suferă de schizofrenie paranoică, sindrom halucinator paranoic. Afecțiunea în cauză limitează capacitatea lui F.I. de a prevedea acțiunile sale și de a delibera asupra lor, precum și condiționează incapacitatea acestuia de a acționa cu discernământ. Drept urmare, procesul penal intentat împotriva lui F.I. a fost încetat [42]; • R.B. a fost învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute la alin. (1^l) art. 349 C. pen. RM. În cadrul examinării cauzei, instanța de judecată a stabilit că, la momentul comiterii faptei, acesta se afla în stare de delir alcoolic. Ceea ce l-a lipsit de capacitatea de a prevedea acțiunile sale și de a delibera asupra lor. În consecință, procesul penal intentat împotriva lui R.B. a fost încetat, fiindu-i aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical [185]; • C.V. a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM. În cadrul examinării cauzei, instanța de judecată a stabilit că acesta a săvârșit infracțiunea în stare de iresponsabilitate. La concret, C.V. suferă de schizofrenie paranoică, sindrom paranoic în stadiu de acutizare. Această afecțiune l-a lipsit de capacitatea de a prevedea acțiunile sale și de a delibera asupra lor. Drept urmare, procesul penal intentat împotriva lui C.V. a fost încetat, fiindu-i aplicate măsuri de constrângere cu caracter medical [307].*

Cu privire la exemplele prezentate mai sus, aducem în atenție punctul de vedere al lui V. Pașca: „Când făptuitorul a fost lipsit de capacitate psihică în momentul săvârșirii faptei, această cauză de înlăturare a caracterului penal al faptei își păstrează efectele, indiferent dacă ulterior această stare a încetat” [141, p. 334]. Cu alte cuvinte, în ipoteza iresponsabilității în varianta descrisă la alin. (1) art. 23 C. pen. RM, încetarea acestei stări nu poate avea un caracter retroactiv.

În altă ordine de idei, în art. 349 C. pen. RM nu este circumstanțiată nicio calitate specială a subiectului infracțiunii. Astfel, se poate deduce că, indiferent de calitatea specială pe care o posedă, făptuitorii vor răspunde în baza art. 349 C. pen. RM în condiții generale, fără a le fi diferențiată răspunderea. De exemplu, în următoarea speță subiectul infracțiunii are calitatea de militar: *O.M. a fost condamnat în baza lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Fiind militar în termen și urmărind eschivarea de la serviciul militar, la 12.01.2009 acesta a părăsit samavolnic unitatea militară în care își îndeplinea serviciul. Ca urmare, factorii de decizie abilitați au*

dispus efectuarea de investigații în vederea stabilirii locului aflării lui O.M. și reținerii acestuia. La 13.12.2008, aproximativ la ora 00.30, în timpul reținerii lui O.M. la domiciliul acestuia din satul Scumpia, raionul Fălești, acesta a refuzat să se supună cerințelor legale ale colaboratorilor de poliție de a se preda benevol. Apoi, O.M. l-a atacat pe colaboratorul de poliție A.G. cu un cuțit de bucătărie [50].

Calitatea specială de militar este obligatorie pentru subiecții infracțiunilor prevăzute la art. 365, 367 și 368 C. pen. RM. Aceste infracțiuni prezintă anumite asemănări cu infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Totuși, este important a reține următoarele: 1) victima infracțiunilor prevăzute la art. 365, 367 și 368 C. pen. RM poate avea doar calitatea specială de militar; 2) pentru calificarea faptei în baza art. 365, 367 și 368 C. pen. RM nu este obligatorie legătura dintre săvârșirea infracțiunii și activitatea de serviciu a victimei. Aceste două diferențe specifice, alături de altele (care țin de obiectul, latura obiectivă și latura subiectivă a infracțiunii), permit delimitarea infracțiunilor prevăzute la art. 365, 367 și 368 C. pen. RM de infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Păstrând vectorul investigației, aducem în atenție următorul punct de vedere exprimat în doctrina penală română: în cazul infracțiunilor de ultraj, subiect poate fi și un funcționar public care prin acțiunea desfășurată aduce atingere unui alt funcționar public purtător al autorității de stat [84, p. 336; 91, p. 11; 148, p. 344]. De exemplu, în următoarea speță subiecții infracțiunii au calitatea de persoane cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice: *P.E. și P.A. au fost condamnați în baza alin. (1) art. 349 C. pen. RM. În fapt, P.E. exercita funcția de inspector în Secția poliția criminală din cadrul Comisariatului de poliție al raionului Criuleni. La rândul său, P.A. exercita funcția de inspector superior în componența grupei poliției criminale a Sectorului de poliție nr. 5 Boșcana din cadrul Comisariatului de poliție al raionului Criuleni. La 16.03.2008, aproximativ la ora 15.20, aceștia se aflau într-un birou din sediul Comisariatului de poliție al raionului Criuleni. În același loc, la momentul respectiv procurorul din Procuratura raionului Criuleni M.I. efectua acțiunea procesuală de ridicare a unor bunuri în legătură cu desfășurarea urmăririi penale într-o cauză în care P.E. și P.A. figurau ca învinuiți. Urmărind sistarea acestei acțiuni procesuale, P.E. și P.A. l-au îmbrâncit violent pe M.I. Apoi, smulgându-i din mâini aparatul de fotografiat și geanta cu obiectele supuse ridicării, P.E. și P.A. au fugit într-o direcție necunoscută [76].*

Considerăm că nu ar fi fost oportună aplicarea art. 328 C. pen. RM pentru fapta săvârșită de P.E. și P.A. Cu această ocazie, menționăm că într-o decizie a Plenului Curții Supreme de Justiție se arată: *excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu însoțite de aplicarea violenței psihice (care a fost prevăzută la lit. a) alin. (2) art. 328 C. pen. RM) presupune*

amenințarea victimei, cu cauzarea unor vătămări ușoare, medii sau grave, cu producerea unor dureri sau suferințe psihice. Prin Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 08.11.2012 [135], nu a fost dezincriminată fapta prevăzută la lit. a) alin. (2) art. 328 C. pen. RM. Această faptă se regăsește în norma relativ echivalentă prevăzută de dispoziția art. 166¹ C. pen. RM [83]. Așadar, la lit. a) alin. (2) art. 328 C. pen. RM se stabilea răspunderea pentru excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, însoțită de aplicarea violenței. Această normă nu mai este în vigoare. Articolul 166¹ C. pen. RM se aplică, printre altele, în cazul săvârșirii faptei care a fost prevăzută la lit. a) alin. (2) art. 328 C. pen. RM. Însă, art. 166¹ C. pen. RM nu poate fi aplicat pentru fapta săvârșită de P.E. și P.A. Or, în opinia lui N. Gordilă și V. Stati, victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 166¹ C. pen. RM poate fi numai „persoana supusă unor măsuri de constrângere având la bază exercițiul autorității publice” [158, p. 594, 606]. În speța prezentată mai sus, M.I. nu se afla în postura de persoană supusă unor măsuri de constrângere având la bază exercițiul autorității publice. De asemenea, întrucât se situau în afara cadrului legal, nici P.E. și P.A. nu se aflau în postura de persoane care aplică măsuri de constrângere având la bază exercițiul autorității publice.

În alt context, este necesar a menționa că printre circumstanțele agravante specificate în art. 349 C. pen. RM nu se numără: săvârșirea infracțiunii de două sau mai multe persoane; săvârșirea infracțiunii de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală. În aceste împrejurări, săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM prin orice formă de participare poate avea relevanță doar ca circumstanță agravantă care se ia în considerare la aplicarea pedepsei, în sensul lit. c) alin. (1) art. 77 C. pen. RM.

În plan comparat, în legile penale ale altor state, în articolele care corespund cu art. 349 C. pen. RM, situația este diferită. De exemplu, potrivit art. 319 din Codul penal al Croației [377] și art. 324 din Codul penal al Serbiei [379], răspunderea se aplică pentru participarea la grupul care comite infracțiuni de ultraj. În Codul penal al Norvegiei [361], în § 127, fapta celui care contribuie la săvârșirea infracțiunii este asimilată cu fapta autorului infracțiunii.

4.2. Latura subiectivă

4.2.1. Vinovăția

Din analiza art. 349 C. pen. RM reiese că, de regulă, doar intenția poate constitui forma de vinovăție manifestată la comiterea infracțiunilor prevăzute de acest articol. Excepția o constituie cazul prevăzut la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, atunci când făptuitorul manifestă imprudență

față de alte urmări grave. În restul cazurilor, imprudența nu poate caracteriza vinovăția manifestată la săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

În această ordine de idei, este util să reproducem argumentele prezentate într-o decizie a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție: *„Referitor la învinuirea lui M.F. în comiterea infracțiunii prevăzute la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM,... instanța a stabilit că colaboratorii Direcției Investigații și Securitate Internă a Ministerului Afacerilor Interne nu purtau nici uniforme de polițist, nici alte însemne care i-ar fi identificat drept colaboratori de poliție aflați în exercițiul funcției de serviciu. Colaboratorii în cauză s-au îndreptat în grabă spre automobilul în care se afla M.F., fără a se prezenta, fără a pronunța cuvintele „poliția”, „misiune operativă” sau alte cuvinte care ar fi dat de înțeles că este în desfășurare o acțiune procesuală de reținere... Prin urmare, nu și-a găsit confirmare latura subiectivă a infracțiunii imputate lui M.F.”* [62] În legătură cu această speță, considerăm relevant următorul punct de vedere: pentru determinarea existenței intenției, trebuie stabilit dacă făptuitorul a cunoscut că victima are o funcție ce implică exercitarea autorității publice și se află în exercitarea atribuțiilor specifice acestei funcții ori fapta este în legătură cu funcția respectivă [227, p. 243; 161, p. 232]. Dacă adaptăm această opinie prevederilor art. 349 C. pen. RM, concluzia trebuie să fie următoarea: art. 349 C. pen. RM nu poate fi aplicat în cazul în care, la momentul comiterii infracțiunii, făptuitorul nu-și dădea seama că: 1) săvârșește infracțiunea asupra unei persoane cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice, a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească sau a unei rude apropiate a acestora; 2) infracțiunea pe care o săvârșește are legătură cu: a) activitatea de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice sau b) activitatea obștească a persoanei care își îndeplinește datoria obștească. În lipsa condițiilor nr. 1 și 2 menționate mai sus (sau chiar a unei singure dintre aceste condiții), art. 349 C. pen. RM nu poate fi aplicat. În astfel de cazuri, poate fi aplicată norma generală – art. 78 sau 104 C. contr. RM ori art. 152, 155 sau 197 C. pen. RM.

În alt context, de la caz la caz, în funcție de trăsăturile individualizante ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, tipul de intenție poate varia. Astfel, făptuitorul manifestă intenție directă la săvârșirea infracțiunilor prevăzute la alin. (1), (1¹) (în ipoteza fie de aplicare a violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei cu funcție de răspundere ori a rudelor ei apropiate, fie de aplicare a unei asemenea violențe asupra persoanei care își îndeplinește datoria obștească ori a rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale) sau la lit. a) alin. (2) art. 349

C. pen. RM. Săvârșind astfel de infracțiuni, făptuitorul își dă seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sale și dorește săvârșirea acestei acțiuni.

Cu referire la infracțiunile corespondente prevăzute de legea penală ucraineană, A.V. Boiko consideră că făptuitorul poate manifesta și intenție indirectă [244]. Avem rezerve față de această părere. Vis-à-vis de infracțiunile corespondente prevăzute de legea penală rusă, Iu.V. Baglai afirmă, just, că este de neconceput ca acestea să fie comise cu intenție indirectă. O asemenea concluzie rezultă din examinarea scopului special al infracțiunilor, precum și a caracteristicilor laturii obiective a acestora [236]. În cazul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, scopul special are un caracter alternativ. De aceea, considerăm că accentul trebuie pus pe caracteristicile laturii obiective a infracțiunilor în cauză. Atunci când acestea sunt formale, infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM pot fi comise doar cu intenție directă [35, p. 741; 21, p. 712; 2, p. 769]. Referitor la infracțiunile formale, I. Hadîrca argumentează: „Cum poate făptuitorul să admită conștient că săvârșește o acțiune (inacțiune) prejudiciabilă? Odată ce el o săvârșește, rezultă în mod inevitabil că o și dorește. O altă concluzie ar intra în contradicție cu regulile logicii” [94, p. 218]. Acest argument concludent nu diferă mult de considerentele expuse de alți autori [147; 9].

Sub un alt aspect, făptuitorul manifestă intenție directă sau indirectă la săvârșirea infracțiunilor prevăzute la alin. (1¹) (în ipoteza fie de nimicire a bunurilor persoanei cu funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate, fie de nimicire a bunurilor persoanei care își îndeplinește datoria obștească sau ale rudelor ei apropiate în legătură cu participarea acestei persoane la prevenirea ori curmarea unei infracțiuni sau a unei fapte antisociale) sau lit. c) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. Săvârșind astfel de infracțiuni, făptuitorul își dă seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sale, prevede urmările ei prejudiciabile, dorește sau admite, în mod conștient, survenirea acestor urmări.

Precizăm că art. 349 C. pen. RM nu poate fi aplicat în cazul în care intenția făptuitorului este de a comite omorul sau vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății. De exemplu, cu privire la intenția de a săvârși omorul, S. Brînza afirmă că aceasta „se poate deduce din următoarele împrejurări de fapt: folosirea unor mijloace apte de a produce moartea (ținând seama de felul mijloacelor, dimensiunile, soliditatea, greutatea acestora); locul sau regiunea corporală unde s-au aplicat loviturile ori asupra căreia s-a acționat; numărul, intensitatea și repetabilitatea loviturilor ori a altor acte de violență exercitate asupra victimei; perseverența făptuitorului în exercitarea violențelor; natura relațiilor dintre făptuitor și victimă anterioare săvârșirii faptei (normale, prietenești, de dușmănie); atitudinea făptuitorului după săvârșirea faptei (a încercat să dea un prim ajutor victimei sau a lăsat-o în starea în care a adus-o); locul și

timpul săvârșirii infracțiunii; particularitățile victimei (vârsta, condiția fizică etc.); nivelul de instruire, experiența de viață, cunoștințele profesionale, aptitudinile făptuitorului; alte împrejurări preexistente, concomitente sau subsecvente. Împrejurările în cauză nu au relevanță în sine privite în mod individual sau invariabil, ci numai de la caz la caz și apreciate în ansamblu” [18].

În următoarea speță nu a fost stabilită intenția de a comite omorul sau vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, deși, în aparență, o asemenea intenție ar fi fost manifestată: *I.O. a fost condamnat conform lit. a) alin. (2) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 28.01.2011, în jurul orei 23.00, acesta se afla la intrarea într-un apartament de pe str. Mihail Sadoveanu, mun. Chișinău. La acel moment, în apartamentul respectiv se afla A.G., inspector în Secția poliția criminală a Comisariatului de poliție al sectorului Ciocana, mun. Chișinău. Acesta efectua o percheziție autorizată. În scopul sistării activității de serviciu a lui A.G., I.O. i-a aplicat acestuia o lovitură cu cuțitul în abdomen. În rezultat, victima a suferit o dereglare a sănătății de scurtă durată* [55]. În situații asemănătoare, alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM a fost aplicat pentru: *înțeparea victimei cu o vargă metalică în abdomen și în partea stângă a pieptului* [203]; *lovirea victimei cu cuțitul în abdomen, astfel încât a fost deteriorată vesta antiglonț pe care aceasta o purta* [210]; *lovirea victimei cu toporul în față* [178]; *lovirea victimei cu toporul peste braț* [186]; *lovirea victimei cu lopata în cap* [198]; *tamponarea victimei cu automobilul de model VAZ-2106* [193]; *tamponarea victimei cu motocicletă de model Jawa-350* [192].

Pentru comparație, în alte exemple, art. 27 și lit. d) alin. (2) art. 145 C. pen. RM a fost aplicat pentru: *încercarea de a lovi victima, care deținea funcția de inspector operativ de sector din cadrul Comisariatului de poliție al sectorului Râșcani, mun. Chișinău, cu ciocanul în cap* [195]; *aplicarea victimei, care deținea funcția de specialist în Serviciul de securitate al Penitenciarului nr. 9 „Pruncul”, a unei lovituri cu cuțitul în gât* [61]; *aplicarea victimei, care deținea funcția de inspector în Secția poliția criminală a Comisariatului de poliție al raionului Nisporeni, a unei lovituri cu toporul în cap, aceasta fiind parată de victimă cu mâna* [77].

O asemenea practică neuniformă denotă că, la calificare, urmează să fie examinat mai atent conținutul intenției manifestate de făptuitor. Acest conținut „rezultă din materialitatea faptei (*dolus ex re*), adică din examinarea tuturor semnelor laturii obiective, precum și din studierea caracterului relațiilor dintre făptuitor și victimă” [18].

Continuând examinarea problemei privind intenția manifestată în contextul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, precizăm că pentru calificare nu contează dacă această intenție este spontană sau premeditată. O asemenea diferențiere poate conta doar sub aspectul individualizării pedepsei. În plan juridico-istoric, menționăm că în art. 187 din Codul penal al României din 1865 [95, p. 1033] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM) se utiliza sintagma „prin precugetare

sau prin pândire”. În plan juridico-comparativ, potrivit alin. 3 art. 220 din Codul penal al Bahrainului [363] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM), premeditarea constituie o circumstanță care are un efect de agravare a răspunderii.

În alt context, mai sus am afirmat că, în ipoteza prevăzută la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, făptuitorul manifestă imprudență față de alte urmări grave. În legătură cu astfel de ipoteze, I. Vasiliu menționează că praeterintenția este cea care caracterizează vinovăția făptuitorului [229, p. 309]. Reprezentând o infracțiune săvârșită cu două forme de vinovăție (în sensul art. 19 C. pen. RM), ipoteza prevăzută la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM presupune manifestarea: intenției în raport cu urmările prejudiciabile primare, și anume – daunele materiale în mărimea care nu atinge proporțiile mari; imprudenței în raport cu urmările prejudiciabile secundare, și anume – alte urmări grave.

I.E. Suleimanova propune ca legea penală rusă să fie completată cu un articol în care să se prevadă răspunderea pentru vătămarea integrității corporale sau a sănătății cauzată din imprudență reprezentantului autorității publice [317]. Nu considerăm oportună implementarea unei asemenea propuneri în legea penală autohtonă. Nu este necesară o normă care să fie una de rezervă în raport cu lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, deoarece: 1) este suficientă prevederea de la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM; 2) o asemenea completare ar aglomera inutil Partea specială a Codului penal; 3) doar în foarte rare cazuri în Partea specială a Codului penal se stabilește răspunderea pentru infracțiunile care presupun cauzarea din imprudență a vătămării ușoare sau medii a integrității corporale sau a sănătății.

4.2.2. Semnele secundare ale laturii subiective

Fiind un semn obligatoriu al laturii subiective a infracțiunii, vinovăția nu epuizează întregul conținut al acestui element constitutiv al infracțiunii. În vederea caracterizării laturii subiective a infracțiunii, un rol important revine motivului și scopului infracțiunii. Totodată, așa cum afirmă V.A. Ceaika, scopul infracțiunii, ca și motivul infracțiunii, pot exista doar într-o unitate organică cu vinovăția. Atitudinea psihică față de acțiunea (inacțiunea) comisă și urmările prejudiciabile produse poate fi stabilită pe calea examinării motivului și scopului infracțiunii. Căci, oricare fapte umane, dacă sunt săvârșite conștient, sunt motivate și direcționate către un scop [346].

Cu privire la infracțiunile prevăzute de legea penală rusă care sunt corespondente cu infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM, I.E. Suleimanova menționează: „Motivul și scopul nu sunt semne obligatorii ale laturii subiective a infracțiunii. Important este ca intenția să

cuprindă legătura dintre săvârșirea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei” [318, p. 93]. În opinia noastră, a faptului că intenția cuprinde legătura dintre săvârșirea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei nu trebuie să conducă la ideea că prezența motivului și scopului ar fi de prisos în conținutul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Dimpotrivă, aceste semne secundare ale laturii subiective vin să completeze conținutul intenției manifestate la comiterea respectivelor infracțiuni.

În afară de aceasta, așa cum vom putea vedea mai jos, în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, conținutul motivului infracțiunii depinde de conținutul scopului infracțiunii. Și viceversa: conținutul scopului infracțiunii depinde de conținutul motivului infracțiunii. Este firesc să fie anume așa, odată ce „conținutul motivului infracțiunii reprezintă ceea pentru ce se atinge scopul. Despre motiv se poate vorbi numai atunci când s-au format sau sunt în proces de formare scopul... infracțiunii... Condițiile și circumstanțele, în care este atins scopul, sunt condiționate de motivul infracțiunii, care este reflectat de comportamentul infracțional în mecanismul activității infracționale. Comportamentul infracțional se manifestă în mecanismul activității infracționale datorită procesului motivațional de constituire a motivului și scopului. Scopul, ca și motivul, reprezintă formațiunile psihologice care sunt cel mai strâns legate una de alta” [12].

După părerea lui A.V. Kladkov [325, p. 481] și A.P. Kuznețov [273, p. 988], motivul de răzbunare în legătură cu îndeplinirea de către victimă a activității de serviciu sau obștești este obligatoriu în ipoteza infracțiunilor prevăzute de legea penală rusă care sunt corespondente cu infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Din punctul de vedere al lui S. Brînza și V. Stati [22, vol. II, p. 1037, 1038, 1040; 23, vol. II, p. 1068, 1069, 1072], de cele mai multe ori, motivul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM constă în răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a activității de serviciu sau obștești. Considerăm mai flexibil acest din urmă punct de vedere. Totuși, și acesta necesită anumite precizări.

În Secțiunea 3.1 a prezentei lucrări am concluzionat: 1) în ipoteza în care victimă este persoana care își îndeplinește datoria obștească sau ruda apropiată a acesteia, infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM poate fi săvârșită: a) până la îndeplinirea datoriei obștești; b) în momentul îndeplinirii datoriei respective; c) după îndeplinirea datoriei obștești; 2) în ipoteza în care victimă este persoana cu funcție de răspundere sau ruda apropiată a acesteia, infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM poate fi săvârșită: a) până la îndeplinirea activității de serviciu; b) în momentul îndeplinirii activității de serviciu.

În opinia lui P. Dungan, termenul „răzbunare” are înțelesul de a-ți face singur dreptate pedepsind pe cel care ți-a făcut ceva pe care îl consideri nedrept, un rău [90]. Verbul „a făcut” indică timpul trecut al activității victimei, care constituie cauza răzbunării. Nu te poți răzbuna

pentru ceea ce deocamdată nu a fost îndeplinit sau pentru ceea ce este încă în proces de îndeplinire. Drept urmare, în situațiile prevăzute la lit. a) și b), nominalizate mai sus, răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a activității de serviciu sau obștești nu poate determina comiterea infracțiunii. În astfel de situații, motivul infracțiunii poate fi: năzuința făptuitorului de a nu se conforma cerințelor legale ale victimei; năzuința făptuitorului de a evita răspunderea; invidia; ura; interesul material (presupunând săvârșirea infracțiunii la comandă, în schimbul unei remunerații materiale) etc. Oricum, într-un fel sau altul, legătura dintre comiterea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei trebuie să marcheze motivul infracțiunii. Amintim că această legătură are un caracter obligatoriu. De aceea, răzbunarea, care nu are legătură cu activitatea de serviciu sau obștească a victimei, nu poate constitui motivul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Doar în situația prevăzută la lit. c), nominalizată mai sus – „după îndeplinirea datoriei obștești” – răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a datoriei obștești poate determina comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

Nici răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a activității de serviciu nu poate determina comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Nu o permite constatarea „în scopul sistării activității ei de serviciu ori al schimbării caracterului ei în interesul celui care amenință sau al altei persoane”, utilizată în art. 349 C. pen. RM. Această constatare exclude posibilitatea comiterii infracțiunii după îndeplinirea de către persoana cu funcție de răspundere a activității de serviciu. Or, nu este cu putință a sista o activitate care deja s-a încheiat, tot așa cum nu e cu putință a schimba caracterul unei activități care deja s-a încheiat. În legătură cu aspectul examinat, aducem în atenție opinia exprimată de A. Jenetl: „Scopul împiedicării îndeplinirii de către victimă a activității sale de serviciu presupune că făptuitorul urmărește fie să nu admită îndeplinirea acestei activități, fie să oprească îndeplinirea ei. În acest mod, împiedicarea se realizează până la îndeplinirea activității de serviciu sau în procesul de îndeplinire a acestei activități” [260].

Din aceste considerente, nu alin. (1) art. 349 C. pen. RM, dar art. 155 C. pen. RM urma să fie aplicat în următoarea speță: *C.P. a fost învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 10.07.2005, aproximativ la ora 13.20, acesta revenea din or. Cernăuți (Ucraina) în Republica Moldova. Conducând automobilul, C.P. a intrat pe teritoriul Punctului Comun de Trecere a Frontierei Briceni-Rosoșani. Fiind în exercițiul funcției, controlorul de la Comenduirea de grăniceri „Briceni”, sergentul superior R.S., i-a solicitat lui C.P. să prezinte actele pentru control. În acel moment C.P. și-a amintit că la 06.07.2005 s-a certat cu R.S. din cauza că acesta nu i-a permis să-și parcheze automobilul pe teritoriul Punctului Comun*

de Trecere a Frontierei Briceni-Rosoșani. În legătură cu aceasta, C.P. l-a amenințat pe R.S. cu omorul [80].

În altă ordine de idei, nu este posibil ca infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM să fie săvârșite fără motiv. Neidentificarea motivului nu poate echivala cu lipsa acestuia. În context, prezentăm următoarea speță: *R.P. a fost condamnat în baza alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 06.05.2013, aproximativ la ora 02.30, acesta se afla în fața barului „M.” din or. Ungheni, participând la o altercație. De participării la această altercație s-a apropiat R.V., inspector inferior în Inspectoratul Național de Patrulare al Inspectoratului General de Poliție al Ministerului Afacerilor Interne. Acesta a încercat să aplaneze conflictul. În acel moment, R.P. i-a aplicat lui R.V., fără niciun motiv, câteva lovituri cu pumnii. Ca urmare, lui R.V. i-au fost provocate dureri fizice* [68]. În mod similar, lipsa motivului infracțiunii este menționată în alte spețe în care s-a aplicat art. 349 C. pen. RM [208; 200].

A.G. Babicev afirmă, just, că omisiunea de a stabili motivul infracțiunii exclude posibilitatea aplicării răspunderii penale și a condamnării făptuitorului. Din punctul lui de vedere, motivul joacă un rol aparte în evaluarea infracțiunii de pe pozițiile legii penale [234]. Într-adevăr, unele dispoziții imperative din Codul de procedură penală nu permit omisiunea de a stabili motivul infracțiunii: ordonanța de punere sub învinuire trebuie să cuprindă, printre altele, motivele infracțiunii săvârșite (alin. (2) art. 281); partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă, printre altele, motivele infracțiunii săvârșite (pct. 1) alin. (1) art. 394).

În dispoziția art. 349 C. pen. RM, scopul infracțiunii este descris în felul următor: „scopul sistării activității ei (adică – a persoanei cu funcție de răspundere) de serviciu ori al schimbării caracterului ei în interesul celui care amenință/aplică violența sau al altei persoane”. Formulări asemănătoare conțin și: art. 179 din Codul penal al Olandei [393]; art. 106 din Codul penal al Islandei [375]; art. 153 din Codul penal al Cehiei [390]; art. 235 din Codul penal al Albaniei [369]; art. 91 din Codul penal al Maltei [387]; alin. (1) art. 274 din Codul penal al Israelului [262]; alin. 1 art. 220 din Codul penal al Bahrainului [363]; art. 189 din Codul penal al Bruneiului [380]; pct. 1) lit. a) § 4702 din Codul penal al statului Pennsylvania [384].

În doctrina penală se arată: în ipoteza în care victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM este persoana cu funcție de răspundere sau ruda ei apropiată, scopul infracțiunii este unul special. Acesta adoptă oricare din următoarele două forme: 1) scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere; 2) scopul schimbării caracterului activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere în interesul făptuitorului sau al altei persoane. În lipsa acestui scop, art. 349 C. pen. RM este inaplicabil [35, p. 741; 21, p. 712; 2, p. 769; 22, vol. II, p. 1037, 1038, 1040; 23, vol. II, p. 1068, 1069, 1072]. Într-adevăr, lipsa scopului infracțiunii

prevăzute la art. 349 C. pen. RM condiționează aplicarea normei generale, și anume – a art. 78 sau 104 C. contr. RM ori a art. 152, 155 sau 197 C. pen. RM.

Precizăm că scopul infracțiunii este criteriul principal care permite delimitarea infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM de infracțiunile prevăzute la art. 303 C. pen. RM. Subiect al tuturor acestor infracțiuni este persoana cu funcție de răspundere. În doctrina penală se susține că exercitarea în condiții de ilegalitate a oricăror amenințări poate constitui modalitatea faptică a infracțiunilor prevăzute la art. 303 C. pen. RM [23, vol. II, p. 729]. Totuși, spre deosebire de infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM, infracțiunile prevăzute la art. 303 C. pen. RM urmăresc un alt scop: scopul de a împiedica examinarea multilaterală, deplină și obiectivă a cauzei concrete sau de a obține pronunțarea unei hotărâri judecătorești ilegale (alin. (1)); scopul de a împiedica cercetarea rapidă, completă și obiectivă a cauzei penale (alin. (2)).

În ipoteza în care victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM este persoana care își îndeplinește datoria obștească sau ruda apropiată a acesteia, scopul infracțiunii nu are un caracter obligatoriu. În această ipoteză, scopul se poate exprima în neadmiterea sau reprimarea îndeplinirii datoriei obștești a victimei. Acesta poate adopta și alte forme.

Caracterizând scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere, A. Borodac afirmă: „Toate acestea urmăresc înlăturarea victimei de la satisfacerea legitimă a obligațiilor (de exemplu, împiedicarea reținerii unui infractor, opunerea ridicării sau confiscării obiectelor de pescuit sau de vânat ilegal, împiedicarea prevenirii unei infracțiuni etc.), precum și forțarea, obligarea acesteia ca ea însăși să săvârșească acțiuni ilegale (de exemplu, eliberarea persoanelor reținute ilegal, nimicirea probelor materiale, oferirea de arme infractorilor, punerea la dispoziție a mijloacelor de transport etc.)” [6, p. 553]. Așadar, în prezența scopului sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere, făptuitorul urmărește să fie suspendată sau încetată activitatea de serviciu a victimei, care este în desfășurare (în cazul în care infracțiunea este comisă în momentul îndeplinirii activității de serviciu) sau care se preconizează a fi desfășurată (în cazul în care infracțiunea este săvârșită până la îndeplinirea activității de serviciu). Cât privește scopul schimbării caracterului activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere în interesul făptuitorului sau al altei persoane, făptuitorul nu urmărește să fie suspendată sau încetată activitatea de serviciu a victimei. Acesta urmărește doar să determine transformări ale caracterului activității de serviciu a victimei (de exemplu, ca victima să renunțe la îndeplinirea unora dintre obligațiile de serviciu).

Considerăm defectuoasă formularea „scopul sistării activității ei de serviciu ori al schimbării caracterului ei în interesul celui care amenință/aplică violența sau al altei persoane”, din dispoziția art. 349 C. pen. RM. Aceasta scapă din vedere ipoteza nimicirii bunurilor persoanei cu

funcție de răspundere ori ale rudelor ei apropiate. De aceea, venim cu următoarea propunere *de lege ferenda*: în art. 349 C. pen. RM, formularea „scopul sistării activității ei de serviciu ori al schimbării caracterului ei în interesul celui care amenință/aplică violența sau al altei persoane” să fie substituită prin următoarea: „scopul sistării activității ei de serviciu ori al schimbării caracterului ei în interesul făptuitorului sau al altei persoane”. O asemenea formulare regăsim în alin. 1 art. 287 din Codul penal al Lituaniei [370].

Sintagma „în interesul celui care amenință/aplică violența sau al altei persoane”, folosită în dispoziția de la art. 349 C. pen. RM, caracterizează motivul infracțiunii în ipoteza în care victimă este persoana cu funcție de răspundere sau ruda ei apropiată. Această sintagmă amintește de cea de la alin. (1) art. 335 C. pen. RM „în alte interese personale sau în interesul terților”. Luând în considerare interpretarea acestei din urmă sintagme în doctrina penală [23, vol. II, p. 90-901, 968], apreciem că sintagma „în interesul celui care amenință/aplică violența” din art. 349 C. pen. RM se referă la interesul personal al făptuitorului, concretizat în interesul material sau în năzuința acestuia de a obține unele avantaje nepatrimoniale. Cât privește sintagma „în interesul... altei persoane” din art. 349 C. pen. RM, se are în vedere interesul material sau nematerial al acelor persoane în a căror favoare făptuitorul comite infracțiunea.

Din alt punct de vedere, în art. 248 din Codul penal al Emiratelor Arabe Unite [374] (care corespunde cu art. 349 C. pen. RM) ipoteza realizării scopului infracțiunii este diferențiată de ipoteza nerealizării scopului infracțiunii: prima din aceste ipoteze presupune aplicarea unei pedepse comparativ mai mari.

Pentru calificarea faptelor conform art. 349 C. pen. RM, nu are importanță dacă scopul infracțiunii s-a realizat sau nu. O asemenea circumstanță poate fi luată în considerare la individualizarea pedepsei. În următoarele spețe din practica judiciară scopul infracțiunii a fost realizat: *A.A. a fost condamnat în baza alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 28.08.2013, în jurul orei 11.50, acesta se afla în incinta Judecătoriei raionului Strășeni. Fără a avea permisiune, A.A. a intrat în biroul judecătorului V.R. în timpul în care acesta își exercita obligațiile funcționale de redactare a unor acte judecătorești. Anterior, la 29.04.2013, V.R. a pronunțat o încheiere de scoatere de pe rol a cererii lui A.A. către M.V. de încasare a unei datorii. În legătură cu aceasta, A.A. i-a aplicat lui V.R. două lovituri cu un corp dur. În rezultat, a fost sistată activitatea de serviciu a judecătorului V.R., acesta fiind nevoit să-și ia concediu medical [64]; • L.A. a fost condamnat potrivit alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 24.03.2010, aproximativ la ora 16.00, acesta se afla în casa sa din satul Pârâta, raionul Dubăsari. Fiica lui L.A., L.M., a solicitat intervenția poliției, pentru a curma actele de violență ale lui L.A. La această solicitare a răspuns F.C., ofițer operativ de sector din cadrul Comisariatului de poliție al raionului*

Dubăsari. Atunci când F.C. i-a cerut lui L.A. să înceteze actele de violență, acesta l-a lovit cu un topor în față. În rezultat, F.C. și-a pierdut cunoștința, fiind sistată activitatea de serviciu a acestuia [178].

În alt context, este necesar a menționa că analiza motivului și scopului infracțiunii permite delimitarea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM de infracțiunea prevăzută la art. 287 C. pen. RM.

În doctrina penală rusă se menționează că infracțiunile prevăzute de legea penală rusă, care corespund cu cele prevăzute la art. 287 și 349 C. pen. RM, formează concurs în cazul în care violența sau amenințarea cu aplicarea violenței asupra reprezentantului autorității publice este săvârșită în cadrul actului de huliganism [278, p. 714]. Nu este clar tipul concursului de infracțiuni la care se referă această opinie: la concursul ideal sau la concursul real?

De aceea, va trebui să apelăm la alte puncte de vedere. Din punctul de vedere al lui M. Mureșan, „în ceea ce privește infracțiunea de huliganism de la art. 287 C. pen. RM, o mare importanță are stabilirea motivelor huliganice, care se deosebesc radical de orice alt motiv omenesc” [142, p. 158]. În opinia lui V. Sîrbu, „agresivitatea dușmănoasă personificată apărută pe fundalul unei reacții emoționale, ca parte integrantă a motivelor huliganice, trebuie deosebită de motivul personal ce are la bază relațiile de ostilitate dintre făptuitor și victimă... În atare situație, făptuitorul acționează din motive de răzbunare, care exclud în principiu motivele huliganice, întrucât acționează „teoria concurenței motivelor”, potrivit căreia aceeași activitate infracțională nu poate fi condiționată de motive care sunt incompatibile între ele, întrucât ele concurează” [221]. După părerea lui S. Brînză și V. Stati, „motivele huliganice trebuie să fie condiționate de năzuința făptuitorului de a se opune celor din jur, de a-și demonstra atitudinea sfidătoare față de ei. De aceea, vor fi calificate conform articolelor corespunzătoare din Capitolul II al Părții speciale a Codului penal acele acțiuni care sunt condiționate de înțelegerea eronată de către făptuitor a obligațiilor de serviciu sau obștești, de năzuința făptuitorului de a se răzbuna având la bază relațiile de ostilitate dintre acesta și victimă, de alte motive personale, care n-au la bază năzuința făptuitorului de a se opune celor din jur, de a-și demonstra atitudinea sfidătoare față de ei” [23, vol. II, p. 695]. În viziunea lui O.S. Kapinus, „pentru a considera că infracțiunea este comisă din motive huliganice, la calificare trebuie exclusă posibilitatea prezenței altor motive care ar fi putut determina săvârșirea infracțiunii” [265, p. 108]. În opinia lui A.Iu. Kizilov, „în cazul omorului săvârșit din motive huliganice, conduita făptuitorului are la bază imboldul de a se răfui cu victima. În astfel de cazuri, făptuitorul nu poate urmări împiedicarea activității legitime a victimei. Într-o situație concretă, pot fi prezente fie doar motivele huliganice, fie doar scopul împiedicării activității legitime a victimei” [267, p. 138]. La rândul său, Iu.V. Baglai

susține: „Nu este cu putință ca, la săvârșirea omorului, motivele huliganice să existe alături de scopul împiedicării activității legitime a victimei: făptuitorul fie urmărește să împiedice activitatea legitimă a victimei, fie își demonstrează atitudinea sfidătoare față de cei din jur. Însă, aceasta nu exclude posibilitatea calificării celor comise în baza art. 213 și 317 din Codul penal al Federației Ruse (aceste articole corespund cu art. 287 și 349 C. pen. RM – *n.a.*) (în prezența semnelor concursului real (sublinierea ne aparține – *n.a.*))” [235].

Prin prisma celor menționate mai sus, considerăm incompatibile motivele care stau la baza infracțiunii prevăzute la art. 287 C. pen. RM și motivele care stau la baza infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Spre deosebire de motivele care stau la baza infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, cele care stau la baza infracțiunii prevăzute la art. 287 C. pen. RM nu sunt personalizate. Drept urmare, nu este posibil ca o singură acțiune să intre concomitent sub incidența art. 287 și art. 349 C. pen. RM. Or, „două sau mai multe motive incompatibile nu pot sta la baza aceleiași intenții infracționale” [17]. Respectând regula stabilită la art. 115 C. pen. RM, în funcție de motivul care-l ghidează pe făptuitor, va trebui să reținem la calificare fie art. 287 C. pen. RM, fie art. 349 C. pen. RM.

La concursul real al infracțiunilor prevăzute la art. 287 și 349 C. pen. RM se referă recomandarea de la subpct. 3) pct. 10 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica judiciară în cauzele penale despre huliganism, nr. 4 din 19.06.2006 [108]: „Rezistența opusă după încetarea actelor huliganice (sublinierea ne aparține – *n.a.*), în special în legătură cu reținerea ulterioară a făptuitorului, nu va fi examinată ca o circumstanță care califică huliganismul; ea urmează a fi calificată în concurs cu huliganismul”. La un astfel de concurs real se referă următoarea speță: *H.C. a fost condamnat în baza alin. (3) art. 287 și alin. (1) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 21.10.2012, aproximativ la ora 08.30, acesta se afla în apropiere de gospodăria lui P.V. din satul Lăpușna, raionul Hâncești. H.C. avea asupra sa o armă de vânătoare de model „KRAL SB 112 A” și un pistol de model „M-84”. Din motive huliganice, H.C. i-a cerut lui P.V. să-i scoată în stradă pe V.P., B.P. și D.V. În eventualitatea refuzului de a se conforma acestei cereri, H.C. a amenințat că va aplica armele pe care le avea asupra lui. Întrucât existau temeri reale că această amenințare va fi realizată, la fața locului a fost invitat inspectorul de sector M.I. Solicitarea acestuia de a înceta încălcarea ordinii publice a fost respinsă de H.C. Mai mult, acesta din urmă l-a amenințat pe M.I. cu aplicarea armelor pe care le avea* [62]. Observăm că, în situația analizată, infracțiunea prevăzută la alin. (1) art. 349 C. pen. RM a fost comisă după consumarea infracțiunii prevăzute la alin. (3) art. 287 C. pen. RM. Astfel, deja după săvârșirea integrală a acțiunilor care au încălcat grosolan ordinea publică și care au fost însoțite de

amenințarea cu aplicarea armelor a început executarea intenției de comitere a infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 C. pen. RM.

În concluzie, nu este posibil concursul ideal dintre infracțiunea prevăzută la art. 287 C. pen. RM și infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Explicația este următoarea: în cazul acestor infracțiuni comparate, motivele se caracterizează prin incompatibilitate.

Considerăm că anume o asemenea incompatibilitate de motive se are în vedere în Proiectul nr. 2127/2015 [162]: „Dispoziția alin. (1) art. 287 C. pen. RM se completează în final cu textul „altele decât cele enumerate la art. 349,” și în continuare după text”. Din Nota informativă la acest Proiect aflăm: „În redacția propusă, se va exclude posibilitatea calificării acțiunii de ultragiere, de opunere de rezistență sau de aplicare de violență față de o persoană cu funcție de răspundere sau față de o persoană publică, ca fiind infracțiune de huliganism” [145].

În vederea prevenirii erorilor în practica judiciară, considerăm imperioasă o asemenea completare. Or, în dispoziția de la alin. (1) art. 287 C. pen. RM se folosește formularea „opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice”. Completarea proiectată sugerează că, atunci când este săvârșită din motive huliganice, opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice trebuie calificată în baza art. 287 C. pen. RM; atunci când are la bază alte motive (de exemplu, motivul de răzbunare în legătură cu îndeplinirea datoriei obștești), opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice trebuie calificată potrivit art. 349 C. pen. RM.

Această opinie a noastră își găsește susținere în practica judiciară. Astfel, într-o speță, *S.Gh. a fost condamnat în baza alin. (3) art. 287 și alin. (1) art. 349 C. pen. RM. La etapa examinării recursului, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție a explicat, printre altele: „În cazul în care victimă a infracțiunii este persoana cu funcție de răspundere sau ruda apropiată a acesteia, pentru a aplica alin. (1) art. 349 C. pen. RM, o condiție obligatorie o constituie scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere ori al schimbării caracterului acestei activități în interesul celui care amenință sau al unei alte persoane... S.Gh. a fost condamnat pentru amenințarea lui M.M. (care era primar al unui sat din raionul Strășeni – n.a.) în timpul certei, din cauza unor relații ostile (sublinierea aparține Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție – n.a.)... Soluția aplicării alin. (3) art. 287 C. pen. RM urmează a fi menținută ca legală și întemeiată” [72].*

Într-o altă speță, *N.D. a fost condamnat în baza lit. b) alin. (2) art. 287 și alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 15.03.2013, aproximativ la ora 22.15, în satul Antonești, raionul Cantemir, în apropierea curții în care locuia N.D., colaboratorii de poliție din cadrul Inspectoratului*

raional de poliție Cantemir, R.S., M.I., B.V. și C.V. investigau un caz de furt din casa lui P.S., locuitor al aceluiași sat. Din motive huliganice, L.I. și N.D. i-au aplicat lui R.S. lovituri cu pumnii în piept. Sentința de condamnare a fost atacată cu apel. Pe această cale, a fost solicitată casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care fapta săvârșită de N.D. și L.I. să fie calificată doar în baza lit. b) alin. (2) art. 287 C. pen. RM. Instanța de apel și instanța de recurs au susținut această solicitare. Ca instanță de recurs, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a făcut referire la recomandarea din subpct. 2) pct. 10 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica judiciară în cauzele penale despre huliganism, nr. 4 din 19.06.2006 [108]. Potrivit acestuia, actele de huliganism însoțite de opunerea de rezistență colaboratorilor de poliție, reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice, inclusiv cele însoțite de violență sau de amenințarea aplicării ei în privința persoanelor indicate, sunt cuprinse complet de alin. (1) art. 287 C. pen. RM și nu necesită o calificare suplimentară conform altor articole din Codul penal [67].

De asemenea, considerăm conformă cu prevederile legii penale soluția de calificare din următoarea speță: I.A. a fost condamnat în baza alin. (3) art. 287 C. pen. RM. În fapt, la 01.11.2011, în intervalul de timp 23.10-23.20, acesta se afla în or. Cricova, la intersecția str. Vasile Alecsandri cu str. Gherman Titov. Fiind în stare de ebrietate alcoolică avansată, încălcând grosolan ordinea publică, din motive huliganice, I.A. s-a îndreptat cu cuțitul spre polițistul P.I. [75].

Din contra, avem rezerve față de soluția de calificare din următoarea speță: M.I. a fost învinuit de săvârșirea infracțiunilor prevăzute la lit. b) alin. (2) art. 287 și la alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 19.01.2011, aproximativ la ora 14.00, acesta se afla în apropierea gospodăriei sale din satul Costești, raionul Ialoveni. Anterior, în această gospodărie, B.A. a efectuat câteva focuri de armă. În competența lui R.A., ofițer operativ de sector din cadrul Comisariatului de poliție al raionului Ialoveni, se afla verificarea faptului dacă B.A. deținea sau nu dreptul de portarmă. Urmărind să obțină de la R.A. informația privind dreptul de portarmă al lui B.A., M.I. l-a acostat pe R.A. și i-a aplicat câteva lovituri în corp [57]. Remarcăm că, în acest caz, făptuitorul a urmărit să schimbe în interesul său caracterul activității de serviciu a lui R.A. Nu se poate afirma că motivul care l-a ghidat pe M.I. ar fi fost unul nepersonalizat. Nu există niciun indiciu care ar demonstra prezența motivelor huliganice.

Din cele sus-menționate reiese că infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM nu pot fi săvârșite din motive huliganice. Din această cauză, ne exprimăm rezervele față de soluția de calificare din următoarea speță: A.D. și A.V. au fost condamnați conform alin. (1¹) art. 349 C. pen. RM. În fapt, la 27.08.2010, între orele 22.00 și 23.00, aceștia se deplasau cu motocicletă, care avea

farurile stinse, pe drumul public dintre satele Roșcana și Gura Bâcului, raionul Anenii Noi. Aflându-se în serviciul de patrulare și menținere a ordinii publice, colaboratorii Serviciului poliție rutieră din cadrul Comisariatului de poliție al raionului Anenii Noi, S.T. și V.B., au observat un sac în motocicletă cu care A.D. și A.V. se deplasau. Intenționând să verifice conținutul sacului, S.T. și V.B. le-au solicitat să se oprească. Însă, aceștia nu s-au conformat solicitării colaboratorilor poliției rutiere. În scurt timp, motocicletă cu care se deplasau A.D. și A.V. a derapat. Îndată după aceasta, din motive huliganice, A.D. și A.V. le-au aplicat lui S.T. și V.B. lovituri în diferite părți ale corpului. Săvârșind această faptă, A.D. și A.V. au urmărit să schimbe caracterul activității de serviciu exercitate de S.T. și V.B. în interesul lor. La concret, A.D. și A.V. au urmărit să evite răspunderea pentru ilegalitățile comise [169]. După cum se poate vedea, în acest exemplu, în realitate, infracțiunea nu este comisă din motive huliganice. Motivul care i-a determinat pe făptuitori să comită infracțiunea este unul personalizat. Acesta constă în nedorința făptuitorilor de a se conforma cerințelor legale ale victimelor, intenționând să evite răspunderea pentru ilegalitățile pe care consideră că le-au comis.

4.3. Concluzii la Capitolul 4

Analiza elementelor constitutive subiective ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM ne permite să formulăm următoarele *concluzii*:

1) în cazul în care persoanele care au vârsta între 14 și 16 ani comit faptele descrise în art. 349 C. pen. RM, acestea pot răspunde pentru infracțiunile prevăzute la alin. (2) art. 152 sau la alin. (2) art. 197 C. pen. RM;

2) indiferent de calitatea specială pe care o posedă, făptuitorii vor răspunde în baza art. 349 C. pen. RM în condiții generale, fără a le fi diferențiată răspunderea;

3) doar intenția poate constitui forma de vinovăție manifestată la comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Excepția o constituie cazul prevăzut la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM, atunci când făptuitorul manifestă imprudență față de alte urmări grave;

4) răzburarea, care nu are legătură cu activitatea de serviciu sau obștească a victimei, nu poate constitui motivul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM;

5) nu este posibil ca infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM să fie săvârșite fără motiv;

6) lipsa scopului infracțiunii prevăzute la art. 349 C. pen. RM – scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere ori al schimbării caracterului ei în interesul

făptuitorului sau al altei persoane – condiționează aplicarea normei generale, și anume – a art. 78 sau 104 C. contr. RM ori a art. 152, 155 sau 197 C. pen. RM;

7) scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere presupune că făptuitorul urmărește să fie suspendată sau încetată activitatea de serviciu a victimei, care este în desfășurare (în cazul în care infracțiunea este comisă în momentul îndeplinirii activității de serviciu) sau care se preconizează a fi desfășurată (în cazul în care infracțiunea este săvârșită până la îndeplinirea activității de serviciu);

8) scopul schimbării caracterului activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere, în interesul făptuitorului sau al altei persoane, presupune că făptuitorul urmărește să determine transformări ale caracterului activității de serviciu a victimei (de exemplu, ca victima să renunțe la îndeplinirea unora dintre obligațiile de serviciu).

9) în ipoteza în care victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM este persoana care își îndeplinește datoria obștească sau ruda apropiată a acesteia, scopul infracțiunii nu are un caracter obligatoriu;

10) sintagma „în interesul celui care amenință/aplică violența” din art. 349 C. pen. RM se referă la interesul personal al făptuitorului, concretizat în interesul material al acestuia sau în năzuința de a obține unele avantaje nepatrimoniale. Cât privește sintagma „în interesul.. altei persoane” din art. 349 C. pen. RM, se are în vedere interesul material sau nematerial al acelor persoane în a căror favoare făptuitorul comite infracțiunea;

11) motivele care stau la baza infracțiunii prevăzute la art. 287 C. pen. RM și motivele care stau la baza infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM sunt incompatibile. Spre deosebire de motivele care stau la baza infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, cele care stau la baza infracțiunii prevăzute la art. 287 C. pen. RM nu sunt personalizate. Drept urmare, nu este posibil ca o singură acțiune să intre concomitent sub incidența art. 287 și art. 349 C. pen. RM. Respectând regula stabilită la art. 115 C. pen. RM, în funcție de motivul care-l ghidează pe făptuitor, va trebui să reținem la calificare fie art. 287 C. pen. RM, fie art. 349 C. pen. RM;

12) atunci când este săvârșită din motive huliganice, opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice trebuie calificată în baza art. 287 C. pen. RM; atunci când are la bază alte motive (de exemplu, motivul de răzbunare în legătură cu îndeplinirea datoriei obștești), opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice trebuie calificată potrivit art. 349 C. pen. RM.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele obținute în urma investigațiilor efectuate constau în:

1. Stabilirea conținutului obiectului juridic și a obiectului material ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.
2. Relevarea caracteristicilor victimei infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.
3. Stabilirea conținutului faptei prejudiciabile din cadrul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.
4. Caracterizarea urmărilor prejudiciabile și a legăturii cauzale în ipoteza infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.
5. Stabilirea conținutului vinovăției pe care făptuitorul o manifestă la comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.
6. Identificarea trăsăturilor caracteristice ale motivului și scopului infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM.
7. Sintetizarea asemănarilor și deosebirilor dintre infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM și faptele conexe penale sau contravenționale.
8. Soluționarea problemelor privind concursul de infracțiuni și concurența de norme în contextul calificării faptelor în baza art. 349 C. pen. RM.
9. Atestarea deficiențelor de ordin tehnico-juridic ale dispozițiilor art. 349 C. pen. RM.
10. Formularea de recomandări menite să contribuie la perfecționarea prevederilor art. 349 C. pen. RM.

Ca o trecere în revistă a obiectivelor realizate în cadrul prezentei lucrări, se impun următoarele **concluzii generale**:

1) victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM este, după caz: a) persoana cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice; b) persoana care își îndeplinește datoria obștească; c) ruda apropiată a persoanei cu funcție de răspundere sau a persoanei care își îndeplinește datoria obștească [149, p. 99-123; 152, p. 37-45];

2) în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, legătura dintre comiterea infracțiunii și activitatea de serviciu sau obștească a victimei are un caracter obligatoriu [149, p. 140-147; 155, p. 78-80];

3) de fiecare dată, la calificare, urmează să se verifice dacă au fost încălcate sau nu reglementările care stabilesc condițiile și limitele îndeplinirii de către victimă a obligațiilor de serviciu sau obștești. Doar în lipsa unor asemenea încălcări poate fi aplicat art. 349 C. pen. RM [149, p. 147-150; 155, p. 80-82];

4) urmările menționate la lit. d) alin. (2) art. 349 C. pen. RM se pot afla în legătură causală doar cu faptele prejudiciabile prevăzute la alin. (1) sau (1¹) art. 349 C. pen. RM [149, p. 186-187; 150, p. 123-124];

5) subiect al infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM poate fi, printre altele, persoana cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice. Într-un asemenea caz, nu este aplicabil art. 328 C. pen. RM [149, p. 210-212; 153, p. 45];

6) art. 349 C. pen. RM nu poate fi aplicat în cazul în care, la momentul comiterii infracțiunii, făptuitorul nu-și dădea seama că: a) săvârșește infracțiunea asupra unei persoane cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice, a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească sau a unei rude apropiate a acestora; b) infracțiunea pe care o săvârșește are legătură cu i) activitatea de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice *sau cu* ii) activitatea obștească a persoanei care își îndeplinește datoria obștească [149, p. 214; 153, p. 46];

7) răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a datoriei obștești poate determina comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM. Totodată, răzbunarea în legătură cu îndeplinirea de către victimă a activității de serviciu nu poate determina comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM [149, p. 220-223; 153, p. 56-57];

8) nu este posibil concursul ideal dintre infracțiunea prevăzută la art. 287 și infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM [149, p. 229-236; 153, p. 58-60];

9) infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM nu pot fi săvârșite din motive huliganice [149, p. 229-236; 153, p. 58-60];

10) art. 349 C. pen. RM este o normă specială în raport cu art. 78 sau 104 C. contr. RM ori cu art. 152, 155 sau 197 C. pen. RM [149, p. 214; 153, p. 46].

Problema științifică importantă soluționată constă în elaborarea instrumentarului de interpretare a prevederilor art. 349 C. pen. RM, precum și a regulilor de încadrare juridică a faptelor în baza acestui articol, în vederea atât a clarificării naturii juridice a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM, cât și a eficientizării procesului de aplicare a acestui articol.

În legătură cu investigațiile întreprinse în cadrul tezei de față, venim cu un șir de **recomandări** ce pot fi luate în considerare la perfecționarea legislației penale:

1) modificarea denumirii Capitolului XVII din Partea specială a Codului penal, astfel încât sintagma „de stat” să fie substituită prin termenul „statului”;

2) modificarea și completarea art. 349 C. pen. RM, astfel încât acesta să aibă următoarea denumire și următorul conținut:

„Articolul 349. Ultrajul

(1) Lezarea intenționată a onoarei și demnității persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice sau a persoanelor care îi sunt apropiate, în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcționale, exprimată verbal, în scris sau prin alte mijloace de comunicare

se pedepsește cu amendă în mărime de la 300 la 500 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 120 la 180 de ore, sau cu închisoare de până la 2 ani.

(2) Amenințarea cu omor, cu vătămarea integrității corporale sau a sănătății ori cu distrugerea bunurilor persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice sau a persoanelor care îi sunt apropiate, în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcționale, în scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice ori al schimbării caracterului acestei activități în interesul făptuitorului sau al altei persoane

se pedepsește cu amendă în mărime de la 300 la 800 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 150 la 180 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.

(3) Aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice sau a persoanelor care îi sunt apropiate, fie distrugerea sau deteriorarea bunurilor acestora, în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcționale, în scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice ori al schimbării caracterului acestei activități în interesul făptuitorului sau al altei persoane

se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 1000 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 4 ani.

(4) Opunerea de rezistență violentă persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice, în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcționale, în scopul sistării activității de serviciu a acestei persoane ori al schimbării caracterului acestei activități în interesul făptuitorului sau al altei persoane

se pedepsește cu amendă în mărime de la 800 la 1000 de unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 5 ani.

(5) Aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice sau a persoanelor care îi sunt apropiate, în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcționale, în scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei

autorității publice ori al schimbării caracterului acestei activități în interesul făptuitorului sau al altei persoane

se pedepsește cu amendă în mărime de până la 1500 de unități convenționale sau cu închisoare de la 3 la 6 ani

(6) Faptele prevăzute la alin. (3), (4) sau (5):

a) săvârșite prin mijloace periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane;

b) săvârșite cu cauzarea de daune materiale în proporții mari;

c) soldate cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății ori cu decesul victimei din imprudență

se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 8 ani”.

Avantajele acestor recomandări sunt următoarele:

a) s-ar preveni admiterea erorilor judiciare care, la moment, sunt generate de delimitarea imprecisă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM în raport cu faptele conexe penale sau contravenționale;

b) soluțiile propuse ar pune capăt unor controverse din teoria și practica dreptului penal. De exemplu, ar înceta polemicile privind temeinicia aplicării art. 349 C. pen. RM în ipoteza deteriorării bunurilor persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice sau a persoanelor care îi sunt apropiate, în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcționale, în scopul sistării activității de serviciu a persoanei cu funcție de răspundere care își desfășoară activitatea în cadrul unei autorități publice ori al schimbării caracterului acestei activități în interesul făptuitorului sau al altei persoane;

c) impactul asupra economiei naționale ar consta în reducerea costurilor legate de rejudecarea cauzelor ca urmare a recalificării de la art. 349 C. pen. RM la alte norme, sau viceversa.

Planul de cercetări de perspectivă include următoarele repere:

1. Analiza juridico-istorică, secundată de examinarea aprofundată în planul dreptului comparat a infracțiunilor prevăzute la art. 349 C. pen. RM;

2. Continuarea investigațiilor vizând asemănările și deosebirile dintre infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM și unele fapte conexe.

2. Estimarea eficacității pedepselor aplicate pentru infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

3. Elaborarea proiectului Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție consacrate practicii de aplicare a răspunderii pentru infracțiunile prevăzute la art. 349 C. pen. RM.

BIBLIOGRAFIA

1. Alecu Gh. *Instituții de drept penal. Partea generală și Partea specială*. Constanța: Ovidius University Press, 2010. 671 p.
2. Barbăneagră A., Alecu Gh., Berliba V. et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu (Adnotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale)*. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p.
3. Barbăneagră A., Berliba V., Gurschi C. et al. *Codul penal comentat și adnotat*. Chișinău: Cartier, 2005. 656 p.
4. Bărcănescu D. *Conținutul infracțiunii și principiul legalității*. București: ALL Beck, 2005. 168 p.
5. Bîrsan C. *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole. Vol. I. Drepturi și libertăți*. București: ALL Beck, 2005. 1273 p.
6. Borodac A. *Manual de drept penal. Partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004, 622 p.
7. Borodac A., Bujor V., Brînza S. et al. *Drept penal. Partea generală*. Chișinău: Știința, 1994. 368 p.
8. Botezatu I. *Răspunderea penală pentru escrocherie*. Chișinău: CEP USM, 2010. 302 p.
9. Botnarenco M. *Latura subiectivă a infracțiunii de hărțuire sexuală*. În: Revista Națională de Drept, 2015, nr .4, p. 41-50.
10. Brînza S. *Infracțiuni contra proprietății*. Chișinău: USM, 1999. 347 p.
11. Brînza S. *Obiectul infracțiunilor contra patrimoniului*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005. 674 p.
12. Brînza S. *Rolul scopului în procesul de stabilire a gradului prejudiciabil al faptei*. În: Revista științifică a USM „Studia Universitatis”, 2007, nr. 3, p. 94-98.
13. Brînza S. *Unele reflecții asupra apărării penale a libertății persoanei împotriva infracțiunii de răpire a unei persoane (art. 164 C. pen. RM)*. În: Revista Națională de Drept, 2008, nr. 1, p. 8-14.
14. Brînza S. *Analiza de drept penal a circumstanțelor agravante ale omorului, specificate la lit. d) alin. (2) și la lit. e) alin. (3) art. 145 C. pen. RM*. În: Revista Națională de Drept, 2008, nr. 12, p. 13-23.
15. Brînza S. *Problemele interpretării și aplicării prevederilor de la alin. (1) art. 151 și alin. (1) art. 152 C. pen. RM*. În: Revista Națională de Drept, 2010, nr. 3, p. 2-14.
16. Brînza S. *Analiza de drept penal a unor circumstanțe agravante prevăzute la alin. (2) art. 151 și alin. (2) art. 152 C. pen. RM*. În: Revista Națională de Drept, 2010, nr. 5-6, p. 2-17.
17. Brînza S. *Omorul săvârșit asupra a două sau mai multor persoane (lit. g) alin. (2) art. 145 C. pen. RM): analiză de drept penal*. În: Revista Națională de Drept, 2010, nr. 11, p. 2-10.
18. Brînza S. *Infracțiunea de omor simplu în legea penală a Republicii Moldova*. În: Jurnalul de Studii Juridice, 2010, număr special, p. 15-30.

19. Brînza S. *Teoria și practica interpretării judiciare a normelor referitoare la infracțiunile privind viața sexuală (art. 171-175 C. pen. RM)*. În: Revista științifică a USM „Studia Universitatis”. Seria „Științe sociale”, 2010, nr. 8, p. 156-211.
20. Brînza S. *Infracțiunile prevăzute la art. 146 și 147 C. pen. RM: aspecte teoretice și practice*. În: Revista științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”. Seria „Științe sociale”, 2014, nr. 3, p. 86-104.
21. Brînza S., Ulianovschi X., Stati V. et al. *Drept penal. Partea specială. Vol. II*. Chișinău: Cartier, 2005. 804 p.
22. Brînza S., Stati V. *Drept penal. Partea specială. Vol. I, II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011. 2386 p.
23. Brînza S., Stati V. *Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. I, II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 2623 p.
24. Bulai C. *Manual de drept penal. Partea generală*. București: ALL, 1997. 647 p.
25. Bulai C., Filipaș A., Mitraș C. *Instituții de drept penal*. București: Trei, 2003. 578 p.
26. Bulai C., Bulai B.N. *Manual de drept penal. Partea generală*. București: Universul Juridic, 2007. 678 p.
27. Codul penal, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 24.03.1961. În: *Veștile Sovietului Suprem al RSSM*, 1961, nr. 10.
28. *Codul penal al Republicii Moldova. Proiect*. Chișinău: Garuda-Art, 1999, 175 p.
29. Codul penal, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129.
30. Codul fiscal, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 24.04.1997. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1997, nr. 62.
31. Codul vamal, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 20.07.2000. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2000, nr. 160.
32. Codul civil, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 06.06.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 82-86.
33. Codul de procedură penală, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 14.03.2003. În: *Monitorul Parlamentului Republicii Moldova*, 2003, nr. 104-110.
34. Codul contravențional, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 24.10.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 3-6.
35. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu / Sub red. lui A. Barbăneagră*. Chișinău: ARC, 2003, 836 p.
36. Codul penal al României din 17.03.1936. În: *Monitorul Oficial al României*, 1936, nr. 65.
37. Codul penal al României din 21.06.1968. În: *Buletinul Oficial*, 1968, nr. 79-79bis.

38. Codul penal al României din 17.07.2009. În: Monitorul Oficial al României, 2009, nr.510.
39. Constituția Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 1.
40. Convenția europeană pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. În: Tratatul internațional la care Republica Moldova este parte. Vol. 1. Chișinău: Moldpres, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, p. 341-358.
41. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 30.03.2011. Dosarul nr. 1a-96/11. <http://cab.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
42. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03.02.2015. Dosarul nr. 1a-2325/15. <http://cac.justice.md> (vizitat 12.08.2015)
43. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25.03.2015. Dosarul nr.1a-191/15. <http://cac.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
44. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 31.03.2015. Dosarul nr. 1a-107/15. <http://cac.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
45. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12.05.2015. Dosarul nr. 1a-1045/14. <http://cac.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
46. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04.06.2015. Dosarul nr. 1a-765/15. <http://cac.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
47. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 10.01.2008. Dosarul nr. 1ra-79/08. www.csj.md (vizitat 10.08.2015)
48. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 26.03.2008. Dosarul nr. 1ra-510/08. www.csj.md (vizitat 08.08.2015)
49. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 12.11.2008. Dosarul nr. 1ra-1261/08. www.csj.md (vizitat 05.08.2015)
50. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 03.03.2010. Dosarul nr. 1ra-322/10. www.csj.md (vizitat 12.08.2015)
51. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 07.04.2010. Dosarul nr. 1ra-463/10. www.csj.md (vizitat 10.08.2015)
52. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 30.06.2010. Dosarul nr. 1ra-808/10. www.csj.md (vizitat 05.08.2015)
53. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 02.11.2011. Dosarul nr. 1ra-773/11. www.csj.md (vizitat 05.08.2015)
54. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 29.02.2012. Dosarul nr. 1a-287/12. www.csj.md (vizitat 08.08.2015)

55. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 12.09.2012. Dosarul nr. 1ra-889/12.
www.csj.md (vizitat 16.08.2015)
56. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 02.10.2013. Dosarul nr. 1ra-864/13.
www.csj.md (vizitat 08.08.2015)
57. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 05.12.2013. Dosarul nr. 4-1re-285/13.
www.csj.md (vizitat 26.08.2015)
58. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 18.12.2013. Dosarul nr. 1ra-1212/13.
www.csj.md (vizitat 05.08.2015)
59. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 29.01.2014. Dosarul nr. 1ra-181/14.
www.csj.md (vizitat 05.08.2015)
60. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 12.04.2014. Dosarul nr. 1ra-528/14.
www.csj.md (vizitat 05.08.2015)
61. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 22.05.2014. Dosarul nr. 4-1re-147/14.
www.csj.md (vizitat 16.08.2015)
62. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 11.06.2014. Dosarul nr. 1ra-909/14.
www.csj.md (vizitat 08.08.2015)
63. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 01.10.2014. Dosarul nr. 1ra-1232/14.
www.csj.md (vizitat 08.08.2015)
64. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 08.10.2014. Dosarul nr. 1ra-1345/14.
www.csj.md (vizitat 24.08.2015)
65. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 12.11.2014. Dosarul nr. 1ra-1527/14.
www.csj.md (vizitat 08.08.2015)
66. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 19.11.2014. Dosarul nr. 1ra-1532/14.
www.csj.md (vizitat 08.08.2015)
67. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 22.10.2014. Dosarul nr. 1ra-1589/14.
www.csj.md (vizitat 26.08.2015)
68. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 22.04.2015. Dosarul nr. 1ra-453/15.
www.csj.md (vizitat 22.08.2015)
69. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 20.05.2015. Dosarul nr. 1ra-556/15.
www.csj.md (vizitat 08.08.2015)
70. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 14.04.2009.
Dosarul nr. 1ra-214/09. www.csj.md (vizitat 02.08.2015)
71. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 08.06.2010.
Dosarul nr. 1ra-595/10. www.csj.md (vizitat 02.08.2015)

72. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 23.11.2010.
Dosarul nr. 1ra-940/10. www.csj.md (vizitat 26.08.2015)
73. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 13.07.2012.
Dosarul nr. 1ra-379/12. www.csj.md (vizitat 08.08.2015)
74. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 13.07.2012.
Dosarul nr. 1ra-553/12. www.csj.md (vizitat 08.08.2015)
75. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 28.05.2013.
Dosarul nr. 1ra-473/13. www.csj.md (vizitat 26.08.2015)
76. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 27.05.2014.
Dosarul nr. 1ra-537/14. www.csj.md (vizitat 10.08.2015)
77. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 14.10.2014.
Dosarul nr. 1ra-1327/14. www.csj.md (vizitat 16.08.2015)
78. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 21.10.2014.
Dosarul nr. 1ra-1469/14. www.csj.md (vizitat 08.08.2015)
79. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 04.11.2014.
Dosarul nr. 1ra-1356/14. www.csj.md (vizitat 08.08.2015)
80. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 16.12.2014.
Dosarul nr. 1ra-1717/14. www.csj.md (vizitat 22.08.2015)
81. Decizia Curții Constituționale a României referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor alin. 1 art. 239 din Codul penal, nr.26 din 23.02.1999. În: Monitorul Oficial al României, 1999, nr. 136.
82. Decizia Plenumului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 20.03.2014. Dosarul nr. 4-1ril-2/14. www.csj.md (vizitat 24.07.2015)
83. Decizia Plenumului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 30.06.2014. Dosarul nr. 4-1ril-3/14. www.csj.md (vizitat 12.08.2015)
84. Diaconescu D., Duvac C. *Tratat de drept penal. Partea specială*. București: C.H. Beck, 2009, 1158 p.
85. *Dicționarul explicativ al limbii române* / Sub red. lui I. Coteanu, L. Seche, M. Seche. București: Univers Enciclopedic, 1998. 1192 p.
86. Dobre C. *Ultraj și purtare abuzivă. Considerații critice*. În: Revista de Drept Penal, 2007, nr. 1, p. 118-119.
87. Dobrinou V., Pascu I., Molnar I. et al. *Drept penal. Partea generală*. București: Europa Nova, 1999. 576 p.
88. Dobrinou V., Neagu N. *Drept penal. Partea specială*. București: Universul Juridic, 2014. 750 p.
89. Dongoroz V. *Drept penal*. București: Institutul de arte grafice, 1939. 772 p.

90. Dungan P. *Infrațiunea de ultraj în concepția noului Cod penal*. În: Analele Universității de Vest din Timișoara. Seria Drept, 2009, nr. 2, p. 35-42.
91. Dungan P., Medeanu T., Pașca V. *Manual de drept penal. Partea specială. Vol. 2*. București: Universul Juridic, 2011. 584 p.
92. Eșanu A. *Impactul ambiguității normei de incriminare asupra limitelor interzisului în legea penală a Republicii Moldova*. În: Revista Națională de Drept, 2006, nr. 5, p. 56-59.
93. Eșanu A. *Infrațiuni legate de prelevarea organelor sau țesuturilor umane în reglementarea legislației penale contemporane*. Chișinău: CEP USM, 2009. 251 p.
94. Hadîrca I. *Răspunderea pentru infracțiunile săvârșite în sfera circulației substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor și precursorilor acestora*. Chișinău: CEP USM, 2008. 282 p.
95. Hamangiu C. *Codul general al României. Legi uzuale. Vol. I. Codul penal*. București: Librăria Leon Alcalay, 1914. 1092 p.
96. Hotărârea Curții Constituționale privind controlul constituționalității dispozițiilor art. 183 din Codul penal, nr. 1 din 11.01.2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 8-10.
97. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, nr. 583 din 26.05.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 91-94.
98. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Codului de etică și deontologie al polițistului, nr. 481 din 10.06.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr. 75-78.
99. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Regulamentului circulației rutiere, nr. 357 din 13.05.2009. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 92-93.
100. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind punerea în aplicare a unor acte legislative, nr. 1001 din 26.12.2011. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 238-242.
101. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind avertizorii de integritate, nr. 707 din 09.09.2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 198-204.
102. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Nomenclatorului mijloacelor speciale, al tipurilor de arme de foc și al munițiilor aferente, precum și a regulilor de aplicare a acestora, nr. 474 din 19.06.2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 167-168.
103. Hotărârea Judecătoriei sectorului Botanica, mun. Chișinău, asupra cazului cu privire la contravenție din 10.08.2012. Dosarul nr. 4-377/12. <http://jbt.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
104. Hotărârea Judecătoriei sectorului Botanica, mun. Chișinău, asupra cazului cu privire la contravenție din 12.02.2015. Dosarul nr. 4-343/14. <http://jbt.justice.md> (vizitat 01.08.2015)

105. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor”, nr. 23 din 28.06.2004.
http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=37 (vizitat 08.08.2015)
106. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii”, nr. 37 din 22.11.2004. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=14 (vizitat 08.08.2015)
107. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre șantaj”, nr. 16 din 07.11.2005. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=11 (vizitat 02.08.2015)
108. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale despre huliganism”, nr. 4 din 19.06.2006. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=20 (vizitat 08.08.2015)
109. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la aplicarea legislației despre apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale a persoanelor fizice și juridice”, nr. 8 din 09.10.2006. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=66 (vizitat 01.08.2015)
110. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor (art. 145-148 C. pen. RM)”, nr. 11 din 24.12.2012. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=44 (vizitat 02.08.2015)
111. Hotca M.A. *Codul penal. Comentarii și explicații*. București: C.H. Beck, 2007, 1593 p.
112. Încheierea Judecătoriei raionului Dubăsari din 31.01.2014. Dosarul nr. 1-10/14.
<http://jdb.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
113. Informația operativă privind starea infracționalității pe teritoriul Republicii Moldova în perioada de 12 luni ale anului 2010. <http://mai.gov.md/content/6945> (vizitat 20.08.2015)
114. Informația operativă privind starea infracționalității pe teritoriul Republicii Moldova în perioada de 12 luni ale anului 2011. <http://mai.gov.md/content/11047> (vizitat 20.08.2015)
115. Informația operativă privind starea infracționalității pe teritoriul Republicii Moldova în perioada de 12 luni ale anului 2012. <http://mai.gov.md/content/21556> (vizitat 20.08.2015)
116. Informația operativă privind starea infracționalității pe teritoriul Republicii Moldova în perioada de 12 luni ale anului 2013. <http://mai.gov.md/content/26521> (vizitat 20.08.2015)
117. Informația operativă privind starea infracționalității pe teritoriul Republicii Moldova în perioada de 12 luni ale anului 2014. <http://www.mai.gov.md/ro/advanced-page-type/date-statistice> (vizitat 20.08.2015)

118. Informația operativă privind starea infracționalității pe teritoriul Republicii Moldova în perioada de 12 luni ale anului 2015. <http://www.mai.gov.md/ro/advanced-page-type/date-statistice> (vizitat 20.08.2015)
119. Informația operativă privind starea infracționalității pe teritoriul Republicii Moldova în perioada primelor 5 luni ale anului 2016. <http://www.mai.gov.md/ro/advanced-page-type/date-statistice> (vizitat 29.06.2016)
120. Legea cu privire la trupele de carabinieri (trupele interne) ale Ministerului Afacerilor Interne, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 12.12.1991. În: Sfatul Țării, 1991, nr. 231.
121. Legea cu privire la statutul judecătorului, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 20.07.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 59-60.
122. Legea securității statului, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 31.10.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 10.
123. Legea cu privire la gărzile populare, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 06.02.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr. 22-23.
124. Legea contenciosului administrativ a Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 10.02.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 57-58.
125. Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 27.12.2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 16.
126. Legea privind administrația publică locală, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 28.12.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 32-35.
127. Legea pentru aprobarea Concepției securității naționale a Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 22.05.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.27-28.
128. Legea pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 18.12.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 41-44.
129. Legea cu privire la Procuratură, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 25.12.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 55-56.
130. Legea cu privire la libertatea de exprimare, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 23.04.2010. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 117-118.
131. Legea privind executorii judecătorești, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 17.06.2010. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 126-128.
132. Legea cu privire la Poliția de Frontieră, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 28.12.2011. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 76-80.

133. Legea privind activitatea specială de investigații, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 29.03.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 113-118.
134. Legea privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 19.10.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 254-262.
135. Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 08.11.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 263-269.
136. Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 27.12.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 42-47.
137. Legea pentru aprobarea Regulamentului de funcționare a sistemului liniilor telefonice anticorupție, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 25.10.2013. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 276-280.
138. Legea României nr. 160 din 30.05.2005 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 58 din 23.05.2002 privind modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal referitoare la infracțiunile contra demnității și infracțiunile contra autorității, precum și a unor dispoziții din Codul de procedură penală. În: Monitorul Oficial al României, 2005, nr. 470.
139. Manea V. *Obiectul infracțiunii prevăzute la art. 286 C. pen. RM.* În: Revista Națională de Drept, 2008, nr. 10, p. 42-52.
140. Manea V. *Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la art. 286 C. pen. RM: modalitatea de terorizare a condamnaților porniți pe calea corectării.* În: Revista Națională de Drept, 2008, nr. 12, p. 56-66.
141. Mitrahe C., Stănoiu R., Molnar I. et al. *Noul Cod penal comentat / Sub red. lui G. Antoniu.* București: C.H. Beck, 2006. 600 p.
142. Mureșan M. *Aspecte teoretico-normative și practice ale motivului și scopului infracțiunii:* Teză de doctor în drept. Chișinău, 2009. 202 p.
143. Neață E. *Ultrajul reglementat în Codul penal în vigoare și în noul Cod penal.* În: Revista de investigare a criminalității, 2010, nr. 4, p. 231-237.
144. Nistoreanu Gh., Boroi A. *Drept penal. Partea specială.* București: ALL Beck, 2002. 580 p.
145. Notă informativă la Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul contravențional și Codul penal). <http://www.particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=2127> (vizitat 20.08.2015)
146. Notă informativă la Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova. <http://old.parlament.md/lawprocess/laws/december2008/277-XVI-18.12.2008/> (vizitat 08.08.2015)

147. Păduraru A. *Elementele constitutive subiective ale infracțiunilor în domeniul proprietății industriale*. În: Revista științifică a USM „Studia Universitatis”, 2011, nr. 8, p. 70-78.
148. Pascu I., Dobrinioiu V., Hotca M.A. *Noul Cod penal comentat*. București: Universul Juridic, 2014. 1154 p.
149. Pavliuc Gh. *Răspunderea penală pentru amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească: Monografie*. Chișinău: CEP USM, 2015. 278 p.
150. Pavliuc Gh. *Unele considerații privind latura obiectivă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 din Codul penal*. În: Revista științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”, 2015, nr. 8, p. 121-128.
151. Pavliuc Gh. *Obiectul juridic generic și obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 349 din Codul penal*. În: Revista Națională de Drept, 2015, nr. 10, p. 56-64; nr. 11, p. 55-61.
152. Pavliuc Gh. *Obiectul material și victima în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 349 din Codul penal*. În: Revista Națională de Drept, 2016, nr. 1, p. 36-47.
153. Pavliuc Gh. *Elementele constitutive subiective ale infracțiunilor prevăzute la art. 349 din Codul penal*. În: Revista Națională de Drept, 2016, nr. 2, p. 43-49; nr. 3, p. 56-61.
154. Pavliuc Gh. *Fapta prejudiciabilă în cazul infracțiunilor prevăzute la alin. (1¹), lit. a) și c) alin. (2) art. 349 din Codul penal*. În: Revista Națională de Drept, 2016, nr. 4, p. 38-48.
155. Pavliuc Gh. *Fapta prejudiciabilă în cazul infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 349 din Codul penal*. În: Revista științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”, 2016, nr. 3, p. 74-85.
156. Pavliuc Gh. *Rudă apropiată a persoanei cu funcție de răspundere sau a persoanei care își îndeplinește datoria obștească, ca victimă a infracțiunilor prevăzute la art. 349 din Codul penal*. În: Integrare prin cercetare și inovare. Conferință științifică națională cu participare internațională. Rezumate ale comunicărilor. Științe juridice. Chișinău, 2016, p. 91-94.
157. Păvăleanu V. *Drept penal general: conform noului Cod penal*. București: Universul Juridic, 2012. 503 p.
158. Poalelungi M., Dolea I, Vîzdoagă T. et al. *Manualul judecătorului pentru cauze penale*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013. 1192 p.
159. Pop O. *Omorul*. Timișoara: Mirton, 2003. 127 p.
160. Popov R. *Subiectul infracțiunilor prevăzute în capitolele XV și XVI din Partea specială a Codului penal*. Chișinău: CEP USM, 2012. 315 p.
161. Predescu O., Hărăstășanu A. *Drept penal. Partea specială*. București: Universul Juridic, 2012. 552 p.
162. Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul contravențional și Codul penal). <http://www.particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=2127> (vizitat 30.07.2015)

163. Regulamentul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale, nr. 99 din 27.06.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 170-172.
164. Rotaru M. *The material element in the basic form of the offense of abusive behavior*. În: Tribuna Juridica, 2012, vol. 2, nr. 1, p. 169-174.
165. Sentința Judecătoriei mun. Bălți din 01.07.2014. Dosarul nr. 1-229/14. <http://jba.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
166. Sentința Judecătoriei mun. Bălți din 08.07.2014. Dosarul nr. 1-502/14. <http://jba.justice.md> (vizitat 24.07.2015)
167. Sentința Judecătoriei mun. Bender din 26.03.2015. Dosarul nr. 1-28/15. <http://jbe.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
168. Sentința Judecătoriei mun. Bender din 22.04.2015. Dosarul nr. 1-30/15. <http://jbe.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
169. Sentința Judecătoriei raionului Anenii Noi din 22.03.2011. Dosarul nr. 1-12/11. <http://jan.justice.md> (vizitat 26.08.2015)
170. Sentința Judecătoriei raionului Anenii Noi din 29.07.2012. Dosarul nr. 1-138/12. <http://jan.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
171. Sentința Judecătoriei raionului Briceni din 23.01.2015. Dosarul nr. 1-169/15. <http://jbr.justice.md> (vizitat 24.07.2015)
172. Sentința Judecătoriei raionului Briceni din 23.02.2011. Dosarul nr. 1-25/11. <http://jbr.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
173. Sentința Judecătoriei raionului Cahul din 16.01.2012. Dosarul nr. 1-360/11. <http://jch.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
174. Sentința Judecătoriei raionului Cahul din 16.03.2012. Dosarul nr. 1-156/12. <http://jch.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
175. Sentința Judecătoriei raionului Cahul din 30.07.2012. Dosarul nr. 1-155/12. <http://jch.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
176. Sentința Judecătoriei raionului Cahul din 10.11.2014. Dosarul nr. 1-236/14. <http://jch.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
177. Sentința Judecătoriei raionului Căușeni din 21.11.2011. Dosarul nr. 1-260/11. <http://jcs.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
178. Sentința Judecătoriei raionului Dubăsari din 31.05.2010. Dosarul nr. 1-25/10. <http://jdb.justice.md> (vizitat 16.08.2015)
179. Sentința Judecătoriei raionului Dubăsari din 09.11.2011. Dosarul nr. 1-65/10. <http://jdb.justice.md> (vizitat 05.08.2015)

180. Sentința Judecătoriei raionului Dubăsari din 27.03.2013. Dosarul nr. 1-37/13.
<http://jdb.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
181. Sentința Judecătoriei raionului Dubăsari din 20.08.2013. Dosarul nr. 1-70/13.
<http://jdb.justice.md> (vizitat 05.08.2015)
182. Sentința Judecătoriei raionului Dubăsari din 09.10.2013. Dosarul nr. 1-83/13.
<http://jdb.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
183. Sentința Judecătoriei raionului Dubăsari din 14.07.2014. Dosarul nr. 1-52/14.
<http://jdb.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
184. Sentința Judecătoriei raionului Dubăsari din 12.05.2015. Dosarul nr. 1-22/15.
<http://jdb.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
185. Sentința Judecătoriei raionului Edineț din 16.03.2011. Dosarul nr. 1-41/11. <http://jed.justice.md>
(vizitat 08.08.2015)
186. Sentința Judecătoriei raionului Fălești din 18.07.2012. Dosarul nr. 1-164/12.
<http://jfa.justice.md> (vizitat 16.08.2015)
187. Sentința Judecătoriei raionului Hâncești din 26.10.2011. Dosarul nr. 1-181/11.
<http://jhn.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
188. Sentința Judecătoriei raionului Hâncești din 21.05.2014. Dosarul nr. 1-156/14.
<http://jhn.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
189. Sentința Judecătoriei raionului Hâncești din 17.04.2015. Dosarul nr. 1-327/15.
<http://jhn.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
190. Sentința Judecătoriei raionului Hâncești din 13.07.2015. Dosarul nr. 1-14/15.
<http://jhn.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
191. Sentința Judecătoriei raionului Ialoveni din 17.10.2012. Dosarul nr. 1-391/12.
<http://jia.justice.md> (vizitat 05.08.2015)
192. Sentința Judecătoriei raionului Șoldănești din 19.09.2013. Dosarul nr. 1-44/13.
<http://jsd.justice.md> (vizitat 16.08.2015)
193. Sentința Judecătoriei raionului Șoldănești din 12.02.2015. Dosarul nr. 1-175/14.
<http://jsd.justice.md> (vizitat 16.08.2015)
194. Sentința Judecătoriei raionului Orhei din 08.02.2012. Dosarul nr. 1-199/11.
<http://jor.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
195. Sentința Judecătoriei raionului Râșcani din 29.09.2010. Dosarul nr. 1-39/10.
<http://jrslr.justice.md> (vizitat 16.08.2015)
196. Sentința Judecătoriei raionului Sângerei din 27.05.2015. Dosarul nr. 1-34/15.
<http://jsi.justice.md> (vizitat 02.08.2015)

197. Sentința Judecătoriei raionului Slobozia din 06.03.2014. Dosarul nr. 1-154/13.
<http://jsv.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
198. Sentința Judecătoriei raionului Slobozia din 24.04.2015. Dosarul nr. 1-288/14.
<http://jsv.justice.md> (vizitat 16.08.2015)
199. Sentința Judecătoriei raionului Soroca din 21.02.2014. Dosarul nr. 1-239/13.
<http://jsr.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
200. Sentința Judecătoriei raionului Soroca din 04.03.2015. Dosarul nr. 1-30/15.
<http://jsr.justice.md> (vizitat 22.08.2015)
201. Sentința Judecătoriei raionului Strășeni din 03.11.2014. Dosarul nr. 1-140/14.
<http://jst.justice.md> (vizitat 05.08.2015)
202. Sentința Judecătoriei raionului Strășeni din 11.02.2015. Dosarul nr. 1-51/15.
<http://jst.justice.md> (vizitat 05.08.2015)
203. Sentința Judecătoriei raionului Strășeni din 23.06.2015. Dosarul nr. 1-236/15.
<http://jst.justice.md> (vizitat 05.08.2015)
204. Sentința Judecătoriei raionului Telenești din 20.02.2014. Dosarul nr. 1-68/14.
<http://jtl.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
205. Sentința Judecătoriei raionului Ungheni din 27.02.2014. Dosarul nr. 1-23/14.
<http://jun.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
206. Sentința Judecătoriei raionului Ungheni din 23.06.2014. Dosarul nr. 1-178/14.
<http://jun.justice.md> (vizitat 05.08.2015)
207. Sentința Judecătoriei sectorului Botanica, mun. Chișinău, din 20.12.2013.
Dosarul nr. 1-410/12. <http://jb.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
208. Sentința Judecătoriei sectorului Buiucani, mun. Chișinău, din 26.11.2013.
Dosarul nr. 1-1188/13. <http://jbu.justice.md> (vizitat 22.08.2015)
209. Sentința Judecătoriei sectorului Buiucani, mun. Chișinău, din 30.06.2015.
Dosarul nr. 1-357/15. <http://jbu.justice.md> (vizitat 05.08.2015)
210. Sentința Judecătoriei sectorului Centru, mun. Chișinău, din 23.04.2014.
Dosarul nr. 1-164/14. <http://jcn.justice.md> (vizitat 16.08.2015)
211. Sentința Judecătoriei sectorului Centru, mun. Chișinău, din 11.03.2015.
Dosarul nr. 1-420/14. <http://jcn.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
212. Sentința Judecătoriei sectorului Centru, mun. Chișinău, din 10.04.2015.
Dosarul nr. 1-120/15. <http://jcn.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
213. Sentința Judecătoriei sectorului Ciocana, mun. Chișinău, din 28.03.2014.
Dosarul nr. 1-232/14. <http://jci.justice.md> (vizitat 02.08.2015)

214. Sentința Judecătorei sectorului Ciocana, mun. Chișinău, din 22.05.2014.
Dosarul nr. 1-350/14. <http://jci.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
215. Sentința Judecătorei sectorului Ciocana, mun. Chișinău, din 17.12.2014.
Dosarul nr. 1-646/14. <http://jci.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
216. Sentința Judecătorei sectorului Ciocana, mun. Chișinău, din 15.06.2015.
Dosarul nr. 1-36/15. <http://jci.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
217. Sentința Judecătorei sectorului Râșcani, mun. Chișinău, din 08.07.2014.
Dosarul nr. 1-1308/14. <http://jrc.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
218. Sentința Judecătorei sectorului Râșcani, mun. Chișinău, din 16.12.2014.
Dosarul nr. 1-1104/14. <http://jrc.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
219. Sentința Judecătorei sectorului Râșcani, mun. Chișinău, din 13.05.2015.
Dosarul nr. 1-907/15. <http://jrc.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
220. Sentința Judecătorei sectorului Râșcani, mun. Chișinău, din 24.06.2015.
Dosarul nr. 1-93/15. <http://jrc.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
221. Sîrbu V. *Semnificația și rolul motivelor huliganice în contextul infracțiunii prevăzute la art. 287 C. pen. RM*. În: Revista științifică a USM „Studia Universitatis Moldaviae”. Seria „Științe sociale”, 2015, nr. 3, p. 200-204.
222. Stati V. *Infracțiunea de încălcare a regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport (art. 264 C. pen. RM): conotații practice și teoretice*. În: Revista Institutului Național al Justiției, 2008, nr. 1-2, p. 81-90.
223. Stati V. *Infracțiuni economice: Note de curs*. Chișinău: CEP USM, 2014. 529 p.
224. Stati V., Popov R. *Unele precizări cu privire la înțelesul noțiunii „persoană publică” (alin. (2) art. 123 C. pen. RM)*. În: Revista Națională de Drept, 2015, nr. 4, p. 12-22.
225. Tănase A. *Infracțiunea de trafic de ființe umane (art. 165 C. pen. RM): obiectul juridic, obiectul material, victima*. În: Revista Națională de Drept, 2010, nr. 9-10, p. 42-55.
226. Timofei S. *Subiectul infracțiunilor în domeniul concurenței*. În: Revista Națională de Drept, 2011, nr. 3, p. 34-42.
227. Toader T. *Drept penal. Partea specială*. București: ALL Beck, 2002. 440 p.
228. Ungureanu A. *Drept penal român. Partea generală*. București: Lumina Lex, 1995. 461 p.
229. Vasiliu I. *Drept penal român. Partea specială. Vol. II*. Cluj-Napoca: Editura Albastră, 1997. 552 p.
230. Visterniceanu E. *Obiectul tâlhăriei*. În: Analele Științifice ale USM. Seria „Științe socioumanistice”. Vol. I. Chișinău: CE USM, 2003, p. 252-258.
231. Абуталипов А.Р., Илиджев А.А. *К вопросу о юридической природе преступлений против порядка управления в уголовном праве России*. În: Вестник Казанского юридического института МВД России, 2014, № 1, p. 46-49.

232. Анисимов А.Л. *Гражданско-правовая защита чести, достоинства и деловой репутации по законодательству Российской Федерации*. Москва: Владос-Пресс, 2001. 224 р.
233. Арендаренко А.В., Афанасьев Н.Н., Батюков В.Е. и др. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации*. Москва: Проспект, 1997. 760 р.
234. Бабичев А.Г. *Хулиганский мотив в составе квалифицированного убийства*. *În*: Вестник экономики, права и социологии, 2014, № 2, р. 84-90.
235. Баглай Ю.В. *Теоретические проблемы конкуренции состава преступления, предусмотренного ст. 317 УК РФ и смежных составов преступлений*. *În*: Пробелы в российском законодательстве, 2008, № 2, р. 218-219.
236. Баглай Ю.В. *Субъективная направленность преступлений, совершаемых в отношении сотрудников правоохранительных органов, осуществляющих деятельность по охране общественного порядка и обеспечению общественной безопасности*. *În*: Вестник Челябинского государственного университета: Право, 2009, Вып. 18, № 7, р. 82-86.
237. Багмет А.М. *К вопросу о вооруженном сопротивлении представителям власти участников массовых беспорядков*. *În*: Вестник Воронежского института МВД России, 2012, № 2, р. 104-107.
238. Байтин М.И. *Сущность права (современное нормативное правопонимание на грани двух веков)*. Москва: Право и государство, 2005. 544 р.
239. Батхаев В.В. *Понятие и сущность защиты чести, достоинства и деловой репутации сотрудников органов внутренних дел*. *În*: Ученые труды Российской академии адвокатуры и нотариата, 2014, № 1, р. 79-82.
240. Батычко В.Т. *Уголовное право. Общая и Особенная части*. Таганрог: ТГРУ, 2006. 325 р.
241. Безроднова К.В. *Некоторые вопросы категорий чести и достоинства в современной юридической науке*. *În*: Проблемы права, 2013, № 5, р. 193-198.
242. Беленок В. *Об'єкт складу злочину, передбаченого ст. 345 КК України*. *În*: Юридична наука, 2013, № 4, р. 51-59.
243. Беленок В.П. *Потерпілий як факультативна ознака об'єкта складу погроз або насильства щодо працівника правоохоронного органу*. *În*: Правові реформи в Україні: проблеми та перспективи. Збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-теоретичної конференції. Частина 1 (Київ, 16 жовтня 2013 року). Київ, 2013, р. 121-123.
244. Бойко А.В. *Непрямий умисел при вчиненні насильства щодо працівника правоохоронного органу*. *În*: Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць, 2012, Вип. 67, р. 631-637.
245. Вертепова Т. *Оскорбление как форма нарушения конституционного права человека на личное достоинство*. http://www.law-n-life.ru/arch/123/123_Vertepova.doc (vizitat 05.08.2015)

246. Возьний В.І. *Особливості кваліфікації злочинів при конкуренції кримінально-правових норм на прикладі ст. 129 КК України та ч. 1 ст. 345 КК України*. Їп: Форум права, 2011, № 3, р. 130-133.
247. Габуда А.С. *Відмежування складу опору особам, наділеним владними повноваженнями, від однорідних адміністративних правопорушень*. Їп: Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична, 2013, Вип. 3, р. 183-191.
248. Ганжа Ю.В. *Преступления против чести и достоинства личности: уголовно-правовая и криминологическая характеристика: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук*. Краснодар, 2007. 26 р.
249. Головин Д. *Гражданин, исполняющий общественный долг, как потерпевший от преступления, предусмотренного ст. 350 Уголовного кодекса Украины*. Їп: Legea și viața, 2015, nr. 2, р. 21-23.
250. Горбунов В.А. *Деякі питання визначення потерпілого від умисного знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу (ст. 347 КК України) та його місця в складі цього злочину*. Їп: Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (Харків, 30 травня 2011 р.). Харків: ХНУВС, 2011, р. 12-14.
251. Горбунов В.А. *Проблеми кримінально-правової характеристики потерпілого від умисного знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу (ст. 347 КК України)*. Їп: Форум права, 2011, № 3, р. 168-173.
252. Гулиева Н.Б. *Уголовно-правовая защита чести и достоинства представителя власти*. Їп: Вестник КемГУ, 2013, № 4, р. 270-273.
253. Гуренко Д.Ю. *Шляхи вдосконалення закону про кримінальну відповідальність за посягання на життя працівника правоохоронного органу*. Їп: Вісник Криминологічної асоціації України, 2014, № 6, р. 35-44.
254. Гырла Л.Г., Табарча Ю.М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная. Т. 1, 2*. Кишинэу, Cartdidact, 2010. 1303 р.
255. Давидович І.І. *Кримінально-правова охорона представників влади і громадськості, які охороняють правопорядок: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук*. Київ, 2007. 15 р.
256. Давидович І.І. *Помилка у потерпілому та її кримінально-правове значення (на прикладі злочинних посягань на представників публічного управління у зв'язку з виконанням ними службових чи громадських обов'язків)*. Їп: Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України, 2013, № 182, р. 306-315.

257. Джангуразов М.А. *Уничтожение или повреждение имущества как способ совершения преступления*. În: Уголовная политика в сфере обеспечения безопасности здоровья населения, общественной нравственности и иных социально-значимых интересов. Материалы международной научно-практической конференции (20 мая 2012 г.). Краснодар, 2012, р. 239-245.
258. Дубовец П.А. *Ответственность за телесные повреждения по советскому уголовному праву*. Москва: Юридическая литература, 1964. 158 р.
259. Дьяков С.В. *Преступления против основ конституционного строя и безопасности государства: уголовно-правовое и криминологическое исследование*. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2012. 267 р.
260. Женетль А. *Некоторые вопросы квалификации убийства лица или его близких в связи с осуществлением данным лицом служебной деятельности или выполнением общественного долга*. În: Уголовная политика в сфере обеспечения безопасности здоровья населения, общественной нравственности и иных социально-значимых интересов. Материалы II Международной научно-практической конференции (25 мая 2013 г.). Часть I. Краснодар, 2013, р. 100-106.
261. Загородников Н.И. *Преступления против здоровья*. Москва: Юридическая литература, 1969. 168 р.
262. *Закон об уголовном праве Израиля* / Под ред. Н.И. Мацнева. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2005. 412 р.
263. Закон Украины об основах предотвращения и противодействия коррупции. În: Ведомости Верховной Рады Украины, 2011, № 40.
264. Исмаилов Ю.Д. *Некоторые вопросы ответственности за применение насилия к представителям власти по уголовному законодательству Азербайджанской Республики и Российской Федерации*. În: Право і суспільство, 2011, № 5, р. 213-216.
265. Капинус О.С. *Убийства: мотивы и цели*. Москва: ИМПЭ-Паблиц, 2003. 312 р.
266. Качинський А.Б. *Екологічна політика й екологічна безпека України*. În: Екологічний вісник, 2006, № 1, р. 22-25.
267. Кизиллов А.Ю. *Уголовно-правовое обеспечение управленческой деятельности представителей власти*. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Ульяновск, 2002. 159 р.
268. Кизиллов А.Ю. *Уголовно-правовое обеспечение управленческой деятельности представителей власти*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Ульяновск, 2002. 25 р.

269. Ким Е.В., Ким А.В., Зуева К.А. *Безопасность государства как объект уголовно-правовой охраны*. Їп: Ученые заметки ТОГУ, 2014, Том 5, № 4, р. 373-377.
270. Кисиев С.М. *Угроза применения насилия в отношении представителя власти (ч. 1 ст. 318 УК РФ)*. Їп: Бизнес в законе, 2008, № 4, р. 30-33.
271. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. Том 2* / Под ред. О.Ф. Шишова. Москва: Новая волна, 1998. 575 р.
272. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации* / Под ред. В.М. Лебедева. Москва: Юрайт-Издат, 2004. 917 р.
273. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации* / Под ред. Л.Л. Кругликова. Москва: Волтерс Клувер, 2005. 1104 р.
274. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации*. Под ред. А.А. Чекалина, В.Т. Томина, В.В. Сверчкова. Москва: Юрайт-Издат, 2006. 1228 р.
275. *Комментарий к Уголовному кодексу Республики Казахстан* / Под ред. И.Ш. Борчашвили. Алматы: Жеті жарғы, 2007. 992 р.
276. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации* / Под ред. В.Т. Томина, В.В. Сверчкова. Москва: Юрайт-Издат, 2007. 1264 р.
277. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации* / Под ред. В.И. Радченко. Москва: Проспект, 2008. 704 р.
278. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации* / Под ред. А.В. Бриллиантова. Москва: Проспект, 2010. 1031 р.
279. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации* / Под ред. А.И. Рарога. Москва: Проспект, 2011. 820 р.
280. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации* / Под ред. А.И. Чучаева. Москва: Контракт, 2011. 1032 р.
281. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации для работников прокуратуры (постатейный)* / Под ред. В.В. Малиновского. Москва: Контракт, 2012. 157 р.
282. Качала І.І. *Кримінальна відповідальність за вчинення злочинів проти честі та гідності особи*. Їп: Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць, 2010, Вип. 55, р. 248-252.
283. Кравцова О.В., Блинова-Сычкарь И.В., Дмитриенко С.А. *Представитель власти как потерпевший от преступления*. Їп: Молодой ученый, 2014, № 2, р. 584-586.
284. Красавчикова Л.О. *Право на жизнь*. Їп: Вестник Гуманитарного университета: Право, 1996, № 1, р. 23-36.
285. *Кривичниот законик*. Їп: Службен весник на Република Македонија, 1996, № 37.
286. *Кримінальний кодекс України*. Їп: Відомості Верховної Ради України, 2001, № 25-26.

287. *Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар* / За заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Київ: Ін Юре, 2003. 1196 р.
288. Кругликов Л.Л. *Преступления против личности*. Ярославль: ЯрГУ, 1998. 119 р.
289. Лазарев А.М. *Субъект преступления*. Москва: РИО ВЮЗИ, 1981. 63 р.
290. Лантінов Я.О. *Щодо визначення національної безпеки України як об'єкта кримінально-правової охорони*. Ін: Форум права, 2011, № 1, р. 570-574.
291. Лоханский С.С. *Уголовно-правовая характеристика признаков понятия «личность»*. Ін: Право: современные тенденции. Материалы международной научной конференции (Уфа, июль 2012 г.). Уфа: Лето, 2012, р. 124-129.
292. Мельниченко А.Б. *Уголовно-правовые средства обеспечения национальной безопасности Российской Федерации: Автореферат диссертации доктора юридических наук*. Ростов-на-Дону, 2009. 69 р.
293. Навроцький В.О. *Кримінальне право України. Особлива частина*. Київ: Знання, 2000, 771 р.
294. *Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу* / За ред. М.О. Потєбенька, В.Г. Гончаренка. Київ: Форум, 2002. 942 р.
295. Наумов А.В. *Практика применения Уголовного кодекса Российской Федерации: комментарий судебной практики и доктринальное толкование*. Москва: Волтерс Клувер, 2005. 1024 р.
296. *Научно-практический комментарий к Уголовному кодексу Республики Беларусь* / Под общ. ред. А.В. Баркова. Минск: ГИУСТ БГУ, 2007. 1004 р.
297. Осадчий В.І. *Кримінально-правовий захист правоохоронної діяльності*. Київ: Атіка, 2004. 336 р.
298. Осадчий В.І. *Проблеми кримінально-правового захисту правоохоронної діяльності: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук*. Київ, 2004. 38 р.
299. Павлюк Г.Й. *Уголовно-правовая защита от угрозы или насилия в отношении должностного лица или лица, выполняющего общественный долг: опыт Республики Молдова*. Ін: Проблеми реалізації та забезпечення ефективності правових реформ: збірник матеріалів Міжнародної юридичної науково-практичної конференції «Актуальна юриспруденція», м. Київ, 16 червня 2016 року. Тези наукових доповідей. Київ: АртЕк, 2016, р. 124-128.
300. Пилипчук В.Г. *Формування теоретико-правових основ забезпечення державної безпеки України (кінець ХХ-початок ХХІ століття)*. Київ: НКЦ СБ України, 2008. 256 р.
301. Питулько К.В., Коряковцев В.В. *Уголовное право. Особенная часть*. Санкт-Петербург: Питер, 2010. 256 р.

302. Познышев С.В. *Особенная часть русского уголовного права. Сравнительный очерк важнейших отделов Особенной части старого и нового Уложений*. Москва: Типография В.М. Саблина, 1909. 516 р.
303. Приговор Суда района Вулкэнешть от 18 мая 2013 г. Дело № 1-51/13. <http://jvl.justice.md> (vizitat 10.08.2015)
304. Приговор Суда района Вулкэнешть от 23 апреля 2015 г. Дело № 1-73/15. <http://jvl.justice.md> (vizitat 01.08.2015)
305. Приговор Суда района Комрат от 9 декабря 2014 г. Дело № 1-65/15. <http://jco.justice.md> (vizitat 05.08.2015)
306. Приговор Суда района Чадыр-Лунга от 1 ноября 2010 г. Дело № 1-113/10. <http://jcg.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
307. Приговор Суда района Чадыр-Лунга от 10 декабря 2010 г. Дело № 1-159/10. <http://jcg.justice.md> (vizitat 12.08.2015)
308. Приговор Суда района Чадыр-Лунга от 3 февраля 2011 г. Дело № 1-12/11. <http://jcg.justice.md> (vizitat 08.08.2015)
309. Приговор Суда района Чадыр-Лунга от 11 июля 2014 г. Дело № 1-76/14. <http://jcg.justice.md> (vizitat 02.08.2015)
310. Ратников А.В. *Об объекте преступлений, посягающих на жизнь и здоровье сотрудников правоохранительных органов*. Їп: Вестник ВИ МВД России, 2011, № 2, р. 180-183.
311. Романова А.М. *Особенности ответственности за посягательство на жизнь сотрудника правоохранительного органа*. Їп: Вестник Российской правовой академии, 2007, № 3, р. 83-85.
312. *Российское уголовное право. Том 2. Особенная часть* / Под ред. Э.Ф. Побегайло. Москва: Илекса, 2008. 751 р.
313. *Российское уголовное право. Том 3. Особенная часть* / Под ред. А.В. Наумова. Москва: Волтерс Клувер, 2007. 656 р.
314. Рудый Н.К. *Преступления против порядка управления, посягающие на служебную деятельность и личность представителей власти: сравнительный анализ законодательства России и стран СНГ*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук. Москва, 2009. 39 р.
315. Рябчук В.Н. *Государственная измена и шпионаж: уголовно-правовое и криминологическое исследование*. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2007. 1460 р.
316. Сулейманов Б.Б. *Ответственность публичной власти: исторические и методологические аспекты*. Їп: Публичная власть: проблемы реализации и ответственности / Под ред. Н.И. Матузова, О.И. Цыбулевской. Саратов: СГАП, 2011, р. 39-59.

317. Сулейманова И.Е. *Направления оптимизации уголовной ответственности за преступления против лиц, осуществляющих законный порядок управления*. *Îп*: Социально-экономические явления и процессы, 2013, № 4, р. 246-252.
318. Сулейманова И.Е. *Насильственные преступления против представителей власти в сфере порядка управления: уголовно-правовое и криминологическое исследование*: Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Уфа, 2015. 204 р.
319. Сулейманова И.Е. *Насильственные преступления против представителей власти в сфере порядка управления: уголовно-правовое и криминологическое исследование*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Уфа, 2015. 30 р.
320. Танько А.В. *Об'єкт злочину, передбаченого ст. 345 КК України (погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу)*. *Îп*: Південноукраїнський правничий часопис, 2013, № 4, р. 187-190.
321. Тасаков С.В. *Оскорбление личности (уголовно-правовой и нравственный аспекты)*. *Îп*: Системность в уголовном праве. Материалы II Российского Конгресса уголовного права (31 мая-1 июня 2007 г.). Москва: Проспект, 2007, р. 397-399.
322. Третьяков К.В. *Уголовная ответственность за насилие в отношении представителя власти*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Самара, 2009. 24 р.
323. *Уголовное право России. Особенная часть* / Под ред. Н.И. Ветрова и Ю.И. Ляпунова. Москва: Новый юрист, 1998. 768 р.
324. *Уголовное право России. Часть Особенная* / Под ред. А.И. Рарога. Москва: ИМПЭ, 1998. 607 р.
325. *Уголовное право Российской Федерации. Особенная часть* / Под ред. Б.В. Здравомыслова. Москва: Юристъ, 1999. 480 р.
326. *Уголовное право Российской Федерации. Особенная Часть* / Под ред. Б.Т. Разгильдиева, А.Н. Красикова. Саратов: СЮИ МВД России, 1999. 672 р.
327. *Уголовное право: Часть Общая. Часть Особенная* / Под ред. А.С. Михлина. Москва: Юриспруденция, 2000. 400 р.
328. *Уголовное право. Особенная часть* / Под ред. Л.Д. Гаухмана, С.В. Максимова. Москва: Эксмо, 2005. 703 р.
329. *Уголовное право России. Особенная часть* / Под ред. В.Н. Кудрявцева, В.В. Лунева, А.В. Наумова. Москва: Юристъ, 2005. 543 р.
330. *Уголовное право России. Часть Особенная* / Под ред. Л.Л. Кругликова. Москва: Волтерс Клувер, 2005. 880 р.

331. *Уголовное право. Особенная часть* / Под ред. И.Я. Козаченко, Г.П. Новоселова. Москва: Норма, 2008. 768 р.
332. *Уголовное право. Особенная часть* / Под ред. Л.В. Иногамовой-Хегай, А.И. Рарога, А.И. Чучаева. Москва: Контракт; Инфра-М, 2008. 800 р.
333. *Уголовное право России. Особенная часть* / Под ред. Ф.Р. Сундурова, М.В. Талан. Москва: Статут, 2012. 943 р.
334. *Уголовное право Российской Федерации. Общая и Особенная части* / Под ред. А.И. Чучаева. Москва: Контракт; Инфра-М, 2013. 704 р.
335. *Уголовный кодекс Республики Армения*.
<http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1349&lang=rus> (vizitat 08.08.2015)
336. *Уголовный кодекс Республики Казахстан*.
http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1008032 (vizitat 02.08.2015)
337. *Уголовный кодекс Российской Федерации*. Їп: Собрание законодательства Российской Федерации, 1996, № 25.
338. *Уголовный кодекс Украины: Научно-практический комментарий* / Под ред. Е.Л. Стрельцова. Харьков: Одиссей, 2005. 863 р.
339. Удод А.М. *Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу за законодавством Росії, Республіки Білорусь та Грузії: порівняльне кримінально-правове дослідження*. Їп: Форум права, 2012, № 3, р. 777-782.
340. Удод А.М. *Кримінально-правова характеристика потерпілого від погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345 Кримінального кодексу України)*. Їп: Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія Право, 2013, № 1062, вип. 14, р. 286-289.
341. Удод А.М. *Характеристика об'єкту погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу (ст. 345 КК України)*. Їп: Європейські перспективи, 2013, № 5, р. 122-128.
342. Фетисов М.Г. *Проблемы уголовно-правового обеспечения безопасной деятельности сотрудников органов внутренних дел*. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Ростов-на-Дону, 1999. 232 р.
343. Фойницкий И.Я. *Курс уголовного права. Часть особенная: Посягательства личные и имущественные*. Санкт-Петербург: Типография М.М. Стасюлевича, 1907. 442 р.
344. Харитонов С.О. *До проблеми об'єкта злочинів, які посягають на осіб, що виконують службовий та громадський обов'язок*. Їп: Основні напрями розвитку кримінального права та шляхи вдосконалення законодавства України про кримінальну відповідальність. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (11-12 жовтня 2012 р.). Харків, 2012, р. 328-332.

345. Цветков С.А. *Уголовно-правовая охрана законной деятельности представителей власти в российском законодательстве второй половины XIX начала XX века*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2002. 34 р.
346. Чайка В.А. *Роль факультативных признаков субъективной стороны при квалификации посягательств на работников правоохранительных органов*. *În*: Правова держава, 2011, № 13, р. 158-162.
347. Чертихина Ю.П. *Место преступления, предусмотренного ст. 318 УК РФ, в системе преступлений против порядка управления*. *În*: Общество: политика, экономика, право, 2014, № 2, р. 57-59.
348. Чуб І.М. *Проблемні питання кваліфікації втручання у діяльність працівника правоохоронного органу, державної виконавчої служби*. *În*: Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право, 2014, Вип. 27, Том 3, р. 81-84.
349. Чуваков О.А. *К вопросу определения понятия безопасности*. *În*: Правова держава, 2013, № 16, р. 191-197.
350. Чуйко З.Д. *Питання конституційних засад національної безпеки в Україні*. *În*: Вісник Національної академії правових наук України, 2008, № 3, р. 137-139.
351. Шармар О.М. *Працівник правоохоронного органу, близькі родичі, члени сім'ї чи інші близькі йому особи як потерпілі від злочину, передбаченого ст. 345 КК України*. *În*: Роль правоохоронних органів у формуванні правової держави в умовах євроінтеграції України. Матеріали всеукраїнської підсумкової науково-практичної конференції (Київ, 12 березня 2015 року). Частина 2. Київ, 2015, р. 126-127.
352. Шармар О.М., Сероветник В.С. *Проблемні питання об'єкта злочину та потерпілого, передбаченого ст. 345 КК України*. *În*: Актуальні проблеми вдосконалення законодавства та правозастосування. Збірник тез підсумкової науково-теоретичної конференції наукового товариства курсантів (19 березня 2015 року). Частина 2, Київ, 2015, р. 118-121.
353. Шевелева С.В. *Свобода воли и преступное принуждение: ретроспективный анализ законодательной регламентации в уголовном праве дореволюционной России*. *În*: Криминологический журнал БГУЭП, 2014, № 2, р. 193-199.
354. Яковлева С.А. *Уголовно-правовая оценка насилия в отношении представителя власти в связи с исполнением им должностных обязанностей*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Казань, 2003. 30 р.
355. 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.
http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200100.TV (vizitat 02.08.2015)

356. Affaire Başkaya and Okçuoğlu c. Turquie. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-62828> (vizitat 10.08.2015)
357. Affaire Cantoni c. France. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-62627> (vizitat 10.08.2015)
358. Affaire S.W. c. Royaume-Uni. <http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-62522> (vizitat 10.08.2015)
359. Alabama Code – Section 13A-10-2. <http://codes.lp.findlaw.com/alcode/13A/10/1> (vizitat 05.08.2015)
360. Alaska Statutes – Title 11: Criminal law. <http://codes.lp.findlaw.com/akstatutes/11> (vizitat 08.08.2015)
361. Almindelig borgerlig Straffelov. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1902-05-22-10/KAPITTEL_2-5#KAPITTEL_2-5 (vizitat 02.08.2015)
362. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləs. <http://www.muhasib.az/Qanun/Mecelle/Mecelle.php> (vizitat 20.08.2015)
363. Bahrain Penal Code, 1976. http://www.unodc.org/res/cld/document/bhr/1976/bahrain_penal_code_html/Bahrain_Penal_Code_1976.pdf (vizitat 19.08.2015)
364. Code pénal suisse. <https://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/19370083/index.html> (vizitat 05.08.2015)
365. Código Penal de la Republica Argentina. <http://www.infoleg.gov.ar/infolegInternet/anexos/15000-19999/16546/texact.htm> (vizitat 02.08.2015)
366. Código Penal. <http://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444> (vizitat 05.08.2015)
367. Criminal Code Act 1995. <https://www.comlaw.gov.au/Details/C2015C00368> (vizitat 05.08.2015)
368. Criminal Code Act. Chapter 77. Laws of the Federation of Nigeria 1990. <http://www.nigeria-law.org/Criminal%20Code%20Act-Tables.htm> (vizitat 08.08.2015)
369. Criminal Code of the Republic of Albania. <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes/country/47> (vizitat 01.08.2015)
370. Criminal Code of the Republic of Lithuania. http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=366707 (vizitat 01.08.2015)
371. Criminal Code, Chapter 101 of the Laws of Belize. http://www.oas.org/juridico/mla/en/blz/en_blz-int-text-cc.pdf (vizitat 05.08.2015)
372. Criminal Law Convention on Corruption. Explanatory Report. <http://conventions.coe.int/treaty/en/Reports/Html/173.htm> (vizitat 02.08.2015)
373. Criminal Law of the People's Republic of China. <http://www.fmprc.gov.cn/ce/cgvienna/eng/dbtyw/jdwt/crimelaw/t209043.htm> (vizitat 05.08.2015)

374. Federal Law No. 3 of 1987 on issuance of the Penal Code. [https://www.icrc.org/ihl-nat/6fa4d35e5e3025394125673e00508143/e656047207c93f99c12576b2003ab8c1/\\$FILE/Penal%20Code.pdf](https://www.icrc.org/ihl-nat/6fa4d35e5e3025394125673e00508143/e656047207c93f99c12576b2003ab8c1/$FILE/Penal%20Code.pdf) (vizitat 24.08.2015)
375. General Penal Code No.19, February 12, 1940. <http://eng.innanrikisraduneyti.is/laws-and-regulations/nr/1145> (vizitat 08.08.2015)
376. Karistusseadustik. <https://www.riigiteataja.ee/akt/12792390> (vizitat 08.08.2015)
377. Kazneni zakon. <http://www.zakon.hr/z/98/Kazneni-zakon> (vizitat 05.08.2015)
378. Krimināllikums. Īn: Latvijas Vēstnesis, 1998, No. 199/200.
379. Krivični zakonik Republike Srbije. <http://www.fb.bg.ac.rs/download/Pitanja/Krivicni%20zakonik%20RS.pdf> (vizitat 14.08.2015)
380. Laws of Brunei. Chapter 22. Penal Code. <http://www.commonlii.org/bn/legis/pc22130/> (vizitat 02.08.2015)
381. Laws of Kenya. The Penal Code. Chapter 63. [http://www.kenyalawreport.co.ke/Downloads/Acts/Penal%20Code%20Cap%2063\(%202009Final%20Final\).pdf](http://www.kenyalawreport.co.ke/Downloads/Acts/Penal%20Code%20Cap%2063(%202009Final%20Final).pdf) (vizitat 08.08.2015)
382. Penal Code (Act No.45 of 1907). www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/PC.pdf (vizitat 05.08.2015)
383. Penal Code. Chapter 67. [https://www.icrc.org/ihl-nat/a24d1cf3344e99934125673e00508142/290ac2481f563f1cc12576d3002bafde/\\$FILE/Kiribati%20-%20Penal%20Code%201977.pdf](https://www.icrc.org/ihl-nat/a24d1cf3344e99934125673e00508142/290ac2481f563f1cc12576d3002bafde/$FILE/Kiribati%20-%20Penal%20Code%201977.pdf) (vizitat 08.08.2015)
384. Pennsylvania Code. Title 18 – Crimes and offenses. <http://www.legis.state.pa.us/cfdocs/legis/LI/consCheck.cfm?txtType=HTM&ttl=18&div=0&chpt=47&scn=2&subscn=0> (vizitat 22.08.2015)
385. Strafgesetzbuch (StGB). http://www.gesetze-im-internet.de/stgb/___113.html (vizitat 05.08.2015)
386. The Criminal Act. <http://www.law.go.kr/engLsSc.do?menuId=0&subMenu=5&query=%ED%98%95%EB%B2%95#liBgcolor6> (vizitat 05.08.2015)
387. The Criminal Code of the Republic of Malta. <http://www.justiceservices.gov.mt/LOM.aspx?pageid=27&mode=chrono> (vizitat 22.08.2015)
388. The Penal Code of the Lao People's Democratic Republic. www.ilp.gov.la/Lao_Law/Penal_Law.pdf (vizitat 05.08.2015)
389. Title 29. XXIX Crimes – Ohio Revised Code. <http://codes.ohio.gov/orc/2921> (vizitat 08.08.2015)
390. Trestný zákon. Īn: Sbírký zákonů, 1961, Částka 65.
391. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny. <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970880553> (vizitat 05.08.2015)

392. Vol.4. Criminal Procedure, Crimes. <http://www.oregonlaws.org/ors/162.235>
(vizitat 05.08.2015)
393. Wetboek van Strafrecht. <http://www.wetboek-online.nl/wet/Wetboek%20van%20Strafrecht.html#1554> (vizitat 22.08.2015)

ANEXE

Anexa 1

Demersul Facultății de Drept a USPEE din 17.04.2015 /
Răspunsul Ministerului Afacerilor Interne din 16.09.2015

021
17/09/15

Domnului Dan CHIRIȚA
Director al Serviciului tehnologiei informaționale
Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Vasile Alecsandri, 42

DEMERS

În legătură cu elaborarea tezei de doctor în drept cu tema „Răspunderea penală pentru amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească” de către Pavliuc Ghenadie, doctorand la Catedra de Drept public a Facultății de Drept a Universității de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”, conducător științific: Maimescu Sava, dr. în drept, conf. univ.

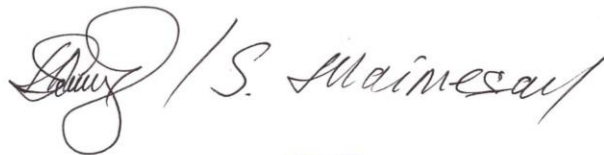
Facultatea de Drept a Universității de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”, solicită informația statistică privind infracțiunile prevăzute la art.349 CP RM, din 01.09.2010 până în prezent, după următoarele caracteristici:

- numărul cauzelor penale înregistrate;
- numărul cauzelor penale trimise în instanța de judecată;
- numărul cauzelor penale suspendate;
- numărul cauzelor penale încetate sau clasate.

Răspunsul expedit, va fi utilizat în conținutul tezei de doctor în drept, cu asumarea obligației autorului de a face referințele necesare.

Vă mulțumim anticipat.

Conducător științific
MAIMESCU Sava,
Dr. în drept, conf. univ.

Șeful Catedrei Drept public
POPOVICI Tudor,
Dr. în drept, conf. univ.

Decanul Facultății de Drept, USPEE
MIHALACHE Iurie,
Dr. în drept, conf. univ.

Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova
Serviciul tehnologiei informaționale
Information Technology Department

MD-2012, mun. Chișinău, str. Vasile Alecsandri nr. 42, tel: 022-255-228, fax: 022-255-617, e-mail: ict@mai.gov.md

nr.8/6-1-M-697/15 din „16” septembrie 2015

Domnului Iurie MIHALACHE
Decanul Facultății de drept al
Universității de studii politice și economice
europene „Constantin Stere”

Stimate domnule decan,

Urmare solicitării Dumneavoastră, Vă prezint din Registrul informației criminalistice și criminologice al Republicii Moldova, gestionat de către Serviciul tehnologiei informaționale al MAI, rapoartele statistice privind infracțiunile, înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova în perioada anilor 2010 – 2015, prevăzute de art. 349 Cod penal.

Anexă: 6 (șase) file.

Cu respect,

Șef al Direcției servicii publice
și guvernamentale a STI al MAI

Sergiu STRUNGARU

Exec. Serghei Nasipov
Tel. 022-255-985

Darea de seamă privitor la criminalitate
Capitolul XVII. Infracțiuni contra autorităților publice și a securității de stat
(anul 2010)

Articolul	Total înregistrate	Urmărirea penală a fost terminată						Total persoane identificate
		În total	Trimise în judecată	Încetate	Clasate	Suspendate condiționat	Trimise altui stat	
Art. 337. TRADAREA DE PATRIE								
Art. 338. SPIONAJUL								
Art. 339. UZURPAREA PUTERII DE STAT	1							
Art. 340. REBELIUNEA ARMATĂ								
Art. 341. CHEM. LA RĂSTURNAREA SAU SCHIMBAREA PRIN VIOLENȚĂ A ORÂNDUIRII CONSTITUȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA								
Art. 342. ATENTAREA LA VIAȚA PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA, A PREȘEDINTELUI PARLAMENTULUI SAU A PRIM-MINISTRULUI								
Art. 343. DIVERSIUNEA								
Art. 344. DIVULGAREA SECRETULUI DE STAT								
Art. 345. PIERDEREA DOCUMENTELOR CE CONȚIN SECRETE DE STAT	4							
Art. 346. ACȚIUNILE INTENȚIONATE ÎNDREPTATE SPRE AȚĂȚAREA VRAJBEI SAU DEZBINĂRII NAȚIONALE, RASIALE SAU RELIGIOASE								
Art. 347. PROFANAREA SIMBOLURILOR NAȚIONAL-STATALE	4							
Art. 348. ÎMPIEDICAREA ACTIVITĂȚII LEGALE A PERSOANELOR CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE								
Art. 349. AMENINȚAREA SAU VIOLAREA SAVÂRȘITĂ ASUPRA UNEI PERSONAE CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE SAU A UNEI PERSOANE CARE ÎȘI ÎNDEPLINEȘTE DATORIA OBȘTEASCĂ	44	22	17	4	1			37
Art. 350. ATENTAREA LA VIAȚA COLABORATORULUI POLIȚIEI								

Art. 351. UZURPAREA DE CALITĂȚI OFICIALE	15	12	12					3
Art. 352. SAMAVOLNICIA	46	25	7	4	14			13
Art. 352-1. FALSUL ÎN DECLARAȚII	6	3	1	1	1			1
Art. 353. ESCHIVAREA DE LA SERVICIUL MILITAR ÎN TERMEN, DE LA PREGĂTIREA MILITARĂ OBLIGATORIE SAU DE LA CONCENTRĂRILE REZERVIȘTILOR	10	9	4	4	1			17
Art. 354. ESCHIVAREA DE LA MOBILIZARE								
Art. 355. ESCHIVAREA SAU REFUZUL DE A ÎNDEPLINI OBLIGATORIU SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ	3	1		1				
Art. 356. ESCHIVAREA PE TIMP DE RĂZBOI DE LA ÎNDEPLINIREA PRESTAȚIILOR								
Art. 357. ORGANIZAREA SAU CONDUCEREA UNEI GREVE ILEGALE, PRECUM ȘI ÎMPIEDICAREA ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERII, INSTITUȚIEI ORI ORGANIZAȚIEI ÎN CONDIȚIILE STĂRII DE URGENȚĂ								
Art. 358. ORGANIZAREA SAU PARTICIPAREA ACTIVĂ LA ACȚIUNI DE GRUP CARE TULBURĂ GRAV ORDINEA PUBLICĂ ORI IMPLICĂ MINORII ÎN ACESTE ACȚIUNI								
Art. 359. CUMPĂRAREA SAU VÂNZAREA DOCUMENTELOR OFICIALE	2							
Art. 360. LUAREA, SUSTRAGEREA, TĂINUIREA, DEGRADAREA SAU DISTRUGEREA DOCUMENTELOR, IMPRIMATELOR, ȘTAMPILELOR SAU SIGILIILOR	66	33	19	7	7			19
Art. 361. CONFEȚIONAREA, DEȚINEREA, VÂNZAREA SAU FOLOSIREA DOCUMENTELOR OFICIALE, A IMPRIMATELOR, ȘTAMPILELOR SAU SIGILIILOR FALSE	1415	771	426	283	58	4		814
Art. 362. TRECEREA ILEGALĂ A FRONTIEREI DE STAT	445	383	241	136	5	1		452
Art. 362-1. ORGANIZAREA MIGRAȚIUNII ILEGALE	128	77	68	5	4			75
Art. 363. FOLOSIREA ILEGALĂ A INSEMNELOR CRUCII ROȘII								
ÎN TOTAL	2189	1336	795	445	91	5		1431

Darea de seamă privitor la criminalitate
Capitolul XVII. Infrațiuni contra autorităților publice și a securității de stat
(anul 2011)

Articolul	Total înregistrate	Urmărirea penală a fost terminată						Total persoane identificate
		În total	Trimise în judecată	Încetate	Clasate	Suspendate condiționat	Trimise altui stat	
Art. 337. TRADAREA DE PATRIE								
Art. 338. SPIONAJUL								
Art. 339. UZURPAREA PUTERII DE STAT	1							
Art. 340. REBELIUNEA ARMATĂ								
Art. 341. CHEM. LA RĂSTURNAREA SAU SCHIMBAREA PRIN VIOLENȚĂ A ORÂNDUIRII CONSTITUȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA								
Art. 342. ATENTAREA LA VIAȚA PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA, A PREȘEDINTELUI PARLAMENTULUI SAU A PRIM-MINISTRULUI								
Art. 343. DIVERSIUNEA								
Art. 344. DIVULGAREA SECRETULUI DE STAT	2							
Art. 345. PIERDEREA DOCUMENTELOR CE CONȚIN SECRETE DE STAT	2	2	1	1				1
Art. 346. ACȚIUNILE INTENȚIONATE ÎNDREPTATE SPRE AȚĂȚAREA VRAJBEI SAU DEZBINĂRII NAȚIONALE, RASIALE SAU RELIGIOASE	1							
Art. 347. PROFANAREA SIMBOLURILOR NAȚIONAL-STATALE								
Art. 348. ÎMPIEDICAREA ACTIVITĂȚII LEGALE A PERSOANELOR CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE								
Art. 349. AMENINȚAREA SAU VIOLAREA SAVÂRȘITĂ ASUPRA UNEI PERSONAE CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE SAU A UNEI PERSOANE CARE ÎȘI ÎNDEPLINEȘTE DATORIA OBȘTEASCĂ	74	41	27	9	3	2		49
Art. 350. ATENTAREA LA VIAȚA COLABORATORULUI POLIȚIEI								

Art. 351. UZURPAREA DE CALITĂȚI OFICIALE	14	9	9					2
Art. 352. SAMAVOLNICIA	50	21	8	3	10			13
Art. 352-1. FALSUL ÎN DECLARAȚII	6	2	1	1				2
Art. 353. ESCHIVAREA DE LA SERVICIUL MILITAR ÎN TERMEN, DE LA PREGĂTIREA MILITARĂ OBLIGATORIE SAU DE LA CONCENTRĂRILE REZERVIȘTILOR	3	3	1		1	1		4
Art. 354. ESCHIVAREA DE LA MOBILIZARE								
Art. 355. ESCHIVAREA SAU REFUZUL DE A ÎNDEPLINI OBLIGATORIU SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ	4	3		3				
Art. 356. ESCHIVAREA PE TIMP DE RĂZBOI DE LA ÎNDEPLINIREA PRESTAȚIILOR								
Art. 357. ORGANIZAREA SAU CONDUCEREA UNEI GREVE ILEGALE, PRECUM ȘI ÎMPIEDICAREA ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERII, INSTITUȚIEI ORI ORGANIZAȚIEI ÎN CONDIȚIILE STĂRII DE URGENȚĂ								
Art. 358. ORGANIZAREA SAU PARTICIPAREA ACTIVĂ LA ACȚIUNI DE GRUP CARE TULBURĂ GRAV ORDINEA PUBLICĂ ORI IMPLICĂ MINORII ÎN ACESTE ACȚIUNI								
Art. 359. CUMPĂRAREA SAU VÂNZAREA DOCUMENTELOR OFICIALE	2	2	1	1				3
Art. 360. LUAREA, SUSTRAGEREA, TĂINUIREA, DEGRADAREA SAU DISTRUGEREA DOCUMENTELOR, IMPRIMATELOR, ȘTAMPILELOR SAU SIGILIILOR	70	30	16	3	10	1		21
Art. 361. CONFEȚIONAREA, DEȚINEREA, VÂNZAREA SAU FOLOSIREA DOCUMENTELOR OFICIALE, A IMPRIMATELOR, ȘTAMPILELOR SAU SIGILIILOR FALSE	1168	460	208	182	66	4		615
Art. 362. TRECEREA ILEGALĂ A FRONTIEREI DE STAT	387	326	224	98	4			415
Art. 362-1. ORGANIZAREA MIGRAȚIUNII ILEGALE	118	61	52	9				19
Art. 363. FOLOSIREA ILEGALĂ A INSEMNELOR CRUCII ROȘII								
ÎN TOTAL	1901	960	548	310	94	8		1144

Darea de seamă privitor la criminalitate
Capitolul XVII. Infracțiuni contra autorităților publice și a securității de stat
(anul 2012)

Articolul	Total înregistrate	Urmărirea penală a fost terminată						Total persoane identificate
		Total	Trimise în judecată	Încetate	Clasate	Suspendate condiționat	Trimise altui stat	
Art. 337. TRADAREA DE PATRIE								
Art. 338. SPIONAJUL								
Art. 339. UZURPAREA PUTERII DE STAT								
Art. 340. REBELIUNEA ARMATĂ								
Art. 341. CHEM. LA RĂSTURNAREA SAU SCHIMBAREA PRIN VIOLENȚĂ A ORÂNDUIRII CONSTITUȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA								
Art. 342. ATENTAREA LA VIAȚA PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA, A PREȘEDINTELUI PARLAMENTULUI SAU A PRIM-MINISTRULUI								
Art. 343. DIVERSIUNEA								
Art. 344. DIVULGAREA SECRETULUI DE STAT	3							
Art. 345. PIERDEREA DOCUMENTELOR CE CONȚIN SECRETE DE STAT	1							
Art. 346. ACȚIUNILE INTENȚIONATE ÎNDREPTATE SPRE AȚĂȚAREA VRAJBEI SAU DEZBINĂRII NAȚIONALE, RASIALE SAU RELIGIOASE	5							
Art. 347. PROFANAREA SIMBOLURILOR NAȚIONAL-STATALE	7	4		1	3			1
Art. 348. ÎMPIEDICAREA ACTIVITĂȚII LEGALE A PERSOANELOR CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE								
Art. 349. AMENINȚAREA SAU VIOLAREA SAVÂRȘITĂ ASUPRA UNEI PERSONAE CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE SAU A UNEI PERSOANE CARE ÎȘI ÎNDEPLINEȘTE DATORIA OBȘTEASCĂ	88	54	42	11	1			68
Art. 350. ATENTAREA LA VIAȚA COLABORATORULUI POLIȚIEI								

Art. 351. UZURPAREA DE CALITĂȚI OFICIALE	7							
Art. 352. SAMAVOLNICIA	58	18	5	7	6			12
Art. 352-1. FALSUL ÎN DECLARAȚII	13	3	2	1				3
Art. 353. ESCHIVAREA DE LA SERVICIUL MILITAR ÎN TERMEN, DE LA PREGĂTIREA MILITARĂ OBLIGATORIE SAU DE LA CONCENTRĂRILE REZERVIȘTILOR	19	16	5	8	2	1		16
Art. 354. ESCHIVAREA DE LA MOBILIZARE								
Art. 355. ESCHIVAREA SAU REFUZUL DE A ÎNDEPLINI OBLIGATORIU SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ	3	2		1	1			
Art. 356. ESCHIVAREA PE TIMP DE RĂZBOI DE LA ÎNDEPLINIREA PRESTAȚIILOR								
Art. 357. ORGANIZAREA SAU CONDUCEREA UNEI GREVE ILEGALE, PRECUM ȘI ÎMPIEDICAREA ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERII, INSTITUȚIEI ORI ORGANIZAȚIEI ÎN CONDIȚIILE STĂRII DE URGENȚĂ								
Art. 358. ORGANIZAREA SAU PARTICIPAREA ACTIVĂ LA ACȚIUNI DE GRUP CARE TULBURĂ GRAV ORDINEA PUBLICĂ ORI IMPLICĂ MINORII ÎN ACESTE ACȚIUNI								
Art. 359. CUMPĂRAREA SAU VÂNZAREA DOCUMENTELOR OFICIALE								
Art. 360. LUAREA, SUSTRAGEREA, TĂINUIREA, DEGRADAREA SAU DISTRUGEREA DOCUMENTELOR, IMPRIMATELOR, ȘTAMPILELOR SAU SIGILIILOR	56	12	8	1	3			7
Art. 361. CONFEȚIONAREA, DEȚINEREA, VÂNZAREA SAU FOLOSIREA DOCUMENTELOR OFICIALE, A IMPRIMATELOR, ȘTAMPILELOR SAU SIGILIILOR FALSE	991	347	126	163	55	3		480
Art. 362. TRECEREA ILEGALĂ A FRONTIEREI DE STAT	262	222	133	78	9	2		300
Art. 362-1. ORGANIZAREA MIGRAȚIUNII ILEGALE	117	51	38	7	6			30
Art. 363. FOLOSIREA ILEGALĂ A INSEMNELOR CRUCII ROȘII								
ÎN T O T A L	1630	729	359	278	86	6		917

Darea de seamă privitor la criminalitate
Capitolul XVII. Infracțiuni contra autorităților publice și a securității de stat
(anul 2013)

Articolul	Total înregistrate	Urmărirea penală a fost terminată						Total persoane identificate
		În total	Trimise în judecată	Încetate	Clasate	Suspendate condiționat	Trimise altui stat	
Art. 337. TRADAREA DE PATRIE								
Art. 338. SPIONAJUL	2							
Art. 339. UZURPAREA PUTERII DE STAT								
Art. 340. REBELIUNEA ARMATĂ	1							
Art. 341. CHEM. LA RĂSTURNAREA SAU SCHIMBAREA PRIN VIOLENȚĂ A ORĂNDUIRII CONSTITUȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA								
Art. 342. ATENTAREA LA VIAȚA PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA, A PREȘEDINTELUI PARLAMENTULUI SAU A PRIM-MINISTRULUI								
Art. 343. DIVERSIUNEA								
Art. 344. DIVULGAREA SECRETULUI DE STAT	4							
Art. 345. PIERDEREA DOCUMENTELOR CE CONȚIN SECRETE DE STAT								
Art. 346. ACȚIUNILE INTENȚIONATE ÎNDREPTATE SPRE AȚĂȚAREA VRAJBEI SAU DEZBINĂRII NAȚIONALE, RASIALE SAU RELIGIOASE	5							
Art. 347. PROFANAREA SIMBOLURILOR NAȚIONAL-STATALE								
Art. 348. EXCLUS								
Art. 349. AMENINȚAREA SAU VIOLAREA SAVÂRȘITĂ ASUPRA UNEI PERSONAE CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE SAU A UNEI PERSONE CARE ÎȘI ÎNDEPLINEȘTE DATORIA OBȘTEASCĂ	131	74	64	3	4	3		65
Art. 350. EXCLUS								
Art. 351. UZURPAREA DE CALITĂȚI OFICIALE	6	5	3		2			3
Art. 352. SAMAVOLNICIA	93	23	8	2	12	1		16
Art. 352-1. FALSUL ÎN DECLARAȚII	22	7	5		2			2

Art. 353. ESCHIVAREA DE LA SERVICIUL MILITAR ÎN TERMEN, DE LA SERVICIUL MILITAR CU TERMEN REDUS SAU DE LA SERVICIUL MILITAR CA REZERVIȘTI CONCENTRAȚI SAU MOBILIZAȚI	16	7	1	2	4			5
Art. 354. ESCHIVAREA DE LA MOBILIZARE								
Art. 355. ESCHIVAREA SAU REFUZUL DE A ÎNDEPLINI OBLIGATORIU SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ	2	1			1			
Art. 356. ESCHIVAREA PE TIMP DE RĂZBOI DE LA ÎNDEPLINIREA PRESTAȚIILOR								
Art. 357. ORGANIZAREA SAU CONDUCEREA UNEI GREVE ILEGALE, PRECUM ȘI ÎMPEDICAREA ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERII, INSTITUȚIEI ORI ORGANIZAȚIEI ÎN CONDIȚIILE STĂRII DE URGENȚĂ, DE ASEDIU ȘI DE RĂZBOI								
Art. 358. EXCLUS								
Art. 359. CUMPĂRAREA SAU VÂNZAREA DOCUMENTELOR OFICIALE								
Art. 360. LUAREA, SUSTRAGEREA, TĂINUIREA, DEGRADAREA SAU DISTRUGEREA DOCUMENTELOR, IMPRIMATELOR, ȘTAMPILELOR SAU SIGILIILOR	85	27	13	4	10			13
Art. 361. CONFEȚIONAREA, DEȚINEREA, VÂNZAREA SAU FOLOSIREA DOCUMENTELOR OFICIALE, A IMPRIMATELOR, ȘTAMPILELOR SAU SIGILIILOR FALSE	1184	385	142	143	90	8	2	273
Art. 362. TRECEREA ILEGALĂ A FRONTIEREI DE STAT	199	165	104	52	9			189
Art. 362-1. ORGANIZAREA MIGRAȚIUNII ILEGALE	53	19	13		3			16
Art. 363. FOLOSIREA ILEGALĂ A ÎNSEMNELOR CRUCII ROȘII								
ÎN TOTAL	1803	710	353	206	137	12	2	582

Darea de seamă privitor la criminalitate
Capitolul XVII. Infracțiuni contra autorităților publice și a securității de stat
(anul 2014)

Articolul	Total înregistrate	Urmărirea penală a fost terminată						Total persoane identificate
		În total	Trimise în judecată	Încetate	Clasate	Suspendate condiționat	Trimise altui stat	
Art. 337. TRADAREA DE PATRIE	3							
Art. 338. SPIONAJUL								
Art. 339. UZURPAREA PUTERII DE STAT								
Art. 340. REBELIUNEA ARMATĂ								
Art. 341. CHEM. LA RĂSTURNAREA SAU SCHIMBAREA PRIN VIOLENȚĂ A ORÂNDUIRII CONSTITUȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA	2	1	1					1
Art. 342. ATENTAREA LA VIAȚA PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA, A PREȘEDINTELUI PARLAMENTULUI SAU A PRIM-MINISTRULUI								
Art. 343. DIVERSIUNEA								
Art. 344. DIVULGAREA SECRETULUI DE STAT	2							
Art. 345. PIERDEREA DOCUMENTELOR CE CONȚIN SECRETE DE STAT	1							
Art. 346. ACȚIUNILE INTENȚIONATE ÎNDREPTATE SPRE AȚĂȚAREA VRAJBEI SAU DEZBINĂRII NAȚIONALE, RASIALE SAU RELIGIOASE	5							
Art. 347. PROFANAREA SIMBOLURILOR NAȚIONALE-STATALE	5							
Art. 348. EXCLUS								
Art. 349. AMENINȚAREA SAU VIOLAREA SAVÂRȘITĂ ASUPRA UNEI PERSONAE CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE SAU A UNEI PERSONE CARE ÎȘI ÎNDEPLINEȘTE DATORIA OBȘTEASCĂ	139	90	74	10	5	1		81
Art. 350. EXCLUS								
Art. 351. UZURPAREA DE CALITĂȚI OFICIALE	27	4	2		2			2
Art. 352. SAMAVOLNICIA	101	38	8	4	26			12
Art. 352-1. FALSUL ÎN DECLARAȚII	46	13	7	3	3			8

Art. 353. ESCHIVAREA DE LA SERVICIUL MILITAR ÎN TERMEN, DE LA SERVICIUL MILITAR CU TERMEN REDUS SAU DE LA SERVICIUL MILITAR CA REZERVIȘTI CONCENTRAȚI SAU MOBILIZAȚI	22	9	3	4	1	1		8
Art. 354. ESCHIVAREA DE LA MOBILIZARE								
Art. 355. ESCHIVAREA SAU REFUZUL DE A ÎNDEPLINI OBLIGATORIU SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ								
Art. 356. ESCHIVAREA PE TIMP DE RĂZBOI DE LA ÎNDEPLINIREA PRESTAȚIILOR								
Art. 357. ORGANIZAREA SAU CONDUCEREA UNEI GREVE ILEGALE, PRECUM ȘI ÎMPEDICAREA ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERII, INSTITUȚIEI ORI ORGANIZAȚIEI ÎN CONDIȚIILE STĂRII DE URGENȚĂ, DE ASEDIU ȘI DE RĂZBOI								
Art. 358. EXCLUS								
Art. 359. CUMPĂRAREA SAU VÂNZAREA DOCUMENTELOR OFICIALE								
Art. 360. LUAREA, SUSTRAGEREA, TĂINUIREA, DEGRADAREA SAU DISTRUGEREA DOCUMENTELOR, IMPRIMATELOR, ȘTAMPILELOR SAU SIGILIILOR	74	27	13	1	13			12
Art. 361. CONFEȚIONAREA, DEȚINEREA, VÂNZAREA SAU FOLOSIREA DOCUMENTELOR OFICIALE, A IMPRIMATELOR, ȘTAMPILELOR SAU SIGILIILOR FALSE	1016	352	154	105	82	2	9	241
Art. 362. TRECEREA ILEGALĂ A FRONTIEREI DE STAT	170	134	100	29	4	1		165
Art. 362-1. ORGANIZAREA MIGRAȚIUNII ILEGALE	35	16	14	1	1			9
Art. 363. FOLOSIREA ILEGALĂ A ÎNSEMNELOR CRUCII ROȘII								
ÎN T O T A L	1648	684	376	157	137	5	9	539

Darea de seamă privitor la criminalitate
Capitolul XVII. Infracțiuni contra autorităților publice și a securității de stat
(9 luni ale anului 2015)

Articolul	Total înregistrate	Urmărirea penală a fost terminată						Total persoane identificate
		În total	Trimise în judecată	Încetate	Clasate	Suspendate condiționat	Trimise altui stat	
Art. 337. TRADAREA DE PATRIE								
Art. 338. SPIONAJUL	1							
Art. 339. UZURPAREA PUTERII DE STAT								
Art. 340. REBELIUNEA ARMATĂ								
Art. 341. CHEM. LA RĂSTURNAREA SAU SCHIMBAREA PRIN VIOLENȚĂ A ORÂNDUIRII CONSTITUȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA	1							
Art. 342. ATENTAREA LA VIAȚA PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA, A PREȘEDINTELUI PARLAMENTULUI SAU A PRIM-MINISTRULUI								
Art. 343. DIVERSIUNEA								
Art. 344. DIVULGAREA SECRETULUI DE STAT	2							
Art. 345. PIERDEREA DOCUMENTELOR CE CONȚIN SECRETE DE STAT	1							
Art. 346. ACȚIUNILE INTENȚIONATE ÎNDREPTATE SPRE AȚĂȚAREA VRAJBEI SAU DEZBINĂRII NAȚIONALE, RASIALE SAU RELIGIOASE								
Art. 347. PROFANAREA SIMBOLURILOR NAȚIONAL-STATALE								
Art. 348. EXCLUS								
Art. 349. AMENINȚAREA SAU VIOLAREA SAVÂRȘITĂ ASUPRA UNEI PERSONAE CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE SAU A UNEI PERSONAE CARE ÎȘI ÎNDEPLINEȘTE DATORIA OBȘTEASCĂ	111	63	51	5	7			
Art. 350. EXCLUS								
Art. 351. UZURPAREA DE CALITĂȚI OFICIALE	14	2	2					
Art. 352. SAMAVOLNICIA	63	12	5	1	6			
Art. 352-1. FALSUL ÎN DECLARAȚII	58	13	7	2	4			

Art. 353. ESCHIVAREA DE LA SERVICIUL MILITAR ÎN TERMEN, DE LA SERVICIUL MILITAR CU TERMEN REDUS SAU DE LA SERVICIUL MILITAR CA REZERVIȘTI CONCENTRAȚI SAU MOBILIZAȚI	14	4	3	1				
Art. 354. ESCHIVAREA DE LA MOBILIZARE								
Art. 355. ESCHIVAREA SAU REFUZUL DE A ÎNDEPLINI OBLIGATORIU SERVICIUL DE ALTERNATIVĂ								
Art. 356. ESCHIVAREA PE TIMP DE RĂZBOI DE LA ÎNDEPLINIREA PRESTAȚIILOR								
Art. 357. ORGANIZAREA SAU CONDUCEREA UNEI GREVE ILEGALE, PRECUM ȘI ÎMPEDICAREA ACTIVITĂȚII ÎNTREPRINDERII, INSTITUȚIEI ORI ORGANIZAȚIEI ÎN CONDIȚIILE STĂRII DE URGENȚĂ, DE ASEDIU ȘI DE RĂZBOI								
Art. 358. EXCLUS								
Art. 359. CUMPĂRAREA SAU VÂNZAREA DOCUMENTELOR OFICIALE								
Art. 360. LUAREA, SUSTRAGEREA, TĂINUIREA, DEGRADAREA SAU DISTRUGEREA DOCUMENTELOR, IMPRIMATELOR, ȘTAMPILELOR SAU SIGILIILOR	50	21	11	2	8			
Art. 361. CONFEȚIONAREA, DEȚINEREA, VÂNZAREA SAU FOLOSIREA DOCUMENTELOR OFICIALE, A IMPRIMATELOR, ȘTAMPILELOR SAU SIGILIILOR FALSE	661	168	69	63	28	4	4	
Art. 362. TRECEREA ILEGALĂ A FRONTIEREI DE STAT	142	84	58	25		1		
Art. 362-1. ORGANIZAREA MIGRAȚIUNII ILEGALE	35	8	7		1			
Art. 363. FOLOSIREA ILEGALĂ A ÎNSEMNELOR CRUCII ROȘII								
ÎN TOTAL	1153	375	213	99	54	5	4	

Demersul Facultății de Drept a USPEE din 26.05.2016 /
Răspunsul Ministerului Afacerilor Interne din 21.06.2016

UE-144
16.05.16

**Serviciului Tehnologii Informaționale al
Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova**
mun. Chișinău, str. Vasile Alecsandri, nr. 42

D E M E R S

În legătură cu elaborarea tezei de doctor în drept cu tema „Răspunderea penală pentru amenințarea sau violența săvârșită asupra unei persoane cu funcție de răspundere sau a unei persoane care își îndeplinește datoria obștească” de către Pavliuc Ghenadie, doctorand la Catedra de Drept public a Facultății de Drept a Universității de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”, conducător științific: Maimescu Sava, dr. în drept, conf. univ.

Facultatea de Drept a Universității de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”, solicită informația statistică privind infracțiunile prevăzute la art. 349 CP RM, din 01.01.2015 până în prezent, după următoarele caracteristici:

- numărul cauzelor penale înregistrate;
- numărul cauzelor penale trimise în instanța de judecată;
- numărul cauzelor penale suspendate;
- numărul cauzelor penale încetate sau clasate.

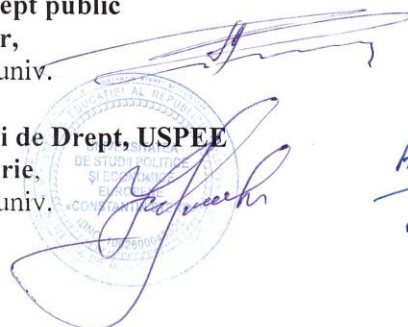
Răspunsul expedit, va fi utilizat în conținutul tezei de doctor în drept, cu asumarea obligației autorului de a face referințele necesare.

Vă mulțumim anticipat.

Conducător științific
MAIMESCU Sava,
Dr. în drept, conf. univ.

Șeful Catedrei Drept public
POPOVICI Tudor,
Dr. în drept, conf. univ.

Decanul Facultății de Drept, USPEE
MIHALACHE Iurie,
Dr. în drept, conf. univ.

Am primit
Sef al DDPG ast
16.06.16

Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova
Serviciul tehnologiei informaționale
Information Technology Department

MD-2012, mun. Chișinău, str. Vasile Alecsandri, nr. 42, tel: 022-255-228, fax: 022-255-617, e-mail: sti@mai.gov.md

Nr. 8/6- 1-422 din „21” iunie 2016
La nr. UE-174 din 26.05.2016

Domnului Iurie MIHALACHE
Decanul facultății de drept
al Universității de Studii Politice
și Economice Europene
„Constantin Stere”

Stimate domnule Mihalache,

Urmare solicitării Dumneavoastră, Vă prezint din Registrul informației criminalistice și criminologice al Republicii Moldova, gestionat de către Serviciul tehnologiei informaționale al MAI, datele statistice privind cauzele penale intentate în baza art. 349 Cod penal al Republicii Moldova, comise pe teritoriul Republicii Moldova în perioada anilor 2015 – pînă în prezent.

ART. 349 - AMENINȚAREA SAU VIOLENȚA SĂVÎRȘITĂ ASUPRA UNEI PERSOANE CU FUNCȚIE DE RĂSPUNDERE SAU A UNEI PERSOANE ÎȘI ÎNDEPLINEȘTE DATORIA OBȘTEASCĂ

	ÎNREGISTRATE AN.C.	U.P. A FOST TERMINATĂ						PERSOANE IDENTIFICATE
		TOTAL	TRIMISE ÎN JUDECATĂ	ÎNCE-TATE	CLA-SATE	SUSPEN-DATE CONDIȚIONAT	TRIMISE ALT STAT	
ANUL 2015	147	102	80	12	10		86	
ANUL 2016	78	27	23		3	1	21	

Cu respect,

șef al Direcției servicii publice
și guvernamentale a STI al MAI

Sergiu STRUNGARU

Executor: Serghei Nasipov
Telefon: 0787-10-249

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnatul Pavliuc Ghenadie, declar pe proprie răspundere că materialele prezentate în teza de doctorat se referă la propriile activități și realizări, în caz contrar urmând să suport consecințele, în conformitate cu legislația în vigoare.

Pavliuc Ghenadie

05 aprilie 2016

CV AL AUTORULUI

Date personale: *PAVLIUC Ghenadie*

Data și locul nașterii: 28 mai 1974, raionul Drochia, satul Petreni,
Republica Moldova

Cetățenia: Republica Moldova

Studii:

1999-2004 – Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Facultatea de Drept (licențiat în drept);

2004-2007 – Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, Specialitatea „Administrația de stat și municipală” (titlului de master în Administrația publică);

2014-2016 – Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”, Specialitatea 554.01 – Drept penal și execuțional penal (studii de doctorat).

Activitate profesională:

1997-2000 S.A. „Romalina”, mun. Chișinău, în calitate de operator;

2000-2002 – Ministerul Justiției, executor judecătoresc al Judecătoriei sectorului Ciocana, mun. Chișinău;

2002-2003 – Departamentul de Executare a Deciziilor Judiciare M. J., numit, prin transfer, în funcția de șef-adjunct al Direcției Ciocana, mun. Chișinău;

2003-2005 – Departamentul de Executare a Deciziilor Judiciare M. J., transferat în funcția de șef-adjunct al Direcției Rîșcani, mun. Chișinău;

La 14.07.2005, fiind numit în funcția de judecător la Judecătoria Dondușeni prin decretul Președintelui Republicii Moldova din 14 iulie 2005;

La 13.05.2008, fiind numit în funcția de vicepreședinte al Judecătoriei Dondușeni (decretul Președintelui Republicii Moldova din 13.05.2008);

La 03 iunie 2010, numit în funcția de judecător prin decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 225-V – până la atingerea plafonului de vârstă;

La 24 mai 2011, prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 248/18, transferat temporar în funcția de judecător al Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău;

La 11 iulie 2012, fiind numit, prin transfer, în funcția de judecător la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău (până în prezent) (decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 169 din 11 iulie 2012);

La 08 aprilie 2014, fiind desemnat pentru exercitarea atribuțiilor judecătorului de instrucție la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău – prezent (Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 360/12 din 08.04.2014);

Lector Universitar (Drept pr. penal), Universitatea de Studii Europene din Moldova, Facultatea de Drept, Catedra ”Drept Public”.

Grade de calificare:

- ☐ gradul de calificare ca funcționar public: rangul doi, consilier de stat de clasa a III-a;
- ☐ gradul III de calificare ca judecător.

Domeniile de interes științific: partea specială a dreptului penal.

Participări la foruri științifice:

Conferința științifico-practică internațională „Problemele realizării și asigurării eficacității reformelor juridice”, 16 iunie 2016, Kiev;

Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, 28-29 septembrie 2016, Chișinău.

Lucrări științifice publicate: 9 publicații științifice.

Date de contact:

Telefon: serv. 022295023; 022295116; mobil 0671 87 737

E-mail: pavliucghenadie@rambler.ru